

ಷಡಕ್ಷರಕವಿಯು
ಶಬರಶಂಕರವಿಳಾಸ ಪ್ರಬಂಧಂ
(ಸಂಗ್ರಹ)

ಸಂಪಾದಕರು:

ಜಿ. ಎಸ್. ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ, ಎಂ. ಎ.

ಜಿ. ಎನ್. ಶಾಸ್ತ್ರಿ, ಎಂ. ಎ.

ಪ್ರಕಾಶಕರು

ಅಚ್ಚುತ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮಾಲೆ,

ಮೈಸೂರು

ಪುರೈಯೆ
ಮಾಸಿಕ.

೨/೨

SV



ರಜಸ್ವರ್ಧಾ ಕಾಪೀರೈಟ್]

[೨೦೦೦ ರೂ.]

ಶಬರಶಂಕರವಿಳಾಸ ಪ್ರಬಂಧಂ (ಸಂಗ್ರಹ)

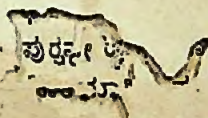
ಸಂಪಾದಕರು :

ಜಿ. ಎಸ್. ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ, ಎಂ.ಎ.

ಬಿ. ಎನ್. ಶಾಸ್ತ್ರಿ, ಎಂ.ಎ.

ಪ್ರಕಾಶಕರು :

ಅಚ್ಯುತ ಸಾಹಿತ್ಯ ನಾಲೆ,
ಮೈಸೂರು



ಮೊದಲ ಮುದ್ರಣ ೧೯೫೫

ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಕಾದಿರಿಸಿದೆ

ಬೆಲೆ :

ಸಾಧಾರಣ, ರೂ. ೧-೧೨-೦]

[ಕ್ಯಾಲಿಕೋಪ್ರತಿ, ರೂ. ೩-೦-೦

ಮುದ್ರಕರು :

ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮೀ ಪ್ರೆಸ್

೩೫೫ ಡಿ. ಸುಬ್ಬಯ್ಯ ರೋಡ್, ಮೈಸೂರು

ಸೀತಿಕೆ

೧. ಕವಿಚರಿತ್ರೆ

ಶಬರಶಂಕರವಿಳಾಸ ಎಂಬ ಕನ್ನಡ ಚಂಪೂ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಬರೆದವನು ಶ್ರೀ ಪಡಕ್ಕುರಿ. ಈತನ ಜನ್ಮಸ್ಥಳ ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮಳವಳ್ಳಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿಗೆ ಸೇರಿದ ದನುಗೂರು. ಈತನು ತನ್ನ ತಂದೆ ತಾಯಿಗಳ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳದೆ,

ಶಿವವಕ್ಷೋರೇಣುಪ್ರಭವನಾದ ರೇಣುಕಾಚಾರ್ಯ, ಆತನ ಪುತ್ರ
ನಿಗಮಾಗಮಸಾಗರನಾದ ರುದ್ರಮುನೀಂದ್ರ, ಆತನ ವಂಶೋದ್ಭವ
ನಾದ ಉದ್ವಾಸಯೋಗಿ, ಆತನ ಶಿಷ್ಯ ಅನ್ನದಾನೀಶ್ವರ, ಆತನ ಶಿಷ್ಯ
ರೇವಣಸಿದ್ಧ, ಆತನ ಶಿಷ್ಯ ಚರ್ವೀರವೇಶಿಕ, ಆತನ ಶಿಷ್ಯ ತಾನು'

ಎಂದು ಗುರುಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ ಈತನು ಗೃಹಸ್ಥನಲ್ಲವೆಂದೂ, ಸನ್ಯಾಸಿಯಾಗಿದ್ದು ವೀರಶೈವ ಪೂರ್ವಾಚಾರ್ಯರಲ್ಲಿ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ರೇಣುಕಾಚಾರ್ಯರ ಗುರುಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ್ದನೆಂದೂ ಹೇಳಬಹುದು. ಈತನು 'ಯಳಂದೂರು ಪಡಕ್ಕುರ ದೇವ' ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದಾನೆ ಕಾರಣ ಜನ್ಮಸ್ಥಳವಾದ ದನುಗೂರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಯಳಂದೂರು ಗ್ರಾಮದ ಮಠಕ್ಕೆ ಸ್ವಾಮಿಯಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಲಿಂಗೈಕ್ಯನಾದನು.

ಈತನು ತನ್ನ 'ಶಿವಾಧಿಕೃ ರತ್ನಾವಳಿ', 'ಭಕ್ತಾಧಿಕೃ ರತ್ನಾವಳಿ' ಎಂಬ ತನ್ನ ಗ್ರಂಥಗಳ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ತಾನು 'ಬಾಲೇಂದು ಪುರವರಾಧೀಶ ಮುದ್ದು ಭೂಮಿಪನ ಕುಲಗುರು' ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಬಾಲೇಂದು ಪುರೋಹಿತರಾದ-ಮುದ್ದು ಭೂಮಿಪನೇ ಈತನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹದಿನಾಡಿನ ದೊರೆಯಾಗಿದ್ದ ಮುದ್ದು ರಾಜ. ಈ ಮುದ್ದು ರಾಜನ ಹೆಂಡತಿಯ ತೊರೂರು

ಯಳಂದೂರಿಂದೂ, ಷಡಕ್ಷರಿಯು ಮುದ್ದು ರಾಜನ ರಾಣಿಯ ಶೌರ. ಮನೆಯ ಕುಲಗುರುವಾಗಿದ್ದ ನೆಂದೂ, ಆ ಕಾರಣದಿಂದ ಮುದ್ದು ರಾಜನು ಈತನಿಗೆ ಯಳಂದೂರಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಠವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಟ್ಟನೆಂದೂ ಉಹಿಸಬಹುದು.

ಷಡಕ್ಷರಿಯು ಹುಟ್ಟಿದ ಅಥವಾ ಲಿಂಗೈಕ್ಯನಾದ ಯಾವ ದಿನವೂ ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿದಿಲ್ಲ. ಈತನು ತನ್ನ ರಾಜಶೇಖರ ವಿಳಾಸವನ್ನು ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೭೫೪-೫೫ ರಲ್ಲೂ ವೃಷಭೇಂದ್ರ ವಿಜಯವನ್ನು ೧೭೭೭ ರಲ್ಲೂ ರಚಿಸಿದನೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈತನು ಹದಿನೇಳನೇ ಶತಮಾನದ ಉತ್ತರಾರ್ಧದಲ್ಲಿನ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು.

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರಿನ ಚಿಕ್ಕದೇವರಾಜ ಒಡೆಯರ ಕಾಲ ಬಹು ಮುಖ್ಯವಾದುದು. ಚಿಕ್ಕದೇವರಾಜ ಒಡೆಯರು ಸ್ವತಃ ಕವಿಗಳಾಗಿ ಅನೇಕ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬರೆದುದಲ್ಲದೆ ಅನೇಕ ಕವಿಗಳಿಗೂ ಆಶ್ರಯದಾತರಾಗಿದ್ದರು. ತಿರುಮಲಾರ್ಯ, ಶಿಂಗಿರಾರ್ಯ, ಚಿಕ್ಕಪಾಠ್ಯಾಯ, ತಿಮ್ಮಕವಿ, ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ, ವೇಣುಗೋಪಾಲ ವರಪ್ರಸಾದ, ಮಲ್ಲರಸ, ಚಿದಾನಂದಕವಿ ಮುಂತಾದ ಕಬ್ಬಿಗರೂ, ಶೃಂಗಾರಮ್ಮ, ಹೊನ್ನಮ್ಮ ಎಂಬ ಕಬ್ಬಿಗಿತಿಯರೂ ಇವರ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದರು. ವಿಜಯನಗರದ ದೊರೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯನು ಹೇಗೋ ಮೈಸೂರರಸರಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕದೇವರಾಜ ಒಡೆಯರು ಹಾಗೆ. ಇವರು ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೭೭೭ ರಿಂದ ೧೭೮೪ ರ ವರೆಗೆ ಆಳಿದರು. ಷಡಕ್ಷರಿಯು ವೃಷಭೇಂದ್ರ ವಿಜಯವನ್ನು ಬರೆಯುವಹೊತ್ತಿಗೆ (೧೭೭೭) ಚಿಕ್ಕದೇವರಾಜರು ಮೈಸೂರನ್ನು ಆಳತೊಡಗಿ ಐದು ವರ್ಷಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಉಭಯಭಾಷಾ ಪಂಡಿತನೆನಿಸಿ ಸಂಸ್ಕೃತ, ಕನ್ನಡ, ಎರಡು ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲೂ ಕಾವ್ಯ ರಚಿಸಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗಿದ್ದ ಷಡಕ್ಷರಿಯ ಪರಿಚಯ ಚಿಕ್ಕದೇವರಾಜರಿಗೆ ಇದ್ದೇ ಇರಬೇಕು. ಆದರೆ ಷಡಕ್ಷರಿಯು ಆಸ್ಥಾನಕವಿಯಾಗಿದ್ದ ನೆಂದು ಹೇಳಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾವ ರಾಜರ ಹಂಗಿಗೂ ಒಳಗಾಗುವ ಮನೋಭಾವಿತ್ವಿಯಲ್ಲ ಷಡಕ್ಷರಿಯದು. ಈತನು ತನ್ನ ಯಾವ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಯಾವ ರಾಜ

ನನ್ನೂ ಬಣ್ಣ ಸಿಲ್ಲ, ಅಲ್ಲದೆ

‘ ಧರೆಯೊಳ್ಳೆ ಣ್ಣುಟ್ಟು ಪುಟ್ಟು ತ್ತುದುಳ್ಳ ಸರರಮೇಲುರ್ಬಿ ಕರ್ಬಂಗಳಂ ದಿ
ತ್ತರಿಸುತ್ತಂ ಸಪ್ತಯಾಸಂಕೆಲ ಕೆಲರಕಟಾಕೆಟ್ಟು ಪೋದರ್ ’ . . .

ಎಂದೂ, ಕವಿಯು ಕಾವ್ಯದಿಂದ ಆಸುನಯನನನ್ನು ಪೊಗಳದೆ ಮಾನಿ
ಸರಂ ಸುರರಂ ಪೊಗಳ್ಳುದು, ‘ಕಸವರಮಂಕಳೆದು ಕಸವನಾಂತವೊಲಕ್ಕುಂ’
ಎಂದಿದ್ದಾನೆ.

ಕವಿಯು ತನ್ನ ಕವಿತಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಮತ್ತು ಯೋಗ್ಯತೆಯ ಬಗ್ಗೆ
ಉದಾತ್ತ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಟ್ಟುಕೊಂಡು

ಬರೆಬರೆದಂತದಂ ತೊಡೆದುತೊಟ್ಟನೆ ನಿಟ್ಟಿಸಿ ಮೆಲ್ಲನೊಂದುಮಂ
ಸರಸಪದಾರ್ಥಮಂ ತಪಿಸಿ ಕಾಣದೆ ಕಳ್ಳುಪರೋಕ್ತಿಯುಕ್ತಿಯಂ
ವಿರಚಿಸುತುಮಿಂತುಮುಳಿಗಬ್ಬಮನಾಗಿಸಿಕೇಳಿಸುತ್ತ ಕಾ
ಲುರಿಜರತೋರ್ಪದುಷ್ಯನಿ ಮಹಾಕವಿ ಮಧ್ಯದೊಳೊಪ್ಪಲಾರ್ಪನೇ

ಎಂದು ಹೇಳಿ ತಾನಂತಹ ಅಳಿಗವಿಗಳ ಪಂಕ್ತಿಗೆ ಸೇರಿದವನಲ್ಲವೆಂದೂ
“ಆಲೋಕಿತ ಕಾವ್ಯಬೃಂದದೊಳಗಿಲ್ಲದ ಮಂಜುಳ ಯುಕ್ತಿ ಪುಂಜ”ದಿಂದ
ತನ್ನ ಕೃತಿಯನ್ನು ಸರಸ್ವತಿಗೆ ನವಸೀಮಂತರತ್ನವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಬಲ್ಲ
ನೆಂದೂ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿಬ್ಬಾನೆ.

ಷಡಕ್ಷರಿಗೆ ಕವಿತಾಶಕ್ತಿಯು ಚಿಕ್ಕವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಬಂದಿತೆಂಬುದು

ನರೆದೇಕಾದಶವರ್ಷದ
ಹರಯದೊಳಭವಪ್ರಸಾದಬಲದಿಂದ ಕವಿತಾ
ತರುಣಿಷಡಕ್ಷರದೇವನ
ನರವಿಲ್ಲದೆ ವರಯಸಿದ್ಧಳರಿದೆನೆವಿಬುಧರಾ

ಎಂಬ ಸನ್ನಿಧಿದ ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಈ ಕವಿತಾಶಕ್ತಿಯು ತನಗೆ
ಬಹುತರ ಜನ್ಮಕೋಟಿಗಳೊಳಾರ್ಜಿಸಿಡುತ್ತಮು ಪುಣ್ಯದೇವ್ಗೆಯಿಂ

ಬಂದುದೆಂದು ನಮ್ಮತೆಯಿಂದ ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಕವಿತಾಶಕ್ತಿಗೆ ಪೂರ್ವ
ಜನ್ಮದ ಪುಣ್ಯವಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮನ ಕೃಪಾದೃಷ್ಟಿಯೂ
ಕಾರಣವೆಂದು ನಂಬಿದ್ದ ನೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಪದ್ಯವೇ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ.

ಅರಾರೇಱಿರಾಶಾಸ್ತ್ರ

ಶ್ರೀರೋಹಣಗಿರಿಯನಲ್ಲಿನವಕವಿತಾ ಚಿಂ

ತಾರತ್ಯಂದೊರೆಗುಮೆಮಾ

ರಾರಿಯ ಕೃಪೆಯಿಲ್ಲದೇಗೆ ಧರಣೀತಳದೊಳ

ಷಡಕ್ಷರಿಯು 'ವೀರಶೈವ'. ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಬರೆವರೆ ಅಸಮನಯನನನ್ನೇ
ಪೊಗಳಬೇಕು—'ಮಾನಿಸರಂ, ಸುರರಂ ಪೊಗಳ್ವುದು, ಕಸವರಮಂ ಕಳೆದು
ಕಸವನಾಂತವೊಲಕ್ಕುಂ' ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಈತನು ಅತ್ಯಂತ
ಶಿವಭಕ್ತ. ಶಿವನಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಡದ ವಸ್ತು ಇವನ ಕಾವ್ಯದ ನಸ್ತುವಾಗ
ಲಾರದು

ಆದಱೊಂದೆ ಮಹಿಶ ಮಹಿಮಾ

ಸ್ವದನಂ ಶಿವನಂ ತದೀಯ ಶರಣವ್ರಜಮಂ

ಪಡೆದು ಮುದಮೊದವೆಬಲ್ಲಂ

ದದೆ ನುತಿಸೆಂ ನುತಿಸೆನುಳಿದ ಸುರರಂ, ನರರಂ

ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ ಹೀಗೆ ಹಟತೊಟ್ಟು ಛಲದಿಂದ ಕಾವ್ಯ
ರಚನೆ ಮಾಡಿದ್ದು ಷಡಕ್ಷರಿಯ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯೇನಲ್ಲ. ಹಿಂದಿನ ಕವಿಗಳಾದ
ಹರಿಹರ, ರಾಘವಾಂಕ, ಚಾಮರಸ, ಸುರಂಗಕವಿ, ಎಲ್ಲರೂ ಇದೇ ದೃಷ್ಟಿ
ಯಿಂದ, ಇದೇ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸಿ, ಕಾವ್ಯ ಬರೆದಿದ್ದರಾಗಿ ಇದು
ಹರಿಹರನಿಂದ ಬೆಳೆದುಬಂದ ಒಂದು 'ವೀರಶೈವಸಂಪ್ರದಾಯ' ವೆಂದು
ಬೇಕಾದರೂ ಹೇಳಬಹುದು. ಹರಿಹರನು ತನ್ನ ಪಂಪಾಶ್ವತಕದಲ್ಲಿ

ಮನುಜರಮೇಲೆ ಸಾವನರಮೇಲೆ ಕನಿಷ್ಠರಮೇಲೆ ಪದ್ಯಮಂ

ತನತನಗಿಂದ್ರ ಚಂದ್ರರವಿಶರ್ವದಧೀಪಿ ಬಲೀಂದ್ರನೆಂದು ತಾ

ನನವರತಂ ಪೊಗಲ್ಪು ಕೆಡಬೇಡಲೆ ಮಾನವ ನೀನಪರ್ನಿಶಂ
ನನೆಪೊಗಲ್ಪರ್ಚೆಸೆಮ್ಮ ಕಡುಸೊಂಪಿನ ಪೆಂಪಿನ ಹಂಪೆಯಾಳ್ವನಂ

ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ

ವೀರಶೈವ ಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಒಂದು ಸಂಪ್ರದಾಯವಿದ್ದುದರಿಂದಲೇ ಅವರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ರಾಜಾಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಸೇರಿ ಪಂಡಿತರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ತಕ್ಕದಾದ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಬರೆಯದೆ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರನ್ನೇ ತಮ್ಮ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಕೊಂಡು ಅವರಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುವಂತೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ಕಾವ್ಯ ರಚಿಸಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾರೆ

ಷಡಕ್ಷರಿಯು ಉಭಯ ಭಾಷಾಪಂಡಿತ. ಈತನಿಗೆ 'ಉಭಯ ಭಾಷಾ ವಿಶಾರದ' ಎಂಬ ಬಿರುದಿತ್ತು. ಇವನು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ 'ಕವಿಕರ್ಣರಸಾಯನ' ಎಂಬ ಮಹಾ ಕಾವ್ಯವನ್ನೂ, 'ಶಿವಾಧಿಕೃ ರತ್ನಾವಳಿ' 'ಭಕ್ತಾಧಿಕೃ ರತ್ನಾವಳಿ' 'ಶಿವಸ್ತವ ಮಂಜರಿ' 'ನೀಲಾಂಬಿಕಾ ಸ್ತೋತ್ರ' ಇವೇ ಮುಂತಾದ ಹಲವು ಸ್ತೋತ್ರಗಳನ್ನೂ ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ 'ರಾಜ ಶೇಖರ ವಿಳಾಸ' 'ವೃಷಭೇಂದ್ರವಿಜಯ' 'ಶಬರಶಂಕರವಿಳಾಸ' ಎಂಬ ಮೂರು ಚಂಪೂ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಈತನಿಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತಕ್ಕಿಂತಲೂ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೇ ಅಭಿಮಾನ ಹೆಚ್ಚು. 'ಮೊದಲಗ್ಗದ ಸಕ್ಕವಮರೆ ಕನ್ನಡ ಮುದಯಿಸಿ ರಂಜಿಸದೆ ಕರ್ಣಕಮನೀಯತೆಯಿಂ' ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ.

೧. ರಾಜಶೇಖರವಿಳಾಸ - ಇದೇ ಈತನ ಪ್ರಥಮ ಕೃತಿ. ಇದರ ವಸ್ತುವನ್ನು ಗುಬ್ಬಿಯ ಮಲ್ಲಣಾರ್ಯನ ಭಾವ ಚಿಂತಾರತ್ನದಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿರುವುದಾಗಿ ಕವಿಯೇ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಸಂಚಾರಿ ಮಂತ್ರದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸುವುದೇ ಈ ಕಥೆಯ ಉದ್ದೇಶ. ಸತ್ಯೇಂದ್ರ ಜೋಳನ ಮಗನಾದ 'ರಾಜಶೇಖರನೇ' ಕಾವ್ಯದ ಕಥಾನಾಯಕ. ಇದು ಮಹಾ ಕಾವ್ಯದ ಎಲ್ಲ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನೂ ಹೊಂದಿದೆ ಅಷ್ಟಾದಶವರ್ಣನೆಗಳೂ ಬರು

ತ್ತನೆ. ನೇಮಿಚಂದ್ರನ 'ಲೀಲಾವತಿ' ಎಂಬ ಕನ್ನಡ ಚಂಪೂ ಕಾವ್ಯವು ಅತ್ಯಂತ ರಸಭರಿತವಾದ ಕಾವ್ಯವೆಂದು ಕೇಳಿದಾಗ ಷಡಕ್ಷರಿಯು ಇನ್ನೊಂದು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮಿಗಿಲಾದ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ರಚಿಸುವುದಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿತೊಟ್ಟು ರಾಜಶೇಖರವಿಳಾಸವನ್ನು ಬರೆದನೆಂದು ಜನಜನಿತವಾದ ಕಥೆಯೊಂದಿದೆ. ಇದೇ ರೀತಿಯ ಕಥೆಯು ಷಡಕ್ಷರಿ, ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ, ರುದ್ರ ಭಟ್ಟ ಇವರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆಯೂ ಇದೆ. ಆದರಿವೆಲ್ಲ ನಂಬಿಕೆಗೆ ಅರ್ಹವಾದುವಲ್ಲ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಈ ಕಾವ್ಯವು ಬಹು ವಿದ್ವತ್ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಶೃಂಗಾರದ ಅತಿರೇಕದಿಂದಲೂ, ವರ್ಣನಾಬಾಹುಳ್ಯದಿಂದಲೂ ಕೂಡಿದೆ.

ವೃಷಭೇಂದ್ರವಿಜಯ—ಇದು ವೀರಶೈವ ಮತಪ್ರಚಾರಕರಾದ ಬಸವಣ್ಣನವಂಚರಿತ್ರೆ. ಪಾಲ್ಕುರಿಕೆಯ ಸೋಮನಾಥ ಕವಿಯ ಆಂಧ್ರ ಬಸವ ಪುರಾಣ, ಅದರ ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದವಾದ ಭೀಮಕವಿಯ 'ಬಸವ ಪುರಾಣ' ಇವು ಈ ವೃಷಭೇಂದ್ರ ವಿಜಯದ ಆಧಾರ ಗ್ರಂಥಗಳು. ಇದರಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಸಣ್ಣ ಮಾರ್ಪಾಟುಗಳೂ ಉಂಟು. ಇದು ರಾಜಶೇಖರ ವಿಳಾಸದಷ್ಟು ಶೃಂಗಾರಾತಿರೇಕದಿಂದಾಗಲೀ, ವರ್ಣನಾಬಾಹುಳ್ಯದಿಂದಾಗಲೀ ಕೂಡಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಬರುವ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಕಥೆಗಿಂತಲೂ ನಡುವೆ ಬರುವ ಉಪಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಾರಸ್ಯ ಹೆಚ್ಚು. ಸಿರಿಯಾಳಸೆಟ್ಟಿ, ಕೋಳೂರು ಕೊಡಗೂಸು, ಹೇರೂರು ಹೆಗ್ಗೂಸು ಈ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕವಿಯು ಪ್ರತಿಭೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಕಥಾ ಸರಣಿ ಸರಳವಾಗಿದೆ, ಮಾತು ಹಿತಕರವಾಗಿದೆ, ವರ್ಣನೆ ಮಿತವಾಗಿದೆ, ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಭಾವಾನೇಶಗಳ ತೀವ್ರತೆಯಿದೆ. ಷಡಕ್ಷರಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಕವಿ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಇವು ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿವೆ.

ಶಬರಶಂಕರವಿಳಾಸ—ಇದು ಷಡಕ್ಷರಿಯ ಮೂರನೇ ಕೃತಿ. ಲಘು ಕಾವ್ಯಗಳ ಮಾಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರತಕ್ಕದ್ದಾಗಿದೆ, ಗಾತ್ರದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ. ಇದರ ವಸ್ತು ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದುದು. ಅರ್ಜುನನು ತಿವನನ್ನ ಮೆಚ್ಚಿಸಿ ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಪಡೆದುದು. ಮಹಾಭಾರತದಿಂದ ಒಂದು ಅಶ್ವಾಸವನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಂಡದ್ದು. ಹೀಗೆ ಮಹಾಭಾರತದಿಂದ ವಸ್ತುವನ್ನು

ಆಯ್ದು ಕೊಂಡ ವೀರಶೈವರಲ್ಲಿ ಷಡಕ್ಷರಿಯೇ ಮೊದಲನೆಯವನು. ಇದು ಶಿವನ ಸಂಚವಿಂಶತಿಲೇಖಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿರುವುದರಿಂದಲೂ, ಶಿವಪಾರ ಮ್ಯವನ್ನು ಸಾರುವುದರಿಂದಲೂ ಷಡಕ್ಷರಿಯು ಈ ಭಾಗವನ್ನು ಆಯ್ದು ಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಇಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನನ ಪಾತ್ರ ಗೌಣ. ಶಿವನೇ ಪ್ರಧಾನ ಪಾತ್ರ. ಭಾರವಿಯ ಕಿರಾತಾರ್ಜುನೀಯ, ಶಿವಪುರಾಣ, ವ್ಯಾಸ ಭಾರತ ಪಂಪ ಭಾರತ, ಕುಮಾರವ್ಯಾಸಭಾರತ, ವಿರೂಪಾಕ್ಷಪಂಡಿತನ ಚಿನ್ನ ಬಸವ ಪುರಾಣ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಇದೇ ಕಥೆ ಷಡಕ್ಷರಿಗೆ ಮೂಲವಾಗಿರಬೇಕು. ಷಡಕ್ಷರಿಯದರಲ್ಲಿ ಶಿವಮಹಿಮಾ ಸಂಕೀರ್ತನೆ ಹೆಚ್ಚು. ಇದು ಭಕ್ತಿರಸ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಕಾವ್ಯ.

೨. ಕಥಾಗರ್ಭ

೧

ಸಮುದ್ರಮುದ್ರಿತ ಸುವರ್ಣ ಭೂಧರವು ಬೆಟ್ಟದಾವರೆಯಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿನ ಮರಗಳೆಲ್ಲಾ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷಗಳು. ಕಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಪರಶುಮಣಿಗಳು. ನಿರ್ಝರವೆಲ್ಲಾ ಸುಧೆ. ಧೇನುವೆಲ್ಲಾ ಕಾಮಧೇನು. ವನೇಶ್ವರರೆಲ್ಲಾ ಖಚರರು. ಲತೆಯೆಲ್ಲಾ ಕಲ್ಪವಲ್ಲಿ. ಹೀಗೆ ಸಂಪದಭಿವೃದ್ಧಿಯಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿಯ ವನಗಳಲ್ಲಿ ಅಪ್ಸರೆಯರ ಗಾನರಸಾಸ್ವಾದನೆಯಿಂದ ಮೃಗಪಕ್ಷಿಗಳೂ ಸಹ ತಮ್ಮನ್ನು ತಾನೇ ಮರೆತು ಆ ಗಾನದಲ್ಲಿ ತಲ್ಲೀನವಾಗಿದ್ದವು. ಆ ಪರ್ವತದ ಸಾನು ಪ್ರದೇಶವು ಕಿನ್ನರ ಕಿಂಪುರುಷರ ವಿನೋದಸ್ಥಳ, ವಿಹಾರಸ್ಥಳ. ಅಲ್ಲಿಯ ವನಗಳಲ್ಲಿ ದುಂಬಿಗಳು ಸದಾ ಹಾಡುತ್ತಲೂ ಪಾರಿವಾಳಗಳು ಕೇಕೆ ಹಾಕುತ್ತಲೂ ನವಿಲುಗಳು ಗರಿಗೆದರಿ ನಾಟ್ಯನಾಡುತ್ತಲೂ ಇದ್ದು ವಿಯೋಗಿಗಳ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಪೀಡಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಹೀಗೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಕನಕಾಚಲದಗ್ರದಲ್ಲಿ ಬಂಗಾರದ ದ್ವಾರವುಳ್ಳ ಪುರವೈರಿಯ ಕೈಲಾಸವು ಆಕಾಶವನ್ನು ಮುಟ್ಟುವ ವೃಷಧ್ವಜದಿಂದಲೂ, ಉಪ್ಪರಿಗೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮನೆಗಳಿಂದಲೂ, ಶಿವಭಕ್ತರ ಮನೆಯ ಸಾಲು

ಗಳಿಂದಲೂ ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ಕೈಲಾಸವನ್ನು ಅಷ್ಟ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪರಾಕ್ರಮಿಗಳಾದ ಅಷ್ಟ ಭೈರವರು ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಕೈಲಾಸದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕೋಟಿ ಯೋಜನ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಶಿವನ ಓಲಗಶಾಲೆಯಿತ್ತು. ಆ ಓಲಗ ಶಾಲೆಯು ಪಚ್ಚೈಯ ಜಗುಲಿಯಿಂದಲೂ ಮಾಣಿಕ್ಯದ ಮಂಟಪಗಳಿಂದಲೂ, ನೀಲರತ್ನದ ಕಂಬಗಳಿಂದಲೂ, ಮನೋಹರವಾದ ನೆಲಗಟ್ಟಿನಿಂದಲೂ, ರತ್ನ ಹವಳಗಳ ತೋಲಿಗಳಿಂದಲೂ ಪುಷ್ಕರಾಗದ ಮೇಲ್ಗಟ್ಟಿನಿಂದಲೂ, ಮುತ್ತಿನ ಕಲಶಗಳಿಂದಲೂ ವಜ್ರದ ಕವಾಟದಿಂದಲೂ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅದರ ನಡುವೆ ಅನಲರವಿಶಿಕೋಟಿಗಳ ಪ್ರಕಾಶವನ್ನು ಕೇಳಾಡಿ ವಿಪುಲ ಪ್ರಭಾಮಂಡಲದಿಂದ ಕೂಡಿ, ಪದ್ಮಪೀಠದಲ್ಲಿ ಚಿದಚಪ್ಪೇರಕನೂ, ಅನಘನೂ, ವೇದಾಂತನೂ, ಕಲಾಸ್ಪದನೂ, ಆದ್ಯಂತ ವಿದೂರನೂ, ವಿಶ್ವಮೂರ್ತಿಯೂ, ದಮಾವಾರ್ಧಿಯೂ, ಪ್ರಂಪಚದ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿಲಯಕಾರನೂ, ಭೋಗ ಮೋಕ್ಷಪ್ರದಾಯಕನೂ ಆದ ಪರಶಿವನು ಕೆಂಪಡೆಯಿಂದಲೂ, ಚಂದ್ರಲೇಖಿಯಿಂದಲೂ, ಹಣೆಗಣ್ಣಿನಿಂದಲೂ, ಫಣಿ ಕುಂಡಲದಿಂದಲೂ, ಗಜಚರ್ಮದಿಂದಲೂ, ನೀಲಕಂಠದಿಂದಲೂ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಕಣ್ಣಿನ ಕಾಂತಿಯು ಬೆಳದಿಂಗಳಿನಂತೆಯೂ, ಅಭರಣಗಳ ಕಾಂತಿಯು ಜೆಂಬಿಸಿಲಿನಂತೆಯೂ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದು ದೇವತೆಯರೆಲ್ಲಾ ಸೇವಿಸುತ್ತಿರಲು ಆದ್ರಿಜೆಯು ಶಿವನ ತೊಡೆಯಮೇಲೆ ಆಸೀನಳಾಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆ ತ್ರಿಶೂಲಿಯ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಹಾಡುವ ಕಿನ್ನರರೂ ನರ್ತಿಸುವ ಪುರಿಯರೂ, ಜಯದ್ವನಿಗೈಯುವ ಚಂಡಕೀರ್ತಿಗಳೂ, ನಮಸ್ಕರಿಸುವ ತಾಪಸರೂ, ಕಾಣಿಕೆಯಿಕ್ಕುವ ನಿರ್ಜರರೂ ಕಿಕ್ಕಿರಿದ್ದರು. ಇವರುಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಮುಕ್ತಿಯ ಮುಗುಳಂತೆ, ನಿತ್ಯತೆಯ ನಿಲವಿನಂತೆ, ಪರಿಪೂರ್ಣತೆಯ ಪರಮಸೀಮೆಯಂತೆ, ಕರುಣೆಯ ಕಡಲಂತೆ ಸರ್ವದೇವತಾ ಸಾರ್ವಭೌಮನಾದ ಭೋಗಿವಿಭೂಷನು ಒಪ್ಪಿದ್ದನು.

ಶಿವನು ತನ್ನ ಒಡೋಲಗಳಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವಾಗ ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತರಾಗಿ, ನಿಟು

ಸಿರುಬಿಡುತ್ತಾ ನಡುಗುತ್ತಿರುವ ತಾಪಸರ ಗುಂಪೊಂದು ಬಂದು ಸಭಾಂತ
 ರಾಳದಲ್ಲಿ ರತ್ನ ಜ್ಯೋತಿಯಂತಿದ್ದ ಉಮಾರಮಣನಿಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ಪೂರ್ವಕ
 ವಾಗಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, 'ಸನಕಾದ್ಯರ್ಕಳಮಾನಸಾಂಬುಜಮರಾಳಾ, ವೇದಾಂ
 ತವನಶುಕರಾಜಾ, ವಿಶ್ವಾರಾಧ್ಯಾ, ಅಂಧಕಾಸುರಸೂಧನಾ, ಸರ್ವದೇವತಾ
 ರಕ್ಷಕಾ, ಜಗತ್ಪರ್ತಾರಾ, ಮಾಯಾರಹಿತಾ, ಘನತೇಜೋರಾಶಿಪೂರ್ಣಾ,
 ಸಚ್ಚಿದಾನಂದರೂಪಾ, ಹರಿವಿಧಿಗಳಿಗೂ ವೇದಾಳಿಗೂ ಅಭೇದ್ಯಾ' ಎಂದು
 ಗಿರಿಶನನ್ನು ನಾನಾಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲು ಸರ್ವಜ್ಞನು ಕರುಣಾ
 ಕಟಾಕ್ಷದಿಂದ ನೋಡಿ—“ಯಾವ ಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ತಪೋವನ? ಆ
 ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ನೀವು ಬಿಟ್ಟು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರಲು ಕಾರಣವೇನು? ನಿಮ
 ಗುಂಟಾಗಿರುವ ಆಸತ್ತೇನು?” ಎಂದು ಏನೂ ಅರಿಯದವನಂತೆ ಕೇಳಿದನು.
 ಆಗ ಒಬ್ಬ ಪ್ರಗಲ್ಭತಾಪಸನು ದೈನ್ಯದಿಂದ—“ವೇವಾ, ಮುನಿಗಳ ಬೀಡು,
 ಮುಕ್ತಿಯ ತವಮನೆ. ಮಹಾಘನಸುರಸಿದ್ದ ಚಾರಣರ ಜಾವಡಿಯನ್ನಿಸಿದ
 ಇಂದ್ರಕೀಲಾಚಲೇಂದ್ರವೇ ನಮ್ಮ ತಪೋಕ್ಷೇತ್ರ. ಆ ಪ್ರದೇಶವು ನಾನಾ
 ಜಾತಿಯ ಮರ, ಗಿಡ, ಬಳ್ಳಿ, ಚಿಗುರು, ಹೂವು ಫಲಗಳಿಂದ ತುಂಬಿ
 ಕೋಗಿಲೆ, ಗಿಣಿ, ದುಂಬಿ ಇವುಗಳ ಇಂಚರದಿಂದ ಕೂಡಿ, ಸರೋಜದಿಂದ
 ಕೂಡಿದ ಸರೋವರಗಳಿಂದಲೂ, ಮಂದಮಾರುತನಿಂದಲೂ ಕಂಗೊಳಿಸು
 ತಿದೆ. ಅಲ್ಲಿಯ ಮುನಿಗಳ ತಪಃಪ್ರಭಾವದಿಂದ ರವಿಯು ಹೆಚ್ಚು ಬಿಸಿಲನ್ನೂ
 ಬೀರನು, ಕಾಳ್ವಿಚ್ಛೋಮೆಯೋರದು, ಗಾಳಿಯೂ ತೀವ್ರವಾಗಿ ಬೀಸಲು.
 ಯಮನೂ ಸಹ ಅವರ ಬಳಿ ಸಾರಲು ಹೆದರುವನು- ಅಲ್ಲಿಯ ತಪಸ್ವಿಗಳು
 ಸದಾಮೃತಧ್ಯಾನಾನ್ಯತಾಸ್ವಾದನೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾ ನಿಶ್ಚಲತೆಯಿಂದ
 ಒಪ್ಪಿದ್ದರು. ಪಾಪ ವಿಮುಕ್ತರಾದ ಶುಕ, ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ, ಜೋಧಾ
 ಯನ, ಕಪಿಲ, ಕಣಾಧ, ಅಕ್ಷಪಾದ, ಅತ್ರಿ, ಮೈತ್ರೇಯ, ಕಣ್ವ, ಆಗಸ್ತ್ಯ,
 ಪರಾಶರ, ಭೃಗು, ವಾಲ್ಮೀಕಿ, ಶೌನಕ, ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ, ಧೌಮ್ಯ, ಚ್ಯವನ,
 ದಮನ, ಶಾತತಪ, ಪೂರ್ಣಭದ್ರ ಇವರೇ ಮೊದಲಾದ ಮುನೀಂದ್ರರು
 ಅಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಿಂತೆಯಿಂದಿರಲಾಗಿ ಆ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಕಿರೀಟಾನ್ವಿತನೂ, ಮೃದುಸ್ಥಿತ
 ವಕ್ತ್ರನೂ ಆದ ಸುಂದರನೊಬ್ಬನು ಬಿಲ್ಲುಬಾಣಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಬಂದು

ವಿದ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ, ಶೈವವ್ರತವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡು, ವಿಭೂತಿ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಶಿವಧ್ಯಾನಕ್ಕಾಗಿ ಬಿಲ್ವವೃಕ್ಷದ ಕೆಳಗೆ ನಿಂತಾಗ 'ತಪಸ್ವಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಸ್ಥಳ. ಇಲ್ಲಿಯೇ ನಿಲ್ಲು' ಎಂಬ ಗಗನ ಗಂಭೀರ ವಾಣಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಆ ವೃಕ್ಷದ ಕೆಳಗೆ ನಿಂತು ತಪಸ್ಸಿ ಗಾರಂಭಿಸಿದನು.

ಆಗ ಆ ಹೊಸ ತಪಸ್ವಿಯ ಬಳಿಗೆ ಇಂದ್ರನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವೇಷತಾಳಿ ಬಂದು ಆತನನ್ನು ಕುರಿತು 'ನಿನ್ನ ಕಯ್ಯಲ್ಲಿರುವ ಜಪಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ, ಎಸೆವ ಕತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದ ವಿಭೂತಿಯಲ್ಲಿ ಹೆದೆಯೇರಿಸಿದ ಥನುಸ್ತಲ್ಲಿ ಘನಶಾಂತಿಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಭೀಕರ ವೇಷವೆಲ್ಲಿ, ಏನೀ ಅದ್ಭುತ. ಇದುವರೆಗೆ ನಾನು ಎಷ್ಟೋ ತಾಪಸರನ್ನು ಕಂಡಿದ್ದೇನೆ ಆದರೆ ನಿನ್ನುಪಮೆಯ ಕಿತ್ತಡಿಯ ನೆಲ್ಲಿಯುಂ ಕಂಡೆಯೇ' ಎನ್ನಲು ಆತನು 'ಹೊರಮಯ್ಯ ವೇಷ ಹೇಗಿದ್ದರೇನು? ನಾನು ನನ್ನ ಮಾನಸಾಬ್ಜಾಂತರದೊಳ ಕಟ್ಟಿ ಗೊರಲನಂಘ್ರದಳಿದು ಧ್ಯಾನಿಸಿ ಈಶನನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಸುತ್ತೇನೆ.' ಎನ್ನಲಾಗಿ ಇಂದ್ರನು 'ಎಲೈ ತಪಸ್ವಿಯೇ ನೀನಾದರೋ ಅತಿಮುಖ. ಅಂತಹ ನೀನು ಅಭೀಳತಪಸ್ಸನ್ನಂತೆಸಗುವೆ? ಅಲ್ಪ ವ್ರತಕ್ಕೆ ಶಿವನು ಒಲಿಯುವನೇ? ಹೆಳವನು ಮರದ ತುದಿಯ ಹಣ್ಣನ್ನು ಬಯಸಿ ತನಗಸಾಧ್ಯವಾದ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ತೊಡಗಿ ಜನರ ನಗೆಗೆ ಪಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲವೇ?' ಎನ್ನಲು ತಪಸ್ವಿಯು 'ಶಿವನೇನೋ ದುರ್ಲಭ. ಆದರೂ ಭಕ್ತಿಸಂಧಾನಕ್ಕೆ ಆತ ಅಸಾಧ್ಯನಲ್ಲ. ಸ್ಥಿರಭಕ್ತಿಭಾವದಿಂದ ಶಂಕರನನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಸುತ್ತೇನೆ. ಹಾಗಿಲ್ಲದಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಪ್ರಾಣವನ್ನೇ ಕೊಡಲು ಸಿದ್ಧನಿದ್ದೇನೆ' ಎಂದು ತನ್ನ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಲು ಆತನ ನಿಷ್ಠೆ ಮತ್ತು ಸದ್ಭಕ್ತಿಗೆ ಇಂದ್ರನು ಮೆಚ್ಚಿ ತನ್ನ ನಿಜ ರೂಪನ್ನು ತೋರಿ ಆತನನ್ನು ಹರಸಿ ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೆಡೆದನು.

ಸೂಕ್ಷ್ಮರೂಪನೂ, ಅಪ್ರಮೇಯನೂ, ಮುನಿಜನಮಾನಸಾಮಳ ಸರೋವರ ಹಂಸನೂ ಚಿದಚಿತ್ಪ್ರಪಂಚನೂ, ಚಿತ್ರಕಾಶಕನೂ ಆದ ಶಿವ

ನನ್ನ ತಪಸ್ವಿಯು ಧ್ಯಾನಿಸತೊಡಗಿದನು. ಮೊದಲ ತಿಂಗಳು ಮೂಢುದಿನ ಕೊಂದುಬಾರಿ ಫಲಭಕ್ಷಣ ಮಾಡುತ್ತಲೂ, ಎರಡನೆಯ ತಿಂಗಳು ಆರುದಿನ ಕೊಂದುಬಾರಿ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತಲೂ, ಮೂರನೆಯ ತಿಂಗಳು ಕಂದ ಮೂಲಫಲ, ನಾಲ್ಕನೇ ತಿಂಗಳು ಜೀರ್ಣಪರ್ಣ, ಐದನೇ ತಿಂಗಳು ಗಾಳಿ ಇವನ್ನೇ ಸೇವಿಸುತ್ತಾ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಿ ಸದ್ಗಾತಿಯ ಪಾದವನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಾ ಒಳಗೂ ಹೊರಗೂ ಅಂತಃ ಜ್ಯೋತಿಯಿಂದ ಶಿವಂತಾ ನಾದನೋ ಎನ್ನುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಒಪ್ಪಿದ್ದನು. ಈತನ ತಪಃಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಭೂಮಿಯೆಲ್ಲಾ ಕಾಯ್ದಿತು, ದಿಕ್ಷತಿಗಳು ಅಂಜಿದರು, ದೇವತೆಗಳು ನಡುಗಿದರು, ಪರ್ವತಗಳು ಕಾಯ್ದುವು, ಸಮುದ್ರವು ಕುಗ್ಗಿತು, ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರ ಪ್ರಭೆ ಎಲ್ಲೋ ಅಡಗಿತು. ಇದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿನ ತಪೋಧನರ ಧೈರ್ಯ ಉಡ್ಡುಗಿತು. ಈಶಧ್ಯಾನ ಕುಗ್ಗಿತು, ಸೈರಣಿಯು ಜಾರಿತು, ಜಪಾನುಷ್ಠಾನವಿಲ್ಲವಾಯಿತು, ಸದ್ವ್ರತವು ನಾಶವಾಯಿತು, ವೇದಾಂತೋಪನಿಷತ್ ಜ್ಞಾನವು ಅಳುಕಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಆತನಿಂದಂಟಾದ ಉಪದ್ರವವನ್ನು ಕಳೆದು ನಮ್ಮನ್ನು ಕಾಪಾಡು" ಎಂದು ಪ್ರಗಲ್ಬತಾಪಸನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲು 'ಆ ತಪೋಧನನು ಯಾರೆಂಬ ಶಂಕೆಬೇಡ. ಜಗತ್ಪ್ರಯತ್ನಾತನೂ, ಇಂದ್ರಸೂನುವೂ, ಮುಕುಂದನ ಮೈದುನನೂ ಆದ ಅರ್ಜುನನೇ ಅವನು. ನಿಮ್ಮ ಭೃಗ್ಯಗೃಹ ನ್ನೇನೂ ಅವನು ಆಶಿಸುವುದಿಲ್ಲ, ಹೆದರಬೇಡಿ' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಶತ್ರುದಮ ನಾರ್ಥವಾಗಿ ಇಂದ್ರಕೀಲಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಗಿರೀಶನಿಂದ ಪಾಪಪತಾಪ್ರವನ್ನು ಪಡೆಯೆಂದು ವ್ಯಾಸಮುನಿಗಳು ಹೇಳಲಾಗಿ ಅದರಂತೆ ಅರ್ಜುನನು ತಪಸ್ಸನ್ನು ಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಆತನ ಅಭೀಷ್ಟದಂತೆ ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ತ್ತು ಆತನ ತಪಸನ್ನೂ ಆ ತಪಸ್ಸಿನ ಉಪದ್ರವವನ್ನೂ ಕಳೆದು ನಿಮ್ಮ ಮನೋರಥಮಿತ್ತು ರಕ್ಷಿತೆಂದು' ಅಭಯವಿತ್ತು ತಾಪಸವೃಂದವನ್ನು ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟನು.

೩

ಪರಶಿವನು ಬೇಟೆಯ ನೆಪದಿಂದ ಇಂದ್ರಕೀಲಾಚಲದೆಡೆಗೆ ಹೋಗಿ

ಟನು. ಗಣಾಳಿಗಳೂ, ಸುರರೂ ಅಮಿತ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಭೇರಿನಿನಾದ
ವೆಸಗತೊಡಗಿದರು. ಶಿವನು ಪುಳಿಂದ ವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸಿದನು. ಆತನ
ಜಟಿಯೇ ಚಿಗುರತಲೆಗಟ್ಟಿನಂತೆಯೂ, ಫಣಿಯೇ ಬಳ್ಳಿಯಂತೆಯೂ, ಶಿರೋ
ಗಂಗೆಯೇ ಪುಷ್ಪಗುಚ್ಛದಂತೆಯೂ, ಅರ್ಧಚಂದ್ರನೇ ಗರಿಯಂತೆಯೂ,
ಹುಲಿಚರ್ಮವೇ ಚಲ್ಲಣದಂತೆಯೂ, ಗಜಚರ್ಮವೇ ಕರಿಯ ಉತ್ತ
ರೀಯದಂತೆಯೂ, ಹಣೆಯ ವಿಭೂತಿಯೇ ಪುಷ್ಪಪರಾಗದಂತೆಯೂ ಹಣೆ
ಗಣ್ಣೇ ಫಣಾಲೇಪನದಂತೆಯೂ, ಪಾರ್ವತಿಯ ಅರ್ಧಾಂಗವೇ ಇಂದ್ರನೀಲ
ಕಾಂತಿಯಂತೆಯೂ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಭಿಲ್ಲಿಯ ವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸಿದ
ಪಾರ್ವತಿಗೆ ಸಂಜೆಗೊಂಪು ತಳಿರುಡೆಯಂತೆಯೂ, ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಮುತ್ತಿನ
ಹಾರದಂತೆಯೂ, ಶರೀರದ ಕಪ್ಪು ಕತ್ತಲೆಯಂತೆಯೂ, ಶುಕ್ರಬಿಂಬವೇ
ಮೂಗುತಿಯಂತೆಯೂ ಹೊಳೆದು ಆಕೆಯ 'ಕಾಳರಾತ್ರಿ' ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನು
ಸಾರ್ಥಕಗೊಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ದೇವತಾಸ್ತ್ರೀಯರೆಲ್ಲರೂ ದಂತದೋಲೆ, ಗುರು
ಗುಂಜಿಯ ಸರ, ಹೊಂಗೆಚಿಗುರಿನ ಉಡುಪು, ನವಿಲುಗರಿಯ ನಿರಗಟ್ಟು:
ನೈದಿಲೆಯ ಮಾಲೆ, ಹುಳುವಿನ ಹಚ್ಚೆಬೊಟ್ಟು, ಹಸುರು ಪಾದರಿಯ ದಂಡೆ
ಇವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಪುಳಿಂದಿಯರಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವರು ತಲೆಗೆ
ತಳಿರನ್ನೂ, ಸಂಪಿಗೆಯ ಕರ್ಣಾಭರಣ, ಬೆಟ್ಟದಾನರೆಯ ಕಾಂಚಿ,
ಮಕರಂದದ ಬೊಟ್ಟು, ಬೆನ್ನಮೇಲೆ ಕೂದಲಿನ ಎಣ್ಣೆಗಂಟು, ಕೈಯಲ್ಲಿ
ಬಿಲ್ಲುಬಾಣ, ಪುಷ್ಪಮಾಲೆ, ಗಜದಂತ ಇವನ್ನು ಹಿಡಿದು ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿ
ದ್ದರು. ಸಿಡಿಲನ್ನು ಪುಡಿಗೈಯುವ, ಆದಿಶೇಷನನ್ನು ಹಿಡಿಯುವ ಪ್ರಳ
ಯಾಗ್ನಿಯನ್ನು ತಿಕ್ಕಿ ಬೊಟ್ಟುಡುವ, ಭೂಮ್ಯಾಕಾಶಗಳನ್ನು ತಾಳಗಳಾ
ಗಿಸಬಲ್ಲ, ದೊಡ್ಡ ಸಮುದ್ರವನ್ನೇ ಹೀರುವ, ಕುಲಪರ್ವತಗಳನ್ನೇ ಚೆಂಡಾ
ಡುವ ಸೂರ್ಯನನ್ನೇ ಬೆರಳಿನಿಂದ ಮಿಡಿಯುವ, ಪರಾಕ್ರಮಶಾಲಿಗಳಾದ
ಗಣಾಧಿಪರು ಶಿವನೊಡನೆ ಬಂದರು. ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಆದ ನಗಾರಿ, ಶಂಖ,
ಇವುಗಳ ರವವು ಬೆಟ್ಟಗಳಿಗೆ ತಾಕಿ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಸಿದುವು. ರತಿಭಾರ್ಗವಿಯರೇ
ಮೊದಲಾದವರು ಚಿನ್ನದ ಹರಿವಾಣದಲ್ಲಿ ಶಿವಪಾರ್ವತಿಯರಿಗೆ ಆರುತಿ
ಬೆಳಗಿದರು. ಬೇಟೆಗಾಗಿ ನಾನಾ ರೀತಿಯ ಬಲೆಗಳೂ, ನಾನಾ ರೀತಿಯ

ಬಿಲ್ಲು ಬಾಣ ಆಯುಧಗಳೂ, ಸಿದ್ಧವಾದುವು. ಶಿವನು ಗಿರಿಜೆ ಮತ್ತು
ಗಣಗಳೊಡಗೂಡಿ ಇಂದ್ರಕೀಲ ಕುತ್ಸೀಲಕಟಕದ ವೇರಡವಿಯನ್ನು
ಹೊಕ್ಕನು. ಅದು ಬಹು ಕತ್ತಲೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದುದರಿಂದ ದವಶಿಖಿ
ಮುತ್ತುಗದ ಹೂವು, ಮೋಡ ಮದ್ದಾನೆ ಗಂಡ ಶೈಲ, ಇವುಗಳ ನೈತ್ಯಾ
ಸವೇ ಅರಿವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ದೀಪದ ಬಳ್ಳಿಯಿಂದ ಉಂಟಾಗುವಕಾಂತಿ ಮತ್ತು
ಸರ್ಪಗಳ ಫಣಾಮಣಿಯ ಕಾಂತಿ ಇವು ಹೊರತು ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯರ ಬೆಳಕು
ಆ ಕಾಡನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸದಾಗಿತ್ತು. ಅದು ನಾನಾ ಪ್ರಕಾರವಾದ ದೊಡ್ಡ
ದೊಡ್ಡ ಮರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ರವಿಶಶಿಕರಂಗಳೆಡೆಯಾಟಕ್ಕೂ ಅವಕಾಶ
ಕೊಡದೆ ತಮದ ತವರ್ಮನೆಯೆನಿಸಿತ್ತು. ಅಲ್ಲದೆ ಅದು ವಿಚಿತ್ರತರ ಖಗ
ಮೃಗಂಗಳ ಅವಾಸಸ್ಥಾನವೂ ಆಗಿತ್ತು.

ಆಘನಗಹ್ವರದಲ್ಲಿ ಕಿರಾತಗಣಗಳು ಬೇಟೆಯಾಡುವ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ
ಅಬ್ಬರಿಸುತ್ತಾ ಕಾಡಿನಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಓಡಾಡಿ ಸಿಂಹ, ಕಾಡಾನೆ, ವರಾಹ
ಇವುಗಳು ಓಡಾಡಿದ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಾ ಅಬ್ಬರಿಸುತ್ತಾ ಮೊಲ,
ಹುಲ್ಲೆ, ಕೋಣ, ಆನೆ, ಹುಲಿ ವರಾಹ, ಸಿಂಹ ಇವುಗಳ ಬೇಟೆಯಾಡ
ತೊಡಗಿದರು. ಇವರಬ್ಬರವನ್ನು ಕೇಳಿ ಹೆದರಿದ ಮೃಗ ಪಕ್ಷಿಗಳು ದಿಕ್ಕಾ
ಪಾಲಾಗಿ ಓಡಿದುವು. ಭಿಲ್ಲಿಯರೂ ಸಹ ಬಿಲ್ಲಿಗೆ ಬಾಣಹೂಡಿ ಮೃಗ
ಬೇಟೆಯಾಡ ತೊಡಗಿದರು. ಒಬ್ಬ ಉಗ್ರಲುಬ್ಧಕನು ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದ
ಹುಲಿಯೊಂದನ್ನು ಅಲ್ಲೇ ತುಂಡಾಗಿ ಕತ್ತರಿಸಿದನು. ಮತ್ತೊಬ್ಬ
ಪುಳಿಂದನು ತನ್ನ ನಿಶಿತ ಖಡ್ಗದಿಂದ ಪರ್ವತೋಪಮಾನವಾದ ಒಂದೊ
ಕಾಡುಕೋಣನ ಗೋಣ್ ಮುರಿದನು. ಮತ್ತೊಬ್ಬನು ನಡೆದುಬರುವ
ಅಂಜನ ಪರ್ವತದಂತಿದ್ದ ಆನೆಯ ಕುಂಭಸ್ಥಳವನ್ನು ಚಂದ್ರಾಯುಧದಿಂದ
ಸೀಳಿ ರಕ್ತದ ಕೋಡಿಯನ್ನೇ ಹರಿಸಿದನು. ಮತ್ತೊಬ್ಬನು ಅತಿಥಿಯಂಕ
ರವಾದ ಸಿಂಹವೊಂದರ ಶಿರವನ್ನು ತರಿದಿಕ್ಕಿದನು. ಹೀಗೆ ಬೇಡಬೇಡಿಸಿ
ಯರು ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿ ಬೇಟೆಯಾಡುತ್ತಿರಲು ಫಾಲನೇತ್ರನುಮಂದಾರ
ವೃಕ್ಷದ ಕೆಳಗಿನ ಚಂದ್ರಕಾಂತಶಿಲೆಯ ಸೀತದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಹೂಗೊಂ
ಚಲೊಂದನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ಆಗಾಗ್ಗೆ ಆಘ್ರಾಣಿಸುತ್ತಿರಲು ಸಾರ್ವಾ

ಟೆನು. ಗಣಾಳಿಗಳೂ, ಸುರರೂ ಅಮಿತ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಭೇರಿನಿನಾದ
ವೆಸಗತೊಡಗಿದರು. ಶಿವನು ಪುಳಿಂದ ವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸಿದನು. ಆತನ
ಜಟಿಯೇ ಚಿಗುರತಲೆಗಟ್ಟಿನಂತೆಯೂ, ಫಣಿಯೇ ಬಳ್ಳಿಯಂತೆಯೂ, ಶಿರೋ
ಗಂಗೆಯೇ ಪುಷ್ಪಗುಚ್ಛದಂತೆಯೂ, ಅರ್ಧಚಂದ್ರನೇ ಗರಿಯಂತೆಯೂ,
ಹುಲಿಚರ್ಮವೇ ಚಲ್ಲಣದಂತೆಯೂ, ಗಜಚರ್ಮವೇ ಕರಿಯ ಉತ್ತ
ರೀಯದಂತೆಯೂ, ಹಣೆಯ ನಿಭೂತಿಯೇ ಪುಷ್ಪಪರಾಗದಂತೆಯೂ ಹಣೆ
ಗಣ್ಣೇ ಫಣಾಲೇಪನದಂತೆಯೂ, ಪಾರ್ವತಿಯ ಅರ್ಧಾಂಗವೇ ಇಂದ್ರನೀಲ
ಕಾಂತಿಯಂತೆಯೂ ಶೋಭಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಭಿಲ್ಲಿಯ ವೇಷವನ್ನು ಧರಿಸಿದ
ಪಾರ್ವತಿಗೆ ಸಂಜೆಗೊಂಪು ತಳಿರುಡಿಯಂತೆಯೂ, ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಮುತ್ತಿನ
ಹಾರದಂತೆಯೂ, ಶರೀರದ ಕಪ್ಪು ಕತ್ತಲೆಯಂತೆಯೂ, ಶುಕ್ರಬಿಂಬವೇ
ಮೂಗುತಿಯಂತೆಯೂ ಹೊಳೆದು ಆಕೆಯ 'ಕಾಳರಾತ್ರಿ' ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನು
ಸಾರ್ಥಕಗೊಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ದೇವತಾಸ್ತ್ರೀಯರೆಲ್ಲರೂ ದಂತದೋಲೆ, ಗುರು
ಗುಂಜಿಯ ಸರ, ಹೊಂಗೆಚಿಗುರಿನ ಉಡುಪು, ನವಿಲುಗರಿಯ ನಿರಿಗಟ್ಟು,
ನೈದಿಲೆಯ ಮಾಲೆ, ಹುಳುವಿನ ಹಚ್ಚೆಬೊಟ್ಟು, ಹಸುರು ಪಾದರಿಯ ದಂಡೆ
ಇವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಪುಳಿಂದಿಯರಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವರು ತಲೆಗೆ
ತಳಿರನ್ನೂ, ಸಂಪಿಗೆಯ ಕರ್ಣಾಭರಣ, ಬೆಟ್ಟದಾವರೆಯ ಕಾಂಚಿ,
ಮಕರಂದದ ಬೊಟ್ಟು, ಬೆನ್ನಮೇಲೆ ಕೂದಲಿನ ಎಣ್ಣೆಗಂಟು, ಕೈಯಲ್ಲಿ
ಬಿಲ್ಲುಬಾಣ, ಪುಷ್ಪಮಾಲೆ, ಗಜದಂತ ಇವನ್ನು ಹಿಡಿದು ವಿರಾಜಿಸುತ್ತಿ
ದ್ದರು. ಸಿಡಿಲನ್ನು ಪುಡಿಗೈಯ್ಯುವ, ಆದಿಶೇಷನನ್ನು ಹಿಡಿಯುವ ಪ್ರಳ
ಯಾಗ್ನಿಯನ್ನು ತಿಕ್ಕಿ ಬೊಟ್ಟುಡುವ, ಭೂಮ್ಯಾಕಾಶಗಳನ್ನು ತಾಳಗಳಾ
ಗಿಸೆಬಲ್ಲ, ದೊಡ್ಡ ಸಮುದ್ರವನ್ನೇ ಹೀರುವ, ಕುಲಪರ್ವತಗಳನ್ನೇ ಚೆಂಡಾ
ಡುವ ಸೂರ್ಯನನ್ನೇ ಬೆರಳಿನಿಂದ ಮಿಡಿಯುವ, ಪರಾಕ್ರಮಶಾಲಿಗಳಾದ
ಗಣಾಧಿಪರು ಶಿವನೊಡನೆ ಬಂದರು. ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಆದ ನಗಾರಿ, ಶಂಖ,
ಇವುಗಳ ರವವು ಬೆಟ್ಟಗಳಿಗೆ ತಾಕಿ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಸಿದುವು. ರತಿಭಾರ್ಗವಿಯರೇ
ಮೊದಲಾದವರು ಚಿನ್ನದ ಹರಿವಾಣದಲ್ಲಿ ಶಿವಪಾರ್ವತಿಯರಿಗೆ ಆರುತಿ
ಬೆಳಗಿದರು. ಬೇಟೆಗಾಗಿ ನಾನಾ ರೀತಿಯ ಬಲೆಗಳೂ, ನಾನಾ ರೀತಿಯ

ಬಿಲ್ಲು ಬಾಣ ಆಯುಧಗಳೂ, ಸಿದ್ಧವಾದುವು. ಶಿವನು ಗಿರಿಜೆ ಮತ್ತು ಗಣಗಳೊಡಗೂಡಿ ಇಂದ್ರಕೀಲ ಕುತ್ಸೀಲಕಟಿಕದ ಪೇರಡವಿಯನ್ನು ಹೊಕ್ಕನು. ಅದು ಬಹು ಕತ್ತಲೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದುದರಿಂದ ದವಶಿಖೆ ಮುತ್ತುಗದ ಹೂವು, ಮೋಡ ಮದ್ದಾನೆ ಗಂಡ ಶೈಲ, ಇವುಗಳ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೇ ಅರಿವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ದೀಪದ ಬಳ್ಳಿಯಿಂದ ಉಂಟಾಗುವಕಾಂತಿ ಮತ್ತು ಸರ್ಪಗಳ ಫಣಾಮಣಿಯ ಕಾಂತಿ ಇವು ಹೊರತು ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯರ ಬೆಳಕು ಆ ಕಾಡನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸದಾಗಿತ್ತು. ಅದು ನಾನಾ ಪ್ರಕಾರವಾದ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಮರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ರವಿಶಶಿಕರಂಗಳೆಡೆಯಾಟಕ್ಕೂ ಅವಕಾಶ ಕೊಡದೆ ತಮದ ತವರ್ಮನೆಯೆನಿಸಿತ್ತು. ಅಲ್ಲದೆ ಅದು ವಿಚಿತ್ರತರ ಖಗ ಮೃಗಂಗಳ ಅವಾಸಸ್ಥಾನವೂ ಆಗಿತ್ತು.

ಆಘನಗಪ್ಪರದಲ್ಲಿ ಕಿರಾತಗಣಗಳು ಬೇಟೆಯಾಡುವ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಅಬ್ಬರಿಸುತ್ತಾ ಕಾಡಿನಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಓಡಾಡಿ ಸಿಂಹ, ಕಾಡಾನೆ, ವರಾಹ ಇವುಗಳು ಓಡಾಡಿದ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಾ ಅಬ್ಬರಿಸುತ್ತಾ ಮೊಲ, ಹುಲ್ಲೆ, ಕೋಣ, ಅನೆ, ಹುಲಿ ವರಾಹ, ಸಿಂಹ ಇವುಗಳ ಬೇಟೆಯಾಡ ತೊಡಗಿದರು. ಇವರಬ್ಬರವನ್ನು ಕೇಳಿ ಹೆವರಿಂದ ಮೃಗ ಪಕ್ಷಿಗಳು ದಿಕ್ಕಾ ಪಾಲಾಗಿ ಓಡಿದುವು. ಭಿಲ್ಲಿಯರೂ ಸಹ ಬಿಲ್ಲಿಗೆ ಬಾಣಹೂಡಿ ಮೃಗ ಬೇಟೆಯಾಡ ತೊಡಗಿದರು. ಒಬ್ಬ ಉಗ್ರಲುಬ್ಧಕನು ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದ ಹುಲಿಯೊಂದನ್ನು ಅಲ್ಲೇ ತುಂಡಾಗಿ ಕತ್ತರಿಸಿದನು. ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಪುಳಿಂದನು ತನ್ನ ನಿಶಿತ ಖಡ್ಗದಿಂದ ಪರ್ವತೋಪಮಾನವಾದ ಒಂದು ಕಾಡುಕೋಣನ ಗೋಣ್ ಮುರಿದನು. ಮತ್ತೊಬ್ಬನು ನಡೆದುಬರುವ ಅಂಜನ ಪರ್ವತದಂತಿದ್ದ ಅನೆಯ ಕುಂಭಸ್ಥಳವನ್ನು ಚಂದ್ರಾಯುಧದಿಂದ ಸೀಳಿ ರಕ್ತದ ಕೋಡಿಯನ್ನೇ ಹರಿಸಿದನು. ಮತ್ತೊಬ್ಬನು ಅತಿಥಿಯಂಕ ರವಾದ ಸಿಂಹವೊಂದರ ಶಿರವನ್ನು ತರಿದಿಕ್ಕಿದನು. ಹೀಗೆ ಬೇಡಬೇಡಿಕೆಯರು ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿ ಬೇಟೆಯಾಡುತ್ತಿರಲು ಫಾಲನೇತ್ರನುಮಂದಾರ ವೃಕ್ಷದ ಕೆಳಗಿನ ಚಂದ್ರಕಾಂತಶಿಲೆಯ ಸೀತದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಹೂಗೊಂಚಲೊಂದನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ಆಗಾಗ್ಗೆ ಆಘ್ರಾಣಿಸುತ್ತಿರಲು ಪಾರ್ವತಿ

ಯು ಎಳೆಯ ಚಿಗುರಿನ ಬೀಸಣಿಗೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಬೀಸುತ್ತಿದ್ದಳು.

೪

ಇಂದ್ರಕೀಲ ಸರ್ವತದ ತಪ್ಪಲಲ್ಲಿದ್ದ ಅತಿ ಬಲಿಷ್ಠನಾದ ಮೂಕದಾನ ವನೆಂಜೊಬ್ಬನು ನಿರ್ಜರ ಪ್ರತಿಯ ಅಬ್ಬರವನ್ನು ಕೇಳಿ ಇವರನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಿನ್ನಲು ಹವಣಿಸಿ ಉಗ್ರವರಾಹ ರೂಪದಾಳಿ ಹೊರಟನು. ಕೊಂಬಿಲ್ಲದ ಯಮನ ಕೋಣವೂ, ಸೊಂಡಿಲ್ಲದ ಗಜಾಸುರನೋ, ಅಥವಾ ಸಂಚರಿಸುವ ಅಂಜನಾದ್ರಿಯೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ಆ ಹಂದಿಯು ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಅದರ ಕಣ್ಣು ಒಡಬಾಗ್ನಿಯ ಕಿಡಿಯಂತೆಯೂ, ಅದರ ಕುಡುದಾಡೆಯು ಚಕ್ರದ ಉಭಯ ಪಾರ್ಶ್ವದಂತೆಯೂ, ಅದರ ಧ್ವನಿಯು ಬಲೆಸಿಡಿಲಿನಂತೆಯೂ, ಶರೀರವು ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಮೇಘದಂತೆಯೂ ಇತ್ತು. ಅದರ ಮುರಘಾತದಿಂದ ತಿಲೆಗಳು ಪುಡಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದವು, ಅದರ ಸೊಂಕಿನಿಂದ ಮರಗಳು ಉರುಳಿ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದವು, ಅದರ ಗರ್ಜನೆ ಸರ್ವತದಿಂದ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಕಂಡ ಬೇಡಗಣಗಳು ಹೆದರಿ 'ಅಯ್ಯೋ ಬೇಡರೆಲ್ಲ ರನ್ನೂ ಆ ಪೋಶನಗೊಳ್ಳಲು ಮೃತ್ಯುವೇ ವರಾಹ ರೂಪತಾಳಿ ಬಂದಿತು!' ಎಂದು ಅಬ್ಬರಿಸಿ ಅದನ್ನು ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರದಿಂದ ಹೊಡೆಯಲು ಹವಣಿಸಿದರು. ಇವರಬ್ಬರವನ್ನು ಕೇಳಿದ ವರಾಹವು ಹೆಚ್ಚು ಕೋಪಾಟೋಪದಿಂದ ಘುಡುಘುಡಿಸುತ್ತಾ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಕಿಡಿಸೂಸುವಂತೆ ಪುಳಿಂದರನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸಿತು ಬೇಡರು ಬಿಟ್ಟು ಬಾಣಗಳನ್ನೂ ಬೇಟೆನಾಯಿಗಳನ್ನೂ ಎದುರಿಸಿ ಕ್ಷಣದಲ್ಲೆ ತೊಡರಿಸಿ, ದೊಡ್ಡ ಬಲೆಯನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಎದುರಿಸಿದ ಧೀವರಾಮರರನ್ನು ಸೀಳತೊಡಗಿತು. ಅಮರಲುಬ್ಬರೂ ಸಹ ಹೆಚ್ಚು ಧೈರ್ಯದಿಂದ ಅದನ್ನು ಸುತ್ತವರಿದು ಬಾಣಬಿಡಲುಪಕ್ರಮಿಸಲು ಘೋರವರಾಹನು ಅಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಸುತ್ತಾಡಿದಾಡೆಗಡಿದು ಪುಟವೇಳುವಂತೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಒದೆದು ಮುಖವನ್ನು ರುಢಾಡಿಸಿ, ಸಿಡಿಲಿನಂತೆ ಘರ್ಜಿಸಿ ತನ್ನ ದಾಡೆಗಳಿಂದ ಅವರ ಶರೀರವನ್ನು ಎರಡು ಹೋಳಾಗುವಂತೆ ಸೀಳಿ ಅದನ್ನು ಕೊರೆದು ತಿಂದು ತೇಗು

ತ್ತಿತ್ತು. ಪುಳಿಂದರು ಎಚ್ಚೆ ಬಾಣಗಳೆಲ್ಲಾ ಅದರ ಚರ್ಮದಿಂದ ಅತಿ ಕ್ರಮಿಸಲಾರದೆ ಅಲ್ಲಿ ಚುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರಲು ಆ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಅದು ಮುಳ್ಳುಹಂದಿಯಂತೆ ತೋರುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ವರಾಹನ ಹಾವಳಿಯನ್ನು ತಾಳಲಾರದೆ ಓಡುತ್ತಿರುವ ಅನುರ ವ್ಯಾಧರನ್ನು ಕಂಡು ಕರುಣಾಮಯನು ಅವರಿಗೆ ಧೈರ್ಯ ಹೇಳಿ, ಮೃತರಾದವರಿಗೆ ಅಸುವಿತ್ತು ತನ್ನ ಪ್ರಜಂಡ ಕೋದಂಡಕ್ಕೆ ಹೆದೆಯೇರಿಸಿ ನಿಶಿತ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹೂಡಿ ಬಲದಲ್ಲೆಯೂ ಆಕಾರದಲ್ಲಿಯೂ ಗಜಾಸುರ ವ್ಯಾಘ್ರಾಸುರರಿಗೆ ಇರ್ಮುಡಿಯಾದ ವರಾಹನನ್ನು ತಾನೇ ಕೊಲ್ಲುವೆನೆಂದು ಬಾಣಬಿಟ್ಟನು. ಅದು ನಾಟಮೂಡನೆ ಯೇ ಅದರ ಶರೀರದಿಂದ ರಕ್ತಪ್ರವಾಹವು ಸುರಿಯಲು ಅರಗಣ್ಣುಚ್ಚಿದ ವರಾಹನು ಅಲ್ಲೇ ಮೂರ್ಚೆಹೋಗಿ, ಕ್ಷಣಮಾತ್ರದಲ್ಲೇ ಎಚ್ಚೆದ್ದು ಮಡು, ಗಿಡು, ಸರು, ದರಿ, ಹಳ್ಳ ಮೆಳೆ ಬಳ್ಳಿ, ಪೊದರು, ಬೆಟ್ಟವೆನ್ನದೆ ವೇಗವಾಗಿ ಓಡತೊಡಗಿತು. ಶಿವನು ಅದನ್ನೇ ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದನು. ಆ ವರಾಹವು ಅರ್ಜುನನಿದ್ದ ವನವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಲು ಹಿಂದೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಆ ಸುರ ಕಿರಾತರಬ್ಬರವನ್ನು ಕೇಳಿ ಬನದ ತಪಸ್ವಿಗಳ್ಳು ಸಹತಿಯಂಗಿಯುದಿದಂ ತವಿಪುದೆನೆಗೆ ಕರ್ತವ್ಯವೆಂದು ತನ್ನ ಕ್ಷಾತ್ರಧರ್ಮವನ್ನು ಬಗೆದು ಆ ಹಂದಿಗೆ ಗುರಿಯಿಟ್ಟು ಬಾಣಬಿಡಲು ಆ ಹಂದಿಯು ಸತ್ತುಬಿದ್ದಿತು. ಹಿಂಬಾಲಿಸಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಶಂಕರನು ತಾನು ಆ ಹಂದಿಯನ್ನು ಹೊಡೆದವನೆನ್ನಲು ಕೋಪಗೊಂಡ ಅರ್ಜುನನು ಆ ಬೇಡನು ಶಿವನೆಂದರಿಯದೆ 'ಎಲೆ ಶಬರ ಕಾಡಬಡನರಿ, ಹುಲ್ಲೆ, ಮೊಲಗಳಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಬಲ ಮೆರೆಯುವುದೇ ಹೊರತು ಅರಿಬಲಾಹಕ ಪ್ರಸ್ಫುರಿತಮಹಾನಿಲನಾದ ನನ್ನೊಡನೆ ಏನೂ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ' ಎಂದನು. ಶಿವನು ನಕ್ಕು ಆತನ ಧೈರ್ಯ, ಶೌರ್ಯವನ್ನು ಶಿವಗೆ ಸೂಚಿಸಿ ನಂತರ ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಕುರಿತು 'ಗೊರವಾ ನಿನ್ನ ಶೌರ್ಯವಂತಿ ತಲಿ, ನಿನ್ನ ಧನುಃಖಡ್ಗವೆಲ್ಲಿ ತಪವೆಲ್ಲಿ. ಇದೆಲ್ಲಿಯ ಚಿತ್ರ' ಎಂದು ಕಟಾಕ್ಷಿಯಿಂದ ಕೇಳಲು "ಪುಳಿಂದ ನಿನ್ನ ದುರುಕ್ತಿಯನ್ನು ಬಿಡು. ಜಟಾಮೃಗಾಜನ ಸ್ಫುಟಭಸಿತಂಗಳಂ ಶರಶರಾಸನ ಖಡ್ಗಮನಾಂತು ತಾಪಸೋತ್ಕರನಾದ ಮೃಡನೇ ಇರುವಾಗ ಆತನ ಶಿಷ್ಯನಾದ ನನಗದು ಒಪ್ಪದೇ. ನೀನು ನನ್ನೊಡನೆ

ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸಮಾನನೇ ತೋಲಗು" ಎನ್ನಲು ಶಿವನು 'ನಿನ್ನ ತಪೋನೀತಿ ಹೇಗಾದರೂ ಇರಲಿ ಧನುರ್ವಿದ್ಯಾನಿಪುಣತೆಯನ್ನು ತೋರು' ಎಂದು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಾದನು. ಅರ್ಜುನನೂ ಸಹ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಅಲ್ಲಿಗೇನಿಲ್ಲಿಸಿ ಧನುರ್ಬಾಣವನ್ನು ಹಿಡಿದದ್ದು ಅತಿ ಕೋಪಾಘೋಷದಿಂದ ಗಾಂಡೀವ ವನ್ನು ತೇಂಕರಿಸಿ ಶಿವನಮೇಲೆ ಶರವೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಕರೆದನು. ಭೂದಿಗಂತ ಗಳು ಅರ್ಜುನನ ಬಾಣದಿಂದ ಕಾಣದಾಗಿ ಬಾಣಾವಳಿಗಳು ಶಿವನನ್ನು ಮುತ್ತಿದುವು. ಮಂಜನ ಪುಂಜಕ್ಕೆರವಿಯು ಹೇಗೆ ಹಂಜರಿಯುವುದಿಲ್ಲವೋ, ಪತಂಗಕ್ಕೆ ದಾವಾಗ್ನಿಯು ಹೇಗೆ ಬೆದರುವುದಿಲ್ಲವೋ, ವಾತಕ್ಕೆ ಗಿರಿಯು ಹೇಗೆ ನಡುಗುವುದಿಲ್ಲವೋ ಹಾಗೆ ಶಿವನು ಅಧೀರನಾಗಿದ್ದನು. ಇದನ್ನು ಕಂಡ ಗಣಪನು ಅರ್ಜುನನ ಮೇಲೆ ಕೋಪಿಸಿ ಕರೆಳಿದನು. ಗುಹನು ರೋಷಗೊಂಡನು. ಗಣಾಳಿ ಗರ್ಜಿಸಿತು. ಆಗ ಕರುಣಾಬ್ಧಿಯಾದ ಶಂಕರನು 'ಇವನು ನನ್ನ ಭಕ್ತ. ಈತನೊಳಾಂಪವಿನೋದಮುಂಟು. ಆದ್ದರಿಂದ ನೀವು ನಿಶ್ಚಳತೆಯಿಂದಿರಿ', ಎಂದು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿದನು.

೫

ಶಿವನು ಪ್ರಚಂಡ ಧನುರ್ಧಂಡಕ್ಕೆ ಬಾಣ ಹೂಡಿ ನರನೆಚ್ಚ ಕಣಿಗಳ ನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಡುವೆಯೇ ಕತ್ತರಿಸಿಬಿಟ್ಟನು. ಇದರಿಂದ ಕುಪಿತನಾದ ಕರ್ಣಾರಿಯು ಪುನಃ ಅನೋಘಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ತೊಡಲು ಶಿವನು ಮತ್ತೆ ಅವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲೇ ಬಿಡಿಸಿದನು. ಶರಬನ ಭುಜಬಲ, ಬಿಲ್ಲಾಕ್ಷನಗಳನ್ನು ಕೊಂಡಾಡಿ ತನ್ನ ಸರಿಸಮನೆಸಿಸಿ ಕಾದಿದನೆಂದು ಅರ್ಜುನನು ಕೊಂಡಾಡಿ ತತ್ಪ್ರಾಣವೇ ಸಶಿತಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ತೊಟ್ಟನು. ಶಿವನಿಂದ ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಬಂದ ಅರ್ಜುನನು ತನ್ನಲ್ಲಿರುವ ಬಾಣಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಶಿವನಿಗೆ ತೋರುವಂತೆ ಆತನ ಮೇಲೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲು ಶಿವನು ಅವನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಡುವೆಯೇ ಕಡಿದು ನಿನ್ನಿಷ್ಟವಾದ ಅಸ್ತ್ರವನ್ನು ನೋಡೆಂದು ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ತೋರುವಂತೆ ತಾನು ಆತನಮೇಲೆ ಬಾಣ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದನು. ಅರ್ಜುನನು

ಪುಳಿಂದನ ಬಿಲ್ ಬಿನ್ನಣಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚಿ ನರಸುರಾಸುರರಲ್ಲಿ ತನ್ನೆದುರಿಗೆ ನಿಲ್ಲುವ
 ಕೂರರಾರೂ ಇಲ್ಲದಿರಲು ಇಷ್ಟೊಂದು ಸಾಹಸದಿಂದ ಯುದ್ಧಮಾಡಿದ
 ಕಿರಾತನು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಸಾಹಸಿಯೆಂದು ಹೇಳಿದನು. ತಾನು ಬಿಟ್ಟೆಲ್ಲ
 ಬಾಣಗಳನ್ನೂ ಪುಳಿಂದನು ನುಂಗುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಇವನು
 ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನ್ಯಾಯಧನಲ್ಲ, ಈತನಾರೋ ಬೇರೆಯವನಿರಬೇಕು ಎಂಬ
 ವಿಚಾರವು ಕ್ಷಾತ್ರದುಸ್ತಮಸಮಾಡಿದವನಾದ ಪಾರ್ಥನಿಗೆ ಆಗಲಿಲ್ಲ.
 ಅರ್ಜುನನ ಬಳಿಯಿದ್ದ ಅಸ್ತ್ರಗಳೆಲ್ಲಾ ಮುಗಿದುವು. ಶಂಕರನಂಭ್ರಿಸೇವೆಗೆ
 ಕಂಟಕವಾಗಿ ಬಂದ ಪುಳಿಂದನ ಸೊಕ್ಕನ್ನು ಮುರಿಯುವನೆಂದು ಗರ್ಜಿಸಿ
 ಚಾಪದಿಂದ ಚಂದ್ರಮೌಳಿಯ ವಕ್ಷಸ್ಥಳವನ್ನು ಅಪ್ಪಳಿಸಿದನು. ಕಪದಿಯು
 ನಗುತ್ತಾ ಆ ಧನುಸ್ಸನ್ನೂ ಸಹ ಸೆಳೆದುಕೊಂಡನು. ಇದರಿಂದ ಮತ್ತೆ ಮಿತಿ
 ಮೀರಿದ ಕೋಪಗೊಂಡ ಅರ್ಜುನನು ಕತ್ತಿಯಿಂದ ಹೊಡೆಯಹೋಗಲು
 ಶಿವನು ಅದನ್ನೂ ಸಹ ಸೆಳೆದುಕೊಂಡನು. ಅರ್ಜುನನ ಕೈ ಬರಿದಾಗಿ ದಂತ
 ಮುರಿದ ಮದ್ದಾನೆಯಂತಾದನು. ಇಷ್ಟಾದರೂ ಅರ್ಜುನನು ಹೆದರಿ
 ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟದೆ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿದ್ದ ಪರ್ಮರಗಳನ್ನೂ, ಕಲ್ಲುಂಡುಗಳನ್ನೂ ಶಬರನ
 ಮೇಲೆ ಎಸೆಯಲು ಮೃತ್ಯುಂಜಯನು ಒಂದೇ ಒಂದು ಬಾಣದಿಂದ ಅವು
 ಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕತ್ತರಿಸಿಬಿಟ್ಟನು. ನಂತರ ಶಿವನು 'ಎಲೆಗೊರವಾ, ನಿನ್ನ ಕೆ
 ಬರಿದಾಯ್ತು. ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಛಲ, ಬಲಗಳಿದ್ದರೆ ಇನ್ನೊಂದು ಆಯುಧವನ್ನು
 ತಾ, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನನ್ನನ್ನು ಕೇಳು, ಕೊಡುತ್ತೇನೆ' ಎನ್ನಲು ಧನಂಜಯನು,
 ನಕ್ಕು 'ಪುಳಿಂದ, ಇಷ್ಟೊಂದು ಉಬ್ಬಟಿಯೇಕೆ? ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳ ಯುದ್ಧ
 ಸಾಕು ಮುಷ್ಟಿಯುದ್ಧಕ್ಕನುವಾಗು. ಆಗ ನನ್ನ ಬಲವದೋದಂಡ
 ಶೌರ್ಯಪ್ರವರ್ತನವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತೇನೆ' ಎಂದನು. ಇದನ್ನು ಕೇಳಿ
 ಗಣಸಂದೋಹವೆಲ್ಲಾ ಅಶ್ಚರ್ಯಪಡುತ್ತಿರಲು ಶಿವನು ಗಿರಿಜೆಯನ್ನು ಕುರಿ
 ತು 'ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳು ಪರ್ಣಾಹಾರ, ಹತ್ತು ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳು ವಾತಾಹಾರ
 ಇವನ್ನು ಸೇವಿಸಿ ಶರೀರವು ಬಲವಿದ್ದರೂ ನನ್ನೊಡನೆ ಸರಿಸಮನಾಗಿ
 ಕಾದಿದ ಇವನ ಸಾಹಸವನ್ನು ನೋಡು. ಕಾದುವ ಆಯುಧಗಳೆಲ್ಲಾ
 ಹೋದರೂ, ಶೌರ್ಯ ವೀರ್ಯಗಳನ್ನು ಬಿಡದೆ, ಯಾರ ಸಹಾಯವನ್ನೂ

ಅಪೇಕ್ಷಿಸದೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಿದ ಇವನ ಸಾಹಸವನ್ನು ನೋಡು. ಕುಲಗಿರಿ ಚಲಿಸಿದರೂ, ಬಡಬಾಗ್ನಿಯು ತಂಪಾದರೂ, ಸೂರ್ಯಬಿಂಬವು ಕರಗಿದರೂ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಪಾರ್ಥನು ಸೋತೋಡುವನೇ ? ಈತ ಹರಿಯಂಶೋದ್ಭೂತ. ನನ್ನ ಪಾದಭಕ್ತ. ಶತ್ರುಸಂಹಾರಾರ್ಥವಾಗಿ ನನ್ನಿಂದ ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಬಂದಿದ್ದಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈತನಿಗೆ ಅವನ ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದ ಅಸ್ತ್ರವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ' ಎಂದು ಹೇಳಿ ತನ್ನ ಭಕ್ತವತ್ಸಲತೆಯನ್ನು ತೋರ್ಪಡಿಸಿದನು.

ಇಬ್ಬರ ಬಾಹುಯುದ್ಧವು ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಅವರ ಬಾಹುಸ್ಥಾನ ಯಿಂದ ಸಮುದ್ರವು ತುಳುಕಿ, ಇಳಿ ನಡುಗಿ, ನಗಶಿಖರಗಳು ಕೆಡೆದು ಬಿದ್ದವು. ಎರಡು ಕುಲಗಿರಿಗಳು, ಎರಡು ಬಡಬಾಗ್ನಿಗಳು, ಎರಡು ಸಿಂಹಗಳು ಮನುಷ್ಯಾಕಾರಗಳನ್ನು ತಾಳಿ ಹೋರಾಡುವಂತೆ ವೃಷಧ್ವಜ ಮರ್ಕಟಧ್ವಜರು ಕಾದಾಡಿದರು. ನಿಟ್ಟುಸಿರಿಸಿಂದ ಹೊಗೆಯೂ, ಮುಷ್ಟಿ, ಯಥಾತದಿಂದ ಕೆಂಡವೂ ಹೊರಸೂಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಪದಾಘಾತಕ್ಕೆ ಭೂಮಿಯು ಕುಸಿಯುತ್ತಲೂ, ಕೂರ್ಮನು ಕುಗ್ಗುತ್ತಲೂ, ಸಮುದ್ರವು ಅಲ್ಲೋಲ ಕಲ್ಲೋಲವಾಗುತ್ತಲೂ, ವಿದ್ಯಾಧರರ ವಿಮಾನಗಳು ಜೀರ್ಣಪರ್ಣದಂತೆ ಹಾರಾಡುತ್ತಲೂ ಇದ್ದವು. ಎಷ್ಟೇ ಹೋರಾಡಿದರೂ ಶಿವನಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಗಾಯವಾಗದಿರಲು ಕುಸಿತನಾದ ಶತಮಖಸುತನು ಅತನುಹರನ ವಶಸ್ಥಳವನ್ನು ತಿವಿದನು. ಆ ಕೈ ಮುಟ್ಟಿದಮೊದಲೇ ಕಪಟ ಕಿರಾತನು ಪಾಕರಿಪು ತನಯನಂಗವನ್ನು ತಿವಿದನು. ಇವರ ಕಾಳಗವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಸುರಗಣ ಶಿವಗಣಗಳು ವಿಸ್ಮಯದಿಂದ ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಹೊಗಳಿದರು. ಮೇಲೆರಗಿನ ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಶಿವನು ಒತ್ತಿ ಮೆಟ್ಟಿದನು. ಆಗ ಅರ್ಜುನನ ಮೂಗು ಬಾಯಿಗಳಿಂದ ರಕ್ತವು ಹೊರಚೆಲ್ಲಿತು. ಅದನ್ನು ಕಂಡ ಮುಕ್ತಾಣ್ಣನು ಅತಿಯಾಗಿ ಮರುಗಿದನು. ಆಗ ಅರ್ಜುನನ ಧೈರ್ಯವು ಬತ್ತಿ, ಶಕ್ತಿ ಉಡುಗಿ, ಮನಸ್ಸು ಸಡಿಲಿ, ಎಚ್ಚರಳಿದು, ಸಂಭ್ರಮವು ಅಡಗಲು ಬಹುವಾಗಿ ಹಂಬಲಿಸಿದನು. ಅಪಜಯದಿಂದ ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಚಿ

ಯುಂಟಾಗಿ 'ಪೂರ್ವಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ನಾನು ಶಿವಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟೆನೋ, ಶಿವ
ನಿಂದೆಯನ್ನು - ಕೇಳಿದ್ದೆನೋ, ಶಿವಭಕ್ತರನ್ನು ಹೀಯಾಳಿಸಿದ್ದೆನೋ, ಶಿವ
ಪೂಜೆಗೆಯ್ಯದೆ ಉಟವಾಡಿದ್ದೆನೋ, ಶೈವವ್ರತವನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೆನೋ,
ಎನುಕಾರಣ ಇಂತಹ ಅಪಜಯವುಂಟಾಯಿತು. ಇನ್ನೆಲ್ಲಿ ವಿಜಯನೆಂಬ
ಹೆಸರು. ಎಲ್ಲಿಯ ವನ, ಎಲ್ಲಿಯ ಹಂದಿ, ಎಲ್ಲಿಯ ಬೇಡ, ಎಲ್ಲಿಯ ಸೋಲು.
ಶಿವಶಿವಾ, ಎಂತಹ ವಿಚಿತ್ರ. ಈತನೇ ನರನೋ, ನಾನೇ ಶಬರನೋ,
ಇದೆಲ್ಲಾ ಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಆಟವೋ" ಎಂದು ಚಿಂತಿಸಿ ವಿರೂಪಾಕ್ಷನು ಪೇಕ್ಷೆ
ಯಿಂದ ಈ ಪರಾಜಯ ತನಗುಂಟಾಯಿತೆಂದು ಬಗೆದು ಶಿವನ ಸೇವೆಮಾಡಿ
ಆತನ ಕರುಣೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ನಂತರ ಈ ಬೇಡನನ್ನು ಸೋಲಿಸುವನೆಂದು
ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಮರಳಲಿಂಗವನ್ನು ಮಾಡಿ ಕಣಿಗಲೆ.
ಗುಲಾಬಿ, ಕಕ್ಕಿ, ಮುತ್ತುಗ, ಪಾದರಿ, ಈ ಹೂವುಗಳಿಂದ ಅರ್ಚಿಸಿ "ನಿನ್ನ
ಪದಭೃತ್ಯನಾದ ನನಗೆ ಉಂಟಾದ ಸೋಲಿನಿಂದ ಕೊರತೆ ನಿನಗಿಲ್ಲವೆ? ಅದ್ದ
ರಿಂದ ನನ್ನನ್ನ ಕಾಪಾಡಿ ರಿಪುಜಯಮನಿತ್ತು ಪೊರೆ" ಎಂದು ಬೇಡಿ
ಕೊಂಡನು.

೬

ಅರ್ಜುನನು ಮಣಲಲಿಂಗಾರ್ಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ನಂತರ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ
ಸಿದ್ಧನಾಗಿ ಕಿರಾತನನ್ನು ಸದೆದಿಕ್ಕುವನೆಂದು ಅರ್ಭಟಿಸುತ್ತಾರೋಷಾ
ರುಣ ಕಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಅವನನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಸಲು ತಾನು ಮಳಲ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ
ಪೂಜಿಸಿದ್ದ ಪುಷ್ಪಮಂಜರಿಯು ಅಲ್ಲಿ ಬರಿದಾಗಿ ಕಿರಾತನ ಮಂಡೆಯ
ಮೇಲಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಪರೀಕ್ಷಿಸುವು
ದಾಗಿ ನಿರ್ಧರಿಸಿ ಹೂಗೊಂಚಲನ್ನು ತಂದು ಭಕ್ತಿ ಪುರಸ್ಕರವಾಗಿ ಲಿಂಗದ
ಶಿರದ ಮೇಲೆ ಪೂಜಿಸಿ, ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ನಂತರ ಅತ್ತನೋಡಲು ಅದೇ
ಪುಷ್ಪಮಂಜರಿಯು ಶಬರೋತ್ತಮಾಂಗದಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಆಶ್ಚರ್ಯ
ಭಯಾಭಿಯುಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದನು. 'ಭುವನೈಕವಲ್ಲಭನಾದ ಶಿವನೇ ಅನು

ಗ್ರಹಿಸಿ ಶಬರಾಕೃತಿಯಿಂದ ಬರಲು ತಪೋದ್ವೇಗದ ಭರದಿಂದ ಆತನನ್ನೇ ಎದುರಿಸಿದ ನನ್ನಂತಹ ಅಜ್ಞಾನು ಬೇರಾರಿದ್ದಾನೆ' ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿದ ಕೂಡಲೇ ಅವನ ಎದೆ ಹವ್ವನೆ ಹಾರಿತು, ಮೈ ಜುಮ್ಮೆಂದು ಭೀತಿ ಬೀರೂರಿತು. ಆಗ ಪಾರ್ಥನು 'ಅಷ್ಟೊಂದು ಬಾಣಗಳಿಂದ ಹೊಡೆದಾಗ ಒಂದು ಬಾಣವೂ ತಾಗದಿರಲು ಆಗಲೇ ಈತನು ಶಂಭುವೆಂದು ತಿಳಿದೆನೇ? ಕೈಲಿದ್ದ ಬಿಲ್ಲು, ಕತ್ತಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸೆಳೆದುಕೊಂಡಾಗಲಾದರೂ ಈತನು ಶಿವನಿರಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ! ಪುರಾಕೃತ ಕರ್ಮಮೆಂತುಬೋ. ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿಲಯ ಕಾರಕನೂ ಶಿಕ್ಷ ರಕ್ಷಾಕರ್ತನೂ ಆದ ಶಿವನೊಡನೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಿದನೇ, ಜಿಗದಜೀವರನಾಡಿಸ ಸೂತ್ರಧಾರನೊಡನೆ, ಶ್ರುತಿಸ್ಮೃತಿಸ್ತವ ನಾತೀತನೂ, ಅದ್ವಯನೂ ಆದ ಶಿವನೊಡನೆ ಯುದ್ಧ ಸಲ್ಪದೆ. ಹರನೊಲ ವನ್ನು ಪಡೆಯಲುಬಂದು ಹರಚರಣ ದ್ರೋಹಕ್ಕೆ ಛಾಜನನಾದೆನಲ್ಲಾ. ಪೂ ಜಿಸಬೇಕಾದವನೊಡನೆ ಹೋರಾಡಿದನಲ್ಲಾ, ಸ್ತುತಿಸಬೇಕಾದವನನ್ನು ಮೂದಲೆ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಹೀಯಾಳಿಸಿದನಲ್ಲಾ, ಕೈ ಮುಗಿಯಬೇಕಾದವ ನೊಡನೆ ಮುಷ್ಟಿಯುದ್ದವಾಡಿದನಲ್ಲಾ " ಎಂದು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿರಲು ಇಂದು ಧರನು ಪಾರ್ಥನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಶಬರಾಂಗವನ್ನು ತೋರೆದು ನಿಜಾಕೃತಿ ವೆತ್ತು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಅವನಿಗೆ ತಣ್ಣುಬೀರಿದನು. ದೇವತೆಗಳು ಪುಷ್ಪ ವೃಷ್ಟಿ ಕರೆದು ಸುರಭೇರಿನಿನಾದವೆಸಗಿದರು. ಹರಸುರ ಗಣಗಳು ಕಿರಾತ ವೇಷವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮುನ್ನಿ ನಂತೆ ನಿಜರೂಪವನ್ನು ತಳೆದರು. ಗಿರಿಜೆಯೂ ಸಹ ಹಾರ ಕಿರೀಟ ಕುಂಡಲೋಜ್ವಳ ಕಾಂತಿಯಿಂದ ಕಣ್ಣೊಳಿಸಿದಳು. ರೋಗಿಯು ಸಂಜೀವನನ್ನೂ, ಬಡವನು ಐಶ್ವರ್ಯವನ್ನೂ, ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದವನು ತೆಪ್ಪವನ್ನೂ, ಜಾತ್ಯಂಧನು ಕಣ್ಣನ್ನೂ, ಪಡೆದಂತೆ ಅಜುನನು ಶಿವನ ಪಾದಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಪಾಪಿಯಾದ ತನ್ನ ಸರ್ವಾಪರಾಧಗಳನ್ನು ಮನ್ನಿಸುವುದೆಂದು ನಾನಾ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ತಾನು ಮತ್ತು ತನ್ನ ವಂಶವು ಇಂದು ಪವಿತ್ರವಾಯಿತೆಂದು ಸಂತೋಷಿಸಿದನು. ಆಗ ಭವಾನೀ ರಮಣನು ಆತನ ಭಕ್ತಿಭಾವಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಗುಹಗಜಾಸ್ಮರನ್ನು ಅಪ್ಪುವ ತೋಳುಗಳಿಂದ ನರನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಅಪ್ಪಿ ತನ್ನ ಕೈಗ

ಳಿಂದ ಮೈದಡವಿ 'ಧನಂಜಯಾ, ನಿನ್ನ ಕಟೀಕ್ರಿಯೇ ನನಗೆ ಮಂತ್ರ. ಶರಾಳಿಯೇ ಪುಷ್ಪಸಂಚಯ, ಕೆಂಗಣ್ಣು ನೋಟವೇ ದೀಪಿಕೆ, ಧನುಸ್ಸಿನ ಏಟೇ ಪುಷ್ಪಮಾಲೆ, ಮುಷ್ಟಿಯುದ್ಧವೇ ಪಾದಪೂಜೆ' ಎಂದು ಗೋಳ ಕೃಪಾದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿ ಆತನಿಂದ ಸೆಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಬಿಲ್ಲು, ಬಾಣ, ಕತ್ತಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟನು. ಆಗ ಅರ್ಜುನನು ಸಮಸ್ತರಿಷ್ಟ ಸಂಹಾರಕವಾದ ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಕರುಣಿಸೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲು ವಿಧಿಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಸ್ನಾನಾಚಮನಗಳಾದನಂತರ ಮಂತ್ರಪುರಸ್ಕರ ಬ್ರಹ್ಮ ಶಿರೋಸ್ತ್ರವಾದ ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಶೈವ ವೈಷ್ಣವ ಎರಡೂ ಅಂಶಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಎಂದಿಗೂ ಕುಂದುಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ ವೆಂದೂ, ಶತ್ರುನಾಶವಾಗಿ ಸೌಖ್ಯವುಂಟಾಗುವುದೆಂದೂ ಭವಾನೀಧನನು ಆಶೀರ್ವದಿಸಿದನು. ಆಗ ಪುರಂಧರನಂದನನು ಕರುಣಾಂಸಭರಿತೆಯಾದ ಗಿರಿಜೆಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲು ಅಪರ್ಣೆಯು ಪೂರ್ಣ ಕೃಪಾದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿ ವೈರಿನಿಕಾಯವನ್ನು ಕ್ಷಣದಲ್ಲೇ ನಾಶ ಪಡಿಸುವ, ತೊಡುವಲ್ಲಿ ಒಂದು, ಬಿಡುವಲ್ಲಿ ಸಾವಿರ, ವೈರಿನಾಶದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ, ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಕೋಟಿ, ಯುದ್ಧರಂಗದಲ್ಲಿ ಗಣನಾತೀತವಾಗುವ ಅಂಜ ನಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, 'ಜಯಮಂಪಡೆ ನೀಂ ಕಂದ ಸಮರಾಂಗಣ ದೊಳ್' ಎಂದು ಹರಸಿದಳು. ಶಿವ ಪದಾಬ್ಜದ ಸೋಂಕಿನಿಂದ ಅರ್ಜುನನು ಅತ್ಯಂತ ಕಾಂತಿಪೂರ್ಣನಾಗಿ ಸೌಂದರ್ಯದಿಂದ ವೆರೆದನು. ಶಿವಸಾರ್ವಾತಿ ಯರೂ, ದೇವಗಣಗಳೂ ಹರಸಿ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟರಾಪಾರ್ಥನಂ.

೩ ಕಥೆಯ ಮೂಲ

'ಶಿಬರಶಂಕರವಿಳಾಸ' ದ ಕಥೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳುವುದು ವ್ಯಾಸಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿಯೇ ಎಂದು ಹೇಳ ಬಹುದು. ಇದರ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ, ಅಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪ ವ್ಯತ್ಯಾಸಮಾಡಿ ರಚಿಸಿದ ಇದೇ ಕಥೆಯನ್ನು ಶಿವಪುರಾಣ, ಭಾರವಿಯ ಕಿರಾತಾರ್ಜುನ

ನೀಯ, ಪಂಪನ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ ವಿಜಯ, ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಭಾರತ, ವಿರೂಪಾಕ್ಷಪಂಡಿತನ ಚನ್ನಬಸವಪುರಾಣ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಇವುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಪಡಕ್ಷರಿಗೆ ಹಿಂದಿನವು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಈ ಆಖ್ಯಾನಕ್ಕೂ ಪಡಕ್ಷರಿಯ ಶಬರಶಂಕರವಿಳಾಸದ ಕಥೆಗೂ ಇರುವ ಏಕತೆ ಮತ್ತು ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಇವುಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುವ ಮೊದಲು ಆಯಾ ಕಾವ್ಯಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಈ ಕಥೆಯನ್ನು ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

೧. ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ:— ಕೌರವರ ಕಪಟದಿಂದ ವನವಾಸಕ್ಕೆ ಸಕ್ಕಾದ ಪಾಂಡವರು ದ್ವೈತವನದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ತಮಗೊದಗಿದ ದುರವಸ್ಥೆಯ ಪರಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾತನಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ವನವಾಸದ ದಾರುಣತೆಯಿಂದ ನೊಂದ ದ್ರೌಪದಿ ಮತ್ತು ಭೀಮ, ಇವರು ನಿರ್ವಿಕಾರನಾಗಿ ಕುಳಿತ ಧರ್ಮರಾಯನನ್ನು ಕುರಿತು ಮತ್ತೆ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಕ್ಷಾತ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಏಕೆ ಕೈಕೊಳ್ಳಬಾರದೆಂದು ವಾದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಧರ್ಮರಾಯನು ಭೀಮ ದ್ರೌಪದಿಯರ ವಾದದ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿದರೂ ಎದುರಾಳಿಯು ಬಲಶಾಲಿಯಾಗಿರುವಾಗ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿರುವ ತಾವು ವನವಾಸದ ಅವಧಿಯ ನಿಯಮವನ್ನು ಮುರಿದು ಕ್ಷಾತ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನವಲಂಬಿಸುವುದು ಮತ್ತೂ ವಿನಾಶಕಾರಿಯೆಂದಮೇಲೆ ಭೀಮನ ಆನೇಶ ತಗ್ಗುತ್ತದೆ.

ಆ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ವ್ಯಾಸಮಹರ್ಷಿಗಳು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿ ಪಾಂಡವರ ಅತಿಥ್ಯವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪಾಂಡವರ ದಾರುಣತೆಯನ್ನೂ, ಅವರಿಗೆ ಒದಗಿದ ಭಯ, ಶಂಕೆಗಳನ್ನೂ ಬಲ್ಲ ಆ ಮುನಿಗಳು ಧರ್ಮರಾಯನಿಗೆ ಒಂದು ಮಂತ್ರವನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸಿ ಅದನ್ನು ಧರ್ಮರಾಯನು ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಉಪದೇಶಮಾಡಿ ಅವನನ್ನು ಇಂದ್ರ, ಮಹೇಶ್ವರರಿಂದ ದಿವಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ನಿಯೋಜಿಸಬೇಕೆಂದೂ ತಿಳಿಸಿದರು. ಅಲ್ಲದೆ ಪಾಂಡವರು ದ್ವೈತವನದಿಂದ ಹೊರಟು ಬೇರೆಯೆಡೆಗೆ ವಲಸೆಹೋಗುವಂತೆ ಸೂಚಿಸಿ ವ್ಯಾಸರು ಹೊರಟುಹೋಗುತ್ತಾರೆ.

ಅಂತೆಯೇ ಪಾಂಡವರು ದ್ವೈತವನವನ್ನುಳಿದು ಕಾಮ್ಯಕವನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ನೆಲಸುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಧರ್ಮರಾಯನು ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಕರೆದು ಮುಂದೆ ರಾಜ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಯುದ್ಧವಾದರೆ ಕೌರವರ ಕಡೆ ಇರುವ ಭೀಷ್ಮ ದ್ರೋಣಾದಿಗಳನ್ನು ಗೆಲ್ಲಲು ದಿವ್ಯ ಶಕ್ತಿಯೊಂದು ಆಗತ್ಯವೆಂಬುದನ್ನು ಒತ್ತಿ ಹೇಳಿ, ಅರ್ಜುನನು ಇಂದ್ರಕೀಲಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ತಪಸ್ಸುಮಾಡಿ ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು ವ್ಯಾಸರು ಉಪದೇಶಿಸಿದ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅರ್ಜುನನು ಮಂತ್ರಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ಇಂದ್ರಕೀಲವನ್ನು ಸೇರಿ ತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತೊಡಗುತ್ತಾನೆ. ಅಲ್ಲಿ ವೃದ್ಧವಿಪ್ರವೇಷದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರನು ಬಂದು ಅರ್ಜುನನ ತಪಸ್ಸನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯುತ್ತಾನೆ. ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಜಗ್ಗದೆ ನಿಶ್ಚಲ ತಪೋಮಯನಾಗಿದ್ದ ಅರ್ಜುನನ ಸ್ಥೈರ್ಯವನ್ನು ಕಂಡು ಇಂದ್ರನು ಹರ್ಷಿಸಿ, ಮೈದೋರಿ, ಅರ್ಜುನನು ಶಿವನನ್ನು ಕುರಿತು ತಪಸ್ಸುಮಾಡುವಂತೆ ತಿಳಿಸಿ ಅಂತರ್ಧಾನನಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಅರ್ಜುನನು ತಪದ ಬಿರುಬೇಗಯಿಂದ ಭೀತರಾದ ಮುನಿಗಳು ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಶಿವನಿಗೆ ನೋರೆಯಿಡುತ್ತಾರೆ. ಅರ್ಜುನನ ಮನೋರಥವನ್ನರಿತ ಮಹಾದೇವನು ಮುಷ್ಠಿಗಳಿಗೆ ಅಭಯವಿತ್ತು ಕಳುಹುತ್ತಾನೆ. ಅನಂತರ ಶಿವನು ತನ್ನ ಸತಿ ಮತ್ತು ಭೂತಗಣಗಳೊಂದಿಗೆ ಕಿರಾತವೇಷದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರಕೀಲ ನಗರದ ತಪ್ಪಲಿಗೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಆ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸುಯಾಗಿ ಮೂಕದಾನವನೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸನು ಭಯಂಕರ ವರಾಹ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನನಿದ್ದೆಡೆಗೆ ಧಾವಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅರ್ಜುನ ಮತ್ತು ಕಿರಾತವೇಷಿಯಾದ ಶಿವ, ಇಬ್ಬರೂ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆ ವರಾಹನನ್ನು ಬಾಣದಿಂದ ಹೊಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಹಂದಿಯು ಸತ್ತುಬೀಳುತ್ತದೆ. ಆ ಹಂದಿಯನ್ನು ಯಾರು ನೋದಲು ಹೊಡೆದರೆಂದೂ, ಯಾರ ಬಾಣದಿಂದ ಅದು ಸತ್ತಿತೆಂದೂ ಅರ್ಜುನ, ಕಿರಾತರಲ್ಲಿ ಏವಾದ ನೊದಲಾಗಿ ಕ್ರಮೇಣ ಒಂದು ಭಯಂಕರ ಕದನವೇ ನಡೆದುಹೋಗುತ್ತದೆ. ತನ್ನ ಅಸ್ತ್ರಶಸ್ತ್ರಾದಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ವಿಫಲವಾದುದನ್ನು ರಿತ ಅರ್ಜುನನು ಕಿರಾತನೊಂದಿಗೆ ಮಲ್ಲಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿ, ಕಡೆಗೆ ಕಿರಾತನ ಮುಷ್ಟಿಘಾತದಿಂದ ಮೂರ್ಛಿಬೀಳುತ್ತಾನೆ. ಮೂರ್ಛಿ ತಿಳಿದಿದ್ದ

ಅರ್ಜುನನು ತಾನು ಪೂಜಿಸಿದ್ದ ಪುಷ್ಪಗಳನ್ನು ಆ ಶಬರನ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕಂಡು ಚಕಿತನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಶಂಕರನು “ಅರ್ಜುನ! ಏಳು ನನ್ನನ್ನು ನೋಡು! ನಿನ್ನ ಧೈರ್ಯ ಶೌರ್ಯಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ನನಗೆ ತುಂಬ ಸಂತೋಷವಾಗಿದೆ. ಕ್ಷತ್ರಿಯರಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ಸಮರಾದವರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ತೇಜಸ್ವಿನಲ್ಲಿಯೂ, ವೀರ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ನನಗೆ ಸಮನಾದವನು ನೀನು” ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಕೂಡಲೇ ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಕಿರಾತನೇ ಶಿವನೆಂಬ ಸತ್ಯ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಅರ್ಜುನನು ಶಿವನ ಪಾದದ ಮೇಲೆ ಹೊರಳಿ ಕ್ಷಮೆಯನ್ನು ಯಾಚಿಸುತ್ತಾನೆ. ಶಿವನು ಅರ್ಜುನನನ್ನು ತಬ್ಬಿಕೊಂಡು, ಅವನ ಪರಾಕ್ರಮವನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿ ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಕರುಣಿಸಿ ಅಂತರ್ಧಾನನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಸಕಲದಿಕ್ಪಾಲಕರೂ ಆಗಮಿಸಿ ತಮ್ಮಲ್ಲಿದ್ದ ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ವಿಜಯಿಯಾದ ಅರ್ಜುನನನ್ನು ರಥವೇರಿಸಿಕೊಂಡು ಇಂದ್ರನು ಅಮರಾವತಿಗೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುತ್ತಾನೆ.

೨. ಭಾರವಿಯ ಕಿರಾತಾರ್ಜುನೀಯದಲ್ಲಿ—

ಮೇಲೆ ಹೇಳಿರುವ ಮಹಾ ಭಾರತದ ಕಥೆಯ ಜಾಡನ್ನೇ ಭಾರವಿಯು ತನ್ನ ಕಿರಾತಾರ್ಜುನೀಯದಲ್ಲಿ ಅನುಸರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದರೂ, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಅವನು ಹಲಕೆಲವು ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಹಲವು ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು.

೧. ದ್ವೈತವನದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮರಾಯ-ದ್ರೌಪದಿ-ಭೀಮ ಇವರಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಸಂವಾದಕ್ಕೆ ಮೂಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಜೀವಕಳೆ ತುಂಬಿ ವ್ಯಾಸರ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಸ್ಫುಟಗೊಳಿಸಿದ್ದಾನೆ.

೨. ಮೂಲದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸರು ಮಂತ್ರವನ್ನು ಮೊದಲು ಧರ್ಮರಾಯನಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿದರೆಂದೂ, ಧರ್ಮರಾಯನು ಅನಂತರ ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಿದನೆಂದೂ ಇದೆ, ಆದರೆ ಭಾರವಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸರು ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ನೇರವಾಗಿ ಉಪದೇಶಿಸಿದರೆಂದು ವರ್ಣಿತವಾಗಿದೆ.

೩. ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನನು ಮಂತ್ರದ ಬಲದಿಂದ ಇಂದ್ರ ಕೀಲಕ್ಕೆ ಹೋದನೆಂದಿದ್ದರೆ ಭಾರವಿಯಲ್ಲಿ ಯಕ್ಷನ ಸಹಾಯದಿಂದ ಇಂದ್ರ ಕೀಲಕ್ಕೆ ಹೋದನೆಂದು ನಿರೂಪಿತವಾಗಿದೆ.

೪. ಹಿಮಾಲಯ, ಗಂಧಮಾವನ, ಇಂದ್ರಕೀಲಗಳ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ಭಾರವಿಯು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಮಹಾ ಕಾವ್ಯದ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ.

೫. ಮೂಲಭಾರತದಲ್ಲಿ, ಅರ್ಜುನನ ತಪದಾರಂಭದಲ್ಲೇ ಇಂದ್ರನು ವಿಪ್ರವೇಷದಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನನ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ, ಆದರೆ ಭಾರವಿಯಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರನಿಂದ ನಿಯೋಜಿತರಾದ ರಂಭಾಪುತ್ರಿಯರು ಒಂದು ಅರ್ಜುನನ ತಪೋಭಂಗಕ್ಕೆ ಯತ್ನಿಸಿ ವಿಫಲರಾಗುತ್ತಾರೆ.

೬. ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶಿವನು ಗಣಗಳೊಂದಿಗೆ ಬಂದರೂ ಯುದ್ಧ ನಡೆಯುವುದು ಕಿರಾತ ಮತ್ತು ಅರ್ಜುನ ಇಬ್ಬರಿಗೇ; ಉಳಿದವರಲ್ಲ ಪ್ರೇಕ್ಷರೂ. ಆದರೆ ಭಾರವಿಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನನಿಗೂ, ಕಿರಾತ-- ಕಿರಾತಗಣಗಳಿಗೂ ಸಾಮೂಹಿಕ ಯುದ್ಧ ಜರುಗುತ್ತದೆ.

೭. ಕಟ್ಟಕಡೆಯ ಕಾಳಗವೂ ಭಾರವಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಶಿವನ ಮುಷ್ಟಿಘಾತದಿಂದ ಪೂರ್ಣತನಾದ ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಎಚ್ಚರಾದಾಗ ತಾನು ಯಾವ ಹೂಗಳಿಂದ ಶಿವಲಿಂಗವನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದ್ದನೋ ಅವುಗಳೇ ಕಿರಾತನ ಮುಡಿಯಲ್ಲರುವುದನ್ನು ಕಂಡು, ಕಿರಾತನೇ ಶಿವನೆಂಬುದು ಅರಿವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಭಾರವಿಯಲ್ಲಿ ಕಿರಾತನ ಹತಿಯಿಂದ ತನ್ನ ಕಾಲ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದ ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಕೂಡಲೇ ಶಿವನು ಪ್ರೀತನಾಗಿ ಮೈದೋರುತ್ತಾನೆ.

ಈ ಎಲ್ಲ ಬದಲಾವಣೆಗಳಲ್ಲೂ, ಭಾರವಿಯ ದೃಷ್ಟಿ ಮಹಾ ಕಾವ್ಯ ರಚನೆಯೇ.

ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ ವಿಜಯದಲ್ಲಿ -- ಪಂಪ ಮಹಾಕವಿಯ ಕಾವ್ಯ 'ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ ವಿಜಯ'. ಎಲ್ಲಿಲ್ಲಿಯೂ ಅರ್ಜುನನ ವಿಜಯವೇ ಕವಿಗೆ

ಪ್ರಧಾನ. ಉಳಿದ ಕವಿಗಳ ದೃಷ್ಟಿಗೆ 'ಕಿರಾತಾರ್ಜುನೀಯ' ಶಿವಲೀಲೆಯಾಗಿ ತೋರಿದ್ದರೆ, ಪಂಪಕವಿಗೆ ಆ ಧಾರ್ಮಿಕ ದೃಷ್ಟಿಗಿಂತ ಅರ್ಜುನನ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಉಜ್ವಲಗೊಳಿಸುವ ದೃಷ್ಟಿಯೇ ಮುಖ್ಯ. ಮೂಲ ಭಾರತದ ಕಥೆಯ ಜಾಡನ್ನು ಕೆಲವೆಡೆ, ಭಾರವಿಯ ಕಾವ್ಯದ ಜಾಡನ್ನು ಕೆಲವೆಡೆ, ಪಂಪನು ತುಳಿದಿದ್ದರೂ ಕಡೆಯ ಸನ್ನಿವೇಶ ಅವೆಡರಿಂದ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ.

ಇಲ್ಲಿ ದ್ವೈತವನಕ್ಕೆ ವ್ಯಾಸರು ಆಗಮಿಸುವುದು ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಗಳಿಸುವ ಮಂತ್ರೋಪದೇಶ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೆ. ಅರ್ಜುನನು ಗುಹ್ಯಕನ ಹೆಗಲನ್ನೇರಿ ವಿದ್ಯಾಧರನಂತೆ ಕೈಲಾಸದ ತಪ್ಪಲಿಗೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಅರ್ಜುನನು ಇಂದ್ರ ಸಿಂಹಾಸನಕ್ಕಾಗಿ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡುವನೆಂದು ಹೆದರಿದ ಇಂದ್ರನು ರಂಭಾಪುತ್ರಿಯರನ್ನು ತಪೋಭಂಗ ಮಾಡಲು ಕಳುಹಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅವರು ತಮ್ಮ ಹಾಸ ಭಾವವಿಲಾಸಗಳಿಂದ ಅರ್ಜುನನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕದಲಿಸಲು ಅಸಮರ್ಥರಾಗಿ ಇಂದ್ರನ ಬಳಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಇಂದ್ರನೇ ವಿಪ್ರವೇಷದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಅರ್ಜುನನ ತಪೋನಿಶ್ಚಲತೆಯನ್ನೂ, ಅವನ ತಪೋದ್ವೇಶವನ್ನೂ ತಿಳಿದು ಹರ್ಷಿತನಾಗಿ, ಆಶೀರ್ವದಿಸಿ ಅಂತರ್ಧಾನನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಅರ್ಜುನನ ತಪಸ್ಸಿನ ಬೇಗೆಯಿಂದ ತಪ್ಪರಾದ ಋಷಿಗಳ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯ ಮೇಲೆ ಪರಶಿವನು ಅರ್ಜುನನಿಂದಲೇ ವರಾಹ ರೂಪದಲ್ಲಿದ್ದ ಮೂಕದಾನವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಿಸಿ, ಅವನ ಬಿಲ್ಲಾಳನವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲು ಕಿರಾತನೇಷವನ್ನು ತಾಳಿ ಗಿರಿಜೆ ಮತ್ತು ಗಣಾಳಿಯೊಡನೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಆ ಕಲಕಲದಿಂದ ಕೆರಳಿದ ಮೂಕದಾನವನು, ಅರ್ಜುನ ಮತ್ತು ಶಿವನಿಂದ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಿಡಲ್ಪಟ್ಟ ಬಾಣಗಳಿಂದ ಮೃತಿಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ಆ ಹಂದಿಯನ್ನು ಕೊಂದವರು ಯಾರೆಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಶಿವನಿಗೂ, ಅರ್ಜುನನಿಗೂ ವಿವಾದ ಬೆಳೆದು ಸಾಮೂಹಿಕ ಯುದ್ಧವಾಗಿ ಅರ್ಜುನನ ಪರಾಕ್ರಮದಿಂದ ಕಿರಾತಸೇನೆ ನುಚ್ಚುನೂರಾಗುತ್ತದೆ. ಅನಂತರ ಕಿರಾತಾರ್ಜುನರ ಮಲ್ಲಗಳಗದಲ್ಲಿ ಅರಿಗನು (ಅರ್ಜುನನು) ಹರನನ್ನು ನೆಲಕ್ಕೆ ಕೆಡವಿ ಗಂಟಲನ್ನು ಮೆಟ್ಟುತ್ತಾನೆ.

ಈಗ ಶಿವನು ತನ್ನ ಸ್ವಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತೋರಲು ಅರ್ಜುನನು ಜೆದರಿ
ತಾನು ಮಾಡಿದ ಅಪರಾಧಕ್ಕಾಗಿ ಕ್ಷಮೆಯನ್ನು ಯಾಚಿಸಿದಾಗ ಶಿವನು
ಅವನ ಪರಾಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ದಯೆಗೆಯ್ಯುತ್ತಾನೆ.

ಪಂಪನ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಭಾರವಿಯ ಪ್ರಭಾವ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ತೋರಿದರೂ
ಕಡೆಯ ಯುದ್ಧ ಮಾತ್ರ ಪಂಪನ ಮನೋಧರ್ಮಕ್ಕೂ, ಕಾವ್ಯೋದ್ದೇ
ಶಕ್ಕೂ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿದೆ.

ಕುಮಾರವ್ಯಾಸಭಾರತದಲ್ಲಿ:-

ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನು 'ಕಿರಾತಾರ್ಜುನೀಯ' ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಕೊಂಚ
ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿಯೇ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಮೂಲಭಾರತವನ್ನೇ
ಅನುಸರಿಸಿ ಅದರ ಕಥೆಯನ್ನು ಬಹು ಜೊನ್ನಾಗಿ ಕನ್ನಡಿಸಿದ್ದಾನೆ.
ವ್ಯಾಸರು ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಮಾಡುವ ಹಿತೋಪದೇಶ, ಅರ್ಜುನನ ತಪಸ್ಸಿನ
ವರ್ಣನೆ, ಯುದ್ಧದ ವರ್ಣನೆ, ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನನು ಶಿವನನ್ನು ಕುರಿತು
ಮಾಡುವ ಸ್ತೋತ್ರ, ಇವು ಮಹಾಕಾವ್ಯಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿಯೇ
ಬಂದಿದೆ. ಶಿವನ ಭಕ್ತಿಪ್ರಿಯತೆ, ಅರ್ಜುನನ ಪರಾಕ್ರಮ ಎರಡೂ ಉನ್ನತ
ವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿದೆ. ಮೂಲ ಭಾರತದಂತೆಯೇ ಇಲ್ಲಿಯೂ ವೇದ
ವ್ಯಾಸರು ಧರ್ಮರಾಯನ ಮುಖೇಣ ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಮಂತ್ರೋಪದೇಶ
ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅರ್ಜುನನು ತಪಸ್ಸನ್ನಾಚರಿಸುವಾಗ ಪರೀಕ್ಷಾರ್ಥವಾಗಿ
ದೇವೇಂದ್ರನೇ ಬರುತ್ತಾನೆ. ತಪೋಭಂಗಕ್ಕಾಗಿ ರಂಭಾಸ್ವರೆಯರಲ್ಲ-
ಮುಷ್ಠಿ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಶಿವನಿಂದ ಪೆಟ್ಟುತಿಂದ ಅರ್ಜುನನು ಶಿವಕರುಣೆಗಾಗಿ
ಮಗಳ ಲಿಂಗಾರ್ಚನೆಮಾಡಿ ಪುನಃ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ತಾನು ಅರ್ಚಿಸಿದ
ಪುಷ್ಪಮಾಲೆಯು ಕಿರಾತನ ಮಂಡೆಯ ಮೇಲಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಚಕಿತ
ನಾಗಿ ಮತ್ತೆ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡುವೆನೆಂದು ಎರಡನೆಯ ಬಾರಿ ಅರ್ಚಿಸಿ
ಅನಂತರ ಕಿರಾತನೇ ಶಿವನೆಂಬ ಸತ್ಯವನ್ನು ಅರಿಯುತ್ತಾನೆ.

ಚನ್ನ ಬಸವವುರಾಣದಲ್ಲಿ-ಶಿವನ ಪಂಚವಿಂಶತಿ ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ಹೇಳಲು
ತೊಡಗಿರುವ ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ಪಂಡಿತನ ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಕಿರಾತಾರ್ಜುನೀಯದ

ಕಥೆ, ಶಬರ ಶಂಕರ ಲೀಲೆಯಾಗಿ, ಶಿವನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಹೊಗಳುವ ಕಥೆಯಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದೆ. ಕವಿ ಕಥೆಯನ್ನು ಬಹು ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ಹೇಳಿ ಮುಗಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಕಥೆ ಇಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವಷ್ಟು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಮತ್ತೆಲ್ಲಿಯೂ ಬಂದಿಲ್ಲವೆನ್ನಬಹುದು. ಶಿವನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಸ್ತುತಿಸುವ ಪುರಾಣದೃಷ್ಟಿಯೊಂದು ಹೊರತು ಈತನ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯೂ ಇರುವಂತೆ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ.

೪. ಪಾತ್ರಪರಿಚಯ

ಈ ಎಲ್ಲಾ ಕಥೆಗಳನ್ನೂ ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಷಡಕ್ಷರಿಯು ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನನ್ನೇ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅನುಸರಿಸಿದ್ದಾನೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಕಥೆಯ ಜಾಡೂ ಅದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ಹರಿಯುತ್ತದೆ. ನಡುವೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಯಾವ ಮಾರ್ಪಾಟನ್ನೂ ಮಾಡಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಕಾವ್ಯೋದ್ದೇಶವೂ ಷಡಕ್ಷರಿಯ ಕಾವ್ಯೋದ್ದೇಶವೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಕಾವ್ಯಾರಂಭ ಮತ್ತು ಪಾತ್ರಸೃಷ್ಟಿ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಹಲಕೆಲವು ಮಾರ್ಪಾಟುಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಷಡಕ್ಷರಿಗೆ ಇದು 'ಶಬರ ಶಂಕರವಿಳಾಸವೇ ಹೊರತು' 'ಕಿರಾತಾರ್ಜುನೀಯ'ವಲ್ಲ. ಅಂದರೆ ಶಿವನೇ ಪ್ರಧಾನ ಪಾತ್ರ. ಅರ್ಜುನನ ಪಾತ್ರ ಅತಿ ಗೌಣ ಶಬರಶಂಕರವಿಳಾಸ ಘಟನಾ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಕಾವ್ಯವೇ ಹೊರತು ಪಾತ್ರಪ್ರಧಾನವಾದುದಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪಾತ್ರಗಳು ಕೇವಲ ಶಿವ ಮತ್ತು ಅರ್ಜುನ ಈರ್ವರೇ. ಈ ಇಬ್ಬರ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ವಿವೇಚಿಸಬಹುದು.

ಶಿವ :— 'ಶಬರಶಂಕರ ವಿಳಾಸ' ಎಂಬ ಕಾವ್ಯನಾಮವೇ ಸೂಚಿಸುವಂತೆ ಶಬರಶಂಕರನೇ ಈ ಕಾವ್ಯದ ನಾಯಕ. ಮಾನಿಸರಾಗಲೀ ಸುರರಾಗಲೀ, ಈತನ ಕಥಾನಾಯಕರಾಗಲಾರರು. ಹಾಗೆ ಮಾಡುವುದು ಕಸನರವನ್ನು ಕಳೆದು ಕಸವನಾಂತಂತೆ. ಶಿವನಂ ತದೀಯ ಶರಣ ವಜ್ರಮಂ ಬಲ್ಲಂತೆ ಮತಿಸುವುದೇ ಈತನ ಕಾವ್ಯೋದ್ದೇಶ, ಇದೇ ಶೈವಸಂಪ್ರದಾಯ—

ಕಥೆಯು ಆರಂಭವಾಗುವುದು ಶಿವನ ನಿವಾಸವಾದ ಕನಕಾಚಲ, ಆತನ ರಾಜಧಾನಿ, ಆತನ ಆಸ್ಥಾನವೈಭವ . ಇವುಗಳ ವರ್ಣನೆಯಿಂದ ಇತರ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಕಥೆಯ ಆರಂಭ ಪಾಂಡವರು ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದ ದ್ವೈತವನದಿಂದ

ಕಾವ್ಯದ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಶಿವಸ್ತೋತ್ರವೇ. ಪಡಕ್ಷರಿಯೂ ಹರಿಹರನಂತೆ ಭಕ್ತಕವಿ. ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನು ಬಂದನೆಂದರೆ ಕವಿಯು ಹೇಗೆ ಮೈಮರೆತು ಔಚಿತ್ಯವನ್ನೂ ಮೀರಿ ತನ್ನ ಭಕ್ತಿಪುಷ್ಪ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಪಡಕ್ಷರಿಯೂ ಸಹ ಶಿವಬಂದರೆ ಮೈಮರೆಯುತ್ತಾನೆ. ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೪೬೭ ಪದ್ಯಗಳಿದ್ದರೆ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಶಿವಸ್ತವನ ರೂಪವಾದ ಪದ್ಯಗಳು ೫೦ ಕ್ಕೂ ಮಿಗಿಲಾಗಿವೆ. ಶಿವನ ಪಂಚವಿಂಶತಿ ಲೀಲೆಗಳಿಗೂ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಶಿವಸ್ತವಗಳನ್ನು ನಾನು ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು.

ವಿಚಿತ್ರ ತಪಸ್ವಿಯೆಂದುಂಟಾದ ಪೀಡೆಯನ್ನು ಶಿವನಲ್ಲಿ ನಿವೇದಿಸ ಬಂದ ತಾಪಸರು ತಾವು ಬಂದ ಕಾರ್ಯವನ್ನೇ ಮರೆತರೋ ಎಂಬಂತೆ ಶಿವಸ್ತವದಲ್ಲೇ ಲೀನರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಆ ತಾಪಸರ ಬರವಿನ ಕಾರಣವನ್ನು ತಿಳಿದ ಶಂಕರನು ಆ ತಪಸ್ವಿಗಳ ಮತ್ತು ಅರ್ಜುನನ ಮನೋರಥವಿತ್ತು ರಕ್ಷಿಸುವೆನೆಂದು ಅಭಯ ಪ್ರದಾನ ಮಾಡಿ ತನ್ನ ಭಕ್ತವತ್ಸಲತೆಯನ್ನು ತೋರಿದ್ದಾನೆ. ಭಕ್ತಪ್ರಿಯನಾದ ಶಂಕರನು ತನ್ನ ಭಕ್ತರಿಗಾಗಿ ಏನು ಮಾಡಲೂ ಸಿದ್ಧ. ಅರ್ಜುನನ ಶೌರ್ಯ ಪರಾಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಲೋಕಕ್ಕೆ ವಿದಿತಪಡಿಸಲು ಗಿರಿಜೆಯೂ ಗಣಾಳಿಗಳೂ, ತಾನೂ ಭಿಲ್ಲಿಭಿಲ್ಲಿರ ವೇಷ ತಳೆದು ಬಂದರು. ಶಿಷ್ಯರಕ್ಷಣವು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆಯೇ ದುಷ್ಟ ಶಿಕ್ಷಣವೂ ಆತನ ಕಾರ್ಯ. ಮೂಕದಾನವನ ಸಂಹಾರವೂ ಆತನಿಂದಾಗಬೇಕಿತ್ತು.

ಹಂದಿಯನ್ನು ಯಾರು ಕೊಂದರೆಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಅರ್ಜುನ ಶಿವರಲ್ಲಿ ವಾದವುಂಟಾದಾಗ ಅರ್ಜುನನು ಶಿವನನ್ನು ನಾನಾ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಹೀಯಾಳಿಸಿ ಬೈದರೂ ಮಾರರಿರುವು ಆತನ ಧೈರ್ಯ ಶೌರ್ಯಗಳನ್ನು ನಸುನಗುತ್ತಾ ಅಗಜಾತೆಗೆ ಸೂಚಿಸುತ್ತಿದ್ದನೇ ವಿನಹ ಯಾವಾಗಲೂ ಕೋಪಿಸಲಿಲ್ಲ.

ಅರ್ಜುನನು ಕೋಪದಿಂದ ಬಾಣವರ್ಷವನ್ನು ಶಿವನ ಮೇಲೆ ಕರೆದಾಗ ಕುಪಿತರಾದ ಗುಹ, ಗಜಾಸ್ಥ, ಗಣಾಳಿಗಳು ಗಜರ ಗರ್ಜಿಸಲು ಅರ್ಜುನನು ತನ್ನ ಭಕ್ತನೆಂದೂ ವಿನೋದಾರ್ಥವಾಗಿ ಆತನೊಡನೆ ತಾನೇ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವುದಾಗಿ ಅವರನ್ನೆಲ್ಲಾ ಸುಮ್ಮನಾಗಿಗೊತ್ತಾನೆ.

ನರನೆಚ್ಚ ಬಾಣಾವಳಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಡುವೆಯೇ ಕಡಿಯುತ್ತಲೂ, ಅವು ಗಂಟೆಲ್ಲಾ ನುಂಗುತ್ತಲೂ ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಬರಿಗೈ ಮಾಡಿದನು. ಅರ್ಜುನನು ಮುಷ್ಟಿಯುದ್ದಕ್ಕೆ ಅನುವಾಗಲು ಆತನ ವ್ರತನಿಷ್ಠೆ, ಶಕ್ತಿ ಪರಾಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಗಿರಿಜೆಗೆ ಸೂಚಿಸುತ್ತಾನೆ. 'ಕಡಂಗಿಕಾದಿದನಿವಂ ಸಮದಂಡಿಯೊಳೆನ್ನೊಳರ್ಜುನಂ' - ಎಂದು ಮನಬಿಟ್ಟೆ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕುಲಗಿರಿ ಚಲಿಸಿದರೂ ರವಿಬಿಂಬವು ಕಾಂತಿಗುಂದಿದರೂ ಅರ್ಜುನನು ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಬೆನ್ನೊಡ್ಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿ ಹರಿಹುಂತೋದ್ಭೂತನೂ ತನ್ನ ಪಾದ ಸೇವಕನೂ ಆದ ಆತನಿಗೆ ಅವನ ಅಪೇಕ್ಷಿತವಾದ ಅಸ್ತ್ರವನ್ನು ಕೊಡುವುದಾಗಿ ಗಿರಿಜೆಗೆ ತಿಳಿಸುವನು. ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಿದ ನರನ ದೋಷವನ್ನು ನೆನೆಯದೆ ಅವನನ್ನು ಕೀರ್ತಿಸಿ ಶಂಭುವು ತನ್ನ ಭಕ್ತವತ್ಸಲತೆಯನ್ನು ತೋರಿದ್ದಾನೆ. ಮುಷ್ಟಿಯುದ್ದದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮೇಲೆರಗಿದ ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಒತ್ತಿ ಮೆಟ್ಟಲು ಆತನ ಮೂಗು ಬಾಯಿಗಳಿಂದ ರಕ್ತವು ಹರಿದಾಗ 'ತಪ್ಪಾಯ್ತೆನುತುಂ ಮನದೆ ಸಿಡಿಮಿಡಿಗೊಂಡಂ' -

ಶಿವನ ಕೃಪೆಗಾಗಿ ಅರ್ಜುನನು ಮಣಲ ಲಿಂಗವನ್ನು ಅರ್ಚಿಸಿ, ರಿಪುಜಯಮಾಸಿತ್ತು ಪೊರೆಪುರಮಥನಾ ಎಂದು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಇಷ್ಟಾರ್ಥವನ್ನು ನೀಡಲು ಆತನು ಅರ್ಚಿಸಿದ ಪುಷ್ಪವನ್ನು ಶಿರದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿ, ಆತನಿಗೆ ದರ್ಶನವಿತ್ತು ಗುಹಗಜಾಸ್ಥರನಪ್ಪುವತೋಳುಗಳಿಂದ ಅಸ್ತಿ ಮಯ್ಯಡವಿ ಆಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ವ್ಯಥೆಪಡುತ್ತಿದ್ದ ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಕುರಿತು "ನಿನ್ನ ಕಟೋಕ್ತಿಯೇ ಮಂತ್ರ ಎಚ್ಚ ಶಿರಾವಳಿಯೇ ಪುಷ್ಪಸಂಚಯ, ಸರ್ವೋಪವೀಕ್ಷಣವೇ ದೀಧಿತ ದೀಪಿಕೆ, ಧನುರ್ಲತಾಹತಿಯೇ ಪುಷ್ಪಮಾಲೆ, ಮುಷ್ಟಿಯುದ್ಧವೇ ಪಾದಪೂಜೆ' ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿ, ಪಾಶು

ಪತಾಸ್ತ್ರವನ್ನಿತ್ತು 'ನಿನಗೆ ಕುಂದೆಂದು ತೋರುದು. ಅರಿಯುಂಗೆಲ್ಲವೆ. ಸೌಖ್ಯಮಕ್ಕುಂ' ಎಂದು ಆಶೀರ್ವದಿಸಿ ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟನು.

ಅರ್ಜುನ:-ಅರ್ಜುನನ ಪಾತ್ರ ಅತಿ ಗೌಣ. ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾವು ಮೊದಲು ಅರ್ಜುನನ ಹೆಸರನ್ನು ಕೇಳುವುದು ಇಂದ್ರಕೀಲದ ತಾಪಸ ವ್ಯಂವದಿಂದ. ಅವರಿಗೆ ಶಿವನಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನನ ಮೇಲೆ ದೂರು ಹೇಳುವ ಉದ್ದೇಶವಿದ್ದರೂ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಆತನನ್ನು ಹೊಗಳುತ್ತಾರೆ.

ವ್ಯಾಸರು ಪಾಂಡವರಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನನನ್ನೇ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಆಯ್ಕಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಅರ್ಜುನನಲ್ಲಿ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ವಿಶೇಷತೆಯನ್ನು ಕಂಡಿರಬೇಕು. ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ದೈವಕೃಪೆಯಿದೆಯೆಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುವಂತೆ ಅರ್ಜುನನು ಪರಮ ಕೈವಲ್ಯತರುವೆಂಬಂತೆಸೆದು, ನಳನಳಿಸೆತ್ತ ಬಿಲ್ವ ವೃಕ್ಷದ ಕೆಳಗೆ ನಿಂತಾಗ 'ತಪಸ್ಸಮುಚಿತಸ್ಥಳವುಳ್ಳುದು. ಇಲ್ಲಿಯೇ ನಿಲ್ಲು' ಎಂಬ ಗಗನ ಗಂಭೀರವಾಣಿಯನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ.

ಅರ್ಜುನನು ಶರಚಾಪಾಸ್ತ್ರೀಶನಾಗಿಯೇ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಕೂಡುತ್ತಾನೆ. ತಾನು ಆಚರಿಸುತ್ತಿರುವ ತಪದ ಉದ್ದೇಶ ಅಮುಷ್ಮಿಕವೇನೂ ಅಲ್ಲ. ಇಹಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ, ಕ್ಷತ್ರಿಯರಿಗೆ, ಅದರಲ್ಲೂ ಯುಧಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧ ಪಟ್ಟ, ವರವನ್ನು ಕೇಳುವ ಉದ್ದೇಶವಿದ್ದುದರಿಂದ ಹಾಗೆ ಬಿಲ್ಲು, ಬಾಣ, ಖಡ್ಗ ಇವುಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿಯೇ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಕುಳಿತನು.

ಇಂದ್ರನ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಜುನನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಉತ್ತೀರ್ಣ ನಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಪೂಜಾಮಯ್ಯವೇಶದಿರವೇ

ತಪನಾದೊಡಮೇನೋಮಾನಸಾಬ್ಜಾಂತರದೊಳಾ

ಕಪಟಗೊರಲನಂಘ್ರದಳದ

ಬೃಹಿತೊಳಾಂ ಜಾನಿಸಿ ಮಹೇಶನಂ ಮಚ್ಚಿಸುವೆಂ

ಎಂದು ಅರ್ಜುನನು ಹೇಳುವ ಮಾತು ಸುವರ್ಣಾಕ್ಷರದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿಡಬೇಕು.

ಶಿವನು ದುರ್ಲಭನಾದರೂ ಭಕ್ತಿಸಂಧಾನಕ್ಕೆ ಅಸಾಧ್ಯನಲ್ಲ ಎಂಬ ತತ್ವವನ್ನು ಅರ್ಜುನನು ಸಾರಿದ್ದಾನೆ. ಶಿವನನ್ನು ತನ್ನಿಂದ ಮೆಚ್ಚಿಸಲಾಗದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಹರಣಮುನೀವೆಂಬ ಎಂಬ ತನ್ನ ಅಂತ್ಯ ನಿರ್ಧಾರವನ್ನು ಸೂಚಿಸಿ ತನ್ನ ಮನೋಧೃಡತೆಯನ್ನು ತೋರಿದ್ದಾನೆ.

ತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ದೇಹದಂಡನೆಯೂ ಒಂದು ಅಂಗ. ಅತಿ ಮುಖ್ಯವಲ್ಲ ದಿದ್ದರೂ ಅಮುಖ್ಯವಲ್ಲ. ಅದರಂತೆ ಕೆಲದಿನ ಹಣ್ಣನ್ನೂ, ಕೆಲದಿನ ಕಂದಮೂಲವನ್ನೂ, ಕೆಲದಿನ ಜೀರ್ಣಪರ್ಣವನ್ನೂ ಮತ್ತೆ ಕೆಲದಿನ ಗಾಳಿಯನ್ನೂ ಸೇವಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆಗ ಅರ್ಜುನನು ಅಂತಃಜ್ಞೇತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿ ಎರಕಹೊಯ್ದಂತೆ ನಿಶ್ಚಳತೆಯಿಂದಿದ್ದನು.

ಕೊನೆಗೆ ಅರ್ಜುನನು ಶಿವಂತಾನಾದನೋ, ತಾನೇ ಶಿವನಾದನೋ ಎಂಬ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸದೃಶಶಿವಭ್ಯಾನಾನುಸಂಧಾನದ ತಪಃಪ್ರಭಾವದಿಂದ ನಿಷ್ಕಂಪ ನಿರ್ವಿಕಾರತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದನು. ಆತನ ಘೋರ ತಪಃಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಭೂಮಿ ಒಾಯ್ದು, ದೇವತೆಗಳು ನಡುಗಿ, ಪರ್ವತಗಳು ಕರಗಿ, ಚಂದ್ರ ಸೂರ್ಯರು ಕಾಂತಿಹೀನರಾಗಿ ತಪೋಗ್ನಿ ಜ್ವಾಲೆಯು ಇಂದ್ರಕೀಲವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹರಡುತ್ತದೆ.

ತಾಪಸರಿಂದ ದೂರು ಕೇಳದೊಡನೆಯೇ ಶಿವನು ಆ ತಪಸ್ವಿಯು ಜಗತ್ಪ್ರಯಖ್ಯತನಾದ ಇಂದ್ರಸೂನುವೆಂದೂ ಆತನ ತಪೋದ್ವೇಶ ರಿಪುಜಯ ಕಾರಕವಾದ ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರವೆಂದೂ ಹೇಳಿ ಮನೋರಥವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು 'ರಕ್ಷಿಸುವೆನೆಂದು ಅಭಯವಿತ್ತು ಬೀಳ್ಕೊಡುತ್ತಾನೆ.

ವರಾಹನನ್ನು ಯಾರು ಕೊಂದರೆಂಬ ಬಗ್ಗೆ ವಿವಾದ ಬಂದಾಗ 'ಎಲೆ ಶಬರ ನಿನ್ನ ಸಾಹಸ ನರಿ, ಮೊಲ, ಪುಲ್ಲಿಗಳಲ್ಲಿ ಮೆರೆಯುವಂತೆ ಚಲದಂಕ ಮಲ್ಲನಾದ ನನ್ನಲ್ಲೂ ಮೆರೆಯಬಲ್ಲದೇ' ಎಂದು ಹೇಳಿ ತನ್ನ ಛಲವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಅರ್ಜುನನ ವೇಷವನ್ನು ಕುರಿತು ಶಬರನು ಹಾಸ್ಯಮಾಡಲು ಅರ್ಜುನನು ಉದಾರ ಜಟಾಮೃಗಾಜಿನ ಸ್ಫುಟಭಸಿ

ತಂಗಳಂ, ಶರ ಶರಾಸನ ಖಡ್ಗಮನಾಂತ ತಾಪಸೋತ್ಕಟನಾದ ಮೃಡನ
ಶಿಷ್ಯನು ತಾನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ಶಿವಾರ್ಜುನರಿಗೆ ಘೋರವಾದ ಯುದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ. ತಾನು ಬಿಟ್ಟ
ಎಲ್ಲಾ ಬಾಣಗಳನ್ನೂ ಶಬರನು ಕತ್ತರಿಸಲು ಅವನ ಮಹಾಶೌರ್ಯವನ್ನು
ಕೊಂಡಾಡಿದನು. 'ನರಸುರ ದಾನವಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಶರಾಹತೆಗೊಡ್ಡಿ
ನಿಲ್ಲುರಿಲ್ಲ. ನೀನಾದರೋ ಧೈರ್ಯವಾಗಿ ಎದುರಿಸುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ. ಕಿರಾತ,
ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನೀನು ಉರುತತ ಸಾಹಸಿ' ಎಂದು ಮೆಚ್ಚಿದನು.

ಅರ್ಜುನನು ಬಿಟ್ಟ ಬಾಣಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಶಬರನು ಮುಂಗುತ್ತಿರಲು
ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಈತನು ಶಬರನಲ್ಲ ಬೇರಾರೋ ಇರಬೇಕು ಎಂಬ
ಸದ್ವಿವೇಕವು ಹುಟ್ಟಿದಿರಲು ಕಾರಣ ಆತನಲ್ಲಿದ್ದ 'ಕ್ಷಾತ್ರದುಸ್ತಾಮಸ'
ಎಂದು ಕವಿಯು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ ಈ ಮಾತು ಆತನ ಪಾತ್ರಕ್ಕೆ ಒಂದು
ಕುಂದು. ಇದುವರೆವಿಗೂ ಕವಿಗೆ ಅರ್ಜುನನಲ್ಲಿದ್ದ ಬಂದು ಮೆಚ್ಚುಗೆ ಈ
ಒಂದು ಮಾತಿನಿಂದ ಕುಂಠಿತವಾಗಿದೆ.

ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಪುಳಿಂದನ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚು ಕೋಪ. ತನ್ನನ್ನು ಗೆಲ್ಲು
ತ್ತಿದ್ದಾನೆಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯಲ್ಲ, ಶಂಕರನಂಘ್ರಪಂಕಜದ ಸೇವೆಗೆ
ಕಂಟಕನಾದನೇ ಎಂದು. ಅರ್ಜುನನಕ್ಕೆ ಬರಿದಾದಾಗಲೂ ಅವನು ಹೆದರದೆ
ಮಲ್ಲಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ತೊಡಗುತ್ತಾನೆ. ಇದನ್ನು ಕಂಡ ಶಿವನು ಗಿರಿಜೆಯನ್ನು
ಕುರಿತು ಯಾರ ಸಹಾಯವನ್ನೂ ನಿರೀಕ್ಷಿಸದೆ ಕೈಬರಿದಾದರೂ ಹೆದರದೆ
ತನ್ನ ಸರಿಸಮನಾಗಿ ಕಾದಿದ ಅರ್ಜುನನು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಲೋಕೈಕವೀರ.
ಕುಲಗಿರಿ ಜಲಿಸಿದರೂ, ಬಡಬಾಗ್ನಿಯು ತಂಪಾದರೂ, ರವಿಬಿಂಬವು
ಕುಗ್ಗಿದರೂ ಅರ್ಜುನನು ಮಾತ್ರ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಯಾರಿಗೂ ಬೆನ್ನೊಡುವು
ದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೊಗಳಿದ್ದಾನೆ. ಅರ್ಜುನನು ಹರಿಯಂತೋದ್ಭೂತ. ಶಿವನಾದ
ಭಕ್ತ. ಶಿವಾರ್ಜುನರ ಯುದ್ಧವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಸುರ, ಶಿವಗಣಗಳು
ವಿಸ್ಮಯದಿಂದ ಅಗರಿಪುಸುತನನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿ ಮೆಚ್ಚಿ ಹೊಗಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ನಿಜವಾದ ಕಲಿಗೆ ಸಾವಿಗಿಂತ ಸೋಲು ಹರತ. ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದ ಕೂಡಲೇ

ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ಧೈರ್ಯವುಡುಗಿ, ಉತ್ಸಾಹ ನಾಶವಾಗಿ ಚಿಂತೆ ಅಧಿಕವಾಯಿತು. ತನ್ನ ಸೋಲಿಗೆ ಕಾರಣ ತಾನು ಹಿಂದಿನ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿಲ್ಲೋ ಮಾಡಿದ ಶೈವಾಸರಾಧ, ವಿರೂಪಾಕ್ಷನುಸೇವೆ ಎಂದು ಬಗೆದು ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಾರ್ಥವಾಗಿ ಮಣಿಲ ಲಿಂಗವನ್ನು ಆರಿಸಿ ರಿಪುಜಯಮನಿತ್ತುವೊರೆ ಪುರಮಥನಾ ಎಂದು ಬೇಡುವನು.

ಶಬರನೇ ಶಿವನೆಂಬ ಸತ್ಯವನ್ನು ಕಂಡ ಅರ್ಜುನನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕವಿ ಬಹು ಚೆನ್ನಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಸದಿಡ್ಡುಕೊಡತೆ ಪಾಠಾತರ್ದಿ ಪವ್ವನೆ ಜುಮ್ಮನೆ ಮೆಯ್ಯವಿರಾ ಪೊಡ
ಬ್ಬದಿಕ್ಕೊಡತ್ತು ಘರ್ವಜಲಮುಜ್ಜಿದುದಂಗದೊಳಾಗ್ರಹಗ್ರಹಂ
ಕಡೆಮೊಲಗಿತ್ತು ಕೌತುಕರಸಂ ಬಗೆಗುವಿದುದುತ್ಸವಂ ಮಡ
ಲ್ಪಡದುದು ಭೀತಿ ಬೇರ್ವಪ್ಪಿದು ದೇಬ್ಬಿಯನಾಳ್ವುದು ರಾಗಸಂಪದಂ.

ಚಿಂತಾತುರನಾಗಿ ಬೆಳ್ಳಳಿಸಿ ಬೇವಸವನ್ನು ತಳೆದ ಧನಂಜಯನು—

ಉಲೊವಳಗು ಸಂಜೆ ನಸುಮು
ಬಳುದರ್ಪಂಬರದಂತೆ ತಿಳಿವುರಾಗಂನೆಗಲ್ಪು
ಮ್ಬಳಮನೊಳಕೊಂಡ ಬಗೆಯಿಂ
ತಳವೆಳಗಾಗುತ್ತೆ ಪಾರ್ಥನ್....

ಶಿವನನ್ನು ನಾನಾ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಭಜಿಸಿ ಆತನ ಕ್ಷಮೆಯನ್ನು ಯಾಚಿಸುತ್ತಾನೆ. ಸದಾಶಿವನ ಸ್ವಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕಂಡೊಡನೆಯೇ ಆತನ ಕಾಲಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ದೈನ್ಯದಿಂದ ಕ್ಷಮೆಬೇಡಿ ತನ್ನ ಮತ್ತು ತನ್ನ ವಂಶದವರ ಹುಟ್ಟು ಇಂದು ಸಫಲವಾಯಿತೆಂದು ಹರ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ. ಭಕ್ತವತ್ಸಲನಾದ ಶಿವನು ಅರ್ಜುನನನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ ಗುಹಗಜಾಸ್ಯರನ್ನು ಅಪ್ಪುವ ತೋಳ್ಳಿಂದ ಅಪ್ಪಿ ಅವನ ಇಷ್ಟಾರ್ಥವನ್ನಿತ್ತು 'ನಿನಗೆ ಕುಂದೆಂದುವಲಂತೋಡುದು' ಅಂತ ಅರಿಯಂಗಲ್ಲಪೆ, ಸೌಖ್ಯಮಕ್ಕುಂ' ಎಂದು ಹರಸುತ್ತಾನೆ. ಗಿರಿಜೆಯೂ ಅಂಜನಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾಳೆ.

ಹೀಗೆ ಅರ್ಜುನನು ಶಿವನಿಗೆ ಸಮಸಾಗಿ ಕಾದು, ಶಿವನ ಮನವೊಪ್ಪುವಂತೆ ನಿಶ್ಚಲತೆಯಿಂದ ತಪವೆಸಗಿ ಶಿವನಿಂದಲೇ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾನೆ.

೫. ಕೃತಿವಿಮರ್ಶೆ

ಶಬರಶಂಕರವಿಳಾಸ ಮಹಾಕಾವ್ಯವೂ ಅಲ್ಲ, ಖಂಡಕಾವ್ಯವೂ ಅಲ್ಲ. ಅದೊಂದು ಮಧ್ಯಮಕಾವ್ಯ. ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿರುವುದು ಶಿವಲೀಲೆ. ಶಿವಕರುಣೆ ನಿಜವಾದ ಭಕ್ತನ ಎಡೆಗೆ ಯಾವ ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹರಿದು ಬರುತ್ತದೆಯೋ, ಹಾಗೆ ಹರಿದು ಬಂದ ಒಂದೊಂದು ರೀತಿಯೂ ಒಂದೊಂದು ಲೀಲೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಲೀಲೆಯ ಉದ್ದೇಶ ಭಕ್ತರ ಇಷ್ಟಾರ್ಥವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಲೋಕಕಂಟಕ ನಿವಾರಣವೂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಶಬರಶಂಕರಲೀಲೆಯಲ್ಲಿ ಭಕ್ತನಾದ ಅರ್ಜುನನಿಗೆ ವರಪ್ರವಾನ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ, ಲೋಕಕಂಟಕನಾದ ಮೂಕದಾನವನ ಸಂಹಾರವೂ ಆಗಿ ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣವೂ ಸಾಧಿತವಾಗಿದೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವುದು ಲೀಲಾಪ್ರಿಯನಾದ, ಭಕ್ತಿಕಂಪಿತನಾದ ಶಿವನ ಕರುಣೆ, ಭಕ್ತನಾದ ಅರ್ಜುನನ ತಪೋನಿಷ್ಠೆ.

ಇದು ಕವಿದೃಷ್ಟಿಗೆ 'ಕಿರಾತಾರ್ಜುನೀಯ' ಮಾತ್ರವಲ್ಲ. 'ಶಬರಶಂಕರ ವಿಲಾಸ' ಅಥವಾ 'ಕಿರಾತರುದ್ರಲೀಲೆ'. ಇದು 'ಉರುತರಶಿವಲೀಲೆ' ಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು. ತನ್ನ ಕೃತಿಯಕಡೆಯಲ್ಲಿ-

ಪದಿನ್ಯೆದನೆಯದೆನಿಸುವ

ಮದನಾರಿಯ ಶಬರಲೀಲೆಯಂ ವಸ್ತುಕ ಮಾ

ರ್ಗದೊಳೊರೆದೆಂ

ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಕಾವ್ಯದ ಪ್ರಧಾನ ಪಾತ್ರ ಸಾವ ಕೆಡುವ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಾನವನಲ್ಲ ; ದೇವಾಧಿದೇವನಾದ ಪರಮೇಶ್ವರ. " ಶಿವನಂ

ತದೀಯ ಶರಣವ್ರಜಮಂ” ಬಲ್ಲಂತೆನುತಿಸುವುದೇ ತನ್ನ ಕಾವ್ಯದ ಉದ್ದೇಶ, ಎನ್ನುವ ಮನೋಧರ್ಮವುಳ್ಳ ಕವಿ, ಇವನು. ಶಿವನನ್ನು, ಆತನ ಶರಣರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸುವುದರ ಮೂಲಕವೇ ಕವಿಯು ಆತ್ಮೋದ್ಧಾರ ಎನ್ನುವ ಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನು ಮೂಲವಾಗಿ ಉಳ್ಳ ಹರಿಹರನ ಕಾವ್ಯ ಮಾರ್ಗದ ಯಾತ್ರಿಕನಾದ ಷಡಕ್ಷರಿಯಲ್ಲಿ ಹರಿಹರನ ಕಾವ್ಯಧರ್ಮ, ಮನೋಧರ್ಮಗಳೆರಡೂ ಚಂಪೂರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಕಾವ್ಯದ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಹರಿಹರಾದಿಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದರೂ, ಬಹಿರಂಗದಲ್ಲಿ ಎಂದರೆ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ, ಈತ ಹಳೆಯ ಕವಿಗಳ ಚಂಪೂ ರೀತಿಯನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಕವಿ ಎಷ್ಟಾದರೂ ಉಭಯ ಭಾಷಾಪಂಡಿತ. ಸಂಸ್ಕೃತದ ಪದಗುಂಫನಾ ವೈಭವವನ್ನೂ, ಕನ್ನಡದ ದೇಸಿಯ ಸೊಗಸನ್ನೂ ಕಂಡು ಉಂಡ ಕವಿ ತನ್ನ ಕವಿತಾ ಚಾತುರ್ಯದ ವಿಲಾಸಕ್ಕೆ ಚಂಪುವನ್ನೇ ಶರಣುಹೋದುದು ಅಶ್ಚರ್ಯವೇನಲ್ಲ.

ಕವಿ ಶಬರಶಂಕರವಿಳಾಸವನ್ನು ಮೊದಲು ಮಾಡುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕೃತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು:—

ಇದು ಪೊಸರೀತಿ ನೋಡಿದು ನವೀನಮಲಂಕೃತಿ ನವ್ಯಭಾವಮಿಂ
ತಿದು ನವವೃತ್ತಿ ಲೇಸಿದು ರಸಸ್ಥಿತಿ ನೂತ್ನಮಿದಲ್ಪಿ ನೂತನಂ
ಪದರಚನಾವಿಲಾಸಮಿದು ಕಬ್ಬಿಮಪೂರ್ವಮಿದೆಂದು ಕಬ್ಬಿಗರ್
ಪದದೊಲವಿದೆ ಕೀರ್ತಿಸೆ ನಿಮಿರ್ಚುವೆನೀ ಸುಭಗಪ್ರಬಂಧಮಂ

ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸರ್ವ ಕವಿಸಹಜವಾದ ಈ ಅಗ್ಗಲಿಕೆಯ ಮಾತುಗಳ ಸತ್ಯಾಸತ್ಯತೆಯನ್ನು ಅವರವರ ಕಾವ್ಯಗಳೇ ಬಿಚ್ಚಿತ್ತೋರು ತ್ರವೇಯಾದರೂ ಈ ಬಗೆಯ ಅತ್ಮ ಪ್ರತ್ಯಯ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಂಪ್ರದಾಯವೂ ಹೌದು. ಷಡಕ್ಷರಿಯ ಈ ಅಗ್ಗಲಿಕೆ, ಅವನ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಓದಿದಾಗ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಾರ್ಥಕವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಓದುಗರು ಕಾಣದೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

‘ಇದು ಪೊಸರೀತಿ’ ಎಂದು ಕವಿ ಹೇಳಿರುವ ಮಾತು ನಿಜ. ಶಬರ

ಶಂಕರ ವಿಳಾಸದ ಕಥೆಯನ್ನು ಹಿಂದಿನ ಕವಿಗಳೆಲ್ಲಾ ಬಹುವಟ್ಟಿಗೆ ಮೂಲಭಾರತದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದರೆ ಈ ಕವಿ ಆ ಬಗೆಯ ಕಥನ ರೀತಿಯನ್ನೇ ಮುರಿದು, ಒಂದು 'ಪೊಸರೀತಿ'ಯಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಉಳಿದೆಲ್ಲ ಕಿರಾತಾರ್ಜುನ ಪ್ರಸಂಗದ ಕಥೆಯೂ ಮೊದಲಾಗುವುದು ಪಾಂಡನರ ಕಥೆಯಿಂದ. ದ್ವೈತವನದಲ್ಲಿ, ವನವಾಸದಲ್ಲಿ, ಪಾಡಳಿದ ಪಾಂಡನರಿಗೆ ವೇದವ್ಯಾಸರು ಬಂದು ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರಸಾಧನೆಗೆ ಸೂಚನೆ ಕೊಡುವ ಕಥೆಯಿಂದ. ಈ ರೀತಿಯನ್ನು ತೊರೆದು, ಕವಿ, ಆ ಭಾಗದ ಕಥೆಯನ್ನು ಮುಂದೊಮ್ಮೆ ಪ್ರಾಸಂಗಿಕವಾಗಿ ಕೇವಲ ಒಂದು ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಿ, ನೇರವಾಗಿ ಶಿವನ ಸಭೆಯ ವರ್ಣನೆಯಿಂದಲೇ ಕಾವ್ಯಾರಂಭಮಾಡಿರುವುದು ಒಂದು 'ಪೊಸರೀತಿ' ಎನ್ನಬಹುದು. ಆದರೆ ಈ ಪೊಸರೀತಿ ಷಡಕ್ಷರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದುದೇನಲ್ಲ; ವೀರಶೈವ ಕಾವ್ಯಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆದವರೆಲ್ಲರ ರೀತಿಯೂ ಇದೇ. ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಎಲ್ಲ ವೀರಶೈವ ಕವಿಗಳ ಕಾವ್ಯವೂ ಆರಂಭವಾಗುವುದು ಶಿವನ ಸಭೆಯ ದೃಶ್ಯದಿಂದ, ಕಡೆಯಾಗುವುದೂ ಶಿವನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಒಂದು ಲೋಕೋತ್ತರವಾದ ಘಟನೆಯಿಂದ.

ಕಥಾರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕವಿಯು ಬಿಟ್ಟಿರುವ ಮತ್ತೊಂದು ಸಂದರ್ಭವೆಂವರೆ ರಂಭಾಪ್ಸರೆಯರಿಂದ ಅರ್ಜುನನ ತಪೋಭಂಗ ಪ್ರಯತ್ನದ ಪ್ರಸಂಗ. ಈ ಪ್ರಸಂಗವು ಕಿರಾತಾರ್ಜುನೀಯ ಮತ್ತು ಪಂಪಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ತೃಂಗಾರದ ವರ್ಣನೆಗೆ ಇದು ಒಂದು ಅನುಕೂಲವಾದ ಸಂದರ್ಭವಾಗಿ ದ್ವರಾ ಷಡಕ್ಷರಿಯು ಇದನ್ನು ಕೈಬಿಟ್ಟಿರುವುದು ಔಚಿತ್ಯ ಎನ್ನುವ ಸಕ್ಕಿಂತ ಅಶ್ಚರ್ಯ ಎನ್ನಬಹುದು.

ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಶಬರನಿಗೂ, ಅರ್ಜುನನಿಗೂ ಮುಷ್ಟಿಯುದ್ಧವಾದಾಗ ಶಿವನ ಮುಷ್ಟಿಘಾತಕ್ಕೆ ಅರ್ಜುನನು ರುಧಿರಾರ್ಧಮೂರ್ತಿಯಾದನೆಂದು ಮೂಲ ಭಾರತದಲ್ಲೂ, ಹೋರಾಟದ ರಭಸದಲ್ಲಿ ಮೇಲೆ ನೆಗೆದ ಕಿರಾತನ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಅಪ್ಪಳಿಸಲು ಅರ್ಜುನನು ಯತ್ನಿಸಿದಾಗ ಭಕ್ತ

ವತ್ಸಲನಾದ ಶಿವನು ಮೈದೋರಿದನೆಂದು ಕಿರಾತಾರ್ಜುನೀಯದಲ್ಲೂ, ಶಿವನ ಗಂಟಲನ್ನೇ ಪಾರ್ಥನು ಇಕ್ಕಿ ಮೆಟ್ಟಿದನೆಂದು ಪಂಪಭಾರತದಲ್ಲೂ ಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಷಡಕ್ಷರಿಯಲ್ಲಿ, ಶಿವನ ಮುಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೆತ್ತರುಕಾರಿ ನಿರ್ವಿಣ್ಣುನಾದ ಪಾರ್ಥನು, ತಾನು ಲೋಕೈಕವೀರನಾಗಿದ್ದರೂ ಸಾಮಾನ್ಯ ಕಾಡೆಬೇಡನಿಗೆ ಸೋತಿನಲ್ಲಾ ಎಂಬ ದುಃಖದಿಂದ ಶಿವನನ್ನು ಮೊರೆವೋದಾಗ ಭಕ್ತವತ್ಸಲನಾದ ಶಬರವೇಷದ ಶಿವನೇ ನಿಜರೂಪದೋರಿ ನಿಲ್ಲುವುದು ಒಂದು ಚಮತ್ಕಾರಕವಾದ 'ವೋಸರಿತಿ'ಯಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ.

ಈ ಒಂದೆರಡು ವಿಶಿಷ್ಟ ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಉದ್ದೇಶವಿಷ್ಟು: ಕವಿದೃಷ್ಟಿಗೆ ಪಾರ್ಥನ ತಪಸ್ಸಿಗೆ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಾದ ಪಾಂಡವರ ಪ್ರಸಂಗವಾಗಲೀ, ಪಾರ್ಥನ ತಪಸ್ಸಿನ ಬಲೈಯನ್ನು ಒರೆಗೆ ಹಚ್ಚಿನೋಡುವ ಇಂದ್ರನ ಪರೀಕ್ಷೆಯ ಸಂದರ್ಭವಾಗಲೀ, ಪಾರ್ಥನ 'ಪರಾಕ್ರಮದ ಪ್ರದರ್ಶನವಾಗಲೀ, ಮುಖ್ಯವಾದ ವಿಷಯವಲ್ಲ. ಮುಖ್ಯವಾದುದೇನಿದ್ದರೂ ದೇವಾಧಿದೇವನಾದ ಶಿವನ ಲೀಲೆ, ಆತನ ಕರುಣೆ. ಆದುದರಿಂದ ಕವಿನೇರವಾಗಿ ನಮ್ಮ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಶಿವನ ಪಾತ್ರದ ಮೇಲೆ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ¹"ಷಡಕ್ಷರಿ ಶೈವಸಂಪ್ರದಾಯದ ಮೂಲವನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಅನುಸರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅಂತೆಯೇ ಈಶ್ವರನು ಮುಖ್ಯ, ಅರ್ಜುನನು ಗೌಣನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಕಥೆಯ ಪ್ರಾರಂಭ ಮತ್ತು ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಅವಧಾರಣೆ ಈಶ್ವರ ಲೀಲೆಯಲ್ಲಿದೆ."

ಶಬರಶಂಕರವಿಳಾಸದಲ್ಲಿನ ಪಾತ್ರಸೃಷ್ಟಿ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವಂತಿಲ್ಲ. ಈಶ್ವರನೇ ಪ್ರಧಾನಪಾತ್ರ. ಭಕ್ತನಾದ ಅರ್ಜುನನ ತಪಸ್ಸಿನ ಉದ್ದೇಶವನ್ನರಿತು ಅವನೆಡೆಗೆ ಕಿರಾತವೇಷದಿಂದ ಬಂದು ಅವನೊಡನೆ ವಿವಾದದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿ, ಸೆಣಸಿ, ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ, ಸುಪ್ರೀತನಾಗಿ ಮೈದೋರುವ ಭಕ್ತಜನಕಲಹಲೀಲಾಪ್ರಿಯ. ಅರ್ಜುನನ ಪಾತ್ರ ಗೌಣವಾದರೂ, ಆತನ ತಪೋನಿಷ್ಠೆ ಮತ್ತು

ಇತ್ತೀಚೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಬ ಸೋಗಸಾಗಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ. ಶಿವನಿಗೂ ಅರ್ಜುನ
ನಿಗೂ ನಡೆಯುವ ಕಾಳಗವೇ ಈ ಕಾವ್ಯದ ಕೇಂದ್ರ. ಆ ಘಟನೆಯಲ್ಲಿಯೇ
ಇದರ ಜೀವಾಳ. ಇದು ಪಾತ್ರಪ್ರಧಾನವಲ್ಲದ, ಘಟನಾಪ್ರಧಾನವಾದ
ಕಾವ್ಯ. ಕವಿ ತನ್ನ ವರ್ಣನಾ ವಿಲಾಸದಿಂದ ಆ ಒಂದು ಲೋಕಲಭ್ಯಾಣ
ಕರವಾದ ಘಟನೆಯನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿಯಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾನೆ.
ಕಥೆಯ ಮೊದಮೊದಲು ಕವಿಯ ವರ್ಣನೆ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ
ತೆವಳಿಕೊಂಡು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಸಾಗಿ, ಕಡೆಗೆ ಮೂಕದಾನವನು ವರಾಹ
ನಾಗಿ ರಂಗಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಂದ ಕೂಡಲೇ ಆ ವರಾಹವನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸುವ
ಬಾಣದಂತೆ ಕಥೆಯು ಓಡತೊಡಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಘಟನೆಯಲ್ಲಿ
ಮಿಂಚಿನ ಕ್ರಿಯೆಯಿದೆ, ಶಬರನಿಗೂ ಅರ್ಜುನನಿಗೂ ನಡೆಯುವ ವಾದ
ವಿವಾದದಲ್ಲಿ ನಾಟಕೀಯ ಪ್ರತಿಭೆಯಿದೆ. ಯುದ್ಧದ ವರ್ಣನೆಯಲ್ಲಿ
ಚಮತ್ಕಾರವಿದೆ. ಶಿವನು ಮೈದೋರಿದಾಗ ಅರ್ಜುನನು ಮಾಡುವ
ಸ್ತೋತ್ರದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿರಸಾವೇಶದ ಹೊಸಲಿದೆ. ಹೀಗೆ ಕವಿ ಶಬರಶಂಕರ
ವಿಳಾಸದಲ್ಲಿ ಶಿವನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ದೈವೀ
ಕೃಪೆ ಭಕ್ತನ ಬಳಿಗೆ ಯಾವ ರೂಪದಿಂದ ಬರುವುದೋ ಹೇಳಲಾಗುವು
ದಿಲ್ಲ. ಅದು ಅರ್ಜುನನ ಬಳಿಗೆ ಶಬರನಾಗಿ ಬಂದು ಅವನ ಸತ್ಯವನ್ನು
ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ ನೋಡಿ ವರವೀಯುವ ಕಿರಾತರೂಪಿಯಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ತೋರಿದೆ.
ಹೊರವೇಷ ಕಿರಾತವಾದರೂ ಒಳವೇಷದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತನು ಕಡೆಗೆ ಕಾಣುವುದು
ಕರುಣಾಮಯನಾದ ಶಂಕರನನ್ನು ಎನ್ನುವ ನಿತ್ಯಸತ್ಯವನ್ನು ಈ ಕೃತಿ
ಪ್ರತಿಮಿಸುತ್ತದೆ.

ಕವಿಯ ವರ್ಣನೆಗಳಲ್ಲಿ, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಆತನ ಉಜ್ವಲ ಪ್ರತಿಭೆಯ ಕಿಡಿಗಳನ್ನು
ಕಾಣಬಹುದು. ಕವಿ ಮಾವಿನ ಮರವೊಂದನ್ನು ವರ್ಣಿಸುತ್ತಾ—

ತಳಿರೆಳಮಾದಳಂ ಪುದಿದ ಪೂಗುಡಿ ಜಲ್ಲಿ ಮಡಲ್ತ ಮಲ್ಲಿಯು
ಜ್ವಳಮುಕೆಳಾಳಿ ಮುತ್ತು ಪವಳಂ ಕೊನರಾಗೆ ವನಾಬ್ಬಿಯಲ್ಲಿ ಕಣ್
ಗೊಳಿಪ ಪಡಂಗು ಮಾಮರಮದಾಗಿರೆ ಕೋಗಿಲೆ ನಟ್ಟಿಗೊಂಬಿನೊಳ್
ತಳೆದುದು ಕೂವಕಂಬುದಿವತ್ತಿದ ನಾವಿಕನೊಂದು ಲೀಲೆಯಂ

ಎಂದು ವರ್ಣಿಸುವಲ್ಲಿ ಬೇರೆಯವರಲ್ಲಿ ಕಾಣದ ಒಂದು ಪೊಸರೀತಿ
ಯನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಅರ್ಜುನನು ತಪಸ್ಸಿಗೆ ನಿಂತಾಗ,

ನೀನಾನೆಂಬೆರಡಬ್ಬಾದುದು
ಮಾನಸಮಂಭೋಧಿಯಾಲಿಕಲ್ಪಾಯು ಶಿವಂ
ತಾನಾದನೋ ತಾನೇ ಶಿವ
ನೇನಾದನೋ ಎಂಬ ತೆರಿದಿನವನೊಪ್ಪಿದಂ

ಎಂದು ಅವನನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವಲ್ಲಿನ ಪದ್ಯ ಬಲು ಸೊಗಸಾಗಿದೆ. ಶಬರ
ಶರೀರ ಲೀಲೆಗಾಗಿ ಶಿವನು ತಾಳಿದ ಶಬರನ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಕವಿ—

ಜಡೆಗಳ ಬಂಬಲೇ ತಲೆದಳಿರ್ ಫಣಿ ಸುತ್ತಿದ ಬಳ್ಳಿ ತಾಳ್ವ ಬಾನ್
ಗಡಲದು ಪುಷ್ಪಮಾಲೆ ಗಜಾವೂಗಜು ತೆಳ್ಳೆಪ್ಪಕೆ ಬಗ್ಗ ಸಮ್ಮದೊ
ಳ್ಳುಡೆ ಪೊಸಚಲ್ಲಣಂ ಕರಿಯ ಕುಪ್ಪಸಮಾನೆಯ ಕೃತ್ತಿಯಂಗದೊಳ್
ತೊಡೆದ ವಿಭೂತಿಯುದ್ಗಮಪರಾಗವಿಲೇಪನಮಗ್ನಿಲೋಚನಂ

ಎಂದೂ, ಶಬರತಿಯಾದ ಪಾರ್ವತಿಯ ಚಿತ್ರವನ್ನು

ತಳಿರುಡೆ ಸಂಜೆಗೆಂಪು ಪೊಸಮುತ್ತಿನ ಹಾರಮೆ ತಾರಕಾಳಿ ತ
ಳ್ಳಿರುಚಿ ಕಾಯಕಾಂತಿ ಕಡುಗಟ್ಟಲೆ ಮೂಗುತಿ ಮುತ್ತು ಶುಕ್ರವೂ
ಡಳಮಮದೊಪ್ಪೆ ಭಿಲ್ಲಿಯ ವಿಳಾಸಮನಾಳ್ವಿಸೆದಂದು ಸರ್ವಮಂ
ಗಳೆ ನಿಜಕಾಳರಾತ್ರಿವೆಸರಂ ಮಿಗೆ ಸಾರ್ಥಕಮಂ ನೆಗಟ್ಟುವಳ್

ಎಂದೂ ಶಬರವೇಷಿಯಾದ ಶಿವನು ಇಂದ್ರಕೀಲದಲ್ಲಿ ಮಂದಾರ
ಭೂಜಾತದ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುವ ದೃಶ್ಯವನ್ನು —

ವಿಳಸನ್ನಂದಾರಭೂಜಾತದ ಬಲಾನೆಲೆಯೊಳ್ ಎಂದು ಚಂದ್ರಾಶ್ವಪೀಠ
ಸ್ಥಳದೊಳ್ ಪೂಗೊಂಚಲೊಂದಂ ವಿಡಿದಡಿಗಡಿಗಾಘ್ರಾಣಿಸುತ್ತೊಲೈಯಿಂ ಜೆಂ
ದಳಿರುದ್ಯತ್ತಾಲವ್ಯಂಶಂವಿಡಿದು ಪದೆಸಿನಂ ಬೀಸೆ ಕಲ್ಯಾಣ ತಾಂ ಕಣ್
ಗೊಳಿಸಿದಂ ನೋಡುತುಂ ಬೇಂಟೆಯ ಪೊಸಪರಿಯಂ ಲೀಲೆಯಿಂ ಭಾಳನೇತ್ರಂ

ಎಂದೂ ವರ್ಣಿಸುವಲ್ಲಿ ಸುಂದರ ಭವ್ಯವಾದ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾನೆ:

ಹೀಗೆಯೇ ಚಿತ್ರಕಾರನ ಕುಂಚಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಬಿಡಿಬಿಡಿ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಕೆತ್ತುವುದರಲ್ಲಿ ಕವಿ ಎತ್ತಿದ ಕೈ.

ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನವಾದುದು ಭಕ್ತಿ ಮತ್ತು ವೀರಭಾವ. ಕವಿ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಶಿವಭಕ್ತ. ಹರಿಹರನಂತೆ ಮೈದುಂಬಿ ಶಿವನ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು ಮಾಡುವ ಹಂಬಲ ಈತನದು. ಕೈಲಾಸದಲ್ಲಿ ಋಷಿಗಳು ಮಾಡುವ ಸ್ತೋತ್ರ, ಶಿವನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾದಾಗ ಅರ್ಜುನನು ಮಾಡುವ ಸ್ತೋತ್ರ, ಇವು ಕವಿಯೇ ಮಾಡಿದ ಸ್ತೋತ್ರಗಳು. ಭಕ್ತಿ, ವೀರಭಾವ ಪ್ರಧಾನವಾದ ಈ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ, ಕವಿಯ ಶೃಂಗಾರ ವರ್ಣನಾ ಚಾತುರ್ಯಚಪಲ ಒಂದೆಡೆ ಆಭಾಸವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿದೆ. ಅರ್ಜುನನ ತಪಸ್ಸಿನ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ನಿಶ್ವೇಜರಾದ ಋಷಿಗಳ ತಂಡ ಬಂದು ಶಿವನ ಎದುರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಇಂದ್ರಕೀಲ ನಗವ್ವ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ಅಲ್ಲಿನ ಖಚರ ದಂಪತಿಗಳ ಪ್ರಣಯ ವಿಲಾಸವನ್ನು ಚಪ್ಪ ರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ವರ್ಣನೆಯಲ್ಲಿ 'ರಸಿಕ' ದೃಷ್ಟಿಯೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಅವರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಒಂದು ಕಾಸಾರ 'ಸ್ಮರಶಸ್ತ್ರಸದನ'ದಂತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ; ಬೀಸುವ ಮಂದಮಾರುತ 'ಕಾಮುಕನಂತಿರೆ' ಸುಳಿಯ, ತ್ತದೆ; ಆನೆಯ ಕುಂಭಸ್ಥಳ 'ಮಲಯಜವಿಲಿಪ್ತಕುಚಕುಂಭ'ದಂತೆ ತೋರು ತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಸಾತ್ವಿಕವೇಷದ ಋಷಿಗಳ ಬಾಯಲ್ಲಿ ತಪಸ್ವೀ ಜನಕ್ಕೆ ಉಚಿತ ವಲ್ಲದ ಮಾತುಗಳೂ ಇಲ್ಲಿಬಂದಿವೆ.

ಷಡಕ್ಷರದೇವನ ಶಬರಶಂಕರವಿಳಾಸಕ್ಕೂ, ನಾರಣಪ್ಪನ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಇದೇ ಪ್ರಸಂಗಕ್ಕೂ ಕಥಾ ಸಂಗತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಮಾತಿನ

ರೀತಿಯಲ್ಲೂ ಹೋಲಿಕೆಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ ನಾರಣಪ್ಪನೊಬ್ಬನ

ಸುಮಾರು ೫೦ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೇರೀತಿಯ ನೂತನ ಮತ್ತು ಭಾವದ ಏಕತೆಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಭಾರತ, ಅರಣ್ಯಪರ್ವ, ೬ ನೇ ಸಂಧಿಯ ೧, ೨, ೧೩, ೨೪ ೨೫ ೩೪ ೫೦ ೫೧ ೫೬ ೧೦೫ ೧೦೬ ಈ ಪದ್ಯಗಳಿಗೂ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಈತನೊಳಾಂಪವಿನೋದಮುಂಟು ೨೨ ೨೭ ' ರಿಪುಜಯ ಮುನಿತ್ತು ಪೊರೆಪುರಮುಥನಾ ೭ ೧೭ ೧೮ ೩೬ ಬೀಟ್ರಿಕ್ಕೊಟ್ಟಿನಾ ಪಾರ್ಥನಂ ೫ ೬ ೯ ೧೦ ೩೭ ೩೮ ಈ ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಉದಾಹರಣೆಗಾಗಿ ಕೇವಲ ೨ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

೧. ವಿಸುಮಂತ್ರಾಸ್ತ್ರದಲಿಮುಸುಕಿದ
ರೈಸುವನು ಹರಸುಂಗಿದನು ಮಗು
ಳೇಸು ಕೂರಂಬುಗಳ ನೆಚ್ಚರೆ ಕಡಿದನಂಜಿನಲೀ
ಈಸುವೆಗ್ಗಲರಾರಿನಪಥಿ
ಜ್ಞಾಶೆದೇಡಾ ಕ್ಷಾತ್ರತಾಮಸ
ವೇಸುಬಲುಹೋ ನಿಮ್ಮ ಜಾತಿಗೆ ರಾಯ ಕೇಳೆಂದ

ಎನಿತಂ ತಾನೆಚ್ಚನಸ್ತ್ರಪ್ರಕರಮನಭಿಮಂತ್ರಾನ್ನಿತಂಗೆಯ್ದು ಕೂರ್ಪಿಂ
ದನಿತಂ ಕಾಲಾಂತಕಂ ನುಂಗಿದನಸವಸದಿಂದಂತದಂ ಕಂಡುಮಿಶ
ಕ್ತಿನಿಯುಕ್ತಂ ವ್ಯಾಧನಲ್ಲಾವನೋ ತಿಳಿದವೆನೆಂಬೀ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಪಕ್ಕಾ
ದನೆ ಪಾರ್ಥಂ ಕ್ಷಾತ್ರದುಸ್ತಾಮಸಮಡಸಿದವಂಗಳ್ಳುಮೇ ಸದ್ವಿವೇಕಂ

೨. ಒಂದುದಶಶತಸಾವಿರದ ಹೆಸ
ರಿಂದ ಲಕ್ಷವು ಕೋಟಿಯಗಣತ
ದಿಂದ ನಿನಗಾಂತಧಟಿರಿಪುಗಳತಂದು ತೇಗುವುದು
ಬಂದು ಬೆಸನನು ಬೇಡುವುದು ತಾ
ನೊಂದಾ ಶರರೂಪಾಗಿ ಕತಮಂದ
ದಿಂದ ವರಮಂತ್ರೋಪದೇಶವನಿತ್ತಳರ್ಜುನಗೆ

ಮೊದಲೊಳಿದೊಂದು ಪತ್ತು ತುಡುವಲ್ಲಿ ಶತಂ ಬಿಡುವಲ್ಲಿ ಸಾಸಿರಂ
ಪದಮಿಡುವಲ್ಲಿ ವೈರಿಶರಸಂಗತಿಯಂ ತಡುವಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷಮು
ಗ್ಗದ ಗತಿಯಲ್ಲಿ ಕೋಟಿ ಸಮರಾಂಗಣದೊಳ್ ಗಣನಾವಿಹೀನಮು
ಪ್ಪಮಂತ್ರವ್ಯಂಶಮಂ ತವಿಸಿ ನಿನ್ನೆಡೆಗೆಯ್ದುಗುಮಿ ಮಹಾಶರಂ

ರೀತಿಯೇ ಏಕೆ, ಪಂಪ, ರನ್ನ, ನಾಗಚಂದ್ರ, ಹರಿಹರ, ರಾಘವಾಂಕ, ಇವರುಗಳ ಭಾವವೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಅದರಲ್ಲೂ ಹರಿಹರನ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ಹಿಂದಿನ ಕವಿಗಳ ಭಾವವು ಷಡಕ್ಷರಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹೊಸ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪಡೆದೊಡಿದೆ. ಹಲವು ವೇಳೆ ಹಳೆಯ ಕವಿಗಳ ಭಾವ ಸೋಗಸಾದ ಅನುವಾದವಾಗಿಯೂ, ಮತ್ತೆ ಕೆಲವೆಡೆ ಉತ್ತಮ ಪರಿವರ್ತನಗಳಾಗಿಯೂ ಬಂದಿವೆ. ಕವಿ ಹಿಂದಿನವರ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದಾನೆ ಎಂದರೆ ಅದು ಆತನ ಕವಿತಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ದೋಷವನ್ನು ತೋರುವುದಿಲ್ಲ ; ಹಿಂದಿನ ಕವಿಗಳ ಕಾವ್ಯದ ಭಾವಗಳನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿ ಅಯ್ದು ಕೊಂಡ ಆತನ ಕಲಾವಿವೇಕವನ್ನೂ, ಸತ್ಯದಯಿತೆಯನ್ನೂ ತೋರುತ್ತದೆ ಎನ್ನಬಹುದು. ಇದು ಅವನ ಅಭ್ಯಾಸದ, ಪಾಂಡಿತ್ಯದ ವಿಶಾಲ ತೆಯನ್ನೂ ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಷಡಕ್ಷರಿಯ ಕಾವ್ಯರೀತಿಯನ್ನೂ ಅದೇ ಭಾವ, ಸದಪುಂಜ ಇವುಗಳನ್ನೂ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುವವನೆಂದರೆ ಮುದ್ದಣ.¹

ಕವಿಯ ಶೈಲಿ ಮನೋಜ್ಞವಾದುದು, ರೀತಿಂಕರನ ತುಂಬಿಗಳಿಂಚರ ದಂತೆ ಮಧುರವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ " ಚಂಪೂಶೈಲಿಯ ಪ್ರಾಥಿಯದ್ದರೂ ಪ್ರಸಾದಕ್ಕೆ ಬಾಧೆಯಿಲ್ಲ."² " ಸಂಸ್ಕೃತಮಾರ್ಗದ ಬಿಗುವಿಗೂ, ಕನ್ನಡ ದೇಸಿಯ ಸರಳತೆಗೂ, ಅನೇಕರ ಲಲಿತವಾದ ಮಿಶ್ರಣಕ್ಕೂ ಒಳ್ಳೆಯ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಈತನ ಕೃತಿಗಳಿಂದ ಕೊಡಬಹುದು."³ ಷಡಕ್ಷರಿಯ ವೃತ್ತಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಶಕ್ತಿ ಎಂದರೆ ಅದು ಭಾವಕ್ಕೆ, ರಸಕ್ಕೆ, ತಕ್ಕಂತೆ ಏರಬಲ್ಲುದು, ಇಳಿಯಬಲ್ಲುದು. ಅನೇಕವೇಳೆ ನಮಗೆ ವೃತ್ತಗಳನ್ನು ಓದು ತಿದ್ದೇವೋ, ಪಟ್ಟದಿಯನ್ನೇ ಪತ್ತಿದ್ದೇವೋ ಎನ್ನುವ ಸಂದೇಹವೂ

1 ಶ್ರೀ ಎಸ್. ವಿ. ಪರಮೇಶ್ವರಭಟ್ಟರಿಂದ ಸಂಪಾದಿತವಾದ ರಾಮ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕದ ಪೀಠಿಕೆಯನ್ನು ನೋಡಿ:

2 ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆ. ರಂ. ಶ್ರೀ. ಮುಗಳಿ P. 352.

3 ಶಿ. ಶಿ. ಬಸವನಾಳ. ಶಬರಶಂಕರವಿಳಾಸಂ. ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ. 31.

ಬರುವಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಲಲಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ವೃತ್ತದ ಜೊತೆ ಜೊತೆಗೆ ನಡೆದಿರುವ ಕವಿಯ ಕೌಶಲ ಪ್ರಶಂಸನೀಯವಾದುದು.

ಷಡಕ್ಷರಿಯು ಪ್ರತಿಭಾ ಸಂಪನ್ನನಾದಮಹಾಪಂಡಿತ. ಎಳೆಹರೆಯದಲ್ಲೇ “ಶಾಸ್ತ್ರಶ್ರೀರೋಹಣಗಿರಿ”ನ್ನೇರಿ, ಅಲ್ಲಿ ‘ನವ ಕವಿತಾಚಿಂತಾರತ್ನ’ವನ್ನು ಪಡೆದ ಪುಣ್ಯವಂತ. ‘ಮಹಿಮಾಸ್ವದ’ನಾದ ಶಿವನನ್ನೂ, ಆತನ ಶರಣರನ್ನೂ ಕುರಿತು ಹಾಡಿ ಅಶ್ವೋತ್ತಮಿಯನ್ನು ಪಡೆದ ದಿವ್ಯಸಾಧಕ. ಅವನು ಉಭಯ ಭಾಷಾವಿಶಾರದ. ಅವನು ಮಹಾಕವಿ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮಹಾ ಪಂಡಿತನಾದ ಶ್ರೇಷ್ಠಕವಿ ಎನ್ನುವುದು ಹೆಚ್ಚು ಸತ್ಯ. ಇಂಥ ಕವಿಯ ಕೃತಿ.

ಜೀವಗೊಡವಂತೆ ರೋಮಕರಿಪ ತುಂಬಿಗಳಿಂಚರದಂತೆ ಪೆಪಂನಾ
 ಲಿಂಗದಲಂತೆ ಪಕ್ಷಿಸೇವ ಮಾನುರನಂತೆ ಪಯೋಜದಂತೆ ಚಿ
 ಲಿಂಗಗಳ ಸೊಂಪಿನಂತೆ ಸುಸಿಲಾಸೆಯನಲ್ಲಳನೋಟದಂತೆ ಚಿ
 ತ್ತಂ ಗೊಲಾಳಪುರ್ವದೀಕ್ಷತಿ ಪದಕ್ಷರದೇವಕೃತಂ ರಸಜ್ಞರಾ

ಎನ್ನುವುದೇನೂ ಅಶ್ಚರ್ಯವಲ್ಲ.

ಕೊನೆಯ ಮಾತು :—ಈ ಒಂದು ಸತ್ಕೃತಿಯನ್ನು, ಕಥಾ ಸರಣಿಗೆ ಭಂಗಬಾರದಂತೆ, ಕೃತಿಯ ಮೆಯ್ಯೆಡದಂತೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಇವರ ಸಂಗ್ರಹಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾವು ಬಹು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಪ್ರೊ. ಶಿ. ಶಿ. ಬಸವನಾಳರ ಪಾಠಾಂತರಗಳನ್ನು ಆಧಾರವಾಗಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಸಂದೇಹ ಬಂದ ಕಡೆ ನಮ್ಮದೇ ಒಂದು ಪ್ರತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಇದನ್ನು ಸುಂದರವಾಗಿ ಮುದ್ರಿಸಿ ಕೊಟ್ಟ ಶ್ರೀ ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮೀ ಮುದ್ರಣಾಲಯದವರಿಗೂ, ಇದರ ಪ್ರಕಾಶನವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡ ‘ಅಚ್ಯುತ’ಸಾಹಿತ್ಯ ಮಾಲೆ ಮೈಸೂರು ಇವರಿಗೂ ನಾವು ಕೃತಜ್ಞರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಈ ರಸವತ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಸಹೃದಯರು ಆದರದಿಂದ ಸ್ವಾಗತಿಸುವರೆಂದು ನಂಬಿದ್ದೇವೆ.

ಶಿವಮೊಗ್ಗ
 29-7-55

ಜಿ. ಎಸ್. ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ
 ಬಿ. ಎನ್. ಶಾಸ್ತ್ರಿ

ಒಪ್ಪೋಲೆ

ತಪ್ಪು	ಒಪ್ಪು	ಪುಟ	ಪಂಕ್ತಿ
ಅರಾ	ಆರಾ	vii	೪
ವಾಗದ್ದುವು	ವಾಗಿದ್ದುವು	xi	೧೭
ರೆಲ್ಲತೂ	ರೆಲ್ಲರೂ	xvi	೧೨
ಕೋಣವೋ	ಕೋಣವೋ	xvii	೬
ಹೆದಗಿ	ಹೆದರಿ	xviii	೧೩
ಟೋಪ	ಟೋಪ	xviii	೧೬
ಕೆ	ಕೈ	xxi	೧೬
ಮೇಲೆರಗಿನ	ಮೇಲೆರಗಿದ	xxii	೨೧
ಜಗದ	ಜಗದ	xxiv	೯
ಸೌಂದರ್ಯ	ಸೌಂದರ್ಯ	xxv	೧೮
ಕಥೆ	ಕಥೆ	xxvi	೬
ಬೇಗ	ಬೇಗೆ	xxvii	೧೩
ಕತಮಂದ	ನುತಮುದ	xli	೨೩
ಪೆಪಂ	ಪೆಂಪ	xlvi	೧೦
ದಂತ	ದಂತೆ	xlvi	೧೧
ಷಡಕ್ಷರ	ಷಡಕ್ಷರ	xlvi	೧೩
ಲೋಕ	ಲೋಕ	೧	೩
ಪಾರ್ಶ್ವಮೇಘ	ಪಾರ್ಶ್ವಮೇಘ	೧೧	೪
ಎಗೆ	ಮಿಗೆ	೧೧	೧೦
ಪುರಂಧರಂ	ಪುರಂದರಂ	೧೪	೯
ನಿಂತೆಂ	ನಿಂತೆಂದಂ	೧೫	೩
ಅಸಾಧ್ಯದಲ್ಪು	ಅಸಾಧ್ಯನಲ್ಪು	೧೫	೧೮
ದ್ವಿಮೀಸ	ದ್ವಿಮಾಸ	೧೬	೧೪
ಮೇಘವೃಂದಂ	ಮೇಘವೃಂದಂ	೧೭	೧೨

ಬೇಟೆಂ	ಬೇಂಟೆ	೨೦	೧
ಮಲ್ಲನೆ	ಮೆಲ್ಲನೆ	೨೪	೧೪
ಅರ್ಥೆಂದು	ಅರ್ಥೆಂದು	೨೫	೨೦
ಪಡೆಪಿನಿಂ	ಪದೆಪಿನಿಂ	೨೬	೭
ಕೊಡಂಡ	ಕೋಡಂಡ	೩೦	೩
ಮದುಮುಡಿಗಿ	ಮದಮುಡುಗಿ	೩೧	೧೩
ಅಡಗಿಸಿಲರಿವೆಂ	ಅಡಗಿಸಲರಿವೆಂ	೩೪	೪
ಕೊಡಂಡ	ಕೋಡಂಡ	೩೮	೩
ತಿಂಗೆಳು	ತಿಂಗಳು	೩೯	೧೨
ದಾಣ	ಬಾಣ	೪೦	೬
ಸೊಲ	ಸೋಲ	೪೩	೨
ಪರಮಥನ	ಪುರಮಥನ	೪೪	೧೭
ನೆಚ್ಚೊಡೆ	ನೆಚ್ಚೊಡೆ	೪೬	೧೮
ಪೊಡಳ್ಳು	ಪೊದಳ್ಳು	೪೭	೧
ಝೇಕರಿ	ಝೇಂಕರಿ	೫೪	೩

ಶಬರಶಂಕರವಿಳಾಸ ಪ್ರಬಂಧಂ

ನಾಂದಿ

ಶ್ರೀಮತ್ಕಲ್ಯಾಣರೂಪಂ ತರಭವನಗಜೋತ್ಸಂಗನಭ್ರಾಂತಯೋಗಾ
ರಾನಾಂಚತ್ಪಾದಸದ್ವಂ ಸುರುಚಿಗಣಪವಿಭ್ರಾಜಿತಂ ಸಾರಸತ್ವ
ವ್ಯಾಮಿಶ್ರಾಹೀನಚಂಚತ್ಕಟಕನಧಿಕದಿನ್ಯಾಗಮಂ ಸ್ಪಸ್ಥಿರೋಕ
ಸ್ತೋಮಂ ಭ್ರಾಜಿಷ್ಣು ವೆಮ್ಮಂ ಪೊರೆಗೆ ವಿತತಭಾಸ್ವತ್ಪ್ರಕಾಶಂ ಗಿರೀಶಂ ೧

ಸುರರಮಣೀಕದಂಬಕಬರಿಭರಕಾಂತಿಕಳಿಂದಜಾಂಬುವಿ
ಸ್ಪುರಿತಸದಾಂಬುಜಾತೆ ಕರರಾಣ್ಮುಖಷಣ್ಮುಖಮಾತೆ ಸದ್ಗುಣಾ
ಭರಣೆ ಕೃಪಾಸುಧಾರಸತರಂಗಿಣಿ ಸಾರಕಳಾಘುರೀಣಿ ಶಾಂ ೨
ಕರಿ ಪೊರೆಯೆನ್ನ ನನ್ನಿತಶುಭೋದಯೆ ಶೈಲಜೆ ಸರ್ವಮಂಗಳೇ

ಹರಭಕ್ತಿಪ್ರಮದಾ ಮುಖೈಕ ಮುಕುರಂ ತೈವಾಗಮಾಂಭೋಜಭಾ
ಸ್ಕರಬಿಂಬಂ ಗುಣರತ್ನ ಭೂಷಣನುಮೇಶಧ್ಯಾನಸಂಪನ್ನ ನ
ಕ್ಷರಸದ್ಧರ್ಮಕಳೇವರಂ ಮೃಡಮತಾಂಭೋರಾಶಿರಾಕಾಸುಧಾ :
ಕರನಾಡ್ಯಂ ವೃಷಭೇಶ್ವರಂ ಸಲಹುಗೆಮ್ಮಂ ಭಕ್ತ ಕಲ್ಪದ್ರುಮಂ ೩

ಕನಕಕ್ಷ್ಮಧರವಪ್ರದೊಳ್ ನೆಗಟ್ಟು ವಪ್ರಕೀಡೆಯಂ ನೀಳ್ಳಿ ನಾ
 ಕನದೀವಾರಿಯನೀಂಟಿ ಪೂತ್ಪರಿಸಿ ತತ್ಪಂಕೇಜಮಂ ಕೊಂಡು ಭೋಂ
 ಕನೆ ನೀರಾಟಮನಾಡಿ ಪಾಲ್ಗಡಲೊಳುದ್ವದ್ವಾಲಲೀಲಾಪ್ರವ
 ತನಮುಂ ತಾಳ್ವಿಭವಕ್ರನೀ ಶೃತಿಗಜಸ್ರಂ ಮಾಚ್ಚಿ ನಿರ್ವಿಘ್ನಮುಂ

೪

ಗುರುಸೋಮನಾಥ ಹರಿಹರ
 ಹರಕವಿ ಪದ್ಮಕಸಮುಖ್ಯರಂ ಬಲವಂದಾ
 ದರದಿಂದೆ ಮಣಿದು ನೆಗಟ್ಟು ಪೆ
 ನುರುತರಶಿವಲೀಲೆ ವಿಸುಪ ಸತ್ಯತಿಯನಿದಂ

೫

ಭೋಗಿವಿಭೂಷಣೋಪ್ಪಿದಂ

ಕುಡಿದಂ ಕುಂಭಜನೆನ್ನ ನಾತ್ಮವಧುವೊಳ್ ಕೂಡಿದನೆಂದಿಂದರಂ
ಕಡೆದಂ ತನ್ನ ಹಿತಾದ್ರಿಗಾಂ ಶರಣಮೊಂದಾ ರಾಘವಂ ಕಟ್ಟಿ ಮೇಣ್
ತಡೆದಂ ಕಾದೊಳಕೆಯ್ದನೆಂದು ಪಗೆಯಂ ಹಾಲಾಡಲಂಗೊಟ್ಟೊಡಂ
ಮೃಡನೊವಂ ಮುಳಿಯಂ ಗಡೆಂದುಲಿವವೊಲುದ್ವೋಷಿಕುಂ ಸಾಗರಂ ೧

ಪರಿವೃತನಾದ ತದ್ವನಧಿ ವಾರಿಸಮುನ್ನಿಳಿತಾಲಮಾಲದಂ
ತಿರೆ ಮಕರಂದಪೂರಮೆನೆ ನಿರ್ಝರಮಲ್ಲೀಗಿರ್ದ ವಾರ್ಧಕೋ
ತ್ಪರಮಳರಾಜಯಂತೆಸೆಯೆ ಪೂತಲದೊಪ್ಪುವರ್ಣಕಾರಭಾ
ಸುರನಗದಂತೆ ಕಣ್ಣಿನಿದನಾಳ್ವುದು ಭೂರಿಸುವರ್ಣಭೂಧರಂ ೨

ಮರಮೆಲ್ಲಂ ಸುರಪಾದಪಂ ಮಿಸುಪ ಕಲ್ಲೆಲ್ಲಂ ಮಣಿಶ್ರೇಣಿ ನಿ
ರ್ಝರಮೆಲ್ಲಂ ಸುಧೆ ಧೇನುನೆಲ್ಲಮನಿಶಂ ಸ್ವರ್ಧೇನುನ್ಯಂದಂ ವನೇ
ಜರರೆಲ್ಲರ್ ಖಚರರ್ ಲತಾಪ್ರತತಿಯೆಲ್ಲಂ ಕಲ್ಪವಲ್ಲೀಕುಲಂ
ಪಿರಿದಿಂತೊಪ್ಪುಗುಮೊಂದೊಡಾ ಗಿರಿಯ ಪೆಂಪಂ ಬಣ್ಣಿಸಲ್ ಬರ್ಕುಮೇ ೩

ಸುರತರುಮೂಲನ್ನೀಲಮಣಿನೇದಿಕೆಯಗ್ರದೊಳಿದು ಪಾಡುವ
ಚ್ಚರಿಯರ ಗಾನದಿಂಪು ಕಿವಿಯಂ ಪುಗೆ ಪೋಗದೆ ನಿಂದ ತನ್ನ ಮೆ
ಯ್ಯರಲೆಯ ಮೆಯ್ಯೊಳೆಟ್ಟ ಪುಳಕಾಂಕುರಮಂಗಮನೆಯ್ದಿ ನಾಂಟಿ ಕಾ
ಪ್ಪುರಮೆನೆ ಸೂಸುಗುಂ ಶಶಿ ಸುಧಾರಸಮಂ ನೆರೆದೀಂಟಿ ನಿರ್ಜರರ್ ೪

ಸುರಭೂಜಾತದ ತಳ್ತ ತಣ್ಣೆ ಬಲ ಚಂದ್ರೇಂದ್ರಾಶ್ರಮೀಶಂಗಳೊಳ್
ತರದಿಂ ಮಂಡಿಸಿ ನೋಡುವಾಡುವ ಲಸತ್ಸಂಗೀತಮಂ ಪಾಡುವಾ
ದರದಿಂದೊಳ್ಳು ಡಿದೋರ್ಪ ಸಿಂಗರ ನಾನಾಲಿಲೆ ಕೆಯ್ಯಣ್ಣೆ ಕಿಂ
ಪುರುಷರ್ ಕಿನ್ನ ರರಚ್ಚರರ್ ಬಿನದಿಪರ್ ತತ್ಸಂದರಸ್ಥಾನದೊಳ್

೫

ಪಾಡುವ ತುಂಬಿ ತೊಂಡುಗೆಡೆವಗ್ಗದ ಪಂಡಿತವಕ್ಕಿ ಸಾರ್ಚಿ ಬಾಯ್
ಗೂಡಿ ವಿಲಾಸದಿಂ ಕೆಲೆವ ಪಾರಿವಮೊಯ್ಯನೆ ಕೇಗಿ ನಲೈಯಿಂ
ದಾಡುವ ಸೋಗೆ ಮಾಮರದೊಳಿದು ಕುಕಿಲ್ವ ಪಿಕಂ ವಿಯೋಗಿಗೇಂ
ಮಾಡದೆ ಪ್ರೋಕುಮೇ ಮದನನಡಲೆಯಂ ನಗನಂದನಂಗಳೊಳ್

೬

ತೋಳಗಿದುದಿಂತು ರಂಜಿಸ ಕನತ್ಸನಕಾಚಲದಗ್ರದೊಳ್ ಮಹೋ
ಜ್ವಳಮಣಿಶಾಲಮಾದಿಕಮಠಂಬರಮಾಟಮನಾಳ್ವ ಗಟ್ಟಿ ಸುಧಾ
ಸಳಲಸಮೃದ್ಧ ಮಿಂದ್ರಮಣಿಯಾಳ್ವರಿ ಬಜ್ಜರಗೊತ್ತಳಂಗಳ
ಗ್ಗಲಿಸರೆ ಪೆರ್ಮೆವೆತ್ತು ಪುರವೈರಿಪುರಂ ಕಳಧಾತಗೋಪುರಂ

೭

ಬಾಂದಳಮಂ ಪಳಂಚಲೆವ ತುಂಗವೃಷಧ್ವಜದಿಂದೆ ತಳ್ತು ಚೆ
ಲೊಂದಿದ ಭರ್ಮಹರ್ಮ್ಯದಿನಳಂಕೃತಿವೆತ್ತು ಗಣೇಶ್ವರಸ್ಪುರ
ನ್ಮಂದಿರಪಂಕ್ತಿಯಿಂದಮೃತಪೂರ್ಣಸರಸ್ಪುರಭೂರುಹೋಲ್ಲಸ
ನ್ನಂದನದಿಂ ವಿರಾಜಿಸಿದುದಗ್ಗದ ಚಾರುಪುರಂ ಪುರಾರಿಯೊ

೮

[ಮತ್ತಂ] ಪೃಥುಳಬಲರೆನಿಪ್ಪಷ್ಟಭೈರವರ ಕಾಪಿನ ಸೀಮೆಯಿಂ
ದೊಳಗೆ ಫಣಿವರಂಗಾದೊಡಮೆಣಿಸಲರಿದೆನಿಸ ಪೆಂಪಂ ಪಡೆದತಿಪ್ರಕಾಶ
ಮನತಿಕೌತುಕಮನತ್ಯಂತವೈಭವಮನುರುತರ ಸೌಂದರ್ಯಮನೊಳಕೊಂ
ಡು ಕಣ್ಣೆ ಮಂಗಳವಾಗಿ ಮನಕೆ ಮನೋಹರಮೆನಿಸಿ ಸೊಗಯಿಪ ಶಿವ
ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲೆ,

ಬಳಸಿಡಿದಿದ್ವ ಮಾಣಿಕದ ಮಂಟಪರಾಜಿಯ ರಮ್ಯಹರ್ಮ್ಯಸಂ
ಕುಳದ ಕನತ್ಸವರ್ಣಮಯಶಾಲದ ನಾಲೈನೆ ಗೊಪುರಂಗಳು

ಜ್ವಳಿಸುವ ದಾರವಟ್ಟದ ಬೆಡಂಗಮದೊಪ್ಪಿರೆ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಣ್
ಗೊಳಿಸಿದುದೇಕಕೋಟಿಮಿತಯೋಜನದೋಲಗಶಾಲೆ ಶೂಲಿಯಾ ೯

ಮರಕತವೇದಿ ಮಾಣಿಕದ ಬೋದಿಗೆ ನೀಲದ ಕಂಬಮಿಂದುಕಾಂ
ತರುಚಿರಕುಟ್ಟಿಮಂ ಪವಳದೊಳ್ಳೊಲೆ ರನ್ನದ ಜಂತೆ ಪುಷ್ಯರಾ
ಗರುಚಿ ವಿತರ್ದಿ ಮೌಕ್ತಿಕಲಸತ್ಯಲಶಂ ಪರಿಶೋಭನೆತ್ತು ಬ
ಜ್ವರದ ಕವಾಟವೊಂದೆ ಕರನೊಪ್ಪಿದುದೀಶಸಭಾನಿಕೇತನಂ ೧೦

ಅಂತೊಪ್ಪುವನಲರವಿಶಶಿಕೋಟಿರುಚಿಯಂ ಪಟ್ಟಾದು ಪಜ್ಜಳಿಸ ವಿಪುಲ
ಪ್ರಭಾಮಂಡಲಂ ಪುದಿದ ಮಹಾಸ್ಥಾನಮಂಟಪದ ಮಧ್ಯದೊಳೇಕಲಕ್ಷ
ಯೋಜನದನಿತು ವಿಸ್ತೀರ್ಣಮನಿತುನ್ನತಿಯನಾಳ್ವ ಕಣ್ಣೊಳಪ ಚಿಂತಾ
ಮಣಿಮಹಿತಮಂಗಳಮಯ ಮಹಾಪೀಠಮನೀಶಾನದಿಶೆಯೊಳ್ಳಿಶ್ವರ್ಯಮೆ
ಮೃಗೇಂದ್ರಾಕಾರಂಬೆತ್ತು ವಿಮಳಧರ್ಮಮೆ ವೃಷಭಾಕೃತವಡೆದನಲಾಶೆ
ಯೊಳ್ ಸುಜ್ಞಾನಮೆ ಶಾಂತಿದೇವತಾರೂಪದಿಂ ನಿರೃತಿಯತ್ತಲ್
ವೈರಾಗ್ಯಮೆ ವೈಭವಸ್ವರೂಪದಿನನಿಲದಿಶೆಯೊಳ್ ಪರಿವಿಡಿಯಿಂ ಪೂರ್ವ
ದಕ್ಷಿಣಪಶ್ಚಿಮೋತ್ತರಂಗಳೊಳ್ ಭೂತರೂಪಂ ದಾಳ್ವ ಧರ್ಮಮುಮಂ
ವಿಕಟಾಂಗಮೆನಿಸ ಜ್ಞಾನಮಂ ಘೋರವೇಷಂಬಡೆದ ವೈರಾಗ್ಯಮಂ
ವಿಕ್ರತಕಾಯಾನ್ವಿತಮಾದನೈಶ್ವರ್ಯಮಂ ಮೆಟ್ಟಿ ನಿಂದುಮಿಂತೆಣ್ಣೆಸೆಯೊಳೆ
ಣ್ಣಿರಿಜಿಂಪೊತ್ತು ಸೇವಿಸುತ್ತಮಿರೆ ತದಂತರಾಳಭಾಸುರಮೆನಿಸಿ, ಪದ್ಮಪೀಠ
ದೊಳ್ ಕಾಸುಂಭತಲ್ಪಮೆನೆ ಕೆಂಬೊಳೆಪಿಂ ತೊಳಪ ಮಹಾಬಿಂದುವೆಂಬ
ಮೆಲ್ಪಸೆಣ್ಣುಲಿ ಗಾಡಿಯಿಂ ಮೂರ್ತಿಗೊಂಡು,

ಚಿದಚಿತ್ತೇರಕನದ್ವಿತೀಯನನಘಂ ನೇದಾಂತವೇದ್ಯಂ ಕಲಾ
ಸ್ಪದನಾದ್ಯಂತವಿದೂರನಾರ್ಯನಜಡಂ ವಿಶ್ವಾಧಿಕಂ ವಿಶ್ವಮೂ
ರ್ತಿ ದಯಾವಾರ್ಧಿ ಜಗಜ್ಜನಿಸ್ಥಿತಿಯಾಧಾರಂ ಮಹಾಭೋಗಮೋ
ಕ್ಷದನಬ್ಜಾಕ್ಷಮುಖಾಮಾರ್ಚಿತಪದಂ ಕಣ್ಣೊಪ್ಪಿದಂ ಶಂಕರಂ ೧೧

ಬಾಂಬೊಟಿ ತಳ್ತ ಕೆಂಜಡೆಯ ಬಲ್ಮುಡಿ ತಾಳ್ತ ಶ ಶಾಂಕಲೇಖೆ ಭಾ
ಳಾಂಬಕಮುಲ್ಲಸತ್ಯಣಿಸಕುಂಡಲಮಾಯತಬಾಹುಕೃತ್ತಿವ
ಸ್ತ್ರಂ ಬಗೆಗೊಳ್ಳ ನುಣ್ಣರೆ ವರಾಭಯಶೂಲಮೃಗಾಂಕಪಾಣಿಯಂ
ಕಂಬಿಡದೊಪ್ಪುವದ್ರಿಜೆ ವಿರಾಜಿಸೆ ರಂಜಿಸಿದಂ ಮಹೇಶ್ವರಂ ೧೨

ಮಿಸುಪಲರ್ಗಣ್ಣ ಕಾಂತಿ ತಿಳಿಜೊನ್ನ ಮಿದೆಂಬಿನಮಾಳ್ ಭೂಷಣ
ಪ್ರಸರದೆ ರನ್ನದೊಳ್ಳಳಗು ಜೆಂಬಿಸಲಂತಿರೆ ತಾಳ್ತಲಂಪನೆ
ಣ್ಣೆಸೆಯೊಳಲರ್ದು ಪರ್ವಿ ವಿಸಟಂಬರಿಯುತ್ತಿರೆ ಮಂತ್ರದೇವತಾ
ವಿಸರವೊಜಲ್ಪು ಸೇವಿಸೆ ಪದಾಬ್ಜಮನದ್ರಿಜೆ ಕಣ್ಣೆ ತೋರಿದಳಾ ೧೩

ಪಾಡುವ ಕಿನ್ನರರ್ ನಲಿದು ನರ್ತಿಸುಜಚ್ಚರಿಯರ್ ಪೊದಟ್ಟು ಕೊಂ
ಡಾಡುವ ಚೃಡಕೀರ್ತಿಗಳುಘೇ ಜಯಯೆಂದಡಿಗೆಯ್ ಮೆಯ್ಯನೀ
ಡಾಡುವ ತಾಪಸರ್ ಮಣಿದನಘೃಸುವಸ್ತುವನೊಲ್ಪು ಕಾಣೈಯಂ
ನೀಡುವ ನಿರ್ಜರೇಂದ್ರರೊಸೆದೊಪ್ಪಿದರೊಲಗದೊಳ್ ತ್ರಿಶೂಲಿಯಾ ೧೪

[ಆ ಓಲಗಾಲೆಯೊಳ್] ಪ್ರಣವಪಂಕೇರುಹಪರಮಹಂಸಂ, ಜನ್ಮಜರಾ
ಮರಣವಿವರ್ಜಿತವಿಮುಳಕಳೇವರಂ, ಭಜಕಭವಾಮಯನಿವಾರಣ
ಮಹಾಭಿಷಕ್ತನುಂ, ಭಕ್ತಜನಮನೋರಥಪಾರಿಜಾತನನಾದ್ಯಂತನವಿದ್ಯಾ
ರಹಿತಂ, ಸರ್ವಜ್ಞಂ, ನಿತ್ಯತೃಪ್ತಮನಾದಿಪ್ರಬೋಧಂ, ಸ್ವತಂತ್ರನಲುಪ್ತಾ
ನಂತಶಕ್ತಿಯುಕ್ತನದ್ವಿತೀಯವೈಭವಂ, ಭೋಗಮೋಕ್ಷಪ್ರದಾಯಕನಪರಿಚ್ಛಿ
ನ್ನ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದಮಯಂ, ಸಕಲಹೃದಯಗುಹಾನಿವಾಸನವಾಜ್ಞಾನಸಗೋ
ಚರಂ, ವಿಶ್ವಾಧಿಕಂ ವಿಶ್ವಭೇದ್ಯನುಮಾಸಹಿತಂ, ಮುಕ್ತಿಯ ಮುಗುಳಂತೆ,
ಜಿತ್ತಿನ ಬಿತ್ತಿನಂತೆ, ಸತ್ಯದ ಸಾರದಂತೆ, ನಿತ್ಯತೆಯ ನಿಲವಿನಂತೆ, ಆನಂದ
ದಾಗರದಂತೆ, ಪರಿಪೂರ್ಣತೆಯ ಪರಮಸೀಮೆಯಂತೆ, ಕರುಣದ ಕಡಲಂತೆ,
ಧರ್ಮದಪೆರ್ಮೆಯಂತೆ, ಸಿಂಗರದ ಸೀಮೆಯಂತೆ, ಮಂಗಳದ ಮೈಮೆಯಂತೆ
ಕಾಂತಿಯ ಕರುನಿನಂತೆ, ಶಾಂತಿಯ ಸರ್ವಸ್ವದಂತೆ, ಸರ್ವದೇವತಾಸಾರ್ವ
ಭೌಮನವಧಿವಿಭವನದ್ವಿತೀಯನೊಪ್ಪುತರ್ದನಂತುಮಲ್ಲದೆಯುಂ,

ಕುವರನನೋರ್ಮ ಮುದ್ದಿ ಸುತಪರ್ಣೆಯ ವಕ್ರಮನೋರ್ಮ ನೇಹದು
 ತ್ವನದೊಳೆ ನೋಡುತುಂ ಪ್ರಮಥವರ್ಯರನಾದರಿಸುತ್ತವೊರ್ಮ ಪಾ
 ಡುವ ಸುರಸುಂದರೀರವನು ನಾಲಿಸುತ್ತೊರ್ಮ ಪೊದಟ್ಟು ರಂಭೆಯಾ
 ಡುವ ನವಲಾಸ್ಯಕೊರ್ಮ ಮಿಗೆ ಮಚ್ಚುತೆ ಭೋಗಿವಿಭೂಷನೋಪ್ಪದಂ ೧೫



೨. ಮನೋರಥಮಿತ್ತುರಕ್ಷಿಸೆಂ

ಕೆದರ್ದ ಜಟಾಳಿ ಜಾಟಾದ ಮೃಗಾಜಿನಮುಣ್ಣಿದ ಘರ್ಮವಾರಿಯಿಂ
ಕದಡಿದ ಭೂತಿ ಕಂದಿದ ಮೊಗಂ ನಿಡುಸುಯ್ಪಿಸುಪಿಂದಮಿರ್ಪುಗುಂ
ದಿದ ತುಟಿ ಕಂಪನಂಬಡೆದ ಕೆಯ್ಯ ಕಮಂಡಲು ವಕ್ಷದೊಳ್ ತೊಡಂ
ಕಿದ ಗಳದಕ್ಷಮಾಲೆ ಬಿಡದೊಂದಿರೆ ಬಂದುದು ತಾಸವನ್ನಜಂ

೧

ಅಂತು ತವಕಂಬೆತ್ತು ತಳ್ಳಂಕದಿಂ ಮಲ್ಲಟಾಗೊಂಡು ಮನದೊಳುಬಿಳಿ
ದುಬ್ಬಸದುಬ್ಬಿಗಂ ಪರ್ಬಿ ಪರಿಕಲಿಸೆ ತಮತಮಗೆ ತಾಳಲಸದಳನಾದ
ಪೊಸತವಸಿಯೊರ್ವಂ ನೆಗಟ್ಟು ತಪದಸಕದ ಮಸಕಮನಸಮನಯನಂಗೆ
ಬಿನ್ನಸಂಗೆಯ್ಯ ಬಗೆಯಂ ಬಗೆದಂದಿದ್ರ ಕೀಲನಗೆಂದ್ರತಪೋವನದ
ತಪೋಧನರ್ ತಳ್ಳದೆಟ್ಟಂದು ಸಭಾಂತರಾಳರತ್ನ ಜ್ಯೋತಿಯೆನಿಸಿ ರಮಣೀ
ಯಮಾಗಿ ಸಾಲಂಕಾರಸಾರತರ ದಿವ್ಯಸಿಂಹಾಸನಾಸೀನನಾಗಿದುರ್ಮಾರ
ಮಣನಂ ಕಂಡು ಮೆಯ್ಯೆರ್ಚಿದ ಪರಮಸಾತ್ವಿಕ ಭಕ್ತಿಯಿಂಪಾದಾಬ್ಬ
ದೊಳ್ ಮೆಯ್ಯಕ್ಕಿ ಮಣಿದೆಟ್ಟು ನಿಟಲತಟಘಟಿತಕರಸಂಪುಟರಾಗಿ
ಸಾಲ್ಗೊಂಡು ಸಮುಚಿತಸ್ಥಾನದೊಳ್ ಸಂದಣಿಸಿ ನಿಂದು.

ಜಯಜಯ ಜಾಹ್ನವೀಧರ ಜನಾರ್ದನಪೂಜ್ಯ ಕಪರ್ದಿ ಕರ್ಮಸಂ
ಚಯಜಲದಪ್ರಭಂಜನ ನಿರಂಜನ ನಿರ್ಮದ ಭಕ್ತಹೃತ್ಪ್ರಶೇ
ಶಯತರುಣಾರ್ಕ ತಂತ್ರನಿಗಮಸ್ತುತ ನಿರ್ಜಿತಕಾಲ ಭೂಧರಾ
ಶ್ರಯ ಭುಜಗೇಂದ್ರಹಾರ ಭುವನೇಶ್ವರ ಬಾಲಶಶಾಂಕಶೇಖರಾ

೨

ಸನಕಾದ್ಯರ್ಕಳ ಮಾನಸಾಂಬುಜಮರಾಳಂ ನೀನೆ ವೇದಾಂತನಂ
ದನಕೇಳೀರಸ ಲೋಲದಿವ್ಯಶುಕರಂಜಂ ನೀನೆ ನಾದಾಂತಕಾಂ
ಚನಹಮ್ಯಾಂಕರಭಾಸಮಾನಮಣಿದೀಪಂ ನೀನೆ ಶೈವಾಗಮಾ
ಘನಭೋಮಧ್ಯಮನೋಜ್ಞ ಬಾಲಮಿಹಿರಂ ನೀನೆ ಭವಾನೀಧವಾ ೩

ನರವಾಹಂ ಬಳ್ಳಿ ಶಕ್ರಂ ಸೆಡೆಯೆ ಹುತವಹಂ ಕಂದೆ ಕಾಲಂ ಕರಂ ಕುಂ
ದೆ ರಮೇಶಂ ಕುರ್ಗಿ ಧಾತ್ರಂ ಪೆಳಿತಿ ದಿನಕರಂ ಹಮ್ಮದಂಬೋಗೆ ಸರ್ವಾ
ಮರರೆತ್ತಂ ಭೀತಿಯಿಂದಂ ಪಡಲಿಡೆ ಜಗಮಂ ನುಂಗಲೆತ್ತರ್ಪ ರಾದ್ರಾ
ಕರಕಾಲಕ್ಷೇಪಮಂ ನೀಂ ತಳೆದು ಸಲಪಿದಯ್ ವಿಶ್ವಮಂ ವಿಶ್ವನಾಥಾ ೪

ಚರಣನ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಕೂಮ್ ಕೂಸಿಯೆ ಫಣಿಫಣಾಮಂಡಲಂ ಬಳ್ಳಿ ಬಾಹಾ
ಪರಿಘಾಘಭ್ರಾಂತಿಯಿಂ ತಿಜ್ರನೆ ತಿರುಗೆ ಮಹಾಪುಷ್ಕಲಾವರ್ತಕಂ ಭಾ
ಸ್ಯರಚಂದ್ರಾದಿಗ್ರಹವ್ರಾತಮುಮರುಣಜಟಾಘಾತದಿಂ ಸೂಸೆ ತಾರೋ
ತ್ಪರಮೇಶಂ ಮೆಟ್ಟುತಂಧಾಸುರನನೆಸಗಿದಯ್ ನೃತ್ಯವಂ ಮೃತ್ಯುವೈರೀ ೫

ರವಿಚಂದ್ರರ್ ಗಾಲಿಗಳ್ ಸಾರಥಿ ಬದಿ ಪಳವಾತಶ್ಚಮುರ್ವೀತಳಂ ಭೂ
ರಿವರೂಢಂ ಮೇರು ಚಾಪಂ ಪೆದೆ ಫಣಿಪತಿ ಬಾಣಂ ಮುಕುಂದಂ ಸಮಂತಾ
ಗೆ ವಿಶೇಷಾಟೋಪದಿಂ ಮುಪ್ಪೊಲನುರಿಪಿ ದೇವಾಂಗಣಬಂಧನಂ ಪಿಂ
ಗುವಿನಂ ನೀಂ ರಕ್ಷಣಂ ಗೆಲ್ಪುದೊಡುಟಾವರೆ ದೇವರ್ಕಳರ್ಥೇಂದುಚೂಡಾ

ಜಗಮೆಲ್ಲಂ ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣಿನ್ನೆ ಯೊಳೆ ಜನಿಯಿಕುಂ ಬಾಬ್ಬುಮಳ್ಳಾಡುಗುಂ ಸ
ಗ್ಗಿಗರೆಲ್ಲರ್ ನಿನ್ನ ಪಾದಾಂಬುಜದ ಭಜನದಿಂ ಸಂಪದಂದಾಕ್ಷರರ್ಕೇಂ
ದುಗಳೆಂದುಂ ನಿನ್ನ ತೇಜೋಬಲದೆ ಬೆಳಗುವರ್ ಲೋಕಮಂ ಮಾಯೆ ನಿನ್ನಾ
ಜ್ಞೆಗೆಸಂದೆಲ್ಲ ಗಳುಂ ವರ್ತಿಸಲೆನೆ ನಿನಗಾರ್ ಸಾಟಿ ಪೇಟಾ ಭಾಳನೇತ್ರಾ

ಅನವದ್ಯಂ ನಿರ್ವಿಕಾರಂ ನಿರುಪಮಮಹಿಮಂ ನಿತ್ಯನಾದ್ಯಂತಶೂನ್ಯಂ
ಘನತೇಜೋರಾಶಿ ಪೂರ್ಣಂ ಪ್ರಣವಪರಿಗತಂ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದರೂಪಂ

ಮಿಢುತಾಜಾಂಡಾದಿಬೀಜಂ ಶ್ರುತಿಚಯಚಕಿತಸ್ತತ್ಯನೇಕಂ ಪರಂ ಪಾ
ವನಶೀಲಂ ನೀನದಲ್ ನಿನ್ನಿ ಂವನಜಾವರಾರ್ ವಿಶ್ವದೇವಳ್ ಭೋಗಿಭೂಷಾ

ಉರುಲಿಂಗಾಕಾರದಿಂ ನೀಸಿರೆ ಹರಿವಿಧಿಗಳ್ ಪಾಡಮಂ ಪಾಳಿಯಂ ಕಂ
ಡರೆ ಬಹ್ವಾಯಾಸದಿಂದಾದೊಡಮುಪಿಸಿಯುಮೆಲ್ಲಾ ಗಳುಂ ಸರ್ವಬೋಧಾ
ಕರಮಾಮ್ನಾ ಯೌಘಮುಂ ಕೀರ್ತಿಸಿಯುಮುಪಿದುದೇ ನಿನ್ನ ಮಾ
ಹಾತ್ಮ್ಯಮಂ ಮಿ
ಕ್ಕರ ಮಾತೇಂ ದೇವ ನಿನ್ನು ನ್ನ ತಿಯನಲುಮೊಡಾಕಾಶಗಂಗೋತ್ತಮಾಂಗಾ

ಕರೆಗಣ್ಣುನ ಸುಖಜಲಮು

ಬ್ಬರಿಸುವ ರೋಮಾಂಚವೆನೆಯೆ ಗದ್ದದಗಳತಾ

ಕ್ಷರಮಂ ಸಂತವಿಡುತ್ತುಂ

ಗಿರಿಶನನೊಲವಿದೆ ಪೊಗಟ್ಟು ರಾ ಮುನಿನರ್ಯಾರ್

೧೬

ಇಂತೆಂದು ಪೊಗಟ್ಟು ಮಗುಟ್ಟುಂ ಮಣಿದ ಮುನಿವರರ ಸಂಸ್ತನಕ್ಕೆ
ಸಂತಸಂ ಬಟ್ಟು ಕಂತುಹರಂ ಕಾರುಣ್ಯರಸಂ ತೆರೆಮುಗ್ಗುನಿಜಕಟಾಕ್ಷದಿಂ
ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ,

ಅವ ಗಿರಿಯಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ತ

ಪೋವನಮಾಯೆಡೆಯನುಟುದುದೇಂ ಕಾರಣಮಾ

ತಾವಿಗೆ ಬಂದಿರಾವುದು

ಬೇವಸಮದನೊರೆವುದೆಮ್ಮೊಳೆಂದನುಮೇಲಂ

೧೧

ಎಂದು ಸರ್ವಜ್ಞಂ ತಾನಲಾಯದನಂತೆ ಬೆಸಗೊಳ್ಳಿನಮಾ ತಪೋಧನ
ರೋಳೊರ್ವಂ ಪ್ರಗಲ್ಬತಾಪಸಂ ಕಿಂಕರತೆಯನಾಳ್ವ ಕರಾಂಬುಜಂಗಳಂ
ಮುಗಿದು ದೈನ್ಯಂದೋಪಿ ನಿಂದು,

ಅವಧರಿಪುದಖಿಳನಿರ್ಜರ

ನಿನಹಕಿರಿಟಾಗ್ರಘಟಿತನಿಜಚರಣ ಕೃಪಾ

ರ್ಣವ ಭವಹರ ಹರ ಗಿರಿಜಾ

ಧವ ದೇವ ಮದೀಯಾಹಿತವಿಜ್ಞಾನಮಂ

೧೨

ಮಣಿಕೂಟಂ ಮಂಜುಳಪ್ರಸ್ಫುಟಮಣಿಮಕುಟಂ ನಿರ್ಝರಂ ತಾರಹಾರಂ
ಕ್ಷಣರೋಚಿಸ್ಪರ್ಣಯುಕ್ತಂ ಸುರಸಮಣಿಮಹಾಕುಂಡಲಂ ಪಾಶ್ವಮೇಘಂ
ಪ್ರಣುತೋದ್ಯತ್ಪಾನನಂ ಪ್ರಸ್ಫುರಿತಹರಿತವಸ್ತ್ರಂ ಸಮಂತಾಗೆ ಭೂಭೃದ್
ಗುಣರುದ್ರಂ ಕಾಂತಿಸಾಂದ್ರಂ ಕಂಪಿಸೆದುದು ತಳ್ತಂ ಪ್ರಕೀಲಾಚಲೇಂದ್ರಂ

ಮುನಿಗಳ ಬೀಡು ಮುಕ್ತಿಯ ತನಮನೆ ಪೆರ್ಮೆಯ ಗೊತ್ತು ಘೋರಕಾ
ನನದೆಡೆ ಸಿಂಹಮುಖ್ಯಮೃಗದಿಕ್ಕೆ ಮಣಿವ್ರಜದಾಗರಂ ಮಹಾ
ಘನಸುರಸಿದ್ಧ ಜಾರಣರ ಜಾವಡಿ ಸಯ್ವಿನ ಸೀಮೆ ದಿವ್ಯನಂ
ದನದ ನಿವಾಸಮಾ ನಗಮದಂ ವಿಗೆ ಬಣ್ಣಿ ಸಲಾರ್ಗೇ ಗೋಚರಂ ೧೪

ಚಂದಳದೊಂಗಲಿಂ ಮಿಸುಪಶೋಕೆ ಫಲಾವಳಿ ತೀವಿ ತೋರ್ಪ ಮಾ
ಕಂದಮರಲ್ಲಳಂ ಪುದಿದ ಚಂಪಕಮುದ್ಗಮಮಂಜರಿವಿಳಾ
ಸಂದಳದಿರ್ಪ ಮಾಧವಿ ಮುಗುಳ್ತೊಡಗರ್ದ ಮನೋಜ್ಞ ಮಲ್ಲಿಕಾ
ಬೃಂದಮನೂನಪುಷ್ಪಚಯಮೊಪ್ಪಿರೆ ನಂದನಮಲ್ಲಿ ರಂಜಕಂ

ತಳಿರೆಳಮಾದಳಂ ಪುದಿದ ಪೂಗುಡಿ ಜಲ್ಲಿ ಮಡಲ್ತ ಮಲ್ಲಿಯು
ಜ್ವಳಮುಕುಳಾಳಿ ಮುತ್ತು ಪವಳಂ ಕೊನರಾಗೆ ನನಾಬ್ಬ ಸುಲ್ಲಿ
ಗೊಳಿಪ ಪಡಂಗು ಮಾಮರಮದಾಗರೆ ಕೋಗಿಲೆ ನಚ್ಚೆಗೆಂಬಿ
ತಳೆದುದು ಕೂನಕಂಬುದಿವತ್ತಿದ ನಾವಿಕನೊಂದು ಲೀಲೆ ೧೬

೧೬

ಕಳಕಂಠಂಗಳ ಬಗ್ಗಣೆ

ಗಿಳಿಗಳ ಚಪ್ಪರಣೆಯಳಿಗಳಂಚರಮೆಸೆಗುಂ

ತಳಿರ್ಗಳ್ ತನಿವಣ್ಣಳ್ ಸುಮ

ಕುಳಂಗಳಿಡುಕಿಪಾದ ಚೂತಶಾಖಾಂತ

೧೭

ಕಾಮನ ಸಾಮಾಜ್ಯಂ ಮಧುಮಹೀಶನ ಕೋಶಗೃಹಂ ಮಧುವ್ರತ
ಸ್ತೋಮದ ಪಾನಭೂಮಿ ಮಲಯಾನಿಲನಾಡುವ ಮಾಡುನೆಟ್ಟು ಮ
ಲ್ಲೆವ್ವುದುಲಾಸ್ಥಶಾಲೆ ಶುಕವೃಂದದ ಜೀವಣದಾಗರಂ ಬಟಾ
ಕ್ಲೇವರಮಲ್ಲೆ ಮಾಮರಮೆನುತ್ತು ಜನಿಟ್ಟನೊಳಲ್ಪು ನಾಮಮಂ ೧೮

ತಳಿರ್ಗಳೆ ದಳ್ಳುರಿಯಲರಿಂ

ಬೆಳೆದಲರ್ವುಡಿ ದೂವೆ ಮಂತ್ರಘೋಷಂ ಪಿಕಸಂ

ಕುಳರವಮೆನೆ ಚೂತಂ ಕಣ್

ಗೊಳಪುದು ಹೋಮಾಗ್ನಿಯಂತೆ ಕಾಮಾಧ್ವರಿಯಾ ೧೯

ಸರಸಸರೋಜಕೈರವವಿರಾಜಿ ಸರೋವರದಿಂ ಮಹಾಘಲೋ

ತ್ತರಪರಿನಮ್ರಭೂಜತತಿಯಿಂ ಪ್ರಮದಾಳಿಸಮುಲ್ಲಸಲ್ಲತಾಂ

ತರುಚಿರಕುಂಜಪುಂಜದಿನಲಂಕೃತಿವೆತ್ತು ಪವಿತ್ರಸತ್ಪ್ರಬಂ

ಧುರತರಮೊಪ್ಪುಗುಂ ಸುರಭಿಮಂದಮರುತ್ಪ್ರಯುತಂ ತಪೋವನಂ ೨೦

ರವಿ ಜಿಸುಗದಿರಂ ಕಣ್ತಿಯಂ

ದವಾಗ್ನಿ ಸವಿಧಸ್ಥಳಂಗಳೊಳ್ ಮೆಯ್ದೊಳಂ

ಪವನಂ ಬಿಟ್ಟುಬಿಂ ಬೀಸಂ

ಜವನವರೆಡೆಯಾಡಲಣ್ಮರಾ ಮುನಿವನದೊಳ್ ೨೧

ದೇವೇಶ ನಿಮ್ಮ ಪದರಾ

ಜೀವದ ಭಾವನೆಯು ಪೆರ್ಮೆಯೆಂತುಟೊ ಮುನಿಪರ್

ತಿವಿರ್ದ ಬನದ ಪರಿಸರ

ದೋವರಿಯೊಳ್ ಮಿಟ್ಟು ಸುಟಾಯಲಳರ್ವುದಜಸ್ತ್ರಂ ೨೨

ಒಡಲಿಂ ಪುತ್ರರ್ದರ್ಶನಂ ಮುಸುಕೆ ಪಾವೆಟ್ಟಾಡೆತನ್ನಸ್ತಕಂ

ಶರಣದ್ವಂದ್ಯ ಬಿಪಂಕ್ತಿ ಬೇರ್ವರಿಯೆ ದೀರ್ಘಶ್ರುತೊಳ್ ಪಕ್ಕಿಗೊ

ಡಿಡೆ ಸುತ್ತಂ ಜಡೆವಳ್ಳಿ ಪರ್ಬಿ ವೃಡಧ್ಯಾನಾಮೃತಾಸ್ವದನಂ
ಬಡೆದುದ್ಯುತಪಮಾಂತು ನಿಶ್ಚಳತೆಯಿಂ ಕಣ್ಣೊಪ್ಪಿದರ್ ತಾಪಸರ್ ೨೩

ಶುಕ ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಬೋಧಾಯನ ಕಪಿಲ ಕಣಾಧಾಕ್ಷಸಾದಾತ್ರಿಮೈತ್ರೇ
ಯಕ ಕಣ್ವಾಗಸ್ತ್ಯಪಾರಾಶರ ಭೃಗು ವಿನುದರ್ ಸೂತ ವಾಲ್ಮೀಕಿಗಳ್ ಶಾ
ನಕ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಧಾಮೃ ಚ್ಯವನ ದಮನ ಶಾತಾತಪರ್ ಪೂರ್ಣಭದ್ರಾ
ದ್ಯುಕರಿದರ್ ತತ್ತಪೋನಂದನದೊಳಘಹರಧ್ಯಾನಸಾಂದ್ರರ್

ಮುನೀಂದ್ರರ್ ೨೪

ತೊಳಪ ಕಿರೀಟಮುಜ್ವಳಮೃಧುಸ್ಥಿತವಕ್ತ್ರಮನೊನಕಾಂತಿ ಸಂ
ಗಳಿಸಿದ ಕಾಯಮಾಂತ ಶರಣಾಪಮಡಾಯುಧಮಾಳ್ವ ಬಿನ್ನ ಬ
ತ್ತಳಿಕೆ ನವೀನ ಭೂಷಣಚಯಂ ಮೆಱಿಯುತ್ತಿರೆ ಬಂದನಲ್ಲಿಗೆ
ಚ್ಚಳಿಯದ ಜನ್ಮನಂ ಮಿಸುಪ ಸೌಂದರನೊರ್ವನಪೂರ್ವವಿಭ್ರಮಂ ೨೫

ಅಂತೆಟ್ಟುಂದು ಗಿರಿಕಂದರದ ತತ್ತಪೋವನಮನವಂ ಪೊಕ್ಕು.

ತತವಿಧ್ಯುಕ್ತಪ್ರಕಾರಂ ಮಿಗೆ ಸದಮಳತೀರ್ಥಾಂಬುವಿಂ ಮಿಂದು ಶೈವ
ವ್ರತಮಂ ಕೈಕೊಂಡು ತಾಳ್ದುಂ ಸುಸಿತಭಸಿತರುದ್ರಾಕ್ಷಮಾಲಾಳಿಯಂ ವಿ
ಶ್ರುತತತ್ತನ್ಮಂತ್ರದಿಂ ಮಂಗಳಮಯತನು ತಾನಾದನತ್ಯಂತಶಾಂತಿ
ಸ್ಥಿತಿಗಿತ್ತಂ ಚಿತ್ತಮಂ ತನ್ಮುನಿ ಶಿವಪದಸದ್ಭಕ್ತಿಸಂಪತ್ಪ್ರಯುಕ್ತಂ ೨೬

ಆಗಳಂತೆಸೆದಲ್ಲಿ ಪೆರ್ವೆತ್ತು ಮಿಸುಪ ಸರಳಶೋವರದ ಪರಿಶಃಪ
ಶುಕನಿಕರ ಮುಖವಿದಾರಿತಸಾರ ಸಹಕಾರ ಖರ್ಜೂರ ಕದಳಿ ಜಂಬೂ
ದ್ರಾಕ್ಷಾದಿ ಪರಿಪಕ್ವ ಫಲಕುಳಕ್ಷರಿತಮಧುರತರರಸವಿಸರಪ್ರವಾಹದ
ಪರಿಕಾಲ್ಗಳಿಂ ಬಳಸಿದ ಪರಮ ಕೈವಲ್ಯಕಲ್ಪತರುಣೆಂಬಂತೆಸೆದು ನಳನಳಿಕೆ
ವೆತ್ತ ವಿನುಳಕೋಮಳದಳತ್ರಯವಿಳಸಿತಸರಳಶಾಖಾನಿಕಾಯಾಕಲಿತ
ಬಿಲ್ವವೃಕ್ಷದ ಕೆಳಗೆ ನಿಲ್ಲುದುಂ, ತಪಸ್ಸಮುಚಿತ ಸ್ಥಳವಿದಪ್ಪದಿಲ್ಲಿಯೇ
ನಿಲ್ಲೆಂಬ ಗಗನಗಂಭೀರವಾಣಿಯಂ ಕೇಳ್ದು ಮಹೋತ್ಸವಂದಾಳ್ವ
ತದ್ವೃಕ್ಷಮೂಲಮನಾಶ್ರಯಿಸಿ ನಿಂದು,

ಅರೆಮುಗುಳ್ಳಕ್ಷಿಗಲ್ ಮಿಡುಕುಗುಂದದ ಜಿಂದುಟಿ ನಿಶ್ಚಳಾಂಗಮು
 ವರೆಯೊಳೆ ತಳ್ತ ಕಾಲ್ದುದಿ ಸಮುದ್ಭೂತ ಬಾಹುಗೆ ಬದ್ಧ ಚಾಪಭಾ
 ಸುರತರಬಡ್ಡಮಗ್ಗದ ಕಠಾರಿಯಡಾಯುಧಮಾಳ್ವ ಬೆನ್ನ ವಿ
 ಸ್ಫುರಿತನಿಷಂಗಮೊಪ್ಪೆ ಪೊಸವೇಷದ ತಾಪಸನೊಪ್ಪಿ ತೋಟಾದಂ ೨೭

ತುದಿಗೊಳಿಸಿದಂಘ್ರಿಯಿಂದೆ
 ತ್ತಿದ ಭುಜದಿಂ ನಿಮಿದರ್ ದೇಹದಿಂ ನಿಳ್ಳದ ಚಿತ್
 ಪದಮಂ ಮುಟ್ಟುವೆನೆಂದೋ
 ವದೆ ನಿಮಿದೋರಂತೆ ನಿಂದ ಮಾಲ್ಚಿಯೊಳೆಸೆದಂ ೨೮

ಅಗಳಾ ಪೊಸತಪಸ್ಸಿ ತಪಮಿಪ್-ಡೆಯಲಾದು ಪುರಂಧರಂ ಧರಾಮರಾ
 ಕಾರನುಂ ತಾಳ್ವೆತ್ತಂದು ಕಟ್ಟಿದಿರೊಳ್ ನಿಂದು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ಘನಗಂಭೀರ
 ಧ್ವನಿಯಿಂದಿಂತೆಂದಂ'

ಕರಜಪಮಾಲೆಯೆತ್ತ ಪೊಸಕೂರಸಿಯೆತ್ತ ವಿಭೂತಿಲಿಪ್ತವಿ
 ಸ್ಫುರಿತಶಿವಾಕ್ಷಮಾಲ್ಯವಪುವೆತ್ತ ನಿಬದ್ಧನಿಷಂಗಚಾಪವ
 ಳ್ಲರಿ ಮಿಸುಪಂಗಮೆತ್ತ ಘನಶಾಂತಿ ಸಮುನ್ನತಿಯೆತ್ತ ನಿನ್ನ ಭೀ
 ಕರತರವೇಷಮೆತ್ತ ಪಿರಿದದ್ಭುತಮೇನನೆಂದಸೆಂ ೨೯

ತಪಮಿಪ್ ತಾಪಸರನಾ
 ನಪರಿಮಿತರನಲಾವೆನಭವವೇಷಾಂಕಿತರಂ
 ವಿಪರೀತವೇಷಧರ ನಿ
 ನ್ನು ಪಮೆಯ ಕಿತ್ತಡಿಯನೆಲ್ಲಿಯುಂ ಕಂಡಲಾಯೆಂ ೩೦

ಎಂದು ನುಡಿದಾಖಂಡಲನ ತೆಪೋವಿಡಂಬನೋಕ್ತಿಯನವನಾಕರ್ಣಿಸಿ,
 ಕಣ್ಣೆರೆದಭೀಕ್ಷಿಸಿ,

ಪೋಷಮೆಯ್ಯ ವೇಷದಿರವೇ
 ತಪಿನಾದೋಡಮೇನೊ ಮಾನಸಾಬ್ಜಾಂತರದೊಳ್

ಕಜ್ಜಿಗೊರಲನಂಘ್ರಿದಳದ

ಬ್ಬುಜೋಳಾಂ ಜಾಸಿಸಿ ಮಹೇಶನಂ ಮಚ್ಚಿಸುವೆಂ

೨೧

ಎನೆ ಮತ್ತಮಿಂದ್ರನಿಂತೆಂ

ಅತಿಸುಖಿ ನೀಂ ಸುಕುಮಾರಂ

ಪ್ರತಿದಿನವಾಗ್ಬೀಳತಪಮನೆಂತೆಸುಗುವೆ ವೇಟಾ

ಸಿತಗ ತಿತಿಕಂತನಲ್ಪ

ವ್ರತಕ್ಕೆ ತನುತರತಪಕ್ಕಮೇನೊಲ್ದ ಪನೇ

೨೨

ಪೆಟನಂ ಮರದುದಿಯ ಮಹಾ

ಫಲನಂ ಮಿಗೆ ಬಯಸುವಂತೆ ತನಗಸದಳವಂ

ತಿಳಿಯದೆ ಕಜ್ಜವನೆಳಗುವ

ಬಳರಹಿತಂ ಜಗದ ನಗೆಗೆ ಸಕ್ಕಾಗರನೇ

೨೩

ಮುನ್ನೆಂದುಂ ತಪವಲಾಯದ

ನಿನ್ನಿ ರವೆತ್ತಭವನೊಲ್ಮಿ ತಾನೆತ್ತ ಪೊದ

ಬ್ಬುನ್ನ ತಿಕೆಗೆಡದೆ ತಳರೆನೆ

ತನ್ನ ಗರಿಪು ನಗುತೆ ಮತ್ತಮವನಿಂತೆಂದಂ

೨೪

ನೀನೆಂದುಕ್ತಿಯೆ ಸತ್ಯಮಾಗಮಚಯಕ್ಕಂ ತಾಸರ್ಗಂ ಭವಾ

ನೀನಾಥಂ ಸಲೆ ದುರ್ಲಭಂ ಪರಿಕಿಸಂದಂತಾದೊಡಂ ಭಕ್ತಿಸಂ

ಧಾನಕ್ಕಾತನಸಾಧ್ಯದಲ್ಪ ದಿಟಮುದ್ಯದ್ಭಕ್ತಿಯಿಂ ತತ್ಪದ

ಧ್ಯಾನಂಬೆತ್ತು ದಯಾಬ್ಧಿಯಂ ಘನತಪಂಗೆಯ್ದೊಚ್ಚತಂ ಮಚ್ಚಿಸೆಂ

೨೫

ಸ್ಥಿರಭಕ್ತಿಭಾವದಿಂ ಶಂ

ಕರನಂ ಮಚ್ಚಿಸುವೆನೊಚ್ಚತಂ ಮಚ್ಚದೊಡೀ

ಹರಣಮಾನೀವೆಂ ತತ್ಪದ

ಸರಸಿರುಹಕ್ಕೆಂತುಮೆಡೆಯೊಳಾಂ ಬಿಟ್ಟವನೇ

೨೬

ಎಂದು ಪೂಣ್ಣವಂ ನುಡಿಲುರೊಡನೆ,

ಬೆರಲೆತ್ತಿ ಪೊಗಟ್ಟು ಮಗುಟ್ಟು
ಚ್ಚರವಟ್ಟುತಿನಿಷ್ಟೆಗವನ ಸದ್ಭಕ್ತಿಗೆ ಜಂ
ಭರಿಪು ನಿಜರೂಪುದೋಲುತೆ
ಪರಸಿ ಮುದಂಬೆತ್ತು ಸಗ್ಗಕೆಯ್ವಿದನಿತ್ತಲ್

೩೭

ಪೊಣಗಣ ಮಾಯಾಭ್ರಮೆಯಂ
ಪಹಿದಿಕ್ಕಿ ಮನೋಬ್ಬ ಮಂಡಲತ್ರಯದೆಡೆಯೊಳ್
ಮಿಜು ಎವ ಕರೆಮರೆಯಿಲ್ಲದ
ಕುಲುಪೊಂದದ ಸೂಕ್ಷ್ಮರೂಪನಂ ಜಾನಿಸಿದಂ

೩೮

ನೆನೆದನಂತತತ್ತ್ವಮಯನಂ ಪರಮಾತ್ಮನನಪ್ರಮೇಯನಂ
ಮುನಿಜನಮಾನಸಾಮಳಸರೋವರಹಂಸನನದ್ವಿತೀಯನಂ
ಘನನಿಗವಾಂತಮೃಗ್ಯನನನಾಮಯನಂ ಚಿದಚಿತ್ಪ್ರಪಂಚರಂ
ಜನನನವಂ ತುರೀಯನನಖಂಡನಿಜೋನ್ಮತಚಿತ್ಪ್ರಕಾಶನಂ

೩೯

ತ್ರಿದಿನಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಫಲಾದನಂ ನೆಗಟ್ಟು ದಾತಂಗೆೊಂದು ತಿಂಗಳ್ ದ್ವಿಮಾ
ಸದೊಳಾಟುಂ ದಿನಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ತತ್ಪಳಚಯಾಹಾರಂ ತ್ರಿಮಾಸಂ ಬಟಾ
ಕ್ಕೊದವಿದತ್ತುರುಕಂದಮೂಲಸುರಸಂ ನಾಲ್ವಿಂಗಳೊಳ್ ಜೀರ್ಣಪ
ರ್ಣದ ಸಂಸೇವನೆ ಮಾಸಪಂಚದೊಳಾಯ್ತಾತಂಗೆ ವಾತಾಶನಂ

೪೦

ಸ್ಥಿರತರಭಕ್ತಿಯೆಂಬ ಸುಧೆಯಂ ಸವಿದುರ್ಬುತೆ ಕಂದುಕುಂದನಾ
ಳ್ಳರದೆಸೆವಂಗಮುರ್ವಿದ ಲಸತ್ಪುಳಕಾಂಕುರಮುಜ್ಜ್ವಲನ್ಮುಖಾಂ
ಬುರುಹಮರಲ್ದ ಸತ್ತ್ವಮಯಮಾನಸನೊಪ್ಪಿರೆ ಚಿತ್ಸುಖಾಬ್ಧಿಯೊಳ್
ಕರಮವಗಾಹಮಿದನವನೀಶ್ವರಪಾವಸರೋಜಷಟ್ಪದಂ

೪೧

ಪಳಕುಗೊಡದೊಳಹೊಲುಗೆ ಪ

ಜ್ಜಳಿಸಂತಜ್ಯೋತಿಯಂತಿರೊಳಹೊಲುಗೆ ಸಮು

ಜ್ವಲಿಸಂತಪ್ತಿಜ್ವಲಿಸಂತಪ್ತಿ
ಬೆಳಗಿನೊಳೊಡವೆರೆದು ಬೆರಸಿ ಬೆಚ್ಚವೊಲಿದಂ

೪೨

ನೀನಾನೆಂಬೆರಡಲುದು
ಮಾನಸನುಂಭೋಧಿಯಾಲಿಕಲ್ಲಾಯ್ತು ಶಿವಂ
ತಾನಾದನೊ ತಾನೇ ಶಿವ
ನೇನಾದನೊ ಎಂಬ ತೆಪದಿನವನೊಪ್ಪಿದಂ

೪೩

ಇಂತೆಸೆವ ಸದೃಶಶಿವಧ್ಯಾನಾನುಸಂಧಾನದಿನುತ್ತರೋತ್ತರತಪಃಪ್ರಭಾವ
ದಿನಾತಪಸ್ವಿ ನಿಷ್ಕಂಪನಿರ್ವಿಕಾರತೆಯಿಂ ರಂಜಿಸಿರ್ಪನ್ನೆಗಂ,

ಕ್ಷಿತಿಯೆಲ್ಲಂ ಕಾಯ್ದು ದಾಶಾಧಿಪರಗಿವರಮರ್ತ್ಯರ್ಕಳಲ್ಲಾ ಡಿದರ್ ಪ
ವರ್ತವ್ಯಂದಂ ಕಾಯ್ದು ಗೊಂಡತ್ತತುಳಜಳಧಿ ಮೆಯ್ಯಂದಿದತ್ತರ್ಕಜಂಘ್ರೋ
ನ್ನ ತತೇಜಃಸ್ಫುರ್ತಿಯೆತ್ತಂ ಮಸುಳ್ಳುದಮಮ ತತ್ತಾಪಸಾತ್ತಪ್ರವೃದ್ಧೋ
ಗ್ರತಪೋಗ್ನಿ ಜ್ವಾಲೆಯಿಂದಂ ನೆಗೆದುಡೊಗೆವತದ್ಧಾಮದಿಂಮೇಘವೃದಂ ೪೪

ಆಗಳ್ ತಪೋವನದ ತಪೋಧನರ್ಗೆ,

ಧೃತಿಯಳ್ಳಾಡಿದುದೇಲಿಗೆ ಗುಂದಿದುದಧೀಶಧ್ಯಾನಮುಷ್ಯತ್ತಪಃ
ಸ್ಥಿತ ಗೆಂಟಾದುದು ಶಾಂತಿ ಸೇರಿದುದು ಜಪಾನುಃಷ್ಠಾನಮಿಲ್ಲಾಯ್ತು ಸದಾ
ವ್ರತಮುಂ ಸೀಕರಿವೋದುದಲ್ಲಿದುದು ವೇದಾಂತೋದಿತಜ್ಞಾನಮು
ನ್ನ ತಿಗಿಟ್ಟಿದುದು ಸದ್ವಿವೇಕಮುಪಾದತ್ತಾನಂದದೊಂದೆತ್ತಿರಂ

೪೫

ವಿಪರೀತಮವನ ಚರಿತಂ

ತಪಮಧಿಕಂ ತದ್ವಿಚಾರದಿಂದೆಮಗೆಂ ವಂ
ದಪುದವನತ್ತಣೆನೊದವಿ
ದುರ್ವಪಟಳಮಂ ಕಳೆದು ಕಾಯ್ದದೆಮ್ಮನುಮೇಶಾ

೪೬

ಆ ಗಿರಿತಟದಿಂದವನಂ

ಪೋಗಿಸಿ ತದ್ವನನಿವಾಸಮಂ ಕರುಣೆಪುದಂ

ತಾಗದೊಡೆನುಗೀವುದು ನೀ
ಡಾಗದೆ ಪೆಣತೊಂದನುಚಿತನಗನಂದನಮಂ

೪೭

ಪ್ರಣಯಮಣಮಿಲ್ಲದೊಡಮಾ
ಗುಣಿಯ ಗುಣಂಗಳನೆ ಮುಳಿಸದುಸಿದರ್ಲಂ ಮುನಿಸಾ
ಗ್ರಣಿ ಪಗೆಯೊಳಾಮೊಡಂ ಗುಣ
ಗಣಮಿರೆ ತಾಂ ಗ್ರಹಿಸಿ ಪೊಗಲದಿರ್ಪನೆ ಸುಜನಂ

೪೮

ಎಂದಿಂತು ಬಿನ್ನ ಪಂಗೆಯ್ದ ಮುನಿವರನುಕ್ತಿಯಂ ಕೇಳ್ವು ಪನ್ನ ಗಧರಂ
ಮುಗುಳ್ಳ ಗೆನಕ್ಕು;

ತಳತಳನೆ ತೊಳಪ ರದನದ
ಬೆಳಗಂ ತಃಸ್ಥಿ ತಕ್ಕ ಪಾಸುಧಾಂ ಭೋನಿಧಿಯ
ಗ್ಗಲಿಸಿ ತೆರೆಮಸಗಿದಂತಿರೆ
ಜಳರುಹರಿವುಮೌಳಿ ತಾಪಸಂಗಿಂತೆಂದಂ

೪೯

ಅ ತಪೋಧನನಾವನೆಂಬಭಿತಂಕೆಯೇಕೆ ಜಗತ್ತಯ
ಖ್ಯಾತನರ್ಜುನನಿಂದ್ರಸೂನು ಮುಕುಂದದೇವರನುಗ್ರಶಾ
ರ್ಯಾರ್ತುಳಂ ಭವದೀಯಭಾಗ್ಯಮನೇನುಮಂ ವಲಮರ್ಥಿಸಂ
ಭೀತಿ ಬೇಡವನತ್ತಣಿಂ ನಿಮಗಂತವಂ ತಪಮಿದೊಡಂ

೫೦

ಪಡೆ ನೀಂ ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರಮಂ ಗಿರಿಶನಿಂ ಪೋಗಿಂದ್ರಕೀಲಕ್ಕೆ ಪೆಂ
ಪಡರ್ಪದ್ಯತ್ತ ಪಮಾಂಪುದೆಂದು ಬಿಸನಿತ್ತಂ ವ್ಯಾಸನೆಯ್ತಂದನೀ
ಯೆಡೆಗಾತಂ ಪದೆದಿತ್ತ ಮಂತ್ರಮನದಂ ಕೆಯ್ಯೊಂಡು ಮಧ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂ
ಗಡಮಾಗುತ್ತಿರೆ ವೈರಿವರ್ಗವಿಜಯೋಪಾಯಾನ್ವಿತಂ ಫಲ್ಲನಂ

೫೧

ರಿಪುಜಯಕಾರಣಶರಮಂ

ಪ್ರಸತ್ತಿಯಿಂ ಪಡೆವೆನೆಂದು ಬಯಸುತ್ತೆನ್ನಿಂ

ಮನೋರಥ ಮಿತ್ತು ರಕ್ಷಣೆಂ

೧೯

ತಪಮಿದರ್ಪನಾ ಮುನಿಯ

ತ್ತು ಪದೇಶಂಬಿಡಿದು ನಿಶ್ಚಿತಾರ್ಥಂ ಪಾರ್ಥಂ

೨೨

ಆತನಭೀಷ್ಟಮಂ ಸಲಿಸಿ ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರಮನಿತ್ತು ತತ್ತಪೋ
ಜಾತಮಹೋಷ್ಣಮಂ ತವಿಸಿ ನಿಮ್ಮ ಮನೋರಥಮಿತ್ತು ರಕ್ಷಣೆಂ
ಮಾತಿದು ನನ್ನ ಯಿಂದಭಯಮಿತ್ತವರಂ ಕಳಿಪುತ್ತೆ ಭಕ್ತಸಂ
ಪ್ರೀತಿಯಿನೆಯ್ದ ಲುಜ್ಜುಗಿಸಿದಂ ಮೃಗಯಾರತನಿಂದುಶೇಖರಂ

೨೩

ಪಿರಿದಾದುದು ಬೇಂಟೆಯಬ್ಬರಂ

ದೇವನ ಬೇಂಟೆಯುಜ್ಜು ಗಡ ಸಬ್ಬವಕಾಱರ ಡಿಂಡಿಮಾರವಂ
ತೀವಿದುದಾ ಮಹಾಕಟಕದೊಳ್ ಸುರದುಂದುಭಿನಿಕ್ಷಣಾನ್ವಿತಂ
ಭಾವದೊಳುತ್ಸವಂ ನೆಗಟ್ಟು ದಲ್ಲಿ ಗಣಾಳಿಗೆ ಸಂಭ್ರಮಂ ಪೊದ
ಲ್ಪಾವರಿಸಿದುದಗ್ಗದಮರಗದನೊಹಿರಲಾಗೆ ಗೋಚರಂ

೧

ಜಡೆಗಳ ಬಂಬಲೇ ತಲೆದಳಿರ್ ಘಣ ಸುತ್ತಿದ ಬಳ್ಳ ತಾಳ್ ಬಾನ್
ಗಡಲದು ಪುಷ್ಪನಾಲೆ ಗಜಾವೂಗಲು ತೆಳ್ಳೆಪ್ಪಿ ಬಗ್ಗ ಸಮ್ಮದೊ
ಳ್ಳುಡೆ ಪೊಸಜಲ್ಲಣಂ ಕರಿಯ ಕುಪ್ಪಸಮಾನೆಯ ಕೃತ್ತಿಯಂಗದೊಳ್
ತೊಡೆದ ವಿಭೂತಿಯುಧ್ವಮಪರಾಗವಿಲೇಪನಮಗ್ನಿ ಲೋಚನಂ

೨

ಅರೆಯೊಡಲಾದ ಕಾಳಿಯುಲಾದಂಗಮನಾವರಿಸಿದ್ ಮಾಟಕ್ಕಿಯಂ
ಕರಮೆಸೆದಿಂದ್ರನೀಲಂ ಚಿಕಾಂತಕಳೇವರಮೊಪ್ಪೆ ತಾಳ್ವನಾ
ದರದೆ ಕಿರಾತರೂಪವುನುಮಾಧಿಸನಲ್ಲಿ ಘನಸ್ವತಂತ್ರನ
ಚ್ಚರವಡೆದಾಗಮಪ್ರತತಿ ಕೀರ್ತಿಸೆ ಬಣ್ಣಿಸೆ ಸರ್ವನಿರ್ಜರಂ

೩

ತಳರುಡೆ ಸಂಜೆಗೆಂಪು ಪೊಸಮುತ್ತಿನ ಹಾರಮೆ ತಾರಕಾಳಿ ತ
ಳ್ಳಳಿರುಚ ಕಾಯಕಾಂತಿ ಕಡುಗಟ್ಟಲೆ ಮೂಕುತಿಮುತ್ತು ಶುಕ್ರಮಂ
ಡಳಮುಸುಡೊಪ್ಪೆ ಭಿಲ್ಲಿಯ ವಿಳಾಸಮನಾಳ್ವೆ ಸೆದಂದು ಸರ್ವಮಂ
ಗಳೆ ನಿಜಕಾಳರಾತ್ರವೆಸರಂ ಮಿಗೆ ಸಾರ್ಥಕಮಂ ನೆಗಟ್ಟು ದಳಾ

೪

ತಲೆವಳಸುತ್ತೆ ಕಟ್ಟಿದ ತಳಿರ್ ನನಚಂಪಕಕರ್ಣಪೂರನು
ಬ್ಬಲಸಿತಕರ್ಣಕಾರಚಿತಕಾಂಚಿ ಮರಂದದ ಬೊಟ್ಟು ಬೆನ್ನ ಮೇ
ಲೊಲೆದೆಸೆನೆಣ್ಣೆ ಗಂಟು ಪದವಿಲ್ ಮೊನೆಯಂಬು ಲತಾಂತಮಾಲೆ ಮಂ
ಜುಲಗಜದಂತದೊಳ್ಳಳಿ ವಿರಾಜಿಸೆ ಕಣ್ಣೆಸೆದರ್ ಪುಳಿಂದಿಯರ್ ೫

ಮೃಗಮದದಂಗರಾಗಮಸಿತೋತ್ಪಲಮಾಲೆಯ ಜೊಲ್ಲೆಯುಂ ಮನಂ
ಬುಗುವ ತಮಾಲಪಲ್ಲವದ ಮೆಲ್ಲುಡೆ ಕಟ್ಟಿದ ಸೀಲಿದಂಡೆ ಚೆ
ಲ್ವಗಲದ ಸಾಂದ್ರಕಜ್ಜಲಲಲಾಮಮಗಾಹಿತರತ್ನ ಭೂಷಣಂ
ಸೊಗಯಿಸೆ ದೇವಿಯರ್ ಬಳಸಿ ನಿಂದೆಸೆದಿದರ್ ಗೇಂದ್ರಪುತ್ರಿಯಾ ೬

ಅಳಿಕುಲನೀಲಕುಂತಳದ ಕಾಂತಿ ವಪುರ್ಲತೆಯಂ ಮುಸುಂಕಿದಂ
ತಳವಡೆ ಕರ್ಪು ಕಾಮುಗಿಲ ಮಿಂಚೆನೆ ಕಣ್ಣದಿರುಮಿ ಮಿಂಚೆ ಸಾ
ರ್ದೆಳಸಿ ಪಗಿಲ್ತ ಕೇರಿಯನೆ ಬಲ್ಮುಡಿ ತೋಟಿ ಕಲಾಪಮಾಲೆ ಸ
ಗಳಿಸೆ ನಗೆಂದ್ರಜಾತೆಯೊಡನೆತ್ತಿರುತಿದರ್ ರಮತ್ಯನಾರಿಯರ್ ೭

ತಳಿರ್ಗಳಮರ್ಕೆವೆತ್ತ ತಲೆಕಟ್ಟು ಲತಾಂತದ ಮಾಲೆ ಬೆನ್ನ ಬ
ತ್ತಳಿಕೆ ಮರಂದದಣ್ಣು ಪಸುರಂಗಿಗೆ ಸೀಲಿಯ ಪಕ್ಕಜಲ್ಲಿ ಗೇ
ಣಳನೆಡೆ ತೊಟ್ಟು ಪೊಂಬುಲಿಯ ಸಮ್ಮದ ಚಲ್ಲಣವೊಪ್ಪೆ ಬಬ್ಬರಲ್
ದಳಿದು ಗಣಾಳಿ ರುದ್ರತತಿ ತಾಳ್ತು ದನೂನಪುಳಿಂದವೇಷವಂ ೮

ಸಿಡಿಲಂ ನುಗುವ ಶೇಷನಂ ತುಡುವ ಕಲ್ಪಾಂತಾಗ್ನಿಯಂ ತೀಡಿ ಬೊ
ಟ್ಟೆಡುವಾಕಾತಧರಾತಳಂಗಳನೆ ಕೆಯ್ದಾಳಂಗಳಂ ಮಾಲ್ಪ ಪೆರ್
ಗಡಲಂ ಸೀರ್ವ ಕುಲಾಚಲಂದಳಿದು ಪೊಯ್ಸೆಂಡಾಡುವಾದಿತ್ಯನಂ
ಮಿಡಿವಾಪುರ್ಳು ಗಣಾಧಿನಾಥರೊಡನೆತ್ತಿಂದರ್ ಮಹೋತ್ಪಾಹದಿಂ ೯

ಅಂತೇತ್ತಿಂದ ಗಣೇಂದ್ರಸಂದೋಹಮಲ್ಲದೆಯುಂ, ಬೇಟಿವೇಟಿ ನಿಜ
ರಮಣಿಯರೊಡನೆ ಕಿರಾತನೂತ್ನವೇಷಾಲಂಕೃತರಾಗಿ

ಮೋಟಗಿದುದಭ್ರದೋಳ್ ದಿವಿಜಭೇರಿಯ ಭೂರಿಗಭೀರರಾವಮು
ಜ್ಜ್ವಳಿಸಿತಶಂಖನಾದದೊಡನಾನಕಘೋಷಣಮುಡ್ಡದತ್ತು ಮಂ
ಗಳರವದಿಂದೆ ಪೊಂಬರಿಯಣಂಗಳೊಳಾರತಿಯೆತ್ತಿ ಪಾಡಿದರ್
ವಿಳಸಿತಭಾರ್ಗವೀ ವಿಧಿವಧೂ ರತಿಮುಖ್ಯನಿಳಂಪಕಾಂತೆಯರ್

೧೦

ಇಡುವಲೆ ಸಿಡವಲೆ ಕಿಣುವಲೆ
ನಡೆವಲೆ ವರ್ವಲೆ ತೊಡಂಕುವಲೆ ಕೊಲ್ಲಲೆ ಕ
ಕ್ಕಡವಲೆ ನಿಡುವಲೆ ಸಾಲ್ವಲೆ
ಬಿಡುವಲೆಗಳೆನಿಪ್ಪುವೆಸೆದುವಾ ಬೇಂಟೆಗರೊಳ್

೧೧

ಗಲುಗಣೆ ಬೆನ್ನ ಬತ್ತಳಿಕೆ ಮೆಟ್ಟಿದ ಕೆರ್ಪು ತಮಾಲಪಲ್ಲವಂ
ತುಲುಗಿದ ಗೊಂಡೆಯಂ ಮಿಸುಪ ಬಿಲ್ ಗುರುಗುಂಜಿಯ ದಂಡೆ ಮಂಡೆ
ಯೋಳ್

ಮಿಲುಗುವ ಹೀಲಿಗಟ್ಟು ಪೊಸನಿಗ್ಗನದೊಳ್ಳಕೆ ಪಚ್ಚೆಗುಪ್ಪಸಂ
ಕಿಣುದಳಿರಾಂತ ಚಲ್ಲಣಮದೇಂ ಬಗೆಗೊಂಡುದೊ ತತ್ಪಿರಾತರಾ

೧೨

ಆಗಳ್ ವಿಪುಳಪುಳಿಂದವೇಷದಗಣತಗಣಪ್ರತಾನಮುಮಪರಿಮಿತನಿರ್ಜ
ರವಿತಾನಮುಂ ಬೆನ್ನ ನೆಟ್ಟರೆ ಬಿಂಕದ ಬೆಡಂಗಿನ ಬಿಯದವೆಣ್ಣೊಡನೆ
ಸಂಭ್ರಮಾಡಂಬರಂಮಿಗೆ ಬಂದ ಗರಿತನೊಜೆವೆರಸು ಕಿರಾತಮಹೇಶ್ವರಂ
ವಿಪುಳತರೋತ್ಸಾಹದಿನಡಿದಾವರೆಯ ಸೊಂಕಿನಿಂ ಪೊಡವಿವೆಣ್ಣೊಡಲೆ
ಪುಳಕಾಂಕುರಮನೊಡರ್ಚುತುಂ ನಡೆತಂದಿದ್ದ್ರಕ್ಕೀಲಕುತ್ಪೀಲಕಟಕದ
ಪೇರಡವಿಯಂ ಪೊಕ್ಕು ನಿಂದು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಾಗಳ್,

ಇದು ದವಶಿಖಿಯಿದು ಕಿಂತುಕ
ಮಿದು ಕಾಮುಗಿಲಿದು ತಮಾಲಮಿದು ಮದಗಜಮಿಂ
ತಿದು ಗಂಡಶೈಲಮೆಂದೆಂ
ಬುದು ತಿಳಿಪೊಡತಕ್ಕನೆನಿಪುದಾ ಪರ್ಗಾಡೊಳ್

೧೩

ದ್ಯೋತಿರ್ಲತೆಗಳ ರುಚಿಸಂ.

ಜಾತಂ ಫಣಿಗಣಫಣಾಮಣಿಸ್ರಭೆ ಬಿಡದು

ದ್ಯೋತಿಪುದದಲ್ಲದಾ ಖ

ದ್ಯೋತಕಶಾಂಕಾಂಶು ಪುಗದು ತತ್ಪಾನನದೋಳ್

೧೪

[ಮತ್ತಮದು] ಪೆಂಪುವೆತ್ತ ಸರಿಮಿತ ಫಲವರ್ಣಪುಷ್ಪಗುಚ್ಛಂಗಳಿನತಿನಿ
ಬಿಡತೆಯನಪ್ಪುಕೆಯ್ವ ರವಿಶಶಿಕರಂರಳೆಡೆಯಾಟಕ್ಕೆ ತೆಪ್ಪುಗುಡದೆ ತಮದ
ತನಮುನೆಯೆನಿಸಿ ವಿಚಿತ್ರತರಖಗಮ್ಮಗಂಗಳ್ಗೆ ವಿಹರಣಸ್ಥಲಮಾಗಿ ಮಹಾ
ಗಹನಮೊಪ್ಪಿದುದಲ್ಲ.

ಪದಗೊಳಿಸುತ್ತೆ ಬಾನರಸದಿಂ ರಸಿಯಂ ಮದಭೃಂಗಮಾಲೆಯಂ
ಕೆದಜುತೆ ಕರ್ಣವಾಳದೆಲರಿಂ ಬಿಸಿಲಾಂಡಮಿದೆಂದು ಚಂದ್ರಕಾಂ
ತದೊಳಿದಿರಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಪೊಳೆನ ತನ್ನಯ ಕೊಂಬನೊಪ್ಪಲು ನೋಡುತುಂ
ಮೃದುಗತಿಯೊಪ್ಪೆ ತೂಗಿ ತೊನೆದಾಡುತೆ ಬಂದುದದೊಂದು ಸಿಂಧುರಂ

ಕೊಳದೊಳೆ ಕಿಟ್ಟು ಪಂಕರುಹಮಂ ಪ್ರತಿಮಾನದೊಳೊಟ್ಟುಕೊಂಡು ಪಾ
ಯ್ಪಳಿಗಳನಗ್ರಪಲ್ಲವದೆ ಸೋವುತೆ ಪಂಕಜರೇಣು ತಳ್ತ ಮಂ
ಜುಳರದನಂ ತೆಪ್ಪಂಬೊಳೆಯ ಶೈವಲವಲ್ಲರಿ ಪತ್ತಿ ವಕ್ಷದೋಳ್
ಮಿಳರೆ ಕರೇಣುವಿದೆಡೆಗದೇಂ ತಳದತ್ತೋ ಮದಾಂಧಸಿಂಧುರಂ ೧೬

ಇಂತು ಸಂತತನೊಪ್ಪುವ ಕಾಂತಾರದಂತರಾಳದೋಳ್ ಬಿಯದರ್
ಬೇಂಟಿಯಾಡಲೆಂದು ಸಂಭ್ರಮಂ ಮಿಗೆ ಸರುವಿಡಿದು ಪಣೆಯರ್ಪೆಡೆಗೆ
ಯ್ತುಂದು ನೆಂದು ನೆರೆದು ಪರೆದು,

ನೋರೆ ತುಪ್ಪುಟು ಕೊಳಗು ಕೆಸಲು

ನೋರಜುಗಳುಗುರಡದ ಸೊವಡು ಪಡ್ವೆಗಳಂ ಪಾ

ಯ್ದಿರದಜನಿ ನೋಪ್ಪು ಬಿಯದರ್

ತ್ಯರಿತದಿನಲ್ಲಲಿ ಪರಿದರಾ ಪೆರ್ಗಾಡೋಳ್

೧೭

ಮದರಸನೊಕ್ಕುದಿಲ್ಲಿ ಕರಿ ಪೋದುದು ಸಿಂಗದ ಬಟ್ಟೆ ನೋಟಿನ್ನಿಂಡಿಂ
ತಿದು ಗಜಮಾಕ್ಕೆಕಂ ಸಿಡಿದುದಿಲ್ಲಿ ಲುಲಾಯದ ಮಾರ್ಗಮಪ್ಪುದಾ
ಸ್ಯದ ನೋತಿ ಬಿಟ್ಟುದಿಲ್ಲಿ ಕೆಸಜಾರ್ದಪುದಿಲ್ಲಿ ವರಾಹಮೆಯಿದ್ದ
ತ್ತಿದಿರೋಳೆ ಪುಲ್ಲೆ ಪಾಯ್ದೆ ಡೆಯಿದಪ್ಪುದು ಸೂಸಿದುವಾಸ್ಯದೂರ್ವೆಗಳ್ ೧೮

ಎಂದು ಪಲವಜ್ಜೆಯಂ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿ,

ಸರಳಸುವೇಣದೋಡುವ ಮೊಲಂ ಬಗೆಗುಂದುವ ಖಡ್ಗಿ ನಿಲ್ವ ಸೂ
ಕರನಡಿಗೊಳ್ಳ ವೆರ್ಪುರೆಯಡಂಗುವ ವೆರ್ಬುಲಿ ಕಣ್ಣೊಟ್ಟಿಲ್ವ ಬಲ್
ಗರಡಿ ಕಡಂಗಿ ಮೆಯ್ಯುರಿವ ಕೇಸರಿಯಾಲಿಪ ದಂತಿ ಪಾಟು ಸಯ್
ವರಿವ ಖಗಾಳಿಯೊಪ್ಪೆ ಪಿರಿದಾದುದು ಬೇಂಟೆಯ ವಾದ್ಯದಬ್ಬರಂ ೧೯

ಮತ್ತಮಾಗಳ್,

ನಡೆ ಸರ್ ಮುಂದೆಯ್ದು ಬೆಳ್ಳಾರಸುನೆಬಿಗಿ ನಿಕುಂಜಂಗಳಂ ನೋದಿಸಂಬಂ
ಬಿಡು ನೀರ್ವಾಣಂಗಳೊಳ್ ನಿಲ್ ಪಸರಿಸು ಬಲೆಯಂ ಪಜ್ಜೆಯಂ ನೋಡು
ನೀಂ ಪೇ

ರಡಿಯಂ ಕೆಯ್ಯನ್ನೆಗೆಯ್ ನಿಂದೆಣಗದಿರುಲಿಪಂ ಮಲ್ಲನಾಕರ್ಣಿಸೊಲ್ವಂ
ದಡರುಡ್ಯದ್ಭುಜಮಂ ಮಾರ್ಗಮನೆ ತಡೆವುದೆಂಬಬ್ಬರಂ ಪರ್ಬಿತೆತ್ತಂ ೨೦

ಬಡಿಯುಡುವಂ ತೊಡಂಕದಿಡು ಪೆರ್ನೊಲನಂ ಬಲೆವೀಸಿ ಪುಲ್ಲೆಯಂ
ಕೆಡೆವು ಲುಲಾಯಮಂ ತಟು ಪೊವಟ್ಟುಸು ದಂತಿಯನಾರ್ದು ಖಡ್ಗದಿಂ
ಕಡಿ ಪುಲಿಯಂ ಕರುತ್ತಿಟು ವರಾಹನನಿಟ್ಟೆಯೊಳುಗ್ರಸಿಂಹಮಂ
ಪೊಡೆ ಬಿಡದಣ್ಮ ಕೂರಸಿಯಿನೆಂಬ ರವಂ ಪಿರಿದಾಯ್ತರಣ್ಯದೊಳ್ ೨೧

ನಡುಗುವ ಕಾಲ್ಗುಳುಬ್ಬರಿಪ ಕಿಬ್ಬರಿಗಳ್ ಪೊಡೆವಳ್ಳೆ ಬಾಯ್ಗಲಿಂ
ಕಡೆಗುಗುತಿರ್ಪ ದೂರ್ವೆ ಬೆದರ್ದೀಕ್ಷಿಸ ನೀಳ್ವಲರ್ಗಣ್ ಪೊದಟ್ಟು ಸುಯ್
ಬಿಡದಿರೆ ನೀಟ್ಟ ಕೋಡುಲುಗೆ ಬತ್ತಿದ ಬಾಯ್ವರಸಲ್ಲ ಭೀತಿ ಕೆಯ್
ಗುಡೆ ಕಡುವೇಗದಿಂದೆ ಕೊಣಕಿಟ್ಟುದು ವನ್ಯವ್ಯಗೀಕದಂಬಕಂ ೨೨

ನೀಡಡಿಗೊಂಡು ನಿಂದು ದೊಣೆಯಂ ಕಣೆಯಂ ತೆಗೆದಾದುರ್ಗಂ ಬಿಲ್ಲದಂ
ಪೂಡಿ ಪೊಡಪುರ್ವೆತ್ತು ಕಟಕಾಮುಖದಿಂ ಸೆಳದುವಿ ಲಕ್ಷ್ಮನುಂ
ನೋಡಿ ಕಟಾಕ್ಷನುಂಬುದುದಿಯೊಂದಿರೆ ತೆಳ್ಳಡು ಬಕ್ಕೆ ಗಾಡಿ ಕೆಯ್
ಗೂಡಿರೆ ತೊಟ್ಟನೆಚ್ಚು ಮೃಗವೃಂದನುಸಿಕ್ಕಿದರಲ್ಲ ಭಿಲ್ಲೆಯರ್ ೨೩

ಪಸರಿಸಿ ಪತ್ತಿ ಧಾತ್ರಿಗೆ ಕುನುಂಗಿ ವಿಲಂಘಿಸ ಮಾನಮಂ ಪರೀ
ಕ್ಷಿಸಿ ತೆಪ್ಪಿದಿದರ್ ಬಾಯ್ ನಿಮಿರ್ದ ಗೋಣೆಮೆಯಿಕ್ಕದ ಸಿಂಗಳಚ್ಚು ಸುಯ್
ಮಿಸುಕದ ಮೂಗು ಸುರ್ಕುಗಿವಿ ಭೂಮಿಯೊಳಾಡಿಸ ಬಾಲವೊಪ್ಪೆ ಗ
ಜಿಸಿ ಮಿಗೆ ಪಾಪು ಮೇಲ್ವರಿವ ಬಗ್ಗನುಸಿಕ್ಕಿದನುಗ್ರಲುಬ್ಬಕಂ ೨೪

ನಲನಂ ಪೊಯ್ದು ಬೆರಂಟ. ಕಗ್ರಪದದಿಂ ಕೆಂಗಣ್ಣಳಿಂ ನೋಡುತುಂ
ಮಲೆಯುತ್ತಂ ಮದನೇಜು ಮಾಮಸಕದಿಂದಂ ಮೋಜಿಯಂ ಬಾಗಿಮೂ
ಗಲರುತ್ತುಂ ಸುಱುಕಿಟ್ಟು ಸೂಸೆ ನೋರೆ ಬಾಯಿಂ ಬಾಲವೆತ್ತುತ್ತೆ ಕೋ
ಡಲುಗುತ್ತುಂ ಪುಟವೆಟ್ಟು ಪಾಯ್ದು ದಿದಿರೊಳ್ ಶೈಲಪ್ರಭಂ ಸೈರಿಭಂ ೨೫

ಅದಿರದಿರಾಂತು ರೋಂಕೆ

ಟೊದಲುತ್ತುಂ ಬರ್ಪ ಕಾಡ ಕೋಡನ ಗೋಣಂ

ಮದಯುತನೊರ್ವಂ ತಪಾದಿ

ಕ್ರಿದನಾರ್ಪಿಂ ನಿಶಿತಖಡ್ಗದಿಂದೆ ಪುಳಿಂದಂ ೨೬

ನಡೆಗಲ್ಲಂಜನಶೈಲದಂತೆ ಪದೆದೇಪ್ಪರ್ವಾನೆಯಂ ಕಂಡು ಬಲ್
ಸಿಡಿಲೆಂತಂತಿರೆ ಗರ್ಜಿಸುತ್ತಡರ್ದದಂ ತತ್ಕುಂಭನುಂ ಸಿಕ್ಕು ಕಾ
ಯ್ಪಿಡಿದುದ್ಯದ್ವಿಪವೈರಿಯರ್ಗಳಸಿರಂ ಬೀಟ್ಟಂತಿರೆಚ್ಚಂ ಜವಂ
ಗೆಡದರ್ಥೆಂದುಮುಖಾಸ್ತ್ರದಿಂ ರುಧಿರಮೆತ್ತಂ ಪಾಯ್ಪಿನಂ ಧೀವರಂ ೨೭

ಅತಿರಾದ್ರಾಕಾರದಿದುತ್ಪಟಿಸಿ ಮುಳಿದು ತಿಂಬಂದದಿಂ ನೋಡಿ ಶೌರ್ಯೋ
ನ್ನತಿಯಿಂ ಮುಂಗಾಲ್ಗಳಂ ಮುನ್ನೆಗೆಪುತುಗುರ್ಗಳಂ ಪೊಯ್ದು ಮೇಲ್ಪಾ
ಯ್ದು ಗರ್ವೋ

ದ್ವತಗರ್ಜ್ಜಿಂಹಮಂ ಬೀಟಿನುತೊಗೆದದಟಿಂ ಖಡ್ಗದಿಂ ಪೊಯ್ದನತ್ಯ
ದ್ವತಸತ್ತ್ವಂ ಧಾತ್ರಿಯೊಳ್ ತಚ್ಚಿರಮುರುಳೆ ಕನಲ್ದೊರ್ವನುದ್ಯುತ್ಪರಾತಂ

ಇಂತು ಕಾಂತಾರಾಂತರಾಳದೊಳ್ ಪುಳಿಂದನಿಳಿಸರ್ ಪಲವೇಂಟಿ
ಯಾಡುತ್ತ ಮಿರೆಯಿರೆ,

ವಿಳಸನ್ಮಂದಾರಭೂಜಾತದ ಬಟಾನೆಲಲೊಳ್ ನಿಂದು ಚಂದ್ರಶ್ಮಸೀತ
ಸ್ಥಳದೊಳ್ ಪೂಗೊಂಚಲೊಂದಂ ಪಿಡಿದಡಿಗಡಿಗಾಘ್ರಾಣಿಸುತ್ತೊಲೈಯಿಂ
ಜಿಂ

ದಳಿರುದ್ಯುತಾಲವೃಂತಂಬಿಡಿದು ಪಡೆಸಿನಿಂ ಬೀಸೆ ಕಲ್ಯಾಣಿ ತಾಂ ಕಣ್
ಗೊಳಿಸಿದಂ ನೋಡುತುಂ ಬೇಂಟಿಯ ಪೊಸಪರಿಯಂ ಲೀಲೆಯಿಂ
ಭಾಳನೇತ್ರಂ ೨೯

ಈತನೋಳಾಂ ಪ ವಿನೋದಮುಂಟು

ಅತಿಬಳಮೂಕದಾನವನೆನಿಪ್ಪವನೋರ್ವನಖರ್ವಗರ್ವಸಂ
ಯುತನವನೀಧರೇಂದ್ರದ ನಿತಂಬದಿಜುಂಬಿನೋಳಿದುರ್ವ ನಿರ್ಜರ
ಪ್ರತಿಯ ಪರ್ಬಿದಬ್ಬರಮನಾಲಿಸಿ ತಿಂದಪೆನೀ ಸುಪರ್ವಸಂ
ತತಿಯನೆನುತ್ತೆ ತಾಳ್ಳು ಪೋಜಮಟ್ಟನುದಗ್ರವರಾಹರೂಪಮಂ

೧

ಇದು ಸಿರದಲ್ಲಿ ಕೋಡೊಗೆಯದಂತಕಸೈರಿಭವೋ ಬಲಾಚ್ಯಮಿಂ
ತಿದು ಭರಿಕೆಯ್ಯನಾನದ ಮಹಾಗಜದಾನವನೋ ವಿಚಾರಿಸಂ
ತಿದು ನಡೆಗಲ್ಲು ಸಂಚರಿಸ ಮೇಚಕಶೈಲವೊ ಸಾರ್ದು ನೋಟ್ಯೊಡಿಂ
ತಿದು ಪೃಥುಕಾಯಸೂಕರನೊ ಪೇಟಿನೆ ತೋರಿದುದಾ ವರಾಹಕಂ

೨

ಬಡಬಜ್ಜಾಲೆಯ ವಿಸ್ಫುಲಿಂಗತತಿಯೆಂಬಂತಿರ್ಪ ಕಣ್ ಚಕ್ರದಿ
ರ್ಕಡೆಯಂ ಬಾಯೊಳಿಜುಂಕಿದಂತೆ ಪೊಳೆಪಿಂ ಕೊಂಕಿದ್ ಕೂರ್ದಾಡೆಬಲ್
ಸಿಡಿಲುದ್ಯದ್ದವಮಾಳ್ ಭೀಕರಮುಖಂ ಕಲ್ಪಾಬ್ದಮಂ ಪೋಲ್ವ ಕಾ
ರೊಡಲತ್ಯದ್ಭುತಮಾಗೆ ಬಂದುದು ಮಹಾರೋಷಾಕರಂ ಸೂಕರಂ

೩

ಖರಖರಘಾತದಿಂದ ಪುಡಿಯೇಟಿ ಶಿಲಾತಳವೊತ್ತಿ ಮೆಟ್ಟಿ ಮೆ
ಯ್ಯೊರಸೆ ಬೃಹತ್ಪುಜಪ್ರತತಿ ನುರ್ಗಿ ವಿಜೃಂಭಣಮಾಳ್ ಗರ್ಜಿಸು
ತ್ತರುತರಪರ್ವತಂ ಪ್ರತಿರವಂಗುಡೆ ಬೆರ್ಚಿಸಿ ತನ್ನ ಗೇಂದ್ರಕಂ
ದರಮೃಗರಾಜಿಯಂ ಜವದಿನೇಲ್ತರುತಿರ್ದುದು ಸೋರ್ಕಿದೆಕ್ಕಲಂ

೪

ಆ ಕಟಕದೊಳಿಂತು ಬರ್ಪ ಕಿಟಿಯಂ ಕಿಟ್ಟನೆ ಕಂಡು,

ಎಲೆ ಎಲೆ ಪಂದಿ ಪಂದಿ ಮಿಗೆ ಬಂದುದು ಬಂದುದು ಭಿಲ್ಲರೆಲ್ಲರಂ
 ಬಲಿಗೊಳಲೆಂದು ಮೃತ್ಯು ಕಿಟಿರೂಪಮನಾಳ್ವ ವೋಲೊತ್ತು ಸತ್ತು ನಿಲ್
 ತೊಲಗದಿರಟ್ಟು ಕುಟ್ಟು ತಿವಿ ಕೊಲ್ ತಜು ಗೋಣ್ಣು ಉ ತುತ್ತ ಸೀಳಾ ಪಳಂ
 ಜಲಸದೆ ಪೋಯ್ ಕರುತ್ತಿಱಾಯೆನಿಪ್ಪ ರನಂ ಪಿರಿದಾಯ್ತು ಬೇಡರೊಳಾ

ಎಂದು ಸೌರಂಭದಿಂ ಮುಟ್ಟಿ ಮೂವಲಿಸುತ್ತೊಟ್ಟ ಜೆಯಿಂ ತೊಟ್ಟನಿಟ್ಟ
 ಗಳು ತಾಳ್ವು ಕಟ್ಟುಬ್ಬಟೆಯಂ ಕವಿದ ದಿಟ್ಟ ಬಿಡುದರ ಪರ್ಬಿದಬ್ಬರನು
 ನಾಲಿಸಿಕನಲ್ತೆ ಮಿಗೆ ದಾಡೆಯಂ ಮಸೆದಂಡುಗೊಂಡು ತೃಣಮುಂ ತುಂಡಿಸಿ
 ಬಾಲಂ ನಿಮಿರೆ ಕಾಲಂತೂಗಿ ಪಟುತರಶೌರ್ಯದಿಂ ಪುಳಿಂದಸಿಳೆಂಪರ್ಗಭಿ
 ಮುಖಮಾಗಿ ನಿಂದು,

ನಡುಗೆ ಧರಿತ್ರಿ ದಿಕ್ಕರಿಗಳಕ್ಕ ಭಯಂಗಳೊಳೆ ಸತ್ತ್ವಸಂಕ್ರಳಂ
 ಪಡಲಡೆ ಶೈಲಶೃಂಗತತಿ ತುಳ್ಳೆ ಮಹಾಬ್ಧಿ ಕರಾಳಘೋಷದಿಂ
 ಘುಡುಘುಡಿಸುತ್ತೆ ದಾಡೆಗಡಿದುರ್ಬಿ ಕಡಂಗುತೆ ಕಾಯ್ಪುವೆತ್ತು ಕಣ್
 ಗಡೆ ಕಿಡಿಸೂಸೆ ನೋಡಿದುದು ನಿಂದು ಪುಳಿಂದರನುಗ್ರಸೂಕರಂ ೬

ಬೋಣೆದವರೆಚ್ಚು ಕೂರ್ಗಣೆಗಳಂ ಮಿಗೆ ಮುತ್ತಿದ ಜಾಯಿಲಂಗಳಂ
 ಕ್ಷಣದೊಳೆದಿರ್ಬಿ ತುಂಡಿಸಿ ಕರುತ್ತಿಱುವಿಟ್ಟೆಯನಂಡುಗೊಂಡು ಬಿ
 ನ್ನಣದೆ ಬಿಡಿರ್ಬಿ ನಿರ್ಭರದೆ ಪೆರ್ಬಲೆಯಂ ಪಜಾದಿಕ್ಕಿ ಕೇಣದಿಂ
 ಕಣಕಿದ ಧೀವರಾನುರನೆಕ್ಕಲನುರ್ಬತೆ ಸೀಳ್ವು ದಾರ್ಪಿನಿಂ ೭

ಮತ್ತಂ,

ತಿರುಗುತ್ತೊಂದೆರಡಡಿಯಂ

ಭರದಿಂ ನೋಡುತ್ತೆ ನಿಲುತೆ ಘೂರ್ನಿಸುತುಂ ಕೊ

ಕ್ಕುರಿಸುತಿದಿರಾಂತು ವಿಸಟಂ

ಬರಿದುದು ಸುರರಿದಿರೊಳರರೆ ಘೋರವರಾಹಂ ೮

ಮುತ್ತಿದರಮರ್ತ್ಯಲುಬ್ಧಕ
ರೆತ್ತಂ ಫಡಫಡಯೆನುತ್ತ ಕೂರ್ಗಣೆವಟಿಯಂ
ಸುತ್ತಿಱುದು ಕಜ್ಜಿದರಾದೊಡ
ರುತ್ತಸಿಯಂ ಜಡಿದು ರ್ಕುಂಕಿಸುತ್ತಿದಿರಾದರ್

೯

ಇಱು ಬರಿಯಂ ತರಿ ಕೊರಲಂ
ಮುಱು ಮೂಕೆಯೆನಡಗನುಗಿಯೆನುತ್ತ ಸವಸದಿಂ
ನೆಱು ಸುತ್ತಿದರಿರದೊತ್ತಿದ
ರುಱು ಮುತ್ತಿದರನುರಲುಬ್ಧಕರ್ ಪಟುಕಿಟಿಯಂ

೧೦

ಆಗಳವರ ಸಂರಂಭಮಂ ಕಂಡು ರೋಷಾವೇಶಮಂ ಕೆಯ್ಯಾಂಡು
ದಾಡೆಗಡಿದು ಮಾಮಲೆತು ಮಾಮಸಕಂ ಮಸಗಿ,

ಒದೆದು ಧರಿತ್ರಿಯಂ ನೆಱು ಪುಟಂ ನೆಗೆದವ್ವಳಿಸುತ್ತಿ ತುಂಡನುಂ
ಬಿದಿದು ಕಡಂಗಿ ಗರ್ಜಿಸಿ ಘನಾಘನನಿಷ್ಪನದಿಂ ತುಡುಂಕಿ ಪೊ
ಯ್ದುದು ಕುಡುದಾಡೆಯಿಂದಿಱುದುಡೆತ್ತಿದುದಿಬಗಿಯಾಗೆ ಕಾಯಮೊ
ಟ್ಟಿದುದವರಟ್ಟಿಯಂ ಕೊಱಿದು ತಿಂದುದು ತೇಗಿದುದುಗ್ರಸೂಕರಂ

೧೧

ಎಚ್ಚಂಬುಗಳವು ರೋಮಮ
ನುಚ್ಚಳಿಸಲಾಪವಲ್ಲಿ ತೊಡದಿರೆ ಕೊಡಪು
ತ್ತಚ್ಚರಿಯ ಮುಳ್ಳ ಪಂದಿವೊ
ಲಚ್ಚಿಗನುಂ ಮಾಡಿ ಮಡಿಸಿದತ್ತದು ಸುರರಂ

೧೨

ಆಗಳೆಚ್ಚಂಬಂ ಬಗೆಗೊಳದೆ, ಕನಲ್ಕೆಯಿಂ ಬಟುಸಂದು ಬವರಿವರಿದು
ತುಱುಗಿ ತುಡುಂಕುವ ಜಾಯಿಲಂಗಳಂ ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ, ಮಡಿಯಿಂ ಸಿರಂಬರ
ಮೆತ್ತಿ ಸೀಳ್ತು ಸದೆವ ಸಮದಸೂಕರನಸಮಸಮರಾಟೋಪಮಂ ಸೈರಿಸ
ಲಾರದೆ ಕಣ್ಣೆಟ್ಟು ಬೆನ್ನೊಟ್ಟೊಡಿ ಬರ್ಪಮರವ್ಯಾಧಸಂಘದಭಿಷಂಗನುಂ
ಪಿಂಗಡೆಯೊಳಂಗನೆವರಸು ಬನದೊಳೊರ್ವನೆ ಬಿನದಿಸ ಕಪರ್ದಿ ಕಂಡು,

ಕರುಣಂ ಪುಟ್ಟೈ, ಜವದಿಂದವರ್ಗಂ ಜದಿರಿಮೆಂದಭಯಹಸ್ತಮಂ ನೆಗೆಪಿ
ಮಡಿದಮರ್ಗಸುವಿತ್ತು ಸಕ್ಷತಾಂಗರನಕ್ಷತಾಂಗರನಾಕ್ಷಣಂ ನೆಗಟ್ಟು,
ನೆಗಟ್ಟಿವೆತ್ತ ನಿಜವಾಮಕರಕಲಿತಪ್ರಚಂಡಕೊಡಂಡಕೋಟಿಯೊಳ್
ಮಂಜುಸಿಂಜನಿಯನಮರ್ಚೆ, ಕೆಯ್ಯೊಂಡು ತನ್ನನಗಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸ
ಮನ್ನಣೆಯ ಗಣನಿವಹಂ ಕಳಕಳಮಂ ಕೇಳ್ವು ನಡೆತಂದೊಡನೇಟ್ಟರೆ,
ಮುಂದಣ್ಗೆ ಸಾರ್ಧಮರರಂ ಬೆನ್ನೊಳ್ಳು ಸಂವರ್ತಸಮಯಯಮಮಹಿ
ಪೋಪಮಾನನಾದ ಭೀಕರಾಕಾರ ಮೂಕಾಸುರನಂ ತೊಟ್ಟನೆ ಕಟ್ಟಿದಿ
ರೊಳ್ ಕಂಡು, ಕಾಯ್ವುಗೊಂಡು ಚಂಡಧನುರ್ಗುಣಮಂ ನೀವಿ ಜೇವೊಡೆ
ಯಲೊಡನೆ,

ನಡುಗಿದುದಿಳೆ ಗಿರಿಶಿಖರಂ

ಕೆಡೆದುದು ಕದಡೆಟ್ಟು ಜಡಧಿ ತುಳ್ಳಿದುದುಡುಗಳ್

ಬಡದುಳ್ಳಿದು ವಹಿಸತಿ ಪೆಡೆ

ಯುಡುಗಿದನಿನಬಿಂಬಮದಿದುರ್ದಳ್ಳಿದರಹಿತರ್

೧೩

ಗಣಿತತಿ ಕಿಟೆಯಂ ಸದಯಲ್

ಕಣೆದುಡುತಿರೆ ಪುರ್ಬಿನಿಂದ ಜರ್ಜುತೆ ನಿಲಿಸು

ತ್ತಣೆಯ.ರಮಭವಂ ತೆಗೆದಂ

ಡೊಣೆಯಿಂ ಪೊಗರುಗುವ ನಿಶಿತತರಮಾರ್ಗಣಮಂ

೧೪

ಅಂತುಮಾ ಕೂರ್ಗಣೆಯಂ ಮಾಣದೆ ಬಾಣಾಸನದ ತಿರುವಾಯೊಳ್
ಪುಡಿ ನೀಡಡಿಗೊಂಡಾಕರ್ಣಾಂತಂ ಸೆಳೆದು ಸುರರಂ ಪಿಂಗದೆ ನುಂಗಲೇ
ಟ್ಟರ್ಪ ಮಿಟ್ಟುವಿನಂತದಿರದಿದಿರ್ಚಿ ಗರ್ಜಿಸುತ್ತಂ ಬರ್ಪ ಬಲ್ಲಂದಿ
ಯನಭೀಕ್ಷಿಸಿ,

ಪಂದಿಯಿದಂದಿನಗ್ಗದ ಗಜಾಸುರನಿಂ ಮದವತ್ತರಕ್ಷುಸಂ

ಕ್ರಂದನವೈರಿಯಂ ಬಲದೊಳುಗ್ರತರಾಕೃತಿಯೊಳ್ ಪೊದಟ್ಟು ನಿ

ಪ್ಪಂದಸರಾಕ್ರಮಃ ಸ್ಥಿತಿಯೊಳಮೃಡಿ ವೆಗ್ಗಳಮಪ್ಪುದಿಂದಿದಂ
ಕೊಂದವೆನಾನೆ ಮಿಕ್ಕಮರಸಂತತಿಗೊಂಡಿದು ವಧ್ಯಮಕ್ಕುಮೇ

೧೫

ಎಂದು ಬಗೆದಂತಕಾಂತಕಂ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾ ರೂಢನಾಗಿ,

ಪ್ರಕಟಪಟುರೋಷಬದ್ಧ
ಭ್ರುಕುಟ ಕರಾಳಾಪ್ತದಿಂದೆ ತೆಗೆನೀಡೆಚ್ಚಂ
ಪ್ರಕುಟಲದಂಷ್ಟಾಭೀಷಣ
ವಿಕಟಾಂಗನನಾ ವರಾಹನಂ ಪುರಮಥನಂ

೧೬

ಎಚ್ಚೊಡಲೆಯದಿರೆ ಶರಮಿರ
ದುಚ್ಚಳಿಸಿದುದೊಡಲನದಲು ಕೆನ್ನೀರ್ ಭರದಿಂ
ಬೆಚ್ಚನೆ ಸಾಯ್ದರೆ ಕಣ್ಣರೆ
ಮುಚ್ಚುತ್ತಂ ಮೂರ್ಛೆವೋದುದಲ್ಲಿ ವರಾಹಂ

೧೭

ಅಂತು ಹಮ್ಮದಂಬೋಗಿ ವಜ್ರವಜ್ರನಿರ್ಘಾತದಿನುರುಳ್ಳ ನೀಲಾಚಲ
ದಂತೆ ಪೊಡವಿಯೊಳ್ ಕೆಡೆದಿನಿಸಾನುಂ ಬೇಗದಿನೆಟ್ಟುತ್ತು ಮದಮುಡಿಗಿ
ಬೇರ್ವರಿವ ಭೀತಿಯಿಂ ಬೆಂಗೊಟ್ಟು ಪರಿದು,

ಮಡು ಗಿಡು ಸರುದರಿ ಪಳ್ಳಂ
ಸಿಡುಂಬು ಮೆಳೆ ಬಳ್ಳಿ ಪುಲ್ ಪೊಡಜು ಬೆಟ್ಟುಗಳೆ
ಟ್ಟಿಡೆ ಕುತ್ತುಲು ನಾನಲ್ಲೊ
ಕೆಡೆವಿಡದೋಡಿತ್ತು ಪಂದಿ ಜವದಿಂದಾಗಳ್

೧೮

ಬೆಂಬಲುವಿಡಿದಟ್ಟುತ್ತುಂ
ತಾಂ ಬರೆವರೆ ಬಿಡದಧಿಜ್ಯಥನು ಶಬರೇಶಂ
ಮುಂಬರ್ದರ್ಜುನನಿರ್ದ ಬ
ನಂಬೊಕ್ಕುದು ಪಂದಿ ಸುಲಾದುದಾತನ ಬಲಾಯೊಳ್

೧೯

ಆಗಲ್ ಬಲುವಿಡಿದು ಬಳಸಿ ಕವಿದು ಕುಬುಜೆಂದು ಬೋಬ್ಬಿಜುವ
ಸುರಕಿರಾತರಬ್ಬರಮಂ ಕೇಳ್ವಿದೆತ್ತಣವೆಂದು ಯೋಗಿ ಯೋಗಮನುಪಶ
ಮಿಸಿ, ಕಣ್ಣಿಜಿದು ಮುಂದಿದರ್ ಭೀಕರಾಕೃತಿವೆತ್ತ ಮಹಾವರಾಹನಂ
ನೋಡಿ, ಬನದ ತಪಸ್ವಿಗಳ್ಳು ಪಹತಿಗೆಯ್ದುದಿದಂ ತವಿವುದೆನಗೆ ಕರ್ತವ್ಯ
ಮಕ್ಕುಮೆಂದು ನಿಜಕ್ಕಾತ್ರಧರ್ಮಮಂ ಬಗದು, ಮೂಡಿಗೆಯಿಂ ತೋಡಿಲ್ಲದ
ಚಂಡಕಾಂಡಮನುಗಿದು, ಗಾಂಡೀವಿ ಗಾಂಡೀವದಿದ್ವೇದಸೆಯ ಕೊಪ್ಪನಾ
ರಯ್ನು ಪೆದೆಯುಂ ತೋಡರ್ಚಿ ಜೇವೊಡೆದು ಪೂಡಿ ನೀಡಡಿಗೊಂಡು
ತೆಗೆನೆಜಿನಿದು.

ಕೆಡೆ ಕೆಡೆಯಿಂದಾರ್ದೆಚ್ಚಂ

ಘಡುಘುಡಿಸ ಮಹಾವರಾಹನಂ ಕೂರ್ಗಣೆಯಿಂ

ಕಡುಗಲಿ ಪಾರ್ಥಂ ನೆಜಿನಂ

ನಡೆಗೋಣಡಿಗೊಂಡು ಪಂದಿ ಕೆಡೆವತ್ತಾಗಲ್

೨೦

ಜವದಿನಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಶಂಕರನೆಂದನೀ ಕೀಟೆಯೆಮ್ಮಡಾಂ
ತವಿಸಿದೆ ತೆಗೆಯೆಂದು ಭೂತಗಣಕ್ಕೆ ಪೇಟ್ಟುದುಮಾಲಿಸು
ತ್ತವಿಕಲಂ ಕೆಡೆವತ್ತಿದೆನ್ನ ಯೆ ಬಾಣದಿಂ ಕಡೆಸಾರ್ ಬಿಡೆಂ
ದವನನೀಶ್ವರನೆಂದು ಬಲ್ಲನೆ ಪಾರ್ಥನೊತ್ತಿ ಕೆರಳ್ವಿದಂ

೨೧

ಎಲೆ ಶಬರ ಕಾಡ ಬಡನರಿ

ಮೊಲ ಪುಲೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಸಾಹಸಮುಂ ದೋ

ರ್ಬಲಮುಂ ಮೆಜಿಗುಮದಲ್ಲದೆ

ಚಲದಂಕನೊಳೆನ್ನೊಳೆಂತುಮೇಂ ಮೆಜಿದವುದೇ

೨೨

ಕರಿ ಕೇಸರಿಯಂ ಕೆಣಕಿದ

ಪರಿಯಂ ಪರುಟವಿಸದಿರ್ ಮದಾಂಧತೆಯಿಂದಾಂ

ತರಬಲಬಲಾಹಕಪ್ಪ

ಸ್ಫುರಿತಮಹಾನಿಲನೊಳತುಳಬಳಗಾಂಡಿವಿಯೊಳ್

೨೩

ಎನೆ ನೆಸುನಕ್ಕು ಮಾರರಿಪುವಾತನ ಧೈರ್ಯಮನಾತನೇಬ್ಬಿವೆ
ತ್ತನುಗತಶೌರ್ಯಮಂ ಬಲಾಯೋಳರ್ಪಗಜಾತೆಗೆ ಸೂಚಿಸುತ್ತೆ ಪು
ರ್ಬಿನ ಕೊನೆಸನ್ನೆಯಿಂ ಗೊರವ ನಿನ್ನಯೆ ಶೌರ್ಯಮದಿರ್ಕೆ ಬಿಡ್ಗುವಾ
ಧನುಶರಮೆತ್ತ ನಿನ್ನ ತಪಮೆತ್ತ ವಿಚಿತ್ರಮಿದಲ್ತೆ ಧಾತ್ರಿಯೊಳ್ ೨೪

ಎಂದೇಳಿದಂಗೆಯ್ದು ನುಡಿದ ಕಪರ್ದಿಯ ಕಟೊಕ್ತಿಯಂ ಕೇಳ್ವು,

ವಿನಚರ ನಿನಗೆ ತಕ್ಕುದು
ಚಪಲಮೃಗವ್ರಜದ ಬೇಂಟೆಯುಜ್ಜುಗಮೆಮ್ಮಾ
ತಪದ ವಿಚಾರಂ ತಕ್ಕದೆ
ವಿಪರೀತಂ ನಿನ್ನ ನುಡಿಯನೊಲ್ಲರೆ ಬಲ್ಲರ್ ೨೫

ಎಂದವನುಕ್ತಿಯಂ ಗಿರಿಶನಾಲಿಸಿ ತಾಪಸ ಲೇಸನಾಡಿದಯ್
ಕುಂದದೆ ಬೇಂಟೆಯುಜ್ಜುಗಮಿದೆಮ್ಮಯೆ ಕಜ್ಜುವಿದಪ್ಪುದಪ್ಪುದಾ
ವಂದದಿನಿಂತು ನಿನ್ನ ಮೊಲದಾವನೊ ಶಾಂತಿಸಮಗ್ರನುಗ್ರಶೌ
ರ್ಯಂ ದಿಟಮಸ್ತುಶಸ್ತ್ರಧರನಾದ ತಪಸ್ವಿ ಧರಾತಳಾಗ್ರದೊಳ್ ೨೬

ಎಂದು ವಾಡಿಯಲೊಡನೆ,

ಕಟಕಿಯಿದೇಂ ಪುಳಿಂದಂ ಬಿಡು ನಿನ್ನ ದುರುಕ್ತಿಯನೆಮ್ಮವೃತ್ತಿಯಂ
ಪಟುತಪಮಾಂತ ತಾಪಸರೆ ಬಲ್ಲರುದಾರಜಟಾಮೃಗಾಜಿನ
ಸ್ಫುಟಭಸಿತಂಗಳಂ ಶರಶರಾಸನಬಿಡ್ಗಮನಾಂತು ತಾಪಸೋ
ತ್ಪಟಮೃಡನಿರ್ಪನಾ ಮೃಡನ ಶಿಷ್ಯತೆಯಾಂತೆನಗೆನಿದೊಪ್ಪದೇ ೨೭

ನೀನೆನ್ನೊಳಾಪವಕ್ಕೆ ಸ

ಮಾನನೆ ತೊಲಗಾಂಪ ಧೀರನಂ ಬರಿಸೀಗಳ್

ಕಾನನಚರ ಸಮರದೊಳಭಿ

ಮಾನಮನುಬಾಯೆನೆ ಮಹೇಶ್ವರಂ ಮಗುಬ್ಬಿಂದಂ ೨೮

ಏನಾದೊಡೇನೊ ನಿನ್ನ ತ
ಪೋನೀತಿಯದಂತದಿರ್ಕೆ ನಿನ್ನ ಧನುವಿ
ದ್ಯಾನಿಪುಣತೆಯಂತೆಂತನು
ಮಾನವದೇಂ ತೋರ್ಪುದೆನ್ನೊಳಡಗಿನಿಸರವೆಂ

೨೯

ಎಂದು ಧೂರ್ಜಟಿ ಗಭೀರಘ್ನನಿಯಂ ಗಜರಿ ಗರ್ಜಿಸಿ ನುಡಿಯೆ,

ಒಳಸೋರ್ದುದು ಶಾಂತಿರಸಂ
ಮೊಳೆತುದು ಕೋಪಾಗ್ನಿ ಪೊಗೆದುದುಸಿರೊಳ್ ನಿಡುಗ
ಣ್ಣಳ ಕಡೆಯೊಳ್ ಕಿಡಿಗಿದರ್ದುದು

ಬಬ್ಬಾಕಲರ್ದುದು ಮೊಗದೊಳಚಲರಿಪುನಂದನನಾ

೩೦

ಪಟುಕೋಪಾಟೋಪಬದ್ಧಭೃಕುಟಿ ವಿಜಳಿತಶ್ಚಶ್ರು ಘನಾಂಬುಭಾಸ್ವ
ನ್ನಿಟಲಂ ಶೋಣಾಕ್ಷಿಕೋಣಂ ಪದೆಯನೆಟಿದು ಗಾಂಡೀವಮೊಳ್ ತೊಟ್ಟು
ರಾದ್ಯೋ

ತ್ಯಟವೃತ್ತಂ ಜ್ಯಾರವಂಗೆಯ್ದಡಸಿ ಪಿಡಿದು ನಿಂದಾದರ್ಘ್ಯ ಗ್ರಾತಾಸ್ತ್ರಮಂ ಸಂ
ಘಟಿಸುತುಂ ಮಾಣದೆಚ್ಚುಂ ಕಪಟಶಬರನಂ ಕೊಳ್ಳೆನುತ್ತಡ್ಡು ಪಾರ್ಥಂ ೩೧

ಗಿರಿಯುಗ್ರದೊಳುಟ್ಟಿ ಕಜಿವಂ

ಶರವೃಷ್ಟಿಯನಾತ್ಮಜನಕನಿಂದ್ರನೆನುತ್ತಂ

ಪುರುಡಿಸಿ ಶರವೃಷ್ಟಿಯನಾ

ಗಿರಿಶಾಗ್ರದೊಳಯ್ದೆ ಕಜಿವನರ್ಜುನನದಟೆಂ

೩೨

ಧರೆಯೆತ್ತಾಗಸಮೆತ್ತ ತಳ್ತ ದೆಸೆಯೆತ್ತೆಂಬಂತೆ ಮತ್ತಂ ಧನು

ರ್ಥರಪಾರ್ಥಂ ಬಿಡದೆಚ್ಚು ಮಾರ್ಗಣಕದಂಬಂ ಧಾರೆಯಿಂ ಪೊಣ್ಣೆದ
ಳ್ಕುರಿ ವಿದ್ಯುದ್ವ್ಯುತಿವಿಸ್ಫುಲಿಂಗತತಿ ಸುತ್ತಂ ಸೂಸೆ ಪಾಯ್ತಂದು ನಿ
ರ್ಭರದಿಂ ತೀವಿದುದಂಬಿನಂಬುಧಿಯಳುಂಬಂ ಮುತ್ತಿದತ್ತೆಂಬಿನಂ ೩೩

೩೩

ಮಂಜಿನ ಪುಂಜಮೊತ್ತರಿಸಿ ಮುತ್ತಿ ಮುಸುಂಕೆ ಭಯಾರ್ತಗೊಳ್ಳನೇ
ಕಂಜಸಖಂ ಪತಂಗತತಿ ಪಾಯ್ದೊಡೆ ಬೆರ್ಚುಗುಮೇ ದವಾಗ್ನಿ ವಾ

ತಂ ಜವದಿಂ ಪಳಂಜಿ ಗಿರಿ ಕಂಪನವಾಂಪುದೆ ಪಾಂಡುಪುತ್ರನಾ
ತಂ ಜಡಿದೊತ್ತೆ ಜಾಣು ಪೆಜಸಾರ್ವನೆ ಧೀರಧನಂಜಯಾಂಬಕಂ

೩೪

ಅಗಲ್

ಮುಳಿದು ಗಜಾಸ್ಯನಬ್ಬರಿಸಿದಂ ಕೆರಳ್ತಂ ಗುಹನಲ್ಲಿ ರೋಷಮು
ಜ್ವಳಿಸಿ ಗಣಾಳಿ ಗರ್ಜಿಸಿದುದಾ ನರನೇಬ್ಬಗೆ ಚಿತ್ರಮಿಂತಿದೇಂ
ಕಳಕಳಮೆನ್ನ ಭಕ್ತನಿವನೀತನೊಳಾಂಪ ವಿನೋದಮುಂಟು ನಿ
ಶ್ಚಳತೆಯೊಳರ್ಪುದೆಂದವರ್ಗೆ ನೇಮಿಸಿದಂ ಕರುಣಾಬ್ಧಿ ಶಂಕರಂ

೩೫

೫. ರಿಪುಜಯನುನಿತ್ತು ಪೊರೆ ಪುರಮಥನಾ

ಅನಂತರಾಮಾ ಶಬರಶಂಕರಂ ಪ್ರಚಂಡಧನುರ್ದಂಡಮಂ ಕೆಯ್ಯೊಂಡು
ತಿರುವೊಯ್ದು ಜೇವೊಡೆದ. ಬಾಣಮಂ ಪೂಡಿ ತೆಗೆನೆಹಿಡೆಚ್ಚಾಗಳ್,

ನರನೆಚ್ಚ ಕಣೆಗಳಂ ಕ

ತ್ತರಿಸಿದುವವನೊಡಲನಂಟದಿಳೆಗೆಲಗಿದುವೀ

ಶ್ವರನಾಣತಿಯಿಂದಾತನ

ಪೊರೆಯೊಳ್ ಪುರಮಥನನೆಚ್ಚ ಪೊಸಕೂರ್ಗಣೆಗಳ್

೧

ಶರವೃಂದಂ ಮಾಣದೆಲ್ಲಂ ಕಡಿವಡೆದಿಳೆಯೊಳ್ ಬೀಟಿ ಕರ್ಣಾರಿ ಕೋಪಾ
ಶುರಚಿತ್ತಂ ಮತ್ತಮೆಚ್ಚಂ ಕಿವಿವರೆಗುಗಿದುದ್ದಂಡಕಾಂಡಂಗಳಂ ಶಂ
ಕರನಾ ಬಾಣಂಗಳಂ ಖಂಡಿಸಿ ಮಗುಟ್ಟು ನಿಜಾಪ್ತಂಗಳಿಂದೆಚ್ಚನಾಗಳ್
ಬೆರಲೆತ್ತುತ್ತೆಯ್ದೆ ಕೊಂಡಾಡಿದನವನ ಮಹಾಶೌರ್ಯಮಂ ಪಾಂಡುಪುತ್ರಂ

ಎಲೆ ಶಬರ ನಿನ್ನ ಪೃಥುಭುಜ

ಬಲವೊಳ್ಳಿತ್ತೆಸುಗೆ ಪೊಸತು ಬಿಲ್ಲಾಳ್ತನದೊಳ್

ಕಲಿ ನೀನಲ್ಲದೆ ಪೆಜರಾರ್

ಚಲದಿಂ ಸಮನೆನಿಸಿ ಕಾದಿದಯ್ ಬಿಡದೆನ್ನೊಳ್

೨

ಅರರೆ ಭವದೀಯಸಾಹಸ

ದಿರವತಿಶಯನೊಂದು ಪೊಗಟ್ಟು ತೊಟ್ಟೆಚ್ಚಂ ಏ

ಳ್ಳುರಿ ಸೂಸುವ ಧಾರೆಯ ಕಿಡಿ

ಸುರಿವ ನಿಶಾತಾಪ್ತಬೃಂದಮಂ ಕಲಿಪಾರ್ಥಂ

೪

ಶಿವನಿಂ ದಿವ್ಯತರಾಸ್ತ್ರಮಂ ಪಡೆಯಲೇಟ್ಟುಂದಂದು ಪಾರ್ಥಂ ಮಹೋ
ತ್ಸವದಿಂದಂ ತನಗುಳ್ಳ ಸರ್ವಶರಮಂ ದೇವೇಶ ನೋಡೆಂದು ತೋ
ರ್ಪವೊಲೆಚ್ಚುಂ ಕಡಿಗಾ ಕಳಂಬನುತಂ ನಿನ್ನ ಸ್ವಮಾದಸ್ತ್ರಮಂ
ತನೆ ನೋಡೆಂದವನಲ್ಲಿ ತೋಟುವೊಲಾತಂಗೆಚ್ಚು ನುಗ್ರಾಂಬಕಂ

೫

ಅಂತೆಚ್ಚು ಪುಳಿಂದಪುರಾಂತಕನ ಬಿಲ್ವಿನ್ನ ಣಕ್ಕೆ ಬೆರಗುವಟ್ಟು,

ನರಸುರದಾನವಾದಿಗಳೊಳೆನ್ನ ಶರಾಹತಿಗೊಡ್ಡಿ ನಿಲ್ವರಿ
ಲ್ಲರಿದರಿದಾರ್ಪುಗುಂದದಿದಿರೊಳ್ ನೆಹಿ ನಿಂದೆ ಕಿರಾತರಲ್ಲಿ ನೀ
ನುರುತರಸಾಹಸಾಂಕನೆನಿಪಯ್ ನಿನಗಾರ್ ಸರಿವರ್ಪರಳ್ಳದೋ
ಸರಿಸದೆ ನಿಲ್ವುದಿನ್ನು ಮೆನುತಂ ಪೊಗಟುತ್ತಾನೊಲ್ಲು ಫಲ್ಲು ನಂ

೬

ಎನಿತಂ ತಾನೆಚ್ಚೆನಸ್ತ್ರಪ್ರಕರಮನಭಿಮಂತ್ರಾನ್ವಿತಂಗೆಯ್ದು ಕೂರ್ಪಿಂ
ದನಿತಂ ಕಾಲಾಂತಕಂ ನುಂಗಿದನಸವಸದಿಂದಂತದಂ ಕಂಕುಮಾಶ
ಕ್ತಿನಿಯುಕ್ತಂ ವ್ಯಾಧನಲ್ಲಾವನೋ ತಿಳಿದಪೆನೆಂಬೀ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಪಕ್ಕಾ
ದನೆ ಪಾರ್ಥಂ ಕ್ಷಾತ್ರದುಸ್ತಾನುಸಮಡಸಿದವಂಗಳ್ಳುಮೇ ಸದ್ವಿವೇಕಂ

೭

ಸವೆದುದು ನಿಷಂಗಶರತತಿ

ಸವೆಯದು ಕೋಪಾಗ್ನಿ ತಿಳಿವು ಮಸುಳ್ಳು ದು ಸಮರೋ

ತ್ಸವನುತಿ ಸಲೆ ಕಳೆಯೇಱುದು

ದವಂಗೆ ಪತುಪತಿಯ ಮಾಯೆಯಂ ಮಾರುವರಾರ್

೮

ಶಂಕರನಂಭ್ರಪಂಕಜದ ಸೇನೆಗೆ ಕಂಟಕನಾದನೇ ಪುಳಿಂ
ದಂ ಕರವೊತನುರ್ಕನುಗಿವೆಂ ಬಿಡೆನೆಂದು ಜಯೋದ್ಯಮಕ್ಕೆ ನಿಃ
ಶಂಕತೆನೆತ್ತು ನಿರ್ಭರದೆ ಗರ್ಜಿಸಿ ಮುಂಬರಿದೆತ್ತಿ ಚಾಪದಿಂ
ದಂ ಕಲಿಪಾರ್ಥನಪ್ಪಳಿಸಿದಂ ಪಟಾ ಪೊರ್ದದ ಚಂದ್ರಮೌಳಿಯಂ

೯

ದಂಡೆಗೊಳುತ್ತದಂ ಪೊಳೆದು ಚಿಮ್ಮಿದನೀಶ್ವರನಲ್ಲಿ ಮೇಣದಂ
ಕಂಡು ಕನಲ್ಕೆಯಿಂ ಮಗಲ್ಲು ಬಳ್ಳಿದನೀ ಹತಿಗೆಂದು ಚಂಡಕೋ

ದಂಡಮನೆತ್ತಿ ಪೊಯ್ದ ನವನೀಶನ ಪೇರುರಮಂ ಕಪರ್ದಿ ಮುಂ
ಕೊಂಡು ಮೃದುಸ್ಥಿತಂ ಮಿಸುಗೆ ತದ್ಧನುವಂ ಸೆಳೆದಂ ಕರಾಗ್ರದಿಂ ೧೦

ಅಂತುಮಾ ಗಾಂಡೀವಕೋಡಂಡಮನುದ್ದಂಡಚಂಡಿಕಾರಮಣಂ ಸೆಳೆ
ದುಕೊಳ್ಳದುಮತಿರೋಷಕಷಾಯಿತಕಟಾಕ್ಷನಾಗಿ,

ತಿಳವಣಮಿಲ್ಲದೆಟ್ಟರದ ತಾಮಸಪಂಕದೊಳಾಟ್ಟ ಡಾಯುಧಂ
ದಳೆದೊಳೆಯಿಂದೆ ಕಿಟ್ಟು ಜಡಿದಾದುರ್ವ ಪಳಂಚೆ ಕಿರಾತ ಬೀಟಿನು
ತ್ತೊಳಲು ಕಡಂಗಿ ಪೊಯ್ದ ನಭವಾಂಗಮನರ್ಜುನನಾ ಪುರಾರಿ ಕೆಯ್
ಚಳಕದಿನೀಟ್ಟು ಕೊಂಡನದನಾಗಳೆ ಕೆಯ್ ಬಲುದಾಯು ಪಾರ್ಥನಾ ೧೧

ಶರತತಿಯೆಲ್ಲಂ ಬಯಲಾ

ಯುರುಧನುವುಂ ಪೊಯ್ದ ಡಾಯುಧಂ ಜಗುಟ್ಟು ದು ಕೋ
ಡಿರದುದಿದಿಭದವೊಲಿದಂ

ನರನೀಶ್ವರನೊಡನೆ ಸದರಮಪ್ಪುದೆ ಸಮರಂ ೧೨

ಶರಚಾಪಾಯುಧಮೊಲ್ಲಮುಂ ಜಗುಟ್ಟೊಡೆಂ ಬೆನ್ನಿತ್ತನೇ ಸಾಧ್ಯಸಾಂ
ಕುರಮಂ ತಾಳ್ದನೆ ಪಾರ್ಥನಂದಮಮ ಶೌರ್ಯೋದ್ರೇಕದಿಂದುರ್ಬಿ ಪೆರ್
ಮರಗೊಂಬಂ ಮುಲಾದಿಟ್ಟನಾತ್ಮಕರದಿಂ ಕಿಟ್ಟಿತ್ತಿ ಕಲ್ಲುಂಡ ಬಲ್
ಸರಿಯಂ ಸೂಡಿದನಂತದಂ ಕಡಿದನೊಂದಂಬಿಂದೆ ಮೃತ್ಯುಂಜಯಂ ೧೩

ಅಂತು ಕಡಿದು,

ಎಲೆ ಗೊರವ ಚಾಪಬಾಣಾ

ಪಲಿಯಂ ಬಡ್ಗಮುಮನಕಟೆ ನೀಗಿದೆ ನಿನ್ನಿ

ಚಲಮಂ ಬಲಮುಮನಿನ್ನೊಂ

ದಲಗುಳ್ಳೊಡೆ ತಂದು ತಾಳ್ದು ಮೊಳೆ ಬಲುಕೆನ್ನೊಳ್ ೧೪

ಇಲ್ಲದೊಡಲೆನ್ನಿತ್ತಪೆ

ನಿಲ್ಲಿಯೆ ನಿಂತಾಯುಧಂಗಳಂ ಪಿಡಿ ರಣದೊಳ್

ಗೆಲ್ಲಲ್ವೆ ಸಾರ್ಧ ಕಲಿ ನೀ

ನೆಲ್ಲಂದದಿನೆನ್ನೊಳಾಂತು ಗೆಲ್ವುದೆ ಕಜ್ಜಂ

೧೫

ಎನೆ ಡನಂಜಯಂ ದರಸ್ತುತಾಸ್ಯನಾಗಿ,

ಇನಿತೊಂದುರ್ಬಟಿಯೇಂ ಪುಳಿಂದ ಬಿಡು ನಿನ್ನೀ ಬಿಂಕಮಂ ಮಾಣ್ಣೆ ಶ
ಸ್ತ್ರನಿಶಾತಾಸ್ತ್ರನಿಕಾಯದಿಂ ನೆಗಟ್ಟು ಯುದ್ಧಂ ಮುಷ್ಟಿಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ನಿಂ
ದನುವಾಗೀಗಳೆ ತೋರ್ಪನೆನ್ನ ಬಲವದ್ದೋರ್ಡಂಡಶೌರ್ಯಪ್ರವ
ರ್ತನಮಂ ನೋಡುಗೆ ನಿನ್ನ ನಚ್ಚಿನ ಕಿರಾತವ್ರಾತಮೆನ್ನಂದಮಂ

೧೬

ಎಂದು ನುಡಿದ ಸಂಕ್ರಂದನಂದನನ ನಿರರ್ಗಳನಿಷ್ಕಹಾಯಪರಾಕ್ರ
ಮೋಕ್ತಿಗೇಳ್ವು ನೆರೆದ ಗಣಸಂದೋಹಮಮಂದಾಶ್ಚರ್ಯಮಂ ತಾಳ್ವು
ನೆಲವೆರ್ಚಿ ಪೊಗಲುತ್ತಿರೆ ಬಲು ನಿಂದಿದರ್ ಗಿರಿನಂದನೆಯೊಡನೆ ಗಿರೀಶ
ನಿಂತೆಂದಂ.

ಎಲೆ ಗಿರಿಜಾತೆ ನೋಡುವನ ಸಾಹಸಮಂ ಸಲೆ ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳುಂ
ವಿಲಸಿತಜೀರ್ಣಪರ್ಣಮನೆ ಮೆಲ್ಲು ಬಾಡೊಪ್ಪುವ ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳ
ಗ್ಗಲಿಸಿದ ವಾಯುವಂ ಸವಿದು ನಿಗ್ರಹಿಸಿದರ್ ಶರೀರದಿಂದದೇಂ
ಕಲಿಯೊ ಕಡಂಗಿ ಕಾದಿದನಿವಂ ಸಮದಂಡಿಯೊಳೆನ್ನೊಳರ್ಜುನಂ

೧೭

ಕಾದುವ ಕೆಯ್ದು ಪೋದುದೆನುತಳ್ಳಿದನೇ ಭುಜಶೌರ್ಯಶಕ್ತಿ ಗಿಂ
ಟಾದುದೆ ಸಾರವೀರರಸಮೇಂ ಬಿಸಿಗುಂದಿದುದೇ ಸಹಾಯಮಂ
ಸಾದರವೊಚ್ಚುತಂ ಪಡೆವೆನೆಂಬಭಿಲಾಷೆಯನಾಳ್ವದೇ ಮನಂ
ಕಾದಲೆ ನೋಟ್ಟುದೀತನ ಸಮಗ್ರಪರಾಕ್ರಮಮುರ್ವಿ ಪೆರ್ಚುಗುಂ

೧೮

ಕುಲಗಿರಿ ಸಂಚಲಿಸಿದೊಡಂ

ಜ್ವಲದೌರ್ವಂ ತಂಪನಾಳ್ವೊಡಂ ರವಿಬಿಂಬಂ

ಸಲೆ ಕರ್ಗಿದೊಡಂ ರಣದೊಳೆ

ಕಲಿಪಾರ್ಥಂ ಭೀತವಟ್ಟು ಬೆನ್ನೊಟ್ಟುಪನೇ

೧೯

ಹರಿಯಂತೋದ್ಭೂತನೀತಂ ಶುಭಗುಣನಿಧಿ ಮತ್ಪಾದಭಕ್ತಂ ಸಪತ್ನೋ
ತ್ಯರಸಂಹಾರಾರ್ಥಮೆನ್ನೋಳ್ ಪಡೆಯಲೆಳಸಿ ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಮಂ ದಲಾ
ತಪಸ್ಸಂ

ಚರಣಂಬಿತ್ತಿಲ್ಲಿ ನಿಂದಂ ಕಿಟಿಯ ಕತದೆ ಮದ್ದೇಷಮಂ ತಾಳ್ತಿದಂ ಸಂ
ಗರಮಂ ಕೆಯ್ಯಾಂಡಿವಂಗಿತ್ತ ಪೆನಿನೆಳಸಿದ್ವಸ್ತ್ರಮಂ ಶೈಲಪುತ್ರೀ ೨೦

ಶರದಭೃಥ್ ನದಿಂ ತಪಃಸ್ಥಿತಿಯೊಳಿದುಂ ಶಾಂತಿಯಂ ಮಾಣ್ಡು ಸೂ
ಕರನಂ ದಾಣದಿನೆಚ್ಚದಂ ಬಯಸುತೆನ್ನೋಳ್ ಕಾಳೆಗಂಗೆಯ್ದನೀ
ನರನೆಂದಾತನ ದೋಷಮಂ ನೆನೆಯದಾದಂ ಕೀರ್ತಿಸುತ್ತಿದ್ವನೀ
ಶ್ವರಿಯೊಳ್ ಶಂಭುಗೆ ಭಕ್ತವತ್ಸಲತೆ ಸಲ್ಲಂ ಮೇಣ್ ಪೆಟರ್ಗಕ್ಕುಮೇ ೨೧

ಎನಿಸಿ ಭಕ್ತಜನಪ್ರಣಯಲೀಲಾಲಸಂ ಶೂಲಧರನೊಯ್ಯನೆ ಪೊಗಟ್ಟ
ನಂತರಂ ಮುಷ್ಟಿಯುದ್ಧಸನ್ನದ್ಧನಾಗಿ ನಿಂದ ಪಾರ್ಥನಿದಿರ್ಗವಂದೋ
ರೊರ್ವರು ದೀರ್ಘರೋಷಾವೇಶಪರುಷಪಾಟಲಿತಕಟಾಕ್ಷದಿನಡರೆ ನೋಡಿ
ಬಾಹಾಸ್ಪಾಲನಂ ಗೆಯ್ಯಲೊಡನೆ,

ತುಳ್ಳಿದುದಂಬುಧಿ ತಾರೆಗ

ಳುಳ್ಳಿದುವಾಗಸದೆ ನಡುಗಿದತ್ತಿಳೆ ಫಣಿಪಂ

ಬಳ್ಳಿದನಗಶಿಖರಂಗಳ್

ಕಟ್ಟನೆ ಕೆಡೆದುವು ತದೀಯಪಟುನಿಷ್ಠನದಿಂ ೨೨

ಅನಂತರಮಿರ್ಬರುಂ ನಿರ್ಭರದಿಂದುರ್ಬಿ ಬೊಬ್ಬೆಗೊಟ್ಟಬ್ಬರಿ
ಗಜರಿ ಗರ್ಜಿಸಿ ಕಡಂಗಿ ಕೆಯ್ವಿಡಿದು ಪಳಂಚಿ ಪತ್ತಿ,

ಕುಲಗಿರಿಯುಗ್ಮಮಾಳ್ ಪುರುಷಾಕೃತಿಯಿಂದೆ ಪಳಂಚುವಂತಿರು
ಜ್ಜ್ವಲಬಡಬಾಬ್ಬಿವಡ್ಡು ಯುಗಮಾಂತು ಸರಾಂಗಮನಣ್ಣಿ ಕಾದುವಂ
ತಲಘುಮೃಗಾಧಿಪದ್ವಯನೊಡಂಬಡೆ ಮಾನವವೇಷಮುರ್ಕು ಸಂ
ಚಲಿಸದೆ ಪೋರ್ವವೊಲ್ ಪೊಣರ್ವರುರ್ಬಿ ವೃಷಧ್ವಜಮರ್ಕಟಧ್ವಜರ್ ೨೩

ಪಿಡಿಯೆ ಕರಾಗ್ರಮಂ ಬಿಡಿಸುತ್ತಾಂಕೆ ಬಿದಿರ್ಚುವ ತಟ್ಟಿಗೆಯ್ಯೆ ಮೆಯ್ಯಾ
ಗೊಡಪಿ ತೆರಳ್ಳುವವಳನೆ ಸಿಲ್ವದೆ ಲಂಘಿಸ ಸಂಚಿನಿಂದೆ ಪೊ
ಯ್ದೊಡೆ ಪೊಳೆವಾರ್ಪಿನಿಂದೆಲಿಗೆ ಚಿಮ್ಮುವ ಬಾಹುಗಳಿಂದೆ ಕಂಠಮಂ
ತೊಡರೆ ಕುನುಂಗಿ ಪಯ್ಸರಿಪ ಬಿನ್ನಣಮೊಪ್ಪೆ ಕಡಂಗಿ ಕಾದಿದರ್ ೨೪

ನಿಡುಸುಯ್ಯಿಂ ಭುಗಿಲೆನೆ ಪೊಟ
ಮಡೆ ಪೊಗೆ ಮಿಗೆ ಮುಷ್ಟಿಯುಗಳಘಟ್ಟನದಿಂ ಕೆಂ
ಗಿಡಿ ಕೆದಟಿ ಗರ್ಜನಕ್ಕಿಳಿ
ನಡುಗೆ ಮಹಾಹವಮನೆಸಗಿದರ್ ಧುರಗಲಿಗಳ್ ೨೫

ಪದಘಾತಕ್ಕೆ ಧರಾತಳಂ ಕುಸಿಯೆ ಕೂರ್ಮಂ ಕುರ್ಗಿ ಭೋಗೀಂದ್ರನ
ಗ್ಗದ ದೀರ್ಘಸ್ಥಿತಿ ಕಂಠದೊಳ್ ನೆಲನೆ ಬಾಹುಭ್ರಾಂತಿಸಂಘಾತವಾ
ತದ ಘಾತಕ್ಕೆ ಪಯೋಧರಂ ಕೆದಟಿ ಬಾನೊಳ್ ಜೀರ್ಣಪರ್ಣಂದಲೊ
ಡ್ಡಿದ ವಿದ್ಯಾಧರಪುಷ್ಪಕಂ ಜಗುಲಿ ಯುದ್ಧಂಗಿಯ್ದ ರೀಶಾರ್ಜುನರ್ ೨೬

ತೊಡೆಯಂ ಪೊಡೆಯಂ ಭುಜಮಂ
ಮುಡುಪಂ ಪೇರುರಮನಳಿಕಮಂ ನೆತ್ತಿಯುಮಂ
ಪೆಡತಲೆಯಂ ಬರಿಯಂ ಕಾ
ಯ್ಪಿಡಿದೊರ್ವರನೊರ್ವರಣ್ಮ ಪೊಡೆದರ್ ಕಲಿಗಳ್ ೨೭

ಕ್ಷತರೇಖೆ ತಟ್ಟಲೀಯದೆ
ಮತಿ ಮಿಗೆ ಸಮದಂಡಿಗೆಯ್ದ ನಿವನೆಂದು ಸಮು
ನ್ನ ತರೋಷದಿಂದೆ ತಿವಿದಂ
ಶತಮುಖಸುತನತನುಹರನ ವಕ್ಷಸ್ಥಳಮಂ ೨೮

ಆ ಕೆಯ್ ಮುಂಚದ ಮುನ್ನಂ
ಲೋಕೈಕಾಧೀಶನೆತ್ತಿ ಧೃಢಮುಷ್ಟಿಯನಾ

ಪಾಕರಿಪುತನಯನಂಗಮು

ನಾ ಕಪಟಕಿರಾತನೋವಿ ಮೆಲ್ಲನೆ ತಿವಿದಂ

೨೯

ಅವರಿವರ ಕಾಳೆಗಮಂ

ಸವೆಯದ ಸಾಹಸಮನೀಕ್ಷಿಸಿದ ಸುರಗಣಮುಂ

ಶಿವಗಣಮುಂ ವಿಸ್ಮಯಮಂ

ತನೆ ತಾಳ್ವು ದು ಮಚ್ಚಿ ಪೊಗಟ್ಟು ದಗರಿಪುಸುತನಂ

೩೦

ಮತ್ತಮಾಗಳಾ,

ಮಾಣದೆ ಮತ್ತೆಱಗಿದನಾ

ಸ್ಥಾಣುವನಬ್ಬರಿಸಿ ಸಿಡಿಲ ಮಾಟಕ್ಕಿಯೊಳಭವಂ

ಕಾಣುತದಂ ಸೈರಿಸುತುಂ

ಕೇಣಂಬಡೆದೊತ್ತಿ ಮೆಟ್ಟಿದಂ ಗಾಂಡಿವಿಯಂ

೩೧

ಒಕ್ಕುಡು ನೆತ್ತರ್ ಬಾಯಿಂ

ಮಿಕ್ಕಲರ್ದುಸಿರಡುವ ಮೂಗಿನೆರಡುಂ ಕಡೆಯಿಂ

ದಕ್ಕಟ ತಪ್ಪಾಯ್ತಿನುತುಂ

ಮುಕ್ಕಣ್ಣಂ ಮುಗುಗಿ ಮನದೆ ಸಿಡಿಮಿಡಿಗೊಂಡಂ

೩೨

ಅಂತು ಮರುಗಿ ಕರುಣಾಕರಂ ಕಪರ್ದಿ ಕೆಯ್ದೆಗೆದು ನಿಂದಾಗಳಾ,

ಬಿಡುತುಡು ಧೈರ್ಯವಾರ್ಥಿ ಬಿಡುನಾದುದು ಪೆರ್ಚಿದ ಶಕ್ತಿ ಬಿಂಕಮಂ

ತೊಡುತುಡು ಚಿತ್ತವೃತ್ತಿ ನೆಲೆಗೆ ನೆರ್ಗಿದುದಿದ್ದಿ ಯರಾಜಿ ಬೀತುದೆ

ಛಿಟ್ಟುಮೊಳಸೋರ್ದುತ್ಸವಮಡಂಗಿದುದುನ್ನ ತಿ ಕುಂದನಾಳ್ವೆನೆಂ

ಬಿಡುಕದ ಹೇವನಾವರಿಸೆ ನೊಂದು ಪಲುಂಬಿದನಾ ಧನಂಜಯಂ

೩೩

ಅಳ್ಳಿಱುದುದು ಮಾನಸಮಂ

ತಳ್ಳಂಕಂ ತನು ಬೆಮರ್ತುದಾಹವದೆಸಕಂ

ಪೊಳ್ಳಾದುದು ಚಿಂತೋದ್ಗಮ

ಮುಳ್ಳಲರ್ಧುದವಂಗೆ ಸೊಲದಿಂ ಸುಖಮೋಳವೇ

೩೪

ಒಳಗೊಳಗಲ್ಲು ಚಿಂತಾ

ಕುಳತೆಯನೊಳಕೊಂಡು ಬೇಡನಿವನನ್ನಿಂದ

ಗ್ಗಲಿಸಿದನೆ ಮತ್ಪರಾಕ್ರಮ

ಮೊಳಸೋದುದೆ ಚಿತ್ರಮಂದವಂ ಖತಿಗೊಂಡಂ

೩೫

ಶಿವಪದಭಕ್ತಿಯಂ ತೊಜಿದೆನೋ ಶಿವನಿಂದಿಯನೆಯ್ತೆ ಕೇಳ್ತೆನೋ

ಶಿವನಿಜಭಕ್ತರಂ ಪಟಾದೆನೋ ಶಿವಪೂಜೆಯಗೆಯ್ಯದನ್ನಮಂ

ಸವಿದೆನೋ ಶೈವಸುವ್ರತಮನಾಳ್ತೆ ಡಿವಿಟ್ಟೆನೋ ಪೂರ್ವಜನ್ಮದೊಳಾ

ಶಿವ ಶಿವ ತಾನದಲ್ಲದೊಡೆ ಸಾರ್ಗುಮೆ ಸಂದೆನಗೀ ಪರಾಭವಂ

೩೬

ಎಲ್ಲಂದದಿನಾಹವದೊಳಾ

ಗೆಲ್ಲಂ ಶಬರಂಗೆ ಸೋಲಮೆನಗಾಯ್ತಕಟೆ

ನ್ನೆಲ್ಲಿಯದು ನಿಜಯನಾಮಸ

ಮುಲ್ಲಸಿತಖ್ಯಾತಿಯೆಂದು ಬಿಸುಸುಯ್ಯುತ್ತಂ

೩೭

ಎತ್ತಣ ಒನಮೆತ್ತಣ ಕಿಟೆ

ಯೆತ್ತಣ ಕಾಟ್ಟುಯದನಾಗಮಂ ಶಿವ ಶಿವ ಮೇ

ಣೆತ್ತಣ ಕಾಳಗದುಜ್ಜುಗ

ಮೆತ್ತಣ ಪರಿಭವಮಿದೆನಗೆ ಸಾರ್ದುದು ಚಿತ್ರಂ

೩೮

ಈತಂ ನರನಕ್ಕುಮೊ ಪಡಿ

ಮಾತೇಂ ಮಗುಟ್ಟಾನೆ ಶಬರನಪ್ಪೆನೊ ರಣಸಂ

ಜಾತಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯಗ್ಗದ

ಬೂತಾಟಮೊ ತಿಳಿಯೆನೆಂದವಂ ಚಿಂತಿಸಿದಂ

೩೯

ಎಂದು ಪಲವಂದದಿಂ ಪಲುಂಬಿ ವಿರೂಪಾಕ್ಷನುಪೇಕ್ಷೆಯಿಂದೀ ಪರಾ
ಜಯಂ ತಗುಳ್ಳುದೆಂದು ನಿಜಾಂತರಂಗದೊಳ್ ಬಗೆದು ಕರುಣಾಭಿ ಯಪ್ಪ
ಶಂಕರನಂ ಕಿಂಕರತೆಯಿಂ ಸರಣ್ಣೊಕ್ಕು, ತತ್ಪಾರುಣ್ಯಂಬಡೆದು ಪಗೆಯಂ
ಪರಾಭವಿಪೆನೆಂದು ಕೌಂತೇಯಂ ಚಿಂತಾಸಂಕಮಂ ವಿವೇಕಜಳದಿಂ
ತೊಳೆದು ವಿಮಳಮನಸ್ಸನಾಗಿ,

ಪರಮಶಿವಾಗಮೋಕ್ತವಿಧಿಯಿಂ ಮಣಲಿಂ ನೆಗಟ್ಟೊಂದು ಲಿಂಗಮಂ
ನಿರುಪಮಭಕ್ತಿಯಿಂ ತಿಱಿದು ಪಡ್ಡಳಿ ಬಂದುಗೆ ಕಕ್ಕೆ ಮುತ್ತ ಪಾ
ದರಿಗಳ ಪೂಗಳಂ ಮೃದುಳಬಿಲ್ವದಳಂಗಳನಲ್ಲಿ ತಂದು ಶಂ
ಕರನನೊಪ್ಪಲ್ಪು ಪೂಜಿಸಿದನರ್ಥಿತವೈರಿಜಯಂ ಧನಂಜಯಂ ೪೦

ನಿನ್ನ ಪದಭೃತ್ಯನೆನಿಸಿ
ದೊನ್ನಂ ಗೆಲ್ಲಂ ಕಿರಾತನೀತನನೀಗಲ್
ಬನ್ನಂಬಡಿಸುತೆ ಸೋಲಿಸ
ಪನ್ನ ತಿಕೆಯನಿತ್ತು ಪೊರೆ ಕೃಪಾಳುಗಳರಸಾ ೪೧

ಎನ್ನಾಳ್ವಂ ನೀನಿರುತಿರೆ
ಬನ್ನ ಮಿದೆನಗಾಗೆ ಕೊಪ್ಪಿತೆಯಾವಂಗೆಂಬಾ
ಬಿನ್ನ ಣಮಂ ತೀದೆನ್ನಂ
ಮನ್ನಿಸಿ ರಿಪುಜಯಮನಿತ್ತು ಪೊರೆ ಪರಮಧನಾ ೪೨

ಎಂದು ಪಲವಂದದಿಂ ನುತಿಸಿ ದೈನ್ಯಂದೋಪ್ಪಾ ಪಾರ್ಥಂ ಪ್ರಾರ್ಥಿ
ಸ[ದಂ].

ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟು ನಾಸಾರ್ಥನಂ

[ಪಾರ್ಥಂ ಪುರಮಥನನಂ ಪಲವಂದದಿಂನುತಿಸಿ] ಶಬರಂಗಭಿಮುಖ
ನಾಗಿ ನಿಂದು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ನಿಜಭುಜಸ್ಥಾಲನಂಗಯ್ದು

ಇನ್ನಜಾಯಲ್ವೆ ಒಪ್ಪುಡಲೆ ಧೂರ್ತಕಿರಾತ ಭವತ್ಪರಾಕ್ರಮ
ಪ್ರೋನ್ನತಿಯೆತ್ತರಂ ಪೊಜಮಡೆನ್ನ ಧಿನಾಥಮಹೇಶನೊಲ್ಮಿದಲ್
ಸನ್ನಿದಮಾದುದಿಂದೆನಗೆ ನಿನ್ನ ಸುವಂ ನೆಹಿ ಪೀರ್ವನಾವದೇ
ವನ್ನಿನಗೋತು ಬರ್ಪನವನಂ ಸದೆದಿಕ್ಕುವೆನೀಕ್ಷಣಾರ್ಥದೊಳ್ ೧

ಎಂದು ರೋಷಾರುಣೇಕ್ಷಣದಿನಭೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿರೆಯರೆ,

ಮಣಲ ಲಿಂಗದ ಮಸ್ತಕಾಗ್ರದ ಪುಷ್ಪಮಂಜರಿ ಮಾಣದಾ
ಕ್ಷಣಮೆ ತಲ್ಲಡರ್ದಾ ಕಿರಾತನ ಮಂಡೆಯೆಲ್ಲೆರೆ ಕಂಡು ಕಾ
ರಣಮಿದೇಂ ಪೊಸತೆಂದು ಸಾಧ್ವತಮಾನಸಂ ಮಗುಟ್ಟೀಕ್ಷಿಸು
ತ್ತಣೆಯರಂ ಬಿಡದಿತ್ತ ಲಿಂಗದ ಶೂನ್ಯಶೀರ್ಷಮನರ್ಜುನಂ ೨

ಇದನಿನ್ನುಂ ಮಗುಟ್ಟೊರ್ಮಿ ನೋಟವೆನುತುಂ ಪೂಗೊಂಚಲಂ ತಂದು ಸೂ
ಡಿದನಾ ಲಿಂಗದ ಮಸ್ತಕಾಗ್ರದೊಳೆ ಸಮ್ಯಗ್ಭಕ್ತಿಯಿಂದಾಗ್ನೋ
ಕ್ತದ ಮಾರ್ಗಂಬಿಡಿದೊಲ್ಲ ಪೂಜಿಸಿ ಕರಂ ಕೊಂಡಾಡಿ ಮೆಯ್ಯಿಕ್ಕಿ ನೋ
ಡಿದನಿತ್ತಲ್ ಶಬರೋತ್ತಮಾಂಗವೆಡೆಯು ಪ್ರಾಂಚದ್ಗುಣಂ ಫಲ್ಲುಣಂ ೩

ಕಂಡನಬಿಂಡಪುಷ್ಪಭರಮಂಜರಿಯಂ ಶಬರೋತ್ತಮಾಂಗದೊಳ್
ಮುಂಕತಲಿಂಗಮಸ್ತಕದೊಳಂತದನೀಕ್ಷಿಸಿ ಕಾಣದಾದನಾ

ಖಂಡಲಸೂನುವದ್ಭುತರಸಂಬಡೆದಾಟ್ಟು ಭಯಾಭಿ ಯಲ್ಲಿ ಮುಂ
ಕೊಂಡು ಮುಳುಂಗಿ ತೇಲ್ದುವವನೀಕ್ಷಣಯುಗ್ಮಪಯಶ್ಚರದ್ವಯಂ

೪

ಹರಹರದೇವದೇವನಿನಲೆ ಶಿವಂ ಭುವನೈಕವಲ್ಲಭಂ
ಗುರುಸಕಲಾನುರಗೇ ಶಬರಾಕೃತಿಯಿಂ ಮದನುಗ್ರಹಾರ್ಥವೊ
ಪರಿ ನಡೆತಂದನಲೆ ತಪದುಬೈಗದುದ್ಭ್ರಮೆ ನೆತ್ತಿವತ್ತೆ ಸೈ
ತಿರನೆ ಮರುತ್ತನಂದಳೆದಿದಿರ್ಚಿದನೆನ್ನ ಮೊಲಜ್ಞನಾವನೋ

೫

ಎಂದು ಬಗೆದಾಗಳೆ

ಪಡಿದೆಹಿದಂತೆ ಪಾಜುತೆರ್ವೆ ಪನ್ನನೆ ಜುಮ್ಮನೆ ಮೆಯ್ಯವಿರ್ ಮೊದ
ಟ್ಟು ದಿಕ್ಕಿಡಿದತ್ತು ಘರ್ಮಜಲಮುಣ್ಮಿದುದಂಗದೊಳಾಗ್ರಹಗ್ರಹಂ
ಕಡೆದೊಲಗಿತ್ತು ಕೌತುಕರಸಂ ಬಗೆಗುವಿದುದುತ್ಸವಂ ಮಡ
ಲ್ತಡರ್ದುದು ಭೀತಿ ಬೇರ್ವಟಾದುದೇಟ್ಟಿ ನುನಾಳ್ವದು ರಾಗಸಂಪದಂ

೬

ಬೇತುದು ಬಿಂಕಮೋಡಿದುದು ಮೂಢತೆ ಮೂಡಿದುದಶ್ರು ಕಣ್ಣಿಳೋಳೆ
ಕಾತುದು ಭೀತಿವಲ್ಲರಿ ಮನೋಗತಮುಂ ತಟಾಸಂದು ನಿಂದುದು
ದ್ವ್ಯಾತಮಹಾದ್ವ್ಯುತಂ ಮೂದೊಳಂಗದೊಳಾಯ್ತು ನಿವರ್ಣವೃತ್ತಿ ಚಿಂ
ತಾತುರನಾಗಿ ಬೆಳ್ಳಳಿಸಿ ಬೇವಸಮಂ ತಳೆದಂ ಧನಂಜಯಂ

೭

ಉಟುವೆಳಗು ಸಂಜೆ ನಸುಮ

ಬಳಿದುರ್ದಂಬರದಂತೆ ತಿಳಿವು ರಾಗಂ ನೆಗಟ್ಟು

ಮೃಳಮನೋಳಕೊಂಡ ಬಗೆಯಿಂ

ತಳವೆಳಗಾಗುತ್ತೆ ಪಾರ್ಥನಂದಿಂತೆಂದಂ

೮

ತಿಳಿದೆನೆ ಶಂಭುವೆಂದು ಬಹುಬಾಣದಿನೆಚ್ಚೊಡೆ ತಾಗದಂದದೇಂ

ತಿಳಿದೆನೆ ದಿವ್ಯಮಾರ್ಗಣದಿನಾನಿಸೆ ತಳ್ಳದೆ ನುಂಗಿದಂದದೇಂ

ತಿಳಿದೆನೆ ಕೆಯ್ಯ ಚಾಪಮನಡಾಯುಧಮಂ ಸೆಳೆದೀಟ್ಟು ಕೊಂಡೊಡಂ

ತಿಳಿವೊಳಸಾರ್ದುರ್ದಕ್ಕುಟ ಪುರಾಕೃತಕರ್ಮದ ಪೆರ್ನೆಯೆಂತುಬೋ

೯

ಆವನ ಮಾಯೆಯಿಂ ತ್ರಿಜಗಮಾದುದು ಸೂರ್ಯಸುಧಾಕರರ್ ಪೊಡ
 ಲ್ಲಾವನ ತೇಜದಿಂ ಬೆಳಗುವರ್ ಭುವ ಪೋತ್ಪರರಕ್ಷೆ ಶಿಕ್ಷೆ ಮೇಣ್
 ಆವನಧೀನಮಾವನೊಳೆ ತೋರ್ಪುದು ವಿಶ್ವಮಿದೆಂದುನಾ ಮಹಾ
 ದೇವನೊಳಾಹವಂ ಗಡೆನಗದ್ಭುತಮದ್ಭುತಮೇನನೆಂದಪೆಂ

೧೦

ಪರಮೈಶ್ವರ್ಯಾಸ್ಪದನೊಳ್
 ಪರಿಪೂರ್ಣಪರಪ್ರಕಾಶನೊಳ್ ಪಶುಪತಿಯೊಳ್
 ಪರಶಕ್ತಿಯುಕ್ತನೊಳ್ ಪರ
 ತರಮಹಿಮನೊಳಾಂತಿದಿರ್ಚುತೆಚ್ಚಾಡಿದೆನೇ

೧೧

ಶಿವ ಶಿವ ಸಲ್ಲದೇ ಸಮರಮಿಂತೆನಗದ್ಭಯನೊಳ್ ಮಹೇಶನೊಳ್
 ಭವಹರನೊಳ್ ಮಹಾಮಹಿಮನೊಳ್ ಜ್ವಲನಾಕ್ಷನೊಳಕ್ಷಯಾಂಗನೊಳ್
 ಪ್ರವಿದಿತನಾದಬಿಂದುಕಳೆಯಂ ಮಿಗೆ ಮೀಡಾದನೊಳ್ ಶ್ರುತಿಸ್ತೂತಿ
 ಸ್ತವನಕತೀತನೊಳ್ ಜಗದ ಜೀವರನಾಡಿಸ ಸೂತ್ರಧಾರನೊಳ್

೧೨

ಹರನೊಲವನಾಂಪ ಬಗೆಯಿಂ
 ಪಿರಿದು ತಪಂಗೈಯ್ದ ಬಟುಕಮದನುಳಿದೀಗಳ್
 ಕರಮಜ್ಜತೆಯಿಂ ಪೊಣರ್ದೆಂ
 ಹರಚರಣದ್ರೋಹಕಿಂತು ಭಾಜನನಾದೆಂ

೧೩

ಮೂದಲೆವಾತುಗಳ್ ಗಡ ಮಹಾನಿಗಮೋಕ್ತಿಗತೀತನೊಳ್ ಜಯಾ
 ಹ್ಲಾದದ ಝಂಕೆಗಳ್ ಗಡ ಜಗತ್ತಯದುರ್ಜಯನೊಳ್ ಶರೌಘದಿಂ
 ಭೇದಿಸ ಬಿನ್ನಣಂ ಗಡ ಜಿತಾಂತಕನೊಳ್ ಮಿಗೆ ಮುಷ್ಟಿಯುಧ್ದದಿಂ
 ಕಾದುವ ಕಜ್ಜಮುಂ ಗಡ ನಿರಂಗನೊಳಿಂತಿದು ಚಿತ್ರಮಲ್ಲವೇ

೧೪

ಭಯಭಕ್ತಿಪ್ರಹವೆತ್ತು ನೋಲ್ಪು ನಯನಂ ರೋಷಾರುಣಾವೇಶದು
 ಣ್ಯಯಕಿಂಬಾಯ್ತು ಪದಾಬ್ಜ ಪೂಜನಕೆ ಪಕ್ಕಾಗರ್ದ ಕೆಯ್ ಕೆಯ್ದುವ

ರಯದಿಂ ತಾಳ್ವಿದಿರಾಂತುದೀಶ್ವರಮಹಾಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ಬೀಡಾದ ಜಿ
ಹ್ವೆಯೆ ನಾಣುತ್ತರವಾಂತುದಕ್ಕಟ ನಃಪಾವ್ಯಾನ್ಮೋಹವೇಗೈಯ್ಯದೋ

ಎಂದಿಂತು ಚಿಂತಿಸುತೆ ಪಲ

ವಂದದೆ ಬಗೆನೊಂದು ಹಮ್ಮದಂಜೋಗಿರೆ ಪಾ

ಥಂ ದಯೆಯಿಂದವನರ್ಥೆಡೆ

ಗಿಂದುಧರಂ ತಳವೆ ತಣ್ಣವೀಜುವನಾಗಳಾ

೧೭

ಪೊಗೆಯಳಿದಗ್ನಿ ಯಂತೆ ಮುಗಿಲೋಡಿದ ಭಾಸ್ಕರನಂತೆ ಮಾಯೆ ಮೆಯ್ಯಾ
ದೆಗೆದ ನಿಜಾತ್ಮನಂತಿರೊಪ್ಪಿಯುರ್ಚಿದ ಕೂರಸಿಯಂತೆ ಕಾಂತಿ ಕೆಯ್ಯಾ
ಮಿಗೆ ಶಬರಾಂಗಮಂ ತೊಪ್ಪಿದು ಪೂರ್ವನಿಜಾಕೃತಿವೆತ್ತಲಂಪಿನಿಂ
ಸೊಗಯಿಸುತಿದನಾಗಮತಿರಂ ಪೊಗಬುತ್ತಿರೆ ಚಂದ್ರಶೇಖರಂ

೧೮

ವಿಶತಸುಗಂಧಿ ಸಾರಸುರಭೀಕೃತದಿಬ್ಬುಖಚಂಚರೀಕಸಂ
ಗತಮಕರಂದಪೂರ್ಣಸುಮನೋಗಣಪಾಣಿವಿಮುಕ್ತಭೂರಿದಿ
ವೃತರುಲತಾಂತವೃಷ್ಟಿ ಸುರಭೇರಿಯ ಸರ್ಭರನಾದಮುಣ್ಣೆ ಸ
ನ್ನು ತಸುರರಾರ್ದುಘೇಯನೆ ವಿಜೃಂಭಿಸಿ ಸೂಸಿದುದೀಶ್ವರಾಂಘ್ರಿಯೊಳಾ

ಹರಗಣಮುಂ ಸುರಗಣಮುಂ

ಕಿರಾತವೇಷಮನಗಲ್ದ ದಿವ್ಯಾಭರಣಾಂ

ಬರಗಂಧಮಾಲಿಕಾಬಂ

ಧುರಮೆಸೆದುದು ಮುನ್ನಿನಂತಿರಭವನ ಪೊರೆಯೊಳಾ

೧೯

ಉಪ್ಪಿದು ಪುಳಿಂದಿಸೇವಿತವಿಭ್ರಮಮುಂ ಸುರಕಾವಿನೀಜನಂ
ಬಳಸಿರೆ ತಾನುಮಂತೆ ನಗನಂದನೆ ಹಾರಕಿರೀಟಕುಂಡಲೋ
ಜ್ಜ್ವಳಕಳಕಾಂಚಿ ಕಂಕಣಪದಾಂಗದ ಮುಖ್ಯವಿಭೂಷಣಾಳಿ ಕಣ್
ಗೊಳಿಸಿರೆ ದೇವದೇವನೆಡದೊಳಾ ನೆಲಿಸಿದಳುದಾರಶೇಖರಭೆಯಿಂ

೨೦

ಅಗಳ್,

ಬಿಮರ್ವ ಕಳೇವರಂ ಸುರಿವ ಸಂತಸಗಣ್ಣನಿ ತಳ್ತ ಕಂಪನಂ
 ನಿಮಿದ್ಸೆವಂಗರೋಮತತಿ ಕಣ್ಣೊಳಿಸುತ್ತಿರೆ ತಳ್ತದೆಬ್ಬು ಸಂ
 ಭ್ರಮದ ಪೊದಟ್ಟಿಯಿಂ ಮುದದ ಪೆರ್ಚುಗೆ ಸಂದಣೆಗೊಳ್ಳಿನಂ ಪದಾ
 ಬ್ಬಮನಮದೊಪ್ಪೆ ಮೌಳಿ ಮಣಿದಂ ಮಹಿಯಂ ತನು ಸೊಂಕೆ ಪಾಂಡವಂ

ಅಂತೆಲಾಗಿ ಸರುಜಂ ಸಂಜೀವನಮಂ ಸವಿದಂತೆ, ಬಡವಂ ಕಡವರಂಗಂ
 ಡಂತೆ, ಕಡಲೊಳಾಬ್ಬಂ ತೆಪ್ಪಮನಸ್ಸಿದಂತೆ, ಜಾತ್ಯಂಧಂ ಕಣ್ಣಡೆದಂತೆ
 ನಿರತಿಶಯಸಂಮದಮನೊಳಕೊಂಡು ಕರಾರವಿಂದಂಗಳಂ ಪಣೆಯೊಳಮಾ
 ಚಿ ನಿಂದು;

ಪದತಳದೊಳ್ ತೊಡಂಕಿ ಪರಿದಾಡಿ ಪೊದಟ್ಟಿ ಸೆವಂಗದೇಶದೊಳ್
 ಪದೆದುರದಲ್ಲಿ ಸಯ್ಪುರಿದು ಮಂಜುಳಕಂಠಮನಸ್ಸಿ ವಕ್ರಸ
 ದ್ಯದೊಳೆಡೆಗೊಂಡು ಸುತ್ತಿ ಸುಲಾದಾಡಿ ದಲಬ್ಬು ಸರಿತ್ಸುಧಾಂಶುಗಳ್
 ಪುದಿದ ತದೀಯಮೌಳಿಯೊಳೆ ವಿಶ್ರಮಿಸಿದುದು ದೃಷ್ಟಿ ಸಾರ್ಥನಾ ೨೨

ಅಂತು ಸಡಗರದಿನವನಭವನನಭೀಕ್ಷಿಸಿ,

ಚಳಚಿತ್ತಂ ಜಾಡ್ಯವೃತ್ತಂ ಚಪಳಮತಿ ಮದಾಂಧಂ ಮಹಾವೋಹ
 ಮೂರ್ಛಾ

ವಿಳನಾಶಾಪಾಶಬದ್ಧಂ ಕುಟಿಲನಧಮನಾದೆನ್ನೊಳಾರಯ್ಪುದೇಂ ನಿ
 ಮ್ಗಳಭಕ್ತಿಜ್ಞಾನಭಾಷ್ಯದ್ಗುಣಗಣಮನುಮಾನಾಥ ಸರ್ವಾಪರಾಧಂ
 ಗಳನೀಗಲ್ ತಳ್ತದೆಂತುಂ ಮುಱಿ ಪೊರೆ ಪುರುಳಿಲ್ಲಮೆನ್ನೊಳ್ ಪುರಾರಿ

ಅಜ್ಞಾದಜ್ಞಾದಂ ಮತಿಭ್ರಮಿತನಾದ ಮದಾಂಧಕನಾನೆ ಕಂಡು ಕಂ
 ಡೆಲಿಗದ ಖೂಳನಾನೆ ಕುಱುವಾನಿಸನಾನೆ ಕುಬುದ್ಧಿಯಾನೆ ಕ
 ಟ್ಟುಕೆಯ ದುಷ್ಟನಾನೆ ಮುಱಿ ದೇವ ಮದೀಯಶತಾಪರಾಧಮಂ
 ಮುಱಿ ಕರುಣಾಬ್ಧಿ ನಿನ್ನ ಸುಗುಣೋನ್ನತಿಯಂ ಭುವನೈಕವಲ್ಲಭಾ ೨೪

ವೈಷ್ಣವಕಚಾಭಿರಾಮ ತತಸಾಮ ಸುಧಾಮ ಸುರಾಮ ಸಜ್ಜನ
ಪ್ರೇಮ ನಿರಾಮಯಾಂಗ ಪರಭೀಮ ಸುನಾಮ ನಿಕಾಮ ನಿರ್ಜರ
ಸ್ತೋಮಲಲಾಮ ಹೇಮನಗಧಾಮ ಜಗತ್ತಯಸಾರ್ವಭೌಮ ಸು
ತಾಮಮುಖಾಮರಾಚ್ಯ ಜಿತಕಾಮ ಸದಾಮಳ ಸೋಮಭೂಷಣಾ ೨೫

ಸದ್ಯೋಜಾತಾದಿಪಂಚಾನನದೆ ಪಡೆದು ಮಹ್ಯಾದಿಭೂತಂಗಳಂ ತ
ಳ್ತದ್ಯೋಗಂಬೆತ್ತು ಪಂಚೀಕರಿಸಿ ಬೆರಸುತಯ್ದಯ್ದ ಭೂತಂಗಳಿಂದಂ
ಪ್ರದ್ಯೋತಾತ್ಮಾಂಗಮಂ ಮುನ್ನೆರೆಸಿ ನೆಗಟ್ಟು ತದ್ಯೋಗಮಂ ಜೇತನಾಂತ
ಶ್ಚಿದ್ಯುಕ್ತಂ ಗುಪ್ತಿಯಿಂ ಪ್ರೇರಕನೆನಿಸಿದಪಯ್ ಸೂಕ್ಷ್ಮರೂಪಿಂ ಮಹೇಶಾ

ಭವವಾರಾಶಿವಹಿತ್ರಮಲ್ತೆ ಭವದೀಯಂ ದಿವ್ಯನಾಮಂ ಕೃಪಾ
ರ್ಣವ ಮಾಯಾಮಯಮರ್ದನೌಷಧಮೆ ದಲ್ ಭವ್ಯರ್ಗ ನಿನ್ನೀ ಗುಣ
ಸ್ತವಮೆಂತುಂ ಭವದಂಘ್ರಿಚಿಂತನಮೆ ಕೇಳ್ ಕೈವಲ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿಸುಖೋ
ತ್ಸವಮಂ ಸಾರ್ಜವ ದೂತಿ ನಿಕ್ಕುವಮಿದಕ್ಕುಂ ಧಾತ್ರಿಯೊಳ್ ಶಂಕರಾ

ಎಂದು ಪರಮೋತ್ಸವದಿಂ ಸನ್ನ ತಿಗೆಯ್ದು ಮತ್ತಮಿರದೆ,

ಅತಿಕೋಪಾತುರನಾಗಿ ಮಾಟ್ಟು ತಪಮಂ ನೀಗಾಡಿ ಮುಂಬಿಟ್ಟು ಸ
ಕ್ಷತಕಾಯೋಗ್ರವರಾಹಮಂ ಸದೆದದಂ ಕೊಳ್ಳಾಸೆಯಿಂದಜ್ಞತಾ
ಸ್ಥಿತಿವೆತ್ತೆಚ್ಚು ಶರಂಗಳಿಂ ಪೊಣರ್ದೆನೆನ್ನಿಂ ದ್ರೋಹಿಯಾವಂ ಜಗತ್
ಪತಿ ನಿನ್ನಿಂ ಪೆಟನಾವನೀ ಭುವನದೊಳ್ ದೇವಂ ಕ್ಷಮಾಸಂಯುತಂ ೨೬

ಎಂದು ದೈನ್ಯದೋಷ ಭಕ್ತಿಭರದಿಂ ಮಗಟ್ಟುಂ ದಂಡಪ್ರಣಾಮಂ
ಗೆಯ್ದು ಪದಯುಗಮಂ ತೆಗೆದು ಬಿಗಿದಪ್ಪಿ ನೆತ್ತಿಯೊಳ್ ಪೊತ್ತು,

ಪುಟ್ಟೆಂದು ಸಫಲಮಾದುದು

ನೆಟ್ಟನೆ ಮದ್ದಂಶಕುಸುಮಮಲರ್ದುದು ಪೆಟತೇಂ .

ಮುಟ್ಟದೆನತಿಶಯಪದವಿಯ

ಬಟ್ಟೆಯನೆಲೆ ದೇವದೇವ ನೀನೊಲ್ಲ ದಲಾಂ

ಎಂದು ಸನ್ನು ತಿಗೈಯ್ ಪಾರ್ಥನ ಸಮುನ್ನತಭಕ್ತಿಭಾವಕ್ಕೆ ಭವಾನೀ
ರನುಣಂ ಮಚ್ಚಿ ಮನಂದಂದು,

ಪದೆದಮದಃಸ್ಪಿದಂ ಗುಹಗಜಾಸ್ಕರನಪ್ಪುವ ತೋಳ್ಗಳಿಂದೆ ಮಾ
ಣದೆ ನರನಂ ಮೃಡಂ ಪರಸಿದಂ ನಿಗಮಂಗಳ ಪೆತ್ತ ಬಾಯ್ಗಳಿಂ
ಮುದಮಲರ್ವಂತೆ ಮೆಯ್ದಿಡಪಿದಂ ವರವೀನ ಕರಾಬ್ಬದಿಂದೆ ನೋ
ಡಿದನಖಿಳಾಘಮಂ ತೆಮರ್ವ ಕಣ್ಣಳಿನಾ ನರನೇಂ ಕೃತಾರ್ಥನೋ ೩೦

ಅಂತು ಮನ್ನಿಸಿ ಮತ್ತಮಿರದೆ,

ನಿನ್ನ ಕಟೊಕ್ತಿ ಮಂತ್ರಮೆನಗೆಚ್ಚು ಶರಾವಳಿ ಪುಷ್ಪಸಂಚಯಂ
ನಿನ್ನ ಸರೋಷವೀಕ್ಷಣದ ದೀಧಿತಿ ದೀಪಿಕೆಯರ್ಚನೋಚಿತಂ
ನಿನ್ನ ಧನುರ್ಲತಾಹತಿಯ ಬಾಸುಟಿ ಪೂಗಳ ಮಾಲೆಯೊಚ್ಚುತಂ
ನಿನ್ನ ಯೆ ಮುಷ್ಠಿಯುದ್ಧಮದು ಮತ್ಪದಪೂಜೆ ನಿಜಂ ಧನಂಜಯಾ ೩೧

ಎಂದು ಕೃಪಾಪಾಂಗದಿನಭೀಕ್ಷಿಸಿ,

ಇದು ನಿನ್ನ ವರಶರಾಸನ
ಮಿದು ಶರಮಿದು ಖಡ್ಗಮಿಂತಿದಂ ಪಿಡಿಯೆಂದಾ
ಮದನರಪುವಿತ್ತು ಮುಂಕೊಂ
ಡುದನಾವುದು ನಿನ್ನ ಭೀಷ್ಮಮದನೊರೆಯೆಂದಂ ೩೨

ಎನೆ ಮಹೋತ್ಸವಂದಳೆದು ಕೆಯ್ದಾವರೆಗಳಂ ಮುಗಿದು

ಕರುಣೆಪುದೆನೆಗೆಲೆ ಕರುಣಾ
ಕರ ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರಮಂ ಮಹಾಬ್ರಹ್ಮಶಿರಃ
ಶರಮಂ ಸಮಸ್ತರಿಪುಸಂ
ಹರಮಂ ದಯೆಯಿಂದೆನುತ್ತೆ ಬೇಡುತ್ತಾಗಳಾ ೩೩

ಸರದೊಳ್ ಮಿಂದೆಸಗುತ್ತಮಾಚಮನಮಂ ಸದ್ಭಕ್ತಿಯಿಂ ಪಾದಪಂ
ಕರುಕಕ್ಕೊಲೆ ಉಗಿದರ್ ಗಾಂಡಿವಿಗೆ ತತ್ತನ್ಮಂತ್ರಪೂರ್ವಂ ಕೃಪಾ

ಭೃತಂ ಬ್ರಹ್ಮಶಿರೋಸ್ತ್ರಮಂ ಕರುಣಿಸುತ್ತುಂ ಮತ್ತಮಿತ್ತಂ ಗುಣಾ
ಭರಣಂ ಪಾಶುಪತಾಸ್ತ್ರಮಂ ಪದಿಪಿನಿಂ ಕೊಂಡಾಡೆ ದೇವವ್ರಜಂ ೩೪

ಒರೆದೇಕಾಂತದೊಳೊಳ್ಳಿನಿಂದೆ ನಿಜಭಾಸ್ವತ್ವತ್ವಮಂ ಮೋಕ್ಷದೊಂ
ದಿರವಂ ನಿನ್ನ ಸಮಸ್ತಕಾರ್ಯಕೆ ಸಹಾಯಂ ಮಾಡದೆನ್ನಂಶಮಾ
ದರವಿಂದಾಂಬಕನಂತಲಾಂ ನಿನಗೆ ಕುಂದೆಂದುಂ ವಲಂ ತೋರಿದಾಂ
ತರಿಯಂ ಗೆಲ್ಲಪೆ ಸೌಖ್ಯಮುಕ್ತುಮೆನುತುಂ ಪೇಟ್ಟಿಂ ಭವಾನಿಧನಂ ೩೫

ಅಗಳ್ ನಿಜೇಷ್ಟಲಾಭಮುದಿತಾಂತಃಕರಣಂ ಪುರಂದರನಂದನಂ ಪುರ
ಹರನ ಪೊರೆಯೊಳೆಸವ ಕರುಣಾರಸಭರಿತೆಯಂ ಗಿರಿತನುಜೆಯಂ ಕಂಡು
ಸಾಷ್ಟಾಂಗವೇಜಗಿ ನಿಂದು ಕರಾಂಜಲಿವೆರಸು,

ಕಮಲಭವಾಂಡಕೋಟಿಗಳನ್ನೇಕನಿಜಾಂಶದೆ ಪೆತ್ತು ಮೋಣವಂ
ಪ್ರಮುದದಿನೋವಿ ಚಿಡ್ಗನರೂಪದಿನಾಂತರಬಾಹ್ಯದೊಳ್ ಸಮಾ
ಕ್ರಮಿಸಿ ಮುಸುಂಕಿ ಸಂಹರಿಸುತಂತ್ಯದೊಳದ್ವಯಮಾದ ಬೊಮ್ಮದೊಳ್
ಸಮಂಸವಾಳ್ಳ ನಿನ್ನಿರವನಾರ್ ಸಲೆ ಪೇಟ್ಟರೊ ಸರ್ವವ್ಯಂಗಿಗಳೇ ೩೬

ಎಂದು ಸಂದಣಿಪಾನಂದದಿಂ ಸನ್ನತಿಗೆಯ್ದು ಕರ್ಣರಿಪುವನಪರ್ಣಿ
ಪೂರ್ಣ ಕೃಪೆಯನಭೀಕ್ಷಿಸಿ,

ಬಾರೆಲೆ ಪದ್ಮಲೋಚನನ ಮಯ್ದುನ ಪಾಂಡವ ನಿನ್ನ ಭಕ್ತಿವಿ
ಸ್ತಾರಮಿದಿತ್ತುದೆನ್ನ ಬಗೆಗುತ್ತವಮಂ ಪಿಡಿ ಕೊಟ್ಟೆನೆಂ ಭವದ್
ವೈರನಿಕಾಯಮಂ ಕ್ಷಣದೊಳದಿಪ ಬಾಣಮನೆಂದು ಸದ್ಗುಣಾ
ಧಾರಂ ಧರಾಧರೇಂದ್ರಸುತೆಯಿತ್ತಳುದಾರತರಾಂಜನಾಸ್ತ್ರಮಂ ೩೭

ಮೊದಲೊಳದೊಂದು ಪತ್ತು ತುಡುವಲ್ಲಿ ಶತಂ ಬಿಡುವಲ್ಲಿ ಸಾಸಿರಂ
ಪದಮಿಡುವಲ್ಲಿ ವೈರಶತಸಂಹತಿಯಂ ತಲಾನಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷಮ
ಗ್ಗದ ಗತಿಯಲ್ಲಿ ಕೋಟಿ ಸಮರಾಂಕಣದೊಳ್ ಗಣನಾವಿಹೀನಮು
ಘ್ನದು ರಿಪುವ್ಯಂದಮಂ ತವಿಸಿ ನಿನ್ನೆಡೆಗೆಯ್ದು ಗುವಿಾ ಮಹಾಶರಂ ೩೮

ಎಂದೊರೆದು ಕರುಣಿಸುತೆ ಗಿರಿ
ನಂದನೆ ಭುವನೈಕಮಾತೆ ಜಯಮಂ ಪಡೆ ನೀಂ
ಕಂದ ಸಮರಾಂಗಣದೊಳೆನು
ತಂದನುರರ್ ಪೊಗಟೆ ಪರಸಿದಳು ಗಾಂಡಿವಿಯಂ

೩೯

ತಿವಪಾದಾಬ್ಜದ ಸೊಂಕಿನಿಂ ವಿಮಳತೇಜಃಸ್ಫೂರ್ತಿ ಮೆಯ್ಯೆಚೆ ಪೊ
ಣ್ಣುವ ಮಂದಸ್ಥಿತಸಾಂದ್ರಚಂದ್ರಿಕೆ ಪೊದಟ್ಟು ಸ್ಥೈರಿಯು ಕಣ್ಣೊಪ್ಪೆ ಕಾಂ
ತಿವಶೇಷಸ್ಪಟಿಫುಲ್ಲಲೋಚನಯುಗಂ ಚೆಲ್ವಾಗೆ ಸೌಂದರ್ಯ ಸಾ
ರವಿರಾಜತ್ತನು ಗಾಡಿನೆತ್ತು ಮೆಚಿದಂ ಗಾಂಡೀವಚಾಪಾಯುಧಂ

೪೦

ಅಂತೆಸದಿರ್ಪಿನಮಾಗಳು,

ಸುರಲೋಕಕ್ಕಿರದೆಯ್ವಿ ನಿರ್ಜರವರಂಗಾನಂದಮಂ ಸಾರ್ಚಿ ಸಾ
ದರಮಲ್ಲಿಂ ಬಟುಕೆಯ್ವಿ ಧರ್ಮತನಯಂ ಮುಂತಾದ ಭಾಸ್ವತ್ಸಹೋ
ದರರೊಳು ನೀಂ ಬೆರೆದಾಂತ ವೈರಿಗಳನೆಮ್ಮಾ ಬಾಣದಿಂ ಗೆಲ್ವು ಭಾ
ಸುರಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಮನಾಳ್ವದೆಂದು ಗಿರಿಶಂ ಬೀಟ್ರಿಕ್ಯಾಟ್ಟನಾ ಪಾರ್ಥನಂ

ಪರಮಾನಂದಮಯಂ ಪ್ರಸನ್ನವದನಂ ಪದ್ಮಾಪ್ತಕೋಟಿಪ್ರಭಾ
ವರಣಂ ಪನ್ನಗಭೂಷಣಂ ತ್ರಿಭುವನಾಧೀಶಂ ತ್ರಿತತ್ತ್ವಾತ್ಮಕಂ
ನಿರಘಂ ನಿಶ್ಚಲನಪ್ರತರ್ಕ್ಯಮಹಿಮಂ ಗೌರೀಶನೊಪ್ಪಿದನ
ಚ್ಚರಿವೀಣುತವಿಳರ್ಗೆ ಸಂತತಕೃಪಾರತ್ನಾಕರಂ ಶಂಕರಂ

೪೧

ಪದಿನಯ್ಯ ನೆಯದಿದೆನಿಸುವ
ಮದನಾರಿಯ ಶಬರಲೀಲೆಯಂ ವಸ್ತುಕಮಾ
ರ್ಗದೊಳೊರೆದೆಂ ಕೆಯ್ಯಾಳ್ವುದು
ಸದಮಳಮೃಡಭಕ್ತರೆನಿಪ ವಿಬುಧರ್ ಧರೆಯೊಳು

೪೨

ಸಕ್ಕದಗಬ್ಬಮಂ ಮಿಸುಪ ಕನ್ನಡಗಬ್ಬಮನೊಲ್ವು ಕೋವಿದರ್
ಬೆಕ್ಕಸಮುತ್ತ ಮಚ್ಚಿ ಪೊಗಟುತ್ತಿರೆ ಶಂಭುಕೃಪಾವಶೇಷದಿಂ

ಮೋಕ್ಷಕ್ಕಳಮಾಗೆ ಸರ್ವರಸಮೋಪ್ಪಿರೆ ಪೇಟ್ಟು ನಶೇಷಕಾವ್ಯಬೃಂ
ದಕ್ಕಿದ್ದ ಸಾರಮೆಂದೆನೆ ಷಡಕ್ಷರದೇವನದೇಂ ಪ್ರಗಲ್ಬನೋ

೪೪

ಜೇಂಗೊಡವಂತೆ ರೈಕರಿಸ ತುಂಬಿಗಳಿಂಚರದಂತೆ ಪೆಂಪನಾ
ಳ್ವಿಂಗಡಲಂತೆ ಪಕ್ಷುಸೆವ ಮಾಮರದಂತೆ ಪಯೋಜದಂತೆ ಬೆ
ಳ್ವಿಂಗಳಸೊಂಪಿನಂತೆ ಸುಸಿಲಾಸೆಯ ನಲ್ಲಳ ನೋಟದಂತೆ ಚಿ
ತ್ತಂಗೊಳಲಾರ್ಪುದೀ ಕೃತಿ ಷಡಕ್ಷರದೇವಕೃತಂ ರಸಜ್ಞರಾ

೪೫

ಮಾಣೆಸಿ ಕಂಬಳಾಶ್ಚತರ ಗಾನಮನಂತಿರವೇಟ್ಟು ವಾಣಿಯಾ
ವೀಣೆಯನುಣ್ಣುವೆತ್ತ ಸರಮಂ ಕಡೆಗಣ್ಣೆ ನಿಜಾಗ್ರದೇಶದೊಳ್
ಜಾಣೆಸೆದಿರ್ಪಿನಂ ಪಡೆದು ಪಾಡುವ ಗಂದರರಂ ಕಡಂಗಿ ಕ
ಲ್ಯಾಣಿಯಕಾಂತನಾಲಿಸುಗೆ ಸದ್ರಸಮೊಪ್ಪುವ ಮತ್ಪ್ರಬಂಧಮಂ

೪೬

ಇದು ನಿಖಿಲಭುವನ್ನೈಕವಲ್ಲಭಸುರಾಸುರೇಂದ್ರವರದಕರುಣಾವರಣಪರಮಶಿ
ವಲಿಂಗತರುಣಪತಂಗಸಂಗತಮಂಗಳಹೃದಯಾರವಿಂದಬಂಧುರ ಸರಸಸಜ್ಜನ
ನಾನಿತೋಭಯಕವಿತಾನಿಜಕ್ಷಣ ೞ ಷಡಕ್ಷರದೇವವಿರಚಿತಮಾದ ಕಿರಾತರುದ್ರ
ಲೀಲಾಕಥನ ವಿಶ್ವಪ್ರಬಂಧಂ ಪರಿಸಮಾಪ್ತಂ.

ಮಂಗಳಂ

ಬಹುತರಜನ್ಮಕೋಟಿಗಳೊಳಾರ್ಜಿಸಿದುತ್ತಮಪುಣ್ಯದೇವಕ್ಕಿಯಿಂ
ಮಹಿಯೊಳೆ ಸತ್ಯವಿತ್ತದಿವಿಷನ್ಮಣಿ ಸಾರ್ಗುಮದೀಗುಮದ್ಭೂತಾ
ವಹಸುಖಮಂ ಲಸತ್ಯವಿಗೆ ಸಾರ್ಗುಗುಮುಜ್ಜ್ವಲಕೀರ್ತಿಯಂ ಸದಾ
ಮಹಿತಪರಾರ್ಥಮಂ ಕುಡುಗುಮಿಶ್ವರನೊಲೈಯನುಂಟುಮಾಡುಗುಂ

ಟಿಪ್ಪಣಿ

ನಾಂದಿ

೧ ಶರಭವ-ಷಣ್ಮುಖ, ಅಗಜ-ಪಾರ್ವತಿ, ಇವರನ್ನು ಉತ್ಸಂಗ-
ತೊಡೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಳ್ಳ, ಅಭ್ರಾಂತ-ಭ್ರಾಂತಿರಹಿತವಾದ, ಯೋಗಾ-
ರಾಮ+ಅಂಚಿತ, ಅಂಚಿತ-ಸುಂದರವಾದ, ವಿ+ಅ+ಮಿತ್ರ+ಅ-
ಹೀನ-ವ್ಯಾಮಿಶ್ರಾಹೀನ, ವಿ-ವಿಶೇಷವಾಗಿ, ಅಹೀನ-ಆದಿಶೇಷ,
ಕಟಕ-ಹಸ್ತಾಭರಣ, ಭ್ರಾಜಿಷ್ಣು-ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ

ಮಂಗಳರೂಪನೂ, ಷಣ್ಮುಖ ಪಾರ್ವತಿಯರನ್ನು ತೊಡೆಯಮೇಲು-
ಳ್ಳವನೂ, ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿಯೂ. ಗಣಪನಿಂದ ಕೂಡಿದವನೂ, ಸರ್ವಭೂಷಣ-
ನೂ ದಿವ್ಯಾಗಮನೂ, ಶಾಂತನೂ ಆಗಿ ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ ಗಿರಿಶನು ನಮ್ಮನ್ನು
ಕಾಪಾಡಲಿ.

೨ ಕದಂಬ-ಸಮೂಹ, ಕಬರಿ-ಕೂದಲು, ಭರ-ಅತಿಶಯ, ಕಳಿಂದ-
ಜ-ಕಾಳಿಂದೀನದಿಯ, ಅಂಬು-ನೀರು, ಸಾರ-ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ, ಕಳಾ-ಕ-
ಲೆ, (ಅರವತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಕಲೆಗಳು) ಅನ್ವಿತ-ಕೂಡಿದವಳು,

೩ ಶಿವಭಕ್ತಿಯೆಂಬ, ಪ್ರಮದಾ-ಪ್ರಿಯಳ, ಮುಖ+ವಿಕ+ಮು-
ಕುಕ, ಮುಕುರ-ಕನ್ನಡಿ. ಅಕ್ಷರ ಸದ್ಧರ್ಮಕಳೇವರಂ ಅಕ್ಷ-
ರ-ನಾಶರಹಿತವಾದ, ಕಳೇವರ-ಶರೀರವುಳ್ಳವನು ರಾಕಾಸುಧಾಕ-
ರಂ-ಪಾರ್ಥಿವಮಾಜಂದ್ರ

೪ ಕನಕಕ್ಷಾ-ಧರವಪ್ರ-ಮೇರುಪರ್ವತದ ಸಾನುಪ್ರದೇಶ, ವಪ್ರ-ಕ್ರೀ-
ಡೆಯಂ ನೀಳ್ಕಿ-ವನಕೇಳಿಯಾಡಿ, ನಾಕನದಿ-ಗಂಗೆ, ಪೂತ್ಕರಿಸಿ-ಚೀ-
ರಾಡಿಲೂದಿ. ಇಭವಕ್ರು-ಗಜಮುಖ, ಅಜಪ್ರ-ಸರ್ವದಾ

೫ ಸೋಮಸಾಧ-ಪಾಲ್ಕುರಿಕೆ ಸೋಮನಾಥ, ಹರಿಹರ, ಹರಕವಿ-
ಶೈವಕವಿಗಳಾದ, ಪದ್ಮರಸ, ಬಲವಂದು-ಪ್ರದಕ್ಷಿಸಿ. ನೆಗಟ್ಟು ಪೆ-ರಚಿ
ಸುತ್ತಿನೆ.

೧. ಭೋಗಿವಿಭೂಷಣೋಪ್ಪಿದಂ

೧ ತನ್ನ ವಧುವಿನೊಡನೆಯೇ ಕೂಡಿದವನೆಂದು, ಕುಂಭಜಂ-
ಅಗಸ್ತ್ಯನು, ಕೂಡಿದನು. ತನ್ನ + ಅಹಿತ + ಅದ್ವಿಗಿ-ಶತ್ರುವಾದ
ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ (ವೈನಾಕ ಪರ್ವತ) ಆಶ್ರಯದಾತನೆಂದು. ಶತ್ರುವಾದ
ರಾವಣನನ್ನು, ಕಾದೊಳಕೆಯ್ದು ನೆಂದು-ಕಾಸಾಡಿದವನೆಂದು. ಹಾಲಾ
ಹಲ-ವಿಷ.

೨ ಪರಿವೃತಮಾದತದ್ವನಧಿ-ಆ ಸಮುದ್ರದಿಂದ ಬಳಸಲ್ಪಟ್ಟ, ವಾ-
ರಿ-ನೀರು, ಸಮುನ್ಮಿಳಿತ-ಜೆನ್ನಾಗಿ ಕೂಡಿದ, ಅಲವಾಲ್-ಸಾತೆ, ಮಕ-
ರಂದ-ಪುಷ್ಪರಸ; ನಿರ್ಝರ-ಪ್ರವಾಹ, ವಾರ್ಧರೋತ್ಕರ-(ವಾರಿ-
ಧರ + ಉತ್ಕರ)-ಮೋಡಸಮೂಹ, ಅಳಿ-ದುಂಬಿ, ಪೂತು-ಹೂಬಿ-
ಟ್ಟು, ಕರ್ಣಿಕಾರ-ಬೆಟ್ಟದಾನರಿ, ನಗ-ಮರ, ಭೂರಿ-ದೊಡ್ಡ

೩ ಸುರಪಾದಪ-ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷ, ಮಣಿಶ್ರೇಣಿ-ರತ್ನಸಮೂಹ, ಸ್ವ-
ರ್ಧೇನು-(ಸುರಧೇನು) ಕಾನುಧೇನು, ಖಚರರ-ದೇವತೆಗಳು

೪ ನೀಲಮಣಿ-ಇಂದ್ರನೀಲಮಣಿ, ಅಚ್ಚರಿಯರು-ಅಪ್ಸರೆಯರು,
ಪುಗೆ-ಪ್ರವೇಶಿಸಲು, ಎರಲೆ-ಜಿಂಕೆ, ಕಾಟ್ಟುರ-ಕಾಡಿನ ಪ್ರವಾಹ

೫ ಚಂದ್ರೇಂದ್ರಾಶ್ವಪೀಠ-ಚಂದ್ರಕಾಂತ ಶಿಲೆಯ ಪೀಠ, ಕೆಯ್ನ-
ಣ್ಣೆ-ವೃದ್ಧಿಯಾಗುವಂತೆ, ಬಿನದ-ವಿನೋದ, ಕಂದರ-ಗುಹೆ, ಗವಿ

೬ ತೊಂಡುಗೆಡೆ-ಮಾತನಾಡು (ಗಿಳಿಯ ಕೂಗು, ಮೌನು),

ಪಂಡಿತನಕ್ಕೆ-ಗಿಳಿ, ಸೋಗೇ-ನವಿಲು, ಅಂಡಲೆ-ಕೋಟಲೆ

೭. ಅಗರ್-ಕಂದಕ, ಅಕ್ಕರಿ-ಕೋಟೆಯ ಗೋಡೆ
 ೮. ಪಳಂಚಲೆ-ವ್ಯಾಪಿಸು, ಭರ್ವಹರ್ವ್ಯ-ಚಿನ್ನದ ಭವನ
 ಗದ್ಯ. ಪೃಥುಳ-ವಿಶೇಷ
 ೯. ಶಾಲ-ಪ್ರಕಾರ, ದಾರವಟ್ಟ-ಪುರದ್ವಾರ, ಬೆಡಂಗು-ಸೋಗಸು
 ೧೦. ಕುಟ್ಟಿವು-ವೇದಿಕೆ, ವಿತರ್ದಿ-ಜಗುಲಿ, ಕವಾಟ-ಬಾಗಿಲು
 ಗದ್ಯ. ಅಶೆ ದಿಕ್ಕು, ಪರಿವಿಡಿ-ಕ್ರಮ, ಪರಿಜು-ಅಕ್ಕಿ, ಗಾಡಿ-ಸೋಗಸು
 ೧೧. ಅನಘಂ-ಪಾಪರಹಿತ, ಅಜಡ-ಜೈತನ್ಯ ಸ್ವರೂಪ,
 ೧೨. ಬಾಂಬೊಟ್ಟಿ-ಗಗನಗಂಗಿ, ಶಶಾಂಕಲೇಖ-ಚಂದ್ರಲೇಖ,
 ಅಂಬಕ-ಕಣ್ಣು, ಕೃತ್ತಿವಸ್ತ್ರ-ಜಿಂಕೆಯು ಚರ್ಮ, ಕರೆ-ಗುರುತು,
 ಮೃಗಾಂಕಪಾಣಿ-ಕುಶ್ವರ
 ೧೩. ಅಲರ್ಗಾ-ಹೂವಿನಂತಹಕಣ್ಣು, ಜೊನ್ನ-ಬೆಳುದಿಂಗಳು,
 ಅಲಂಪು-ಸುಖ ವಿಸಯಂಬರಿ-ದಿಕ್ಕಾಪಾಲಾಗಿ ಹರಿ, ವಿಸರ-ಗುಂಪು
 ಅದ್ವಿಜ-ಪಾರ್ವತಿ
 ೧೪. ಅಚ್ಚರಿಯರ್-ಅಪ್ಪರೆಯರು, ಪೊವಳ್ಳ-ವ್ಯಾಪಿಸಿ, ತುಂಬು,
 ಕಾಣೆ-ಕಾಣಿಕೆ
 ಗದ್ಯ. ಪ್ರಣವ-ಮಂತ್ರ, ಅಲುಪ್ತ-ಜ್ಯೋತಿಯಿಲ್ಲದ, ಅಪರಿಚ್ಛನ್ನ-ಅಖಂಡ
 ಮುಗಲ್-ವೋಗ್ಯ, ಚಿತ್-ಅಂತರಂಗವ ಅರಿವಿನ ಶಕ್ತಿ,
 ಬಿತ್ತು-ಬೀಜ, ಸರ್ವ-ಹಿರಿಮೆ, ಕರು-ಎರಕ
 ೧೫. ಒಪರ್ಣಿ-ಪಾರ್ವತಿ, ವಕ್ರ-ಮುಖ, ನೇಹ-ಸ್ನೇಹ, ಲಃಸ್ಯ-ನೃತ್ಯ

೨. ಮನೋರಥ ಮಿತ್ತು ರಕ್ಷಿಸೆಂ

- ೧ ಮೃಗಾಜಿನ-ಜಿಂಕೆಯಚರ್ಮ, ಘರ್ವವಾರಿ-ಬೆವರು, ಇರ್ಪು-ತೇವ
 ಇರ್ಪುಗುಂದಿದ-ತೇವವಾರಿದ, ಅಕ್ಷಮಾಲೆ-ಜಪಪರ
 ಗದ್ಯ. ತಳ್ಳಂಕ-ದಿಗ್ಭ್ರಾಂತಿ, ಮಲ್ಲಟ-ವ್ಯಾಕುಲ, ಉಬ್ಬುಸ-ವ್ಯಥೆ,
 ಉಬ್ಬಿಗ-ಉದ್ವೇಗ, ಪರಿಕಲಿಸು-ಸೇರಿಕೊಳ್ಳು, ಎಸಕ-ಕಾರ್ಯ

ನುಸಕ-ರೋಷ, ತಳ್ಳದೆ-ತಡಮಾಡದೆ, ಮೆಯ್ಯಚುರ್-ಮೈದುಂಬಿ,
ನಿಟಲ-ಹಣೆ, ಘಟಿತ-ಜೋಡಿಸಿದ; ಸೇರಿಸಿದ.

೨. ಜಾಡ್ವಿ-ಗಂಗೆ, ಕಪರ್ದಿ-ಈಶ್ವರ, ಪ್ರಭಂಜನ-ಬಿರುಗಾಳ
ಕುಶೇಶಯ-ಕಮಲ, ಅರ್ಕ-ಸೂರ್ಯ, ಶಶಾಂಕ-ಚಂದ್ರ.

೩. ಮರಾಳ-ಹಂಸ, ಮಿಹಿರ-ಸೂರ್ಯ.

೪. ನರವಾಹ-ಕುಬೇರ, ಶಕ್ರ-ಇಂದ್ರ, ಹುತವಹ-ಅಗ್ನಿ, ಧಾತ್ರ-
ಬ್ರಹ್ಮ, ಸೇವ್ಯಾ-ಹೆದರು; ತಲ್ಲಣಿಸು, ಹಮ್ಮದಂ-ಬೋಗು-
ಮೂರ್ಛಿಹೋಗು, ಸಡಲಿಡು-ಜೆದರು, ಕಾಲಕ್ಷೇಪ-ಕಾಳಕೂಟ;
ಹಾಲಾಹಲ.

೫. ಪರಿಘ-ಹೊಡೆತ, ಟಿಘ-ಸಮೂಹ, ಪುಷ್ಕಲ-ಆದ್ಭುತವಾದ
ಆವರ್ತಕ-ತಿರುಗುವಿಕೆ, ನ್ಯಾತ-ಸಮೂಹ,

೬. ಪಳವಾತು-ವೇದ, ಸಮಂತು-ನೇರವಾಗಿ, ಮುನ್ಮೊಲಲ್-ತ್ರಿಪುರ
(ಮೂರುಮೊಲಲ್)

೭. ಅಳ್ಯಾಡು-ಲಯಹೊಂದು

೮. ಅನವದ್ಯ-ಪ್ರಶಂಸನೀಯ, ಪರಿಗತ-ಸೇರಿದ, ಅಜಂಡ-ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ

೯. ಅಮ್ನಾಯ-ವೇದ

೧೦. ಕರೆಗಣ್ಣುವ-ಮೇರೆನರಿಯುವ

ಗದ್ಯ. ಮಗುಟ್ಟು-ಮತ್ತೆ, ಸಂಸ್ತವನ-ಸ್ತೋತ್ರ.

೧೧. ಬೇವಸ-ತೊಂದರೆ,

ಗದ್ಯ. ಪ್ರಗಲ್ಬ-ಪ್ರಾಥ

೧೨. ಧನ-ಪತಿ

೧೩. ಪ್ರಸ್ಫುಟ-ಎದ್ದುಕಾಣುವ, ರೋಚಿ-ಕಾಂತಿ. ಕ್ಷಣರೋಚಿ-
ಮಿಂಚು, ಪ್ರಣುತೋದ್ಯತ-ಅಲೆಯಲೆಯಾದ, ಹರಿತ-
ಹಸುರು, ಭೂಭೃತ-ಬೆಟ್ಟ, ರುಂದ್ರ-ವಿಸ್ತಾರ,

೧೪. ಗೊತ್ತು-ಪ್ರದೇಶ, ಇಕ್ಕೆ-ಇರುವಸ್ಥಳ, ಸಯ್ಯು-ಪುಣ್ಯ.

೧೫. ಉದ್ಗಮ-ಮೇಲೆ ಚಾಚಿದ, ಅನೂನ-ಅತಿಶಯ

೧೬. ಜಲ್ಲಿ-ಹಬ್ಬಿಹರಡಿದ, ಕೊನರ್-ಚಿಗುರುವುದು, ಕೂವಕಂಬ-
ಹಡಗಿನ ನಡುಗಂಬ
೧೮. ಸಾಮಜ-ಅನೆ, ಜೇವಣ-ತುತ್ತು.
೧೯. ದೂವ-ದರ್ಭೆ
೨೦. ಪ್ರಮದಾಳಿ-ಮದಿಸಿದ ದುಂಬಿ (ಪ್ರಮ: ೨+೨೪), ಪ್ರಯುತ-
ತುಂಬಿದ.
೨೧. ಕದಿರ್-ಕಿರಣ, ಸವಿಧ ಸ್ಥಳ-ಸಮಿತ್ತು ಬೆಳೆಯುವ ಸ್ಥಳ
೨೨. ಹಿವರಿ-ಮೂಲೆ, ಅಜಸ್ರ-ನಿರಂತರ
೨೩. ಶೃಶ್ರು-ಮೀಸೆ
೨೫. ಅಡ್ಡಾಯುಧ-ಅಡ್ಡಾಯುಧ (ಒಂದು ಬಗೆಯ ಕತ್ತಿ) ಅಕ್ಷ-
ಮುಸುಕಿದ
೨೬. ವಿಧ್ಯುಕ್ತಪ್ರಕಾರ-ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತವಾಗಿ
- ಗದ್ಯ. ಪರಿಸರ-ಪ್ರದೇಶ, ವಿದಾರಿತ-ಕುಕ್ಕಲ್ಪಟ್ಟ, ಸಹಕಾರ-ಮಾವು,
ಕ್ಷರಿತ-ಸುರಿವ, ಪರಿಕಾಲ್-ಕಾಲುನೆ
೨೭. ಸಮುದ್ಭುತ-ಮೇಲೆತ್ತಿದ, ನಿಷಂಗ-ಬತ್ತಳಿಕೆ
೨೯. ಕೂರಸಿ-ಹರಿತವಾದ ಕತ್ತಿ, ವಪು-ಶರೀರ
೩೦. ಕೆತ್ತಡಿ-ತಾಪಸ
- ಗದ್ಯ. ಆಖಂಡಲ-ಇಂದ್ರ, ವಿಡಂಬನ-ವ್ಯಂಗ್ಯ ಅಕರ್ಣಿಸಿ-ಕೇಳಿ.
೩೧. ಅಜ್ಜಿಜರ್-ಅಕ್ಕರೆ ; ಪ್ರೀತಿ.
೩೨. ಆ ಭೀಷ-ಭಯಂಕರ, ಸಿತಗ-ಜಾರ (ವೀರ), ತಿತಿಕಂಠ-ಈಶ್ವರ
ತನುತರ-ಅಲ್ಪ
೩೩. ಪಕ್ಕಾಗು-ಈಡಾಗು
೩೪. ತಳರ್-ಹೊರಡು, ತನ್ನ ಗರಿವು (ತತ್ + ಅಗ + ರಿವು) ಇಂದ್ರ
ಕೇಲಕ್ಕೆ ಕಂಟಕನಾಗಿ ಬಂದ ಅರ್ಜುನ
೩೫. ಒಚ್ಚತ-ಒಪ್ಪುವಂತೆ
- ಗದ್ಯ. ಪೂಣ್-ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ

೫೯. ತುರಿಯ-ಅತ್ಯುನ್ನತಯೋಗಸ್ಥಿತಿ, ಫಲಾದನ-ಫಲಾಹಾರ
 ೪೧. ಉರ್ವಿದ-ವ್ಯಾಪಿಸಿದ; ತುಂಬಿದ, ಅವಗಾಹ-ಮುಳುಗು
 ಸಟ್ಟಿದ-ದುಂಬಿ
 ೪೨. ಪಳಕುಗೋಡೆ-ಸ್ಥಟಕದಗೋಡೆ, ಬೆಚ್ಚುವೋಲ್-ಬೆಸೆದಂತೆ
 ಅಗಿ-ಹೆದರು, ಕಾಯ್ತು-ಕಾವು, ಮುಸುಳ-ಕಾಂತಿಹೀನ,
 ಆತ್ತ-ಹೊರಟ, ಪ್ರವೃದ್ಧ-ವೃದ್ಧಿಯಾದ
 ೪೩. ಗೆಂಟಾದುದು-ದೂರ ಸರಿಯಿತು, ಸೀಕಿರಿವೋಗು-ಸೀದು
 ಕಪ್ಪಾಗು, ಅಬ್ಬು-ಅದ್ದು
 ೪೪. ನೀಡಾಗು-ದೂರವಾಗು
 ೪೫. ಪ್ರಣಯ-ವಿಶ್ವಾಸ
 ೪೬. ರದನ-ಹಲ್ಲು
 ೫೦. ಅಭಿಶಂಕೆ-ಹೆದರಿಕೆ, ಅನುಗ್ರ-ವೈದುನ
 ೫೧. ಅಂಪುದು-ಆಚರಿಸು, ಪದೆದು-ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ, ಅನ್ವಿತ-ಕೂಡಿದ
 ೫೨. ಪ್ರಪತ್ತಿ-ತಪಸ್ಸು
 ೫೩. ನನ್ನಿ-ಸತ್ಯ, ಉಜ್ಜುಗಿಸು-ಉದ್ಯೋಗಿಸು : ಪ್ರಾರಂಭಿಸು,
 ಮೃಗಯಾ-ಬೀಟಿ, ರತ-ಆಸಕ್ತ

೩. ಪಿರಿದಾ:ದುಡಾಜೇಂಟೆಯಬ್ಬರಂ

೧. ಸಬ್ಬವಕಾಣ-ಮೇಳದವರು ಡಿಂಡಿಮ-ಒಂದುಬಗೆಯ ವಾದ್ಯ
 ಕಟಕ-ಸೈನ್ಯ, ನಿಕ್ಷಣ-ಧ್ವನಿ
 ೨. ಬಂಜಲ್-ಗೊಂಚಲು, ತೆಳ್ಳರೆ-ತೆಳ್ಳನೆಯ ಚಂದ್ರ (ಪೆಟಿ-
 ಚಂದ್ರ) ಬಗ್ಗ-(ವ್ಯಾಘ್ರ) ಹುಲಿ ಸಮ್ಮ-ಚರ್ಮ, ಕೃತ್ತಿ-ಚರ್ಮ
 ೩. ಆರೆಯೊಡಲಾದ-ಈಶ್ವರನ ಅರ್ಧಾಂಗಿಯಾದ, ಕಾಳಿ-ಪಾರ್ವತಿ,
 ಕಳೇವರ-ಶರೀರ, ನಿರ್ಜರ-ದೇವತೆ
 ೪. ಅಳಿರುಚೆ-ದುಂಬಿಗವ್ವು, ಭಿಲ್ಲಿ-ಬೇಡಿಕೆ, ನೆಗಟ್ಟು-ಮಾಡು
 ೫. ಕರ್ಣಪೂರ-ಕಿವಿಯಾಭರಣ, ಲಸಿತ-ಹೊಳೆಯುವ, ಕರ್ಣಕಾ-

ಕಮಲಪರಂಗ, ಕಾಂಚಿ-ಡಾಬು, ಮರಂದ-ಜೇನು, ಒಳ್ಳೆ-ಒಳ್ಳೆಯ
ಬಳೆ, ಪುಳಿಂದಿ-ಬೇಡಿತಿ

೬. ಅಸಿತ-ಕಪ್ಪು, ಜೊಲ್ಲೆಯ- ತುರುಬಿನ ಕೊನೆ, ತಮಾಲ-ಹೊಂಗೆ
ಪೀಲಿ-ನವಿಲು ಗರಿ, ಕಜ್ಜಲ-ಕಾಡಿಗೆ, ಮಸಿ, ಅಗಾಹಿತರತ್ನ-
ಇಂದ್ರನೀಲಮಣಿ

೭. ಪಗಿತ್ತ-ಗರಿಗೆದಂದ

೮. ಅಮರ್ಕ- ಹೊಂದಿಕೆ, ಜಲ್ಲಿ-ಹಬ್ಬಿ ಹರಡಿದ

೯ ಕಯ್ಯಾಳ-ಕಯ್ಯಾಳ

ಗದ್ಯ ಸಂದೋಹ-ಗುಂಪು

೧೦ ಆನಕ-ತಮಟೆ, ಪೊಂಬರಿಯಣ-ಹೊನ್ನ ಹರಿವಾಣ, ಭಾರ್ಗವಿ-
ಲಕ್ಷ್ಮಿ

೧೧ ಕೆಪು-ಪಾದರಕ್ಷೆ, ಗೊಂಡೆಯ-ಗೊಂಚಲು, ನಿಗ್ಗವ-ಆನೆಯದಂತ
ಗದ್ಯ ಬಿಯದ-(ವ್ಯಾಧಿ) ಬೇಡರು, ಕಟಕ-ತಪ್ಪಲು,

೧೨ ಕಿಂಶುಕ-ಮುತ್ತಗ

೧೪ ಶತಾಂಕ-ಚಂದ್ರ, ಅಂಶು-ಕಿರಣ, ಖದ್ಯೋತ-ಸೂರ್ಯ
ಗದ್ಯ ತೆಲಿಪು-ಅನಕಾಳ, ಗಹನ-ಕಾಡು.

೧೫ ದಾನರಸ-ಮದೋದಕ, ರಸೆ-ನೆಲ, ಕರ್ಣವಾಳ-ಕಿವಿಯವಿಸ್ತಾರ
ಬಿಸೆಕಾಂಡ-ತಾನರೆಯದುಂಟು

೧೬ ಪ್ರತಿವಾನ-ಪ್ರತಿರೂಪು, ಸೋಪು-ನಿವಾರಿಸು, ಶೈವಲ-ಪಾಚಿ
ಮಿಳಿರ್-ಅಲ್ಲಾಡು ಕರೇಣು-ಹೆಣ್ಣಾನೆ, ಸಿಂಧುರ-ಅನೆ

ಗದ್ಯ ಪಣೆ-ಮಿಗವಕ್ಕೆ, ಮೃಗಗಳು ನಾಸಿಸುವ ಸ್ಥಾನ

೧೭ ಸೊವಡು- ಸೊಗಡು, ವಾಸನೆ

೧೮ ಒಕ್ಕುದು-ಸುರಿಯಿತು, ಲುಲಾಯ-ಕಾಡುಕೋಣ, ಅಸ್ಯ-ಮುಖ
ದೂರ್ವೆ-ದರ್ಭೆಹುಲ್ಲು

೧೯ ಸರಳಿಸು-ನೆಗೆದು ಓಡುವರೀತಿ, ಏಣ-ಜಿಂಕೆ, ಖಡ್ಗಿ-ಖಡ್ಗಮೃಗ
ಮರೆ-ಒಂದು ಬಗೆಯ ಜಿಂಕೆ, ಕಡಂಗಿ-ಕೋಟಿ

೨೦ ಬೆಳ್ಳಾರ-ಬಲೆ, ಕುಣಿಕೆ, ನಿಕುಂಜ-ಪೊವರು, ಸೋದಿಸು
ತೋಧಿಸು, ಹುಡುಕು, ನಿರ್ದಾಣ-ನೀರಿನನೆಲೆ, ಉಲಿಪು-
ಉಲಿಹು, ಶಬ್ದ, ಅಕರ್ಣಸು-ಕೇಳು, ಉಮ್ಯತ್-ಎತ್ತರವಾದ
ಭೂಜ-ಮರ

೨೧ ಕಣತ್ತು-ಕೋಪದಿಂದ, ಇಟ್ಟಿ-ಈಟಿ, ಆರ್-ಅರ್ಭಟಿಸು

೨೨ ಕಿಬ್ಬರಿ-ಸಕ್ಕೆ, ಕೊಣಕಿಡು-ಹಾರು, ಮೃಗಿ-ಜಿಂಕೆಗಳು

೨೩ ನೀಡಡಿಗೊಳ್-ಒಂದು ರೀತಿಯ ನೆಲವು, ದೊಣೆ-ಬತ್ತಳಿಕೆ
ಪೊಡಪು-ರಭಸ; ಕಟಕಾಮುಖ-ಬಿಲ್ಲಿನಹಗ್ಗ

೨೪ ಕುನುಂಗಿ-ಕುಗ್ಗಿ, ಮಾನ-ಅಳತೆ, ಪ್ರಮಾಣ, ಪಿಂಗಳ-ಕೆಂಪಾದ

೨೫ ಸುಟ್ಟುಕಿಡು-ಒಂದು ಬಗೆಯ ಶಬ್ದಮಾಡು, ಸೈರಿಭ-ಕೋಣ

೨೬ ರೊಂಕಿಡು-ಗುಟುರುಹಾಕು, ಆಪು-ಸರಾಕ್ರಮ

೨೭ ದ್ವಿಪವೈರಿ-ಸಿಂಹ, ಧೀವರ-ಶೂರ

೨೮ ಉತ್ಕಟಿಸು-ರೇಗು, ನೆಗಪು-ಮೇಲೆತ್ತು, ಅದಟು-ಸರಾಕ್ರಮ

ಗದ್ಯ ನಿಲಿಂಪ-ದೇವತೆ.

೨೯ ಚಂದ್ರಾಶ್ರು-ಚಂದ್ರಕಾಂತಶಿಲೆ, ತಾಲವ್ಯಂತ-ತಾಳಿಯ ಎಲೆ

೪. ಈತನೊಳಾಂ ಪವಿನೋದಮುಂಟು

೧ ಆಖರ್ವ-ಆಗಣಿತ ವಿಶೇಷ, ಇಱುಂಬು-ಕಣಿವೆ, ಸುಸರ್ವ-ದೇವತೆ

೨ ಸೈರಿಭ-ಕೋಣ ಭರಿಕೈ-ಸೊಂಡಿಲು, ಪೃಥು-ದೊಡ್ಡ

೩ ವಿಸ್ಫುಲಿಂಗ-ಕಿಡಿ

೪ ಖರಖುರ-ಕಠಿಣವಾದ ಗೊರಸು, ಕುಜ-ಮರ, ಬೆರ್ತಿಸು-ಬೆವ-
ರಿಸು, ಜವ-ವೇಗ, ಎಕ್ಕಲ-ಹಂದಿ

ಗದ್ಯ ಕಿಟಿ-ಹಂದಿ, ಸೌರಂಭ-ಸಂಭ್ರಮ; ಕನಲ್ಕೆ-ಕೋಪ

೬ ಪಡಲಿಡು-ಉರುಳಿಬೀಳು

೭ ಜಾಯಿಲ-ಬೇಟಿನಾಯಿ, ಇಱುವಿಟ್ಟಿ-ಇರಿಯುವ ಈಟಿ, ಕೇಣ-
ಅಸೂಯೆ-ಅಹಂಕಾರ

೯ ಲುಬ್ಧಕ-ಬೇಡ, ಅಸಿ-ಕತ್ತಿ, ಝಂಕಿಸು-ಝಳಿಸು

- ೧೦ ಬರಿ-ಪಕ್ಕೆ, ಅಡಗು-ಮಾಂಸ, ಅಸವಸ-ಸಂಭ್ರಮ
 ೧೧ ಘನಾಘನ-ಮಳೆಗಾಲದಮೋಡತುಂಡಮಂಬಿದಿರ್ದು-ಬಾಯಿನ್ನು
 ಬಿಟ್ಟು,
 ೧೨ ಅಚ್ಚಿಗ-ಕೋಟಲೆ
 ಗದ್ಯ ಬವರಿವರಿ-ಬುಗುರಿಯಂತೆತಿರುಗು. ಅಭಿಷಂ ಗ- ಬ ಯ್ನು ಳ ,
 ಕ್ಷತಾಂಗ-ಕ್ಷಯಿಸಿದಂಗ, ಗುಣ-ಬಿಲ್ಲಿನಹುರಿ,
 ೧೩ ಉಡು-ನಕ್ಷತ್ರ, ಉಡುಗು-ಮಡಿಸು
 ೧೪ ಅಣೆಯರ-ಹೆಚ್ಚು, ಮಾರ್ಗಣ-ಬಾಣ
 ಗದ್ಯ ಬಾಣಾಸನ-ಬಿಲ್ಲು, ತಿರುವಾಯ್- ಬಿಲ್ಲಿನಬಾಯಿ
 ೧೫ ತರಕ್ಷು-ಹುಲಿ ಸಂಕ್ರಂದನ-ಇಂದ್ರ ಸಂಕ್ರಂದನವೈರಿ-ವೃತ್ತಾಸುರ
 ನೆಗ್ಗಳ-ಹೆಚ್ಚುಗಾರಿಕೆ
 ೧೬ ಭ್ರಕುಟಿ-ಹುಬ್ಬು
 ಗದ್ಯ ಹಮ್ಮದ-ಮೂರ್ಛೆ
 ೧೭ ಸಿಡುಂಬು-ಮುಳ್ಳುಕಂಟೆ, ಕುತ್ತುಟ್ಟು-ಹೊದರು ನಾನಲ್-ಜೊಂಡು
 ಬೆಳೆದ ಜಾಗ
 ೧೮ ಅಧಿಜ್ಯ-ಹೆದೆಯೇರಿಸಿದ
 ಗದ್ಯ ಉಪಹತಿ-ಕೋಟಲೆ, ಮೂಡಿಗೆ-ಬಿತ್ತಳೆಕೆ ಕೊಪ್ಪು-ಬಿಲ್ಲಿನ ತುದಿ
 ನೆಟ-ತಕ್ಕಸ್ಥಳ
 ೨೦ ತವಿಸು-ನಾಶಪಡಿಸು ಅವಿಕಲ-ಕೊಂಚವೂ ಅಸ್ಥಿರನಾಗದೆ
 ೨೧ ಪರುಟವಿಸು-ವಿಸ್ತರಿಸು ಬಲಾಹಕ-ಮೋಡ
 ೨೨ ಗೊರವ-ಸನ್ಯಾಸಿ
 ಗದ್ಯ ವೀದಅಣಕ ಹಾಸ್ಯ
 ೨೩ ಓಕಿವ್ಯಂಗ್ಯ ಮೃಗಾಜಿನ-ಜಿಂಕೆಯ ಚರ್ಮ ಶರಾಸನ-ಬಿಲ್ಲು
 ೨೪ ಅಹವಯುದ್ಧ

- ೩೧ ಭ್ರಕುಟಿ-ಹುಬ್ಬು ಘರ್ನಾಂಬು-ಬೆವರಹನಿ ಶೋಣಾಕ್ಷಿಕೋಣಂ-
ಕೆಂಗಣ್ಣು ನೋಟ, ಜ್ಯಾ-ಬಿಲ್ಲಿನಹುರಿ
೩೨ ಅಳುಂಬ-ಅತಿಶಯ
೩೪ ಕಂಜಸಖಿ-ಸೂರ್ಯ
೩೫ ಅಂಪ-ಎದುರಿಸುವ

೫. ರಿಪುಜಯನುನಿತ್ತುಪೊರೆಪುರನುಥ ನಾ

- ಗದ್ಯ ತಿರು-ಬಿಲ್ಲಿನ ಹುರಿ
೧ ಪೊರೆ-ಸಕ್ಕ
೨ ಎಸುಗೆ-ಬಾಣಪ್ರಯೋಗ
೫ ಕಳಂಬ-ಬಾಣ
೮ ನಿಸಂಗ-ಬತ್ತಳಕೆ
೯ ವಟು-ಅಪವಾದ, ನಿಂದೆ
೧೦ ಕನಲ್ಕೆ-ಕೋಪ
೫೧ ಕಷಾಯಿತ-ಕದಡಿದ ?
೧೧ ಒಳಜು-ಗರ್ಜಿಸು ಈಚ್ಚು ಕೊಳ ಎಳೆದುಕೊಳ್ಳು
೧೨ ಸಾಧ್ಯಸ-ಆಯಾಸ ಭಯ
೧೩ ಸಮದಂಡಿ-ಒಂದೇಸಮನೆ
೧೪ ಗೆಂಟು-ದೂರ, ಕಾದಲೆ-ಪ್ರಿಯೆ
೨೦ ಸಪತ್ನ-ದಾಯಾದರು
೨೧ ಅಭ್ಯರ್ಥನ-ಕೋರಿಕೆ, ಬೇಡಿಕೆ
ಗದ್ಯ ಉದೀರ್ಣ-ವಿಶೇಷ, ಪರುಶ-ಕಠಿಣ ಪಾಟಲಿತ-ಕೆಂಪಾದ, ಅಸ್ಥಾಲನ
ತಟ್ಟುವಿಕೆ
೨೨ ಉಳ್ಳು-ಉಕ್ಕು, ಜೆದುರು
೨೩ ಯುಗ್ಮ-ಜೊತೆ, ಅಲಘು-ಲಘುವಲ್ಲದ್ದು, ಮಹತ್ತಾದ್ದು

- ೨೪ ಬಿದಿರ್ಚು-ಬಿಚ್ಚು, ಅವ್ವಳಿಸು-ಅಪ್ಪಳಿಸು, ತಕ್ಕೈ-ತೆಕ್ಕೈ, ಕುನುಂಗಿ-
ಕುಗ್ಗಿ, ಪಯ್ಯರಿಸು-ಜಾರು, ಭಿನ್ನಣ-ವಿಜ್ಞಾನ, ಚಮತ್ಕಾರ
೨೫ ಸೈಟೆ-ಹೆಡೆ, ಪಯೋಧರ-ಮೋಘ, ಜುಗುಬು-ಜಾರು
೨೬ ಮುಡುಪು-ಹೆಗಲು, ಅಳಕ-ಹಣೆ
೨೭ ಕ್ಷತರೇಖೆ-ಗಾಯದಗೆರೆ, ಶತಮುಖ-ಇಂದ್ರ
೨೮ ಮುಂಚು-ಮುಂದೆಬರುವುದು, ಪಾಕರಿಪು-ಇಂದ್ರ
೩೦ ಕೇಣ-ಮತ್ಸರ
೩೧ ಬಟಿತುದು-ಬತ್ತಿತು, ಬಟನಾದುದು-ಕಡಿನೆಯಾಯಿತು, ನೆರ್ಗಿ-
ದುದು-ನೆಗ್ಗಿತು, ಎಜಕ-ಪತನ, ಹೇವ-ಅವಮಾನ
೩೪ ಆಹವ-ಯುದ್ಧ, ಎಸಕ-ಕಾರ್ಯ
೩೫ ಸಮುಲ್ಲಸಿತ-ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ
೩೬ ಕಾಟ್ಟಿಯದ-ಕಾಡಿನ ಬೇಡರವನು
೩೭ ಪಡಿನಾತು-ಪ್ರತಿನಾತು, ಬೂತಾಟಿ-ನೋಸದ ಆಟ
೪೦ ಪನ್ನತಿಕೆ-ಪರಾಕ್ರಮ

೬. ಬೀಳ್ಕೊಟ್ಟಿನಾಪಾರ್ಥನಂ

- ೧ ಪ್ರೋಕ್ಷಿತ-ಆತಿಶಯ, ಸನ್ನಿಧ-ಸನ್ನಿಹಿತ, ಒದಗು
೨ ಅಣಿಯರ-ಸಂಭ್ರಮ, ಅತಿಶಯ
೩ ಸಮ್ಯಕ್-ವಿಸೇಷವಾದ, ಶುದ್ಧವಾದ, ಶೀರ್ಷ-ಶಿರೋಭಾಗ,
ಪ್ರಾಂಚತ್-ಶೋಭಿಸುವ
೪ ಈಕ್ಷಣ-ನೋಟ, ಪಯಶ್ವರ-ಮೀನು
೫ ಪಿಡಿದೆಱುದಂತೆ-ಬಾಗಿಲುತೆರೆದಂತೆ, ಇಡಿಕಿಱು-ತುಂಬು, ಮಡಲ್-
ವ್ಯಾಪಿಸು
೬ ಬೀತುದು-ಮಾಯವಾಯಿತು, ತಱುಸಂದು-ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ
೭ ಉಟುವೆಳಗು-ಉಳಿದಬೆಳಕು, ಅಳುರ್-ವ್ಯಾಪಿಸು,
೧೨ ಜ್ವಲನಾಕ್ಷ-ಹಣೆಗಣ್ಣುಳ್ಳವನು (ಈಶ್ವರ), ಸ್ತವನ-ಸ್ತೋತ್ರ

- ೧೩ ಪೊಣರ್-ಹೋರಾಡು, ಭಾಜನ-ಪಾತ್ರ
 ೧೪ ಇಂಬು-ಆಶ್ರಯ, ರಯ-ವೇಗ
 ೧೫ ಅಲಂಪು-ಸೊಗಸು
 ೧೬ ವಿತತ-ಸೂಸುವ, ಸುಲಭಿ-ಸುಗಂಧ, ಚಂಚರೀಕ-ದುಂಬಿ
 ೧೭ ಸರುಜಂ-ರೋಗಿಯಾದವನು, ಕಡವರ-ಚಿನ್ನ
 ೨೦ ಸಯ್ಯರಿ-ವ್ಯಾಪಿಸು
 ೨೧ ಅವಿಲ-ಮಲಿನ
 ೨೨ ಪೊನ್ನಕಚ-ಆಕಾಶವನ್ನೇ ತಲೆಗೊದಲಾಗಿ ಉಳ್ಳ, ಸುತ್ತಾಮ-
 ಇಂದ್ರ
 ೨೩ ಪಂಚೀಕರಿಸು-ಎದು ರೀತಿ ವಿಭಾಗಿಸು, ಪ್ರದ್ಯೋತ-ಕಾಂತಿ,
 ಗುಪ್ತಿ-ಅಂತರಿಕವಾಗಿ
 ೨೪ ವಹಿತ್ರ-ಹಡಗು, ನಿಕ್ಕುವ-ನಿಶ್ಚಯ
 ೨೫ ಧೀಧಿತಿ-ಸೀಪ್ತಿ, ಬೆಳಕು. ಬಾಸುಟಿ-ಬೊಬ್ಬೆ
 ೨೬ ಆಪ್ರತರ್ಕ್ಕ-ತರ್ಕಾತೀತ
 ೨೭ ಸಕ್ಕದ-ಸಂಸ್ಕೃತ, ಉತ್ತು-ಹೊಂದಿ, ನೊಕ್ಕಳ-ವಿಶೇಷ
 ೨೮ ಇಂಗಡಲು-ಕ್ಷೀರಸಾಗರ
 ೨೯ ಮಾಣಿಸಿ-ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಕಂಬಲಅಶ್ವತರ-ಶಿವನಕರ್ಣಾಭರಣವಾದ
 ನಾಗರು, ಗಾಯಕರು

